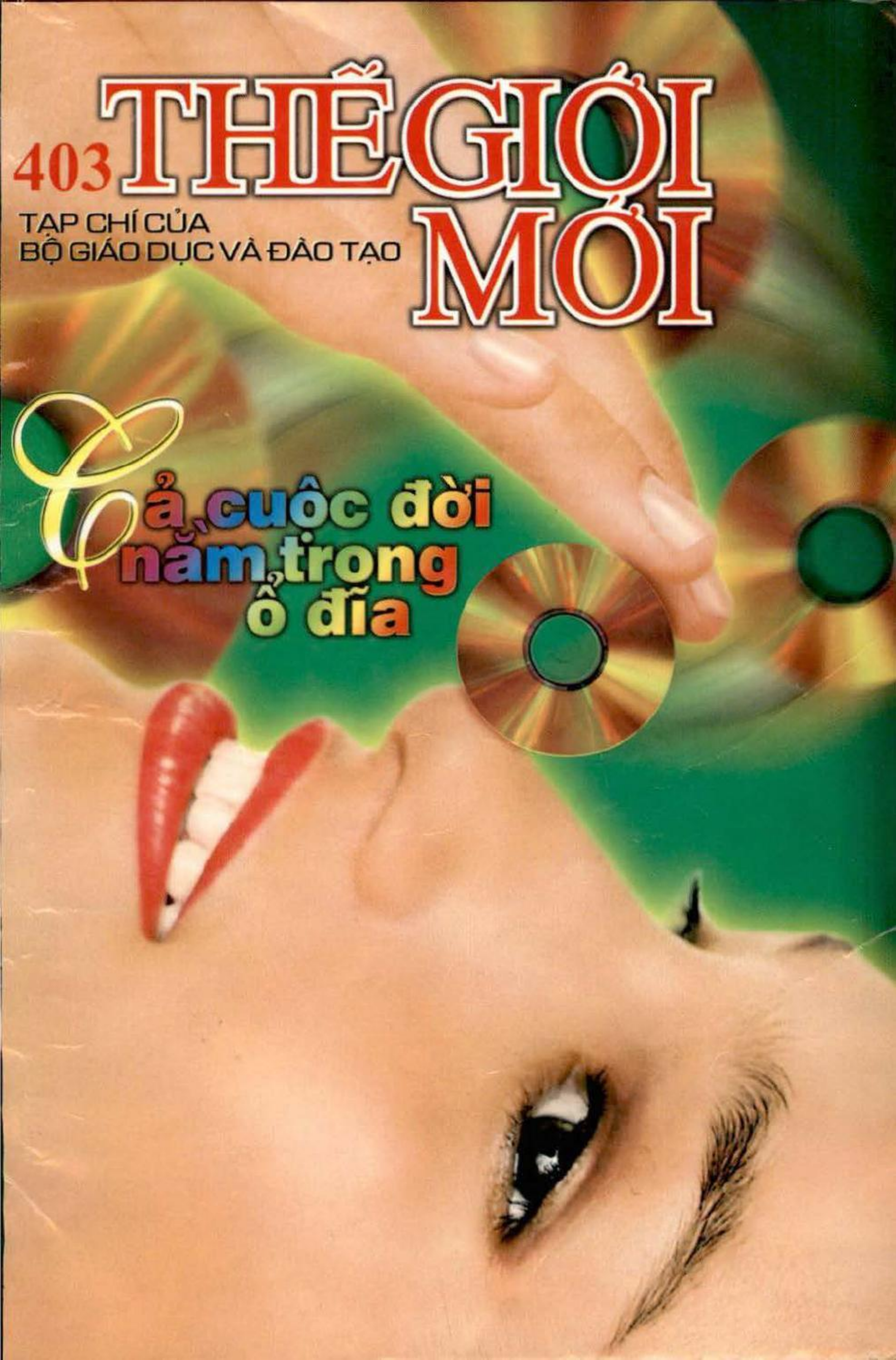

403 **THẾ GIỚI MỖI**

TẠP CHÍ CỦA
BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO

**Ả, cuộc đời
nằm trong
ô đĩa**

CÔNG TY GIẤY BÀI BANG

BAI BANG PAPER COMPANY

THỊ TRẦN PHONG CHÂU, HUYỆN PHÙ NINH, TỈNH PHÚ THỌ

Điện thoại: (0210) 829755 - 829181 - 829182.

Telex: 411498 Scanmabbvt - Fax: (84.12) 829177

Tài khoản: 710A.00001 Ngân hàng Công thương khu vực Đền Hùng-Phú Thọ

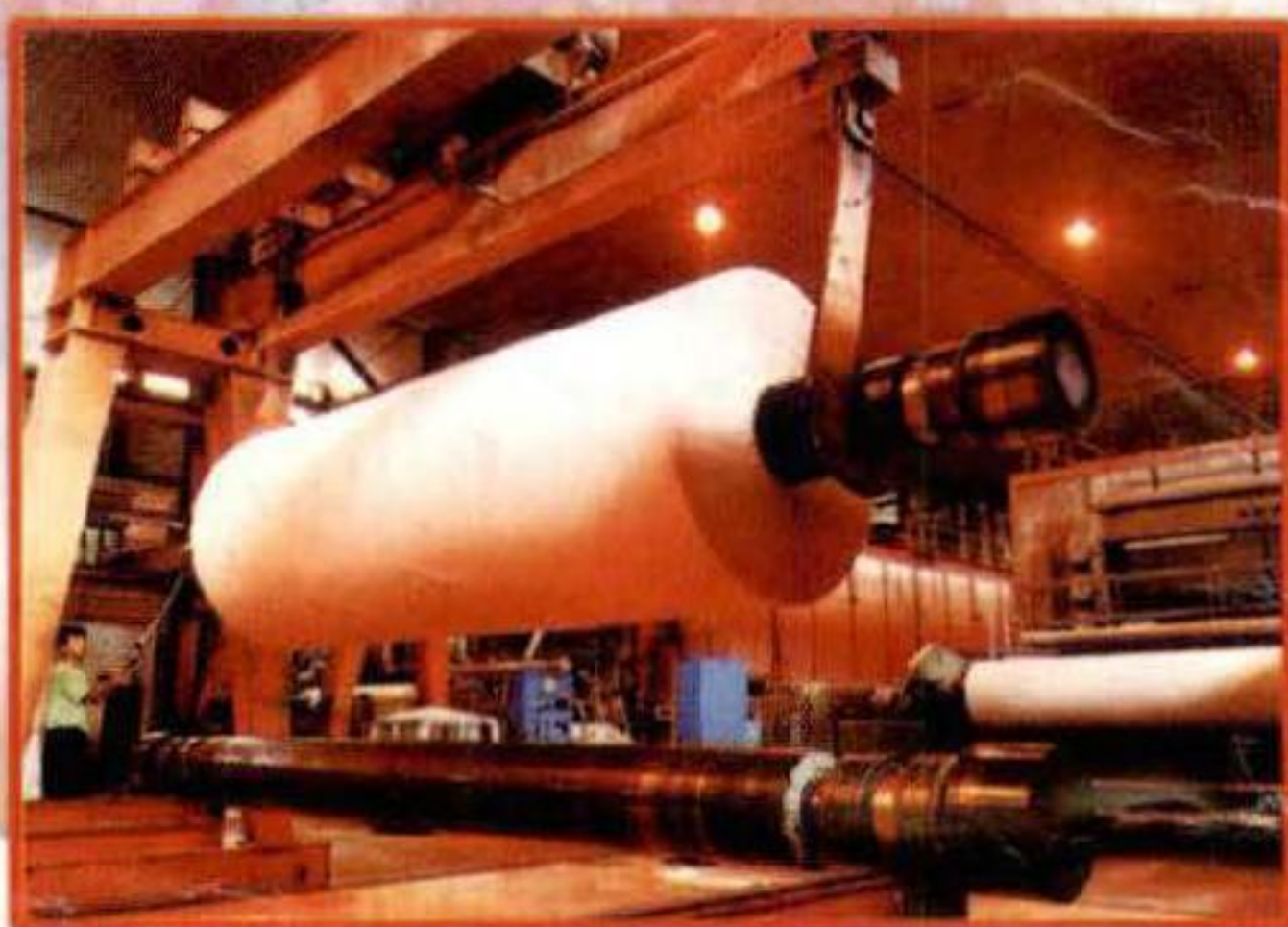
CHI NHÁNH:

• TẠI HÀ NỘI: 142 Đội Cấn-Ba Đình - Tel: 04.7220347

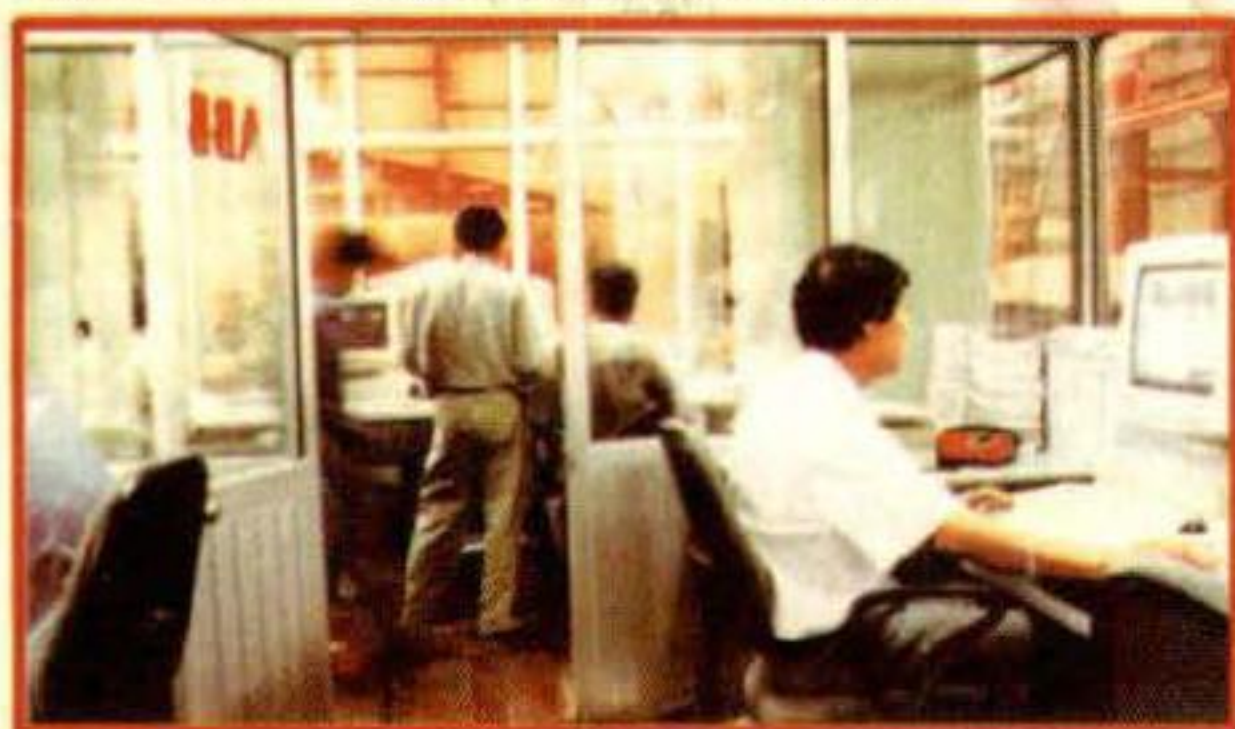
• TẠI TP.HỒ CHÍ MINH: 143/6C3 đường D2, Cư xá Văn Thánh Bắc, Phường 25, Quận Bình Thạnh - Tel/Fax: 08.8983871

Sản phẩm theo yêu cầu khách hàng

Giấy khổ lớn rộng 3,8 m

Trung tâm máy tính theo dõi chất lượng giấy

Công trình hợp tác Việt Nam - Thụy Điển. Công suất 55.000 tấn giấy/năm. Giấy được sản xuất theo yêu cầu của khách hàng có định lượng từ 50-120 g/m² và độ trắng từ 76-90 ISO. Sản phẩm chính:

- Giấy in, giấy viết, giấy tập kẻ ngang, vở học sinh.
- Giấy telex, giấy vi tính.
- Gỗ dán, trang thiết bị nội thất: bàn ghế, cửa các loại, đồ dùng văn phòng...

Tổng giám đốc
Kỹ sư Trần Ngọc Quế

Rất hân hạnh đón tiếp quý khách

THẾ GIỚI MỚI

SỐ 403
Thứ hai 11.9.2000

TẠP CHÍ TRI THỨC TỔNG HỢP RA HÀNG TUẦN

• Tổng Biên tập:
ĐỖ QUỐC ANH

• Phó Tổng Biên tập:
PHÚC TIẾN

• Hội đồng Biên tập:
GS.TS. hóa học
CHÂU DIỆU ÁI
GS.TS. toán học
NGUYỄN CANG
Nhà thơ

HUY CẬN
GS. Viện sĩ sinh học
VŨ TUYẾN HOÀNG
GS.TS. triết học
NGUYỄN DUY QUÝ
Nhà báo

TRẦN ĐỨC TAM
Nhà báo

HỮU THỌ

GS.TS. văn học

LÊ NGỌC TRÀ

GS.TS. vật lý

NGUYỄN CHUNG TÚ

NĂO NỨC NGÀY KHAI GIẢNG NĂM HỌC
ĐẦU TIÊN CỦA THẾ KỶ 21 3

BAO GIỜ “NHẤT NGHỆ TINH,
NHẤT THÂN VINH”? Đào Quốc Toàn 4

VAI TRÒ CỦA TRI THỨC VÀ KIẾN THỨC
TRONG SẢN XUẤT KINH DOANH Tô Hiệp 9

THĂM THẦY GIÁO CŨ CỦA CHỦ TỊCH NƯỚC
Nguyễn Văn Chương 13

XE HÀNG KIỂU ÚC Lê Lộc 15

SỐNG DƯỚI... NÚI RÁC Phan Nghị 19

ÁNH SÁNG NÀO CUỐI ĐƯỜNG HẸM?
Trung Nguyên 23

HIỆN TƯỢNG BIẾN MẤT HOẶC TỰ BỐC CHÁY
Nguyễn Phương Anh 27

TOA ĐÔ TỬ TRẬN VÀO LÚC NÀO, Ở ĐÂU?
Dương Xuân Đống 30

RẮC RỐI QUANH CHUYỆN HỌ TÊN
Ở TRUNG QUỐC Thu Tâm - Nguyễn Hoàng Thân 34

NHỮNG VỤ ÁN HỦ BẠI Ở TRUNG QUỐC
THẬP NIÊN 1990 Tuệ Minh 38

Bitas

BINH TAN PTE., LTD

22 Âu Cơ, P.17, Q.Tân Bình, TP.HCM
ĐT: 8444173. Fax: 8496005

ACB

ASIA COMMERCIAL BANK

**TRUNG TÂM THẺ
NGÂN HÀNG
THƯƠNG MẠI Á CHÂU**
Tầng 2, nhà số
29 Ter Nguyễn Đình
Chiểu, Q.1, TP.HCM.
ĐT: 8222022.
Fax: 8220392

• Thư ký tòa soạn:
VŨ TRỌNG THANH

• Trình bày: **KIM LAN**
• Bìa: **MAI VĂN THI**

• Trụ sở: 322 Điện
Biên Phủ, Q.10,
TP. Hồ Chí Minh. ĐT:
(848) 8399050-8399055.
Fax: 8399053. Email:
thegioimoi@hcm.vnn.vn

• Phòng liên lạc phía
Bắc: 3B Ông Ích
Khiêm, Q. Ba Đình, Hà
Nội. ĐT: (844) 8234489

- Giấy phép xuất bản số 809-GPXB của Bộ VHTT cấp ngày 30-6-1994. ISSN 0868-3433.
- Thiết kế, dàn trang tại Phòng Kỹ thuật vi tính tạp chí Thế Giới Mới.
- Chế bản tại ITAXA và nhà in Trần Phú.
- In tại nhà in ITAXA và nhà in báo Nhân Dân TP. Hồ Chí Minh.

1.001 CHUYỆN TỪ INTERNET *Hoài Vọng* 43

CẢ CUỘC ĐỜI NẪM TRONG Ổ ĐĨA *Khanh Khanh* 45

NHÂN GIỐNG ĐỘNG VẬT CÓ NGUY CƠ
BỊ TUYỆT CHỦNG *Hoàng Duy* 50

TUYÊN CHIẾN VỚI HIV/AIDS
BẰNG THẢO DƯỢC *Khiết Hưng - Kim Ngọc* 55

BỆNH LÂY NHIỄM QUA ĐƯỜNG TÌNH DỤC:
S.O.S.! *Đinh Thu Hiền* 58

TĂNG DÂN SỐ VÀ BÀI TOÁN VẶ TĂNG
SẢN LƯỢNG LƯƠNG THỰC *Vũ Tuyên Hoàng* 62

KHỔ VÌ GIÀU LÊN ĐỘT XUẤT Ở MỸ *Lê Tây Sơn* 65
MỘT THỦ PHẠM CỦA CHỨNG LÃNH CẢM

Lam Thi 69

ĐIỀU KHÔNG NÊN NÓI VỚI CHỒNG *Lê Nguyễn* 73

VĂN HÓA QUẢNG CÁO - NHỮNG "BÍ MẬT"
CẦN GIẢI *Hiền Thu* 76

LẠI CHUYỆN XE *Ba Nó* 82

"ÔNG ĐẠI ÚY" *Hoàng Đình Quang* 85

MẮT THẤY TAI NGHE TRÊN
CÁC TUYẾN ĐƯỜNG MIỀN TRUNG *Bá Phụng* 89

SỐ PHẬN CÁC PHI HẬU TRUNG HOA
KHI VƯƠNG TRIỀU SỤP ĐỔ *Trần Phò* 94

NHỮNG CUỘC ĐẤU TRÍ
CỦA CẢNH SÁT THẾ GIỚI *Côn Bằng* 98

HOÀNG LY VÀ CUỘC KHÁM PHÁ
NGHỆ THUẬT TRÌNH DIỄN *Trần Quốc Toàn* 102

SIÊU THỊ BÁCH HỖ 107

• Bìa 1: Cả cuộc đời nằm trong ổ đĩa (tr. 45)

Vietcombank

NGÂN HÀNG NGOẠI THƯƠNG VIỆT
NAM CHI NHÁNH TẠI TP. HCM
29 Bến Chương Dương, Q.1,
TP.HCM - ĐT: 8297245
Fax: (848) 8297228

NHẬT TÂN

"THẾ GIỚI THỜI TRANG
ĐẸP NHẤT CHO TRẺ EM"
28 Gio An, P.17, Q.Tân Bình, TP.HCM
ĐT: 8496029. Fax: 8428506

Bộ trưởng Bộ Giáo dục và Đào tạo Nguyễn Minh Hiền với các cháu học sinh trường Mẫu giáo Cửu Long, huyện Lương Sơn, Hòa Bình trong ngày khai giảng năm học 2000-2001. Ảnh: Giang Hà Vĩ

NÁO NỨC NGÀY KHAI GIẢNG NĂM HỌC ĐẦU TIÊN CỦA THẾ KỶ 21

Ngày 5-9-2000, tất cả các trường học, từ mầm non đến trung học phổ thông trong cả nước đã tung bừng tổ chức lễ khai giảng năm học mới 2000-2001 và thực hiện *Ngày toàn dân đưa trẻ đến trường*. Các vị lãnh đạo Đảng, Nhà nước, Quốc hội, Chính phủ và Bộ Giáo dục và Đào tạo đã đến dự khai giảng với thầy trò ở nhiều trường học trên cả nước. Năm học 2000-2001 là năm học đầu tiên của thế kỷ 21, năm học đầu tiên của thiên niên kỷ mới và cũng là năm học có nhiều chuyển biến mới mang tính đột phá của toàn ngành, với 5 nhiệm vụ lớn quan trọng mà thầy trò trong cả nước sẽ cùng nhau thực hiện (xem TGM số 402).

Trong năm học mới này, cả nước có 22.584.800 học sinh - sinh viên đến trường, tăng 540.000 học sinh so với năm học 1999-2000, chủ yếu tăng học sinh khối trung học chuyên nghiệp. Đội ngũ giáo viên phổ thông trên toàn quốc hiện có 614.807 người; giáo viên trung học chuyên nghiệp có 9.565 người; giáo viên đại học, cao đẳng có 30.309 người, trong đó có 108 nhà giáo nhân dân, 2.583 nhà giáo ưu tú, 17 thầy cô giáo là anh hùng lao động.

P.V

SINH VIÊN TỐT NGHIỆP ĐẠI HỌC:

BAO GIỜ

**“nhất nghệ tinh,
nhất thân vinh”?**

ĐÀO QUỐC TOÀN

Có phải mọi sinh viên đều mong có một việc làm đúng ngành nghề?

Hệ thống giáo dục của nước ta thời gian qua phát triển khá mạnh về quy mô và loại hình đào tạo, được phân bố rộng khắp trong cả nước. Tính đến năm học 1999-2000, cả nước đã có 153 trường ĐH và CĐ (không kể các trường ĐH thuộc khối an ninh, quốc phòng) với tổng số 509.637 SV, trong đó có 121.693 SV tốt nghiệp ra trường.

Cuộc khảo sát điều tra tình hình sinh viên (SV) tốt nghiệp và việc làm, thuộc dự án “Giáo dục đại học Việt Nam”, với nguồn vốn ODA vay từ Ngân hàng Thế giới, được Bộ Giáo dục và Đào tạo (GD-ĐT) triển khai từ hơn một năm nay (bắt đầu từ 1-3-1999) ở 49 trường đại học (ĐH) và cao đẳng (CĐ) tiêu biểu trong cả nước, đã phân nào có được những dữ liệu cụ thể về việc cung cấp “sản phẩm trí tuệ” ra thị trường và sự tiếp nhận của thị trường, để từ đó có những hoạch định chính sách vĩ mô và vi mô trong công tác GD-ĐT. Đây là công việc hết sức quan trọng và thiết thực đối với việc quy hoạch và định hướng đào tạo của ngành GD-ĐT, đồng thời giúp cho học sinh (HS) sắp bước vào giảng đường ĐH, hoặc SV chuẩn bị ra trường có thể định hướng được tương lai nghề nghiệp của mình.

SV tốt nghiệp và việc làm luôn là vấn đề hết sức nhạy cảm, chẳng những liên quan đến hàng trăm ngàn SV mỗi năm, mà còn là vấn đề quan tâm của cả xã hội, của các cơ quan nhà nước trong việc điều hành chính sách đào tạo và phân bổ nguồn lực chất xám của quốc gia.

Theo kết quả khảo sát của dự án “Giáo dục ĐH Việt Nam” ở 49 trường ĐH, CĐ tiêu biểu trên cả nước khi kết thúc năm học 1999-2000, trong số 121.693 SV tốt nghiệp, tỉ lệ SV tốt nghiệp loại trung bình và trung bình khá là 62,41%, SV tốt nghiệp loại khá đạt 34,28%, SV tốt nghiệp loại giỏi đạt 3,24%, loại xuất sắc là 0,47%. Cũng theo kết quả khảo sát này thì SV tốt nghiệp ra trường có việc làm được phân theo 7 nhóm ngành học. Tỉ lệ chung SV sau khi ra trường có việc làm là 72,47%. Trong đó, khối kỹ thuật công nghệ đạt tỉ lệ 79,43%, khối nông - lâm - ngư nghiệp 71,55%, khối kinh tế - luật 74,48%, khối sư phạm 81,59%...

SV tốt nghiệp có việc làm đạt tỉ lệ cao thường chỉ tập trung ở những thành phố lớn, những khu vực kinh tế phát triển có khả năng thu hút nhiều lao động có trình độ cao. Còn ở các khu vực khác, nhu cầu tuyển dụng nhân lực cao, nhưng số SV xin về làm việc lại rất ít. Chẳng hạn, khu vực đồng bằng sông Hồng chỉ có 39% SV xin về làm việc; đồng bằng Nam bộ 18%; Bắc Trung bộ 12%; Đông Bắc 11%; duyên hải miền Trung 10%; đồng bằng sông

Cửu Long 7%. Có 2 khu vực có tỉ lệ SV về nhận công tác thấp nhất là Tây Nguyên 2%, Tây Bắc 1%. Điều này dẫn đến tình trạng “thất nghiệp giả tạo” đối với SV tốt nghiệp. Phần lớn SV sau khi tốt nghiệp đều muốn bám trụ lại thành phố, chấp nhận làm việc trái ngành nghề đào tạo, hoặc chấp nhận “nằm im” chờ thời cơ kiếm việc tốt ở thành phố, chứ nhất quyết không chịu “bái tổ vinh quy” nơi quê nhà. Do vậy, nơi thừa cứ thừa, còn nơi thiếu nhân lực trình độ cao vẫn không bao giờ tuyển đủ, dù nhiều địa phương hiện nay đã sẵn sàng “trái chiếu hoa” tiếp nhận các cử nhân.

Theo kết quả khảo sát thì có những ngành đào tạo ở một số trường có tỉ lệ SV tốt nghiệp có việc làm rất cao, trong khi có nhiều trường, nhiều ngành SV học xong rất khó kiếm việc làm. Chẳng hạn: SV tốt nghiệp ĐH Kinh tế quốc dân Hà Nội có tới 94,31% kiếm được việc làm ngay, ở ĐH Y Thái Bình tỉ lệ này là 93,86%, ĐH Kỹ thuật TP. Hồ Chí Minh 90,16%, ĐH Ngoại thương Hà Nội 90,1%, ĐH Nông nghiệp I 76,3%, ĐH Tài chính kế toán Hà Nội 69,5%... Trong khi đó, ĐH Lâm nghiệp chỉ đạt tỉ lệ 44,7%, ĐH Dân lập Phương Đông (Hà Nội) 40,2%, khoa Kinh tế ĐH Huế 12,5%...

Các ngành nghề hiện nay dễ kiếm việc làm nhất là marketing (100% SV tốt nghiệp có việc làm), quản trị kinh doanh du lịch và khách sạn (100%), tin học (76%),

toán - tin học (97,6%), quản trị kinh doanh tổng hợp (95,8%), quản trị nhân lực (92,3%), kế toán (77,3%), y khoa (63,3%). Trong khi đó, ngành luật chỉ có 53,6%, quản lý văn hóa dân tộc 27,3%, tâm lý 25%, sư phạm mầm non 12%.

Xu hướng chung của SV tốt nghiệp là đều muốn được làm việc ở các cơ quan nhà nước. Theo ý kiến của nhiều SV, dù làm việc ở khu vực nhà nước hưởng lương thấp, nhưng cảm thấy yên tâm và có điều kiện phát triển nâng cao chuyên môn. Còn đi làm ở các công ty tư nhân, liên doanh... có thể thu nhập cao hơn, song luôn thấp thỏm bị “đẩy ra đường” bất cứ lúc nào. Vì vậy có đến 76% SV tốt nghiệp vào làm việc ở các cơ quan nhà nước, trong khi khu vực tư nhân chỉ thu hút được 14%, liên doanh 7% và các ngành nghề tự do chỉ chiếm 3%.

Tại sao học trường nổi tiếng, tốt nghiệp loại giỏi vẫn khó kiếm việc làm?

Cơ chế thị trường và quy luật cạnh tranh nguồn nhân lực trong xã hội, thời gian gần đây đã tác động không ít đến việc quy hoạch đào tạo ngành nghề. Có những ngành mới năm trước đang đứng đầu bảng, năm sau đã tụt hạng một cách thê thảm. Câu ca “nhất y, nhì dược, tam được bách khoa” một thời

- Chỉ có 72,47% SV tốt nghiệp có việc làm.
- Khối sư phạm có tỉ lệ SV tốt nghiệp có việc làm đạt 81,59%.
- 76% SV ra trường làm việc trong các cơ quan nhà nước.
- Vẫn còn tình trạng tuyển người theo cơ chế “con ông cháu cha”!

đã trở thành tiêu chuẩn quan trọng để HS chọn vào học, nhưng đến nay, tiêu chí đó lại không ứng nghiệm nữa. Một loạt các ngành mới thời thượng lên ngôi. Nhưng cũng chỉ sau vài năm, ngôi thứ ngành nghề đã

lại thay đổi rồi. Một ví dụ cụ thể là ngành sư phạm, trước đây, ai xin vào học bị xem là “chuột chạy cùng sào”. Nhưng mấy năm gần đây lại cực kỳ đắt giá, người xin vào học đông như trẩy hội, gặt ra không xuể. Đến khi tốt nghiệp, SV sư phạm cũng dễ kiếm được việc làm đúng ngành nghề hơn, sớm ổn định nghề nghiệp hơn.

Trong khi đó, có những trường được coi là nổi tiếng, như ĐH Khoa học tự nhiên, ĐH Khoa học xã hội và nhân văn, ĐH Y khoa, ĐH Luật, ĐH Kinh tế... chuyên đào tạo khoa học cơ bản và các ngành nghề mũi nhọn, SV sau khi tốt nghiệp lại rất khó kiếm việc làm. Hoặc có những trường đầu ngành lại có tỉ lệ SV tốt nghiệp có việc làm thấp hơn các trường khu vực. Chẳng hạn: ĐH Y Hà Nội (trường được coi là số 1 của ngành này) lại chỉ có 36,4% SV ra trường có việc làm, trong khi ĐH Y Hải Phòng đạt 42,86%, ĐH Y Thái Nguyên 73,5%, ĐH Y Thái Bình 93,86%. Chính từ điều này nên Bộ GD-ĐT hàng năm đều có những điều chỉnh kịp thời quy mô và chỉ

tiêu đào tạo cụ thể ở từng trường, từng ngành cho phù hợp với nhu cầu của xã hội.

Có một thực tế rất đáng suy nghĩ là gần đây tỉ lệ số SV tốt nghiệp loại trung bình và trung bình khá ở một số nhóm ngành xin được việc làm lại cao hơn SV tốt nghiệp loại giỏi. Khối khoa học cơ bản và đa ngành, SV tốt nghiệp loại trung bình tìm được việc làm là 62,21%, loại giỏi chỉ đạt tỉ lệ 58,63%. Đặc biệt, khối Văn hóa - nghệ thuật, SV tốt nghiệp loại trung bình tìm được việc làm 100%, nhưng loại xuất sắc chỉ đạt 50%. Có nhiều nguyên nhân (khách quan và chủ quan) dẫn đến tình trạng tréo ngoe này, trong đó có nguyên nhân chưa sử dụng đúng người tài, chưa làm tốt việc thi tuyển công chức, tuyển dụng nhân lực còn nặng về hình thức, hoặc tiêu cực, chạy chọt, đút lót... kể cả vẫn còn tình trạng tuyển người theo "lý lịch", tuyển theo cơ chế "con ông cháu cha"!

Mặt khác, SV tốt nghiệp có việc làm đúng ngành đúng nghề rất ít. Chỉ có các ngành kỹ thuật máy tính, điện năng, sinh hóa, điêu khắc... là SV có việc làm phù hợp với ngành nghề đào tạo (100%). Còn đa số SV ra trường đều chấp nhận làm trái nghề, trong đó nhóm ngành văn hóa - nghệ thuật có tới 54% SV tốt nghiệp làm trái nghề. Nhiều SV tốt nghiệp ngành kiến trúc phải làm công việc của một họa viên, SV tốt nghiệp quản trị kinh doanh (ĐH Kinh tế) lại chỉ

Sinh viên khoa Sinh trường ĐH Sư phạm Vinh trong giờ học ở Bảo tàng động vật

làm kế toán cho một tổ hợp sản xuất, hoặc công ty TNHH (chỉ cần trung cấp kế toán là đủ), nhiều cử nhân tin học trẻ phải đi dạy tin học phổ thông, đi bán hàng hay sửa chữa máy tính... để kiếm sống qua ngày... Chưa kể không ít SV sau khi ra trường ở lại thành phố, chấp nhận đi làm bất cứ việc gì, thậm chí những nghề chẳng liên quan đến trình độ, ngành nghề đã được đào tạo tốn kém thời gian và tiền của.

Giải pháp nào cân đối cung cầu?

Đây là phần việc không đơn giản đang đè nặng lên vai ngành GD-ĐT. Làm sao để có được một định hướng cụ thể cho việc quy hoạch hệ thống các trường đào tạo, đặt ra những chỉ tiêu đào tạo ngành nghề sát với nhu cầu thực tế từng thời kỳ cụ thể. Nhà nước cần kiểm tra, thúc đẩy việc thi tuyển công chức một cách nghiêm túc, dân chủ, công bằng, có chính sách khuyến khích SV tốt nghiệp nhận công tác ở vùng sâu, vùng xa, nhằm phân bổ lực lượng lao động tri thức một cách hợp lý. Ngành GD-ĐT cần làm

Thầy và trò trường Đại học Y khoa Thái Nguyên

tốt công tác hướng nghiệp cho HS ngay từ bậc phổ thông, để HS biết chọn nghề, chọn ngành, chọn trường trước khi thi vào ĐH, CĐ. Theo kết quả điều tra trên 3.000 HS tại TP. Hồ Chí Minh của Viện Nghiên cứu GD-ĐT phía Nam: có đến 89,4% HS thích vào ĐH nhưng chỉ có 4,7% muốn làm công nhân và 5,9% chưa thể hiện rõ thái độ chọn nghề. Theo phân tích 1.427 phiếu điều tra tâm lý HS thuộc 12 trường THPT và dạy nghề tại TP. Hồ Chí Minh, có 451 HS chưa biết nên chọn nghề nào để học (chiếm 31,6%); 378 HS chọn nghề qua giới thiệu của bạn bè hoặc theo “phong trào” (26,5%), 280 HS chọn nghề theo sự thúc ép của gia đình (19,62%). Trong khi đó, dạng chọn nghề chủ động, có sự hướng dẫn của chuyên viên chỉ có 89 HS (chiếm 6,2%). Như vậy là lớp trẻ chưa chuẩn bị sẵn tâm thế hoặc

thiếu định hướng trong việc chọn nghề, đây là điều rất đáng lo ngại. Thậm chí, nói như TS. Hồ Thiệu Hùng (Phó ban Khoa giáo Thành ủy TP. Hồ Chí Minh): “Thanh niên hiện nay chưa có đủ thông tin về chính mình. Nghĩa là khả năng của mình tới đâu, sở trường sở đoản của mình là gì, có phù hợp với nghề mình định thi vào không... thì hoàn toàn không biết”!

Hàng năm, cả triệu thí sinh vẫn cứ ùn ùn chen nhau thi vào ĐH, CĐ, bất chấp tốn kém, lãng phí thời gian và tiền của, gây nóng sốt tình hình xã hội... Chỉ có khoảng 10% số thí sinh này đỗ vào ĐH. Rồi các trường cứ phải gồng mình mở quy mô đào tạo hết cỡ, thậm chí vượt quá khả năng của mình, để rồi quá tải đầu vào, bão hòa đầu ra. Cung và cầu không ăn nhập với nhau đã gây lãng phí rất lớn cho cả xã hội và mỗi gia đình. ■

NGƯỜI TRONG CUỘC

Vai trò của tri thức và kiến thức

TRONG SẢN XUẤT KINH DOANH

TÔ HIỆP

Nền kinh tế thế giới đang biến đổi sâu sắc, mạnh mẽ về cơ cấu chức năng và phương thức hoạt động. Đó không

phải là sự biến đổi bình thường mà là một bước ngoặt lịch sử có ý nghĩa trọng đại đưa nền kinh tế toàn cầu từ kinh tế công nghiệp phát triển thành kinh tế tri thức. Quy luật của sự phát triển là từ thấp đến cao, từ đơn giản đến phức tạp, từ chưa hoàn thiện đến hoàn thiện. Trong quá trình đó luôn luôn diễn ra sự kế thừa và sự phát triển, cái sau bao giờ cũng phát triển trên cơ sở chọn lọc những yếu tố tiến bộ ở cái có trước và phát triển lên một mức cao hơn. Tri thức, kiến thức của mỗi cá nhân hay của cả cộng đồng không phải là một sớm, một chiều có ngay được mà trải qua một quá trình phát triển, tích lũy hàng ngàn năm.

Sản xuất kinh doanh cũng cần tri thức

Hoạt động của con người nói chung, hoạt động của sản xuất kinh doanh (SXKD) nói riêng cũng tuân theo quy luật phát triển và mang đặc tính của sự phát triển. Như vậy, nếu không có sự tích lũy các tri thức và kiến thức thì con người không thể tiến hành hoạt động của SXKD có hiệu quả trong thời kỳ mới, những tri thức và kiến thức

Ông Tô Hiệp - giám đốc Công ty Sách - Thiết bị trường học Sóc Trăng

được biểu hiện như là trí lực của con người trong SXKD, có vai trò đặc biệt quan trọng. Quá trình SXKD thực chất là quá trình của con người sử dụng toàn bộ tri thức và kiến thức đã tích lũy được để tạo ra các giá trị vật chất mới. Các tri thức này có thể biểu hiện dưới hình thái vật chất và hình thái ý thức gắn liền với tư liệu sản xuất và người lao động.

Mọi nền sản xuất, suy cho cùng đều nhằm thỏa mãn ngày càng cao các lợi ích vật chất và tinh thần của con người, mục tiêu của nền kinh tế xã hội chủ nghĩa là nhằm đáp ứng ngày càng cao đời sống vật chất và tinh thần của mọi thành viên trong xã hội. Để SXKD, con người ngoài việc sử dụng các tri thức và kỹ năng còn phải sử dụng các yếu tố xã hội, tự nhiên và môi trường khác. Trong việc sử dụng các yếu tố và điều kiện SXKD để tạo ra lợi nhuận, tùy thuộc vào trình độ văn minh khác nhau mà người ta có những cách tạo ra lợi nhuận khác nhau.

Tuy nhiên, thời gian qua và cho đến cả ngày nay vẫn tồn tại một số ý kiến cho rằng học tập để có tri thức, kiến thức chỉ là kết quả, là sự phản ánh, sự “thăng hoa” của kinh tế, “phú quý sinh lễ nghĩa”, kinh tế có tăng trưởng, đời sống vật chất có dồi dào thì mới có điều kiện học tập, nâng cao đời sống tinh thần của con người. Tri thức, kiến thức bị liệt vào lĩnh vực “phi sản xuất”, đứng ngoài SXKD và do SXKD trợ cấp. Thực tế không có tri thức, kiến thức thì sẽ thiếu cặn, hành động theo cảm tính, phản tự nhiên khi SXKD muốn kiếm lời bằng mọi cách: kiếm lời bằng cách khai thác bừa bãi các tài nguyên thiên nhiên gây ô nhiễm và phá vỡ sự cân bằng sinh thái, kiếm lời bằng cách bóc lột quá sức lao động của người làm công khiến cho những người này chỉ đủ tồn tại với mức sống tối thiểu hoặc kiếm lời

bằng cách làm hàng giả, buôn lậu, trốn thuế, đầu cơ, chup giật, bóc lột và đối kháng, phạm pháp...

Theo chúng tôi, nhà doanh nghiệp trước hết phải là người có tài năng, muốn có tài năng phải thường xuyên học tập để tích lũy kiến thức. Tài của nhà doanh nghiệp là nắm bắt các thành tựu khoa học, công nghệ và vận dụng vào quy trình sản xuất làm cho hàm lượng trí tuệ trong mỗi đơn vị sản phẩm ngày càng tăng lên, đồng thời sự tiêu hao năng lượng, nguyên liệu ngày càng giảm bớt. Tài năng trong việc tìm hiểu, đánh giá thực trạng của thị trường, dự báo được chiều hướng thay đổi của quy luật cung - cầu, từ đó mà có thể “đi trước, đón đầu” trong việc vạch kế hoạch hành động của doanh nghiệp. Tài năng trong quản lý tài chính để mỗi đồng vốn bỏ ra đều mang lại hiệu quả mà không gây lãng phí, thất thoát. Nhưng tài năng phải đi đôi với đạo đức, vì đạo đức là nền tảng nhân cách làm cho tài năng của nhà doanh nghiệp được nâng lên.

Do đó, việc đưa các tri thức - kiến thức vào SXKD làm cho kinh doanh kết hợp giữa cái lợi và cái đẹp, giữa giá trị vật chất và giá trị tinh thần, vì tri thức là kho tàng quý báu của nhân loại, tri thức là yếu tố quyết định nhất đối với sự phát triển, nó quan trọng hơn các yếu tố vật chất khác... Trong giai đoạn đổi mới, chúng ta phải nâng cao dân trí, đào tạo nhân lực, bồi dưỡng nhân tài, tăng mạnh đầu tư

Cửa hàng sách của Công ty Sách - Thiết bị trường học Sóc Trăng

để phát triển giáo dục như tinh thần Nghị quyết Trung ương 2 (khóa VIII). Phải phát hiện, bồi dưỡng và trọng dụng nhân tài, phải đào tạo con người có khả năng thích ứng nhanh được với sự đổi mới, sự sáng tạo...

Thực tế ở một công ty kinh doanh

Công ty Sách - Thiết bị trường học (S-TBTH) Sóc Trăng là doanh nghiệp hoạt động công ích, là đơn vị hậu cần phục vụ sự phát triển giáo dục, đòi hỏi trong SXKD phải có tri thức - kiến thức mới đáp ứng cuộc cách mạng đổi mới toàn diện và sâu sắc nền giáo dục, mục tiêu phục vụ công tác giảng dạy và học tập, kinh doanh chỉ là phương tiện nhằm tăng lợi nhuận, nâng cao thu nhập cho cán bộ và mở rộng SXKD. Muốn được như vậy đòi hỏi cán bộ của Công ty S-TBTH Sóc Trăng phải không ngừng nghiên cứu, học tập. Thời gian qua, công ty đã phát động thi đua học tập, học tập theo

các chuyên đề: mua hàng - trích kinh phí - tiếp thị - kế toán - quản lý doanh nghiệp - quản lý tồn kho - quản lý nhân sự - quản lý chất lượng và pháp luật trong kinh doanh - cải tiến phương pháp dạy học - giảng dạy trên cơ sở sách giáo khoa - giảng dạy phát huy trí lực học sinh... Đến nay, 80% cán bộ phòng kinh doanh đạt chuẩn về sự phạm, 100% đã học "Kinh tế trong giai đoạn mới". Từ đó, kế hoạch năm của Công ty S-TBTH Sóc Trăng đã được vạch ra "đi trước, đón đầu", trong 8 năm qua doanh số năm sau cao hơn năm trước, lợi nhuận tăng, thu nhập của cán bộ cũng tăng, doanh số năm 1992 là 3 tỉ đồng, năm 1999 doanh số đạt 8 tỉ đồng. Thu nhập của cán bộ năm 1992 là 300.000đ/tháng, năm 1999 là 800.000đ/tháng. Công ty được Bộ GD-ĐT tặng bằng khen hoàn thành xuất sắc nhiệm vụ 4 năm liền (1996-1999).

Ngoài ra, chuẩn bị cho năm học mới (năm học 2000-2001), công ty có nhiều biện pháp phong phú, sáng tạo. Sáng tạo dựa trên cơ sở tổng kết thực tế như công ty mời toàn thể trưởng phòng GD-ĐT, hiệu trưởng các trường phổ thông trong tỉnh về tham gia hội thảo về "Công tác phát hành". Qua hội thảo, các trường đóng góp nhiều ý kiến hữu ích giúp công ty có bước đi đúng, bước đầu đạt hiệu quả phần khởi.

Chuẩn bị cho năm học 2000-2001, công ty đã ký hợp đồng với Nhà xuất bản Giáo dục 1,7 triệu bản sách giáo khoa, 300.000 bản sách tham khảo trị giá 6 tỉ đồng, đã nhập về kho công ty 860.000 bản, chiếm trên 50% kế hoạch, đã phát hành được 450.000 bản, so với cùng kỳ năm qua đã phát hành tăng 100.000 bản.

Về công tác thiết bị, công ty đã ký hợp đồng với Công ty Thiết bị giáo dục 1.600 bộ thiết bị tiểu học, 4 phòng thí nghiệm hóa, 4 phòng thí nghiệm lý và hơn 200 bộ mô hình sinh, 3.500 bộ bản đồ, hơn 5.000 tranh ảnh, tổng trị giá 3 tỉ đồng, đến nay đã phát hành được 400 bộ thiết bị tiểu học, 1 phòng thí nghiệm lý, 1 phòng thí nghiệm hóa. Trong phát hành, công ty có nhiều sáng tạo như tổ chức tuyên truyền, giới thiệu qua hệ thống giáo viên chủ nhiệm đến học sinh, qua hệ thống báo, đài địa phương đến phụ huynh học sinh, nhân dân. Công ty bán giảm giá 15% cho học sinh nghèo, học sinh diện chính

sách, học sinh Khmer... nhằm khuyến khích, động viên học sinh trong học tập, công ty bán giảm giá 14% cho học sinh giỏi, học sinh tiên tiến, công ty cũng đã tham mưu với Sở GD-ĐT trích kinh phí 1,6 tỉ đồng mua sách giáo khoa cấp cho thư viện trường học để cho học sinh nghèo mượn sách, đảm bảo mỗi học sinh có 1 bộ sách.

Ngoài ra, trong kinh doanh, công ty luôn quan tâm đến mẫu mã, kích thước, bao bì, nhất là khâu hướng dẫn sử dụng, bảo hành sau bán hàng. Như tháng 6-2000, công ty kết hợp với Sở GD-ĐT mời Viện Nghiên cứu giáo dục về tập huấn sử dụng thiết bị tiểu học, phòng thí nghiệm lý, phòng thí nghiệm hóa cho hơn 400 giáo viên trong tỉnh.

Những việc làm thiết thực của công ty đã tạo dư luận lành mạnh, các trường học phần khởi, phụ huynh học sinh hết lời khen ngợi, tác động rất tốt đến các địa phương, làm cho toàn tỉnh thật sự quan tâm đến chất lượng giáo dục. Từ đó, ngày 5-7-2000, tỉnh có quyết định số 559/QĐ.HC về việc phân bổ chỉ tiêu vốn trợ giá, trợ cước kế hoạch năm 2000, xuất 1,796 tỉ đồng mua vở, sách giáo khoa cấp cho học sinh nghèo, học sinh diện chính sách, nhằm tạo điều kiện cho học sinh có đủ sách, nâng cao chất lượng dạy và học. Công ty phần đầu hoàn thành kế hoạch năm 2000, xứng đáng là đơn vị hậu cần của ngành giáo dục, phục vụ tốt công tác giảng dạy và học tập của các trường học trong tỉnh. ■

THẦY TÔI

Thăm thầy giáo cũ của Chủ tịch nước

NGUYỄN VĂN CHƯƠNG

Ông Hồ Cơ năm nay 78 tuổi, người xã Phổ Quang, huyện Đức Phổ, Quảng Ngãi. Ông đã tốt nghiệp tú tài đệ nhất, giỏi tiếng Pháp và chữ Hán, dù chỉ tự học chữ Hán. Sau khi tốt nghiệp tú tài, ông Cơ dạy văn sử địa, Pháp văn và Hán văn ở trường trung học Nguyễn Nghiêm, huyện Đức Phổ của Khu V tự do vào tháng 9-1947. Từ năm 1949-1953, ông làm hiệu trưởng rồi lên Cơ quan Giáo dục Khu V thay nhà thơ Đào Xuân Quí.

Khi làm hiệu trưởng, ông tự đề cho mình là chỉ trong 3 tháng đầu năm học, chính ông phải biết mặt, biết họ tên 800 học sinh của trường, biết hoàn cảnh, cá tính của từng em để kịp uốn nắn. Có học sinh nhà nghèo, định bỏ học, ông đã đạp xe hơn mười cây số đến tận nhà tìm hiểu, động viên em đi học và vận động cả trường quyên góp giúp đỡ những em có khó khăn. Vì thế, học sinh nào cũng kính trọng, quý mến thầy hiệu trưởng.

Sau khi tập kết ra Bắc, thầy giáo Hồ Cơ trở thành thanh tra các trường học sinh miền Nam, rồi làm thư ký tòa soạn báo Người giáo viên nhân dân, tạp chí Nghiên cứu Giáo dục, thường trực Ban soạn thảo chương trình sách giáo khoa B, phó giám đốc NXB Giáo dục cho đến khi nghỉ hưu (1987). Hiện ông Cơ ở một căn hộ tập thể khu Thành Công, Hà Nội.

Từ khi về hưu, ông Cơ liên tục làm

Thầy giáo Hồ Cơ

chủ nhiệm Câu lạc bộ Thơ Thành Công gồm các vị tướng tá, cán bộ cao cấp, họa sĩ về hưu nhưng yêu thơ ở trong phường. Mỗi tháng, câu lạc bộ sinh hoạt một lần. Các cụ đọc thơ mới sáng tác cho nhau nghe, thông tin thời sự hoặc thổ lộ tâm sự tâm tình nhằm giúp nhau sống thanh thản, vui tuổi già.

Gặp ông Hồ Cơ, tôi dè dặt hỏi:

- Hình như bác là thầy giáo cũ của Chủ tịch nước Trần Đức Lương ạ?

Ông khẽ gật đầu:

- Phải. Nhưng có mấy năm cấp hai (từ 1950 đến 1953).

Rồi ông lảng sang chuyện khác. Hình như ông không muốn nhắc chuyện ấy, e có người hiểu lầm chăng? Hôm sau tôi lại đến, hỏi chuyện ông, dần dà mới hiểu thêm chút ít.

- Sau khi làm Chủ tịch nước, ông Trần Đức Lương có đến thăm bác không ạ?

- À, có. Ông ấy đến thăm tôi hai lần. Lần đầu là mồng 4 Tết Mậu Dần (1998). Khoảng hơn 7 giờ tối, Chủ tịch nước cùng hai đồng chí bảo vệ đến tận nhà chúc Tết thầy giáo cũ. Hai thầy trò ngồi nói chuyện đến hơn một giờ, toàn là chuyện gia đình, quê hương, chuyện trường lớp ngày xưa (xin xem thêm bài *Ngày xuân chúc Tết thầy*, TGM 324 - BT). Hôm sau, các vị lãnh đạo ở phường trách tôi là Chủ tịch nước đến thăm mà không báo cho địa phương biết để đón tiếp. Tôi trả lời là chính Chủ tịch yêu cầu không báo cho ai.

- Thế còn lần thứ hai?

- Đó là tháng 12-1999 mới đây, sau

khi tôi phải nằm bệnh viện mổ u xơ tuyến tiền liệt. Chủ tịch Trần Đức Lương được tin, lại đến thăm và tặng tôi 2 lít mật ong rừng để bồi bổ sức khỏe. Tôi cũng được biết, Chủ tịch đã gửi tặng trường cũ ở quê hương 5.000 đôla để trường mua sắm trang thiết bị, nâng cao chất lượng giảng dạy cho con em mình.

Để kết thúc câu chuyện, ông Hồ Cơ nói thêm:

- Chủ tịch Trần Đức Lương vẫn giữ được sự giản dị, chân chất dễ gần, luôn kính trọng thầy giáo cũ chứ không có gì cách biệt.

Riêng tôi chợt nghĩ: "Phải chăng đó là tấm gương phản ánh trung thực sự nghiệp giáo dục của người thầy chân chính?". ■

BẠN ĐÃ ĐỌC CHƯA?

TRẦN VĂN GIÀU TUYỂN TẬP

(NXB Giáo dục, 2000; sách dày 1.296 trang, khổ 16 x 24cm)

Đã từ lâu, những tác phẩm của GS. NGND. Trần Văn Giàu trở nên thân thiết với các nhà nghiên cứu khoa học xã hội và nhân văn. Nhiều thế hệ sinh viên Việt Nam đã từng được thụ giáo trực tiếp những bài giảng tại giảng đường, hoặc gián tiếp qua việc nghiên cứu các tác phẩm của GS. Trần Văn Giàu, có không ít người trở thành những nhà khoa học hàng đầu, những nhà giáo mẫu mực của đất nước. Tháng 9-2000, kỷ niệm lần thứ 90 ngày sinh của GS. Trần Văn Giàu, NXB Giáo dục trân trọng giới thiệu với bạn đọc tác phẩm **Trần Văn Giàu tuyển tập**. Tác phẩm này tuyển chọn một số tác phẩm tiêu biểu từ hơn 150 công trình nghiên cứu của GS. Trần Văn Giàu. Cuốn sách gồm 4 phần: Phần I - *Triết học và Tư tưởng*; Phần II - *Chủ nghĩa yêu nước và cách mạng Việt Nam*; Phần III -

Giai cấp công nhân Việt Nam và Đảng Cộng sản; Phần IV - *Tư tưởng Hồ Chí Minh*. Dù chỉ là một tuyển tập nhưng cuốn sách cũng đã giới thiệu một cách khái quát với bạn đọc những vấn đề triết học, tư tưởng, sử học, văn hóa... những vấn đề mà GS. Trần Văn Giàu đã trăn trở, day dứt trong suốt 70 năm hoạt động cách mạng và khoa học đầy thử thách, cam go của ông. Đọc **Trần Văn Giàu tuyển tập**, bạn đọc có dịp hiểu thêm trí tuệ, tâm hồn, nhân cách của một nhà văn hóa lớn, của một người luôn gắn bó với các nguồn mạch thiêng liêng của dân tộc, gắn bó với nhịp sống và bước đi của cách mạng Việt Nam trong gần trọn một thế kỷ qua. **Trần Văn Giàu tuyển tập** là một ấn phẩm đẹp, chất chứa "kho báu văn hóa" mà GS. NGND. Trần Văn Giàu đã dâng hiến cho dân tộc và cách mạng.

HỒNG CHÂU

Những đoàn xe dài thậm thọt chạy xuyên lục địa ở Úc bất kể ngày đêm

Để chuyên chở hàng hóa, người Úc sử dụng những xe tải khổng lồ: 72 bánh, dài 100m, 20 cần số, tải trọng 120 tấn, vận tốc 100km/giờ. Những chuyến xe tải độc đáo và chạy... bat mạng liên tục 42 giờ chỉ có ở xứ sở kangourou - nơi sắp diễn ra thế vận hội cuối cùng của thế kỷ 20.

Xe hàng KIỂU ÚC

LÊ LỘC

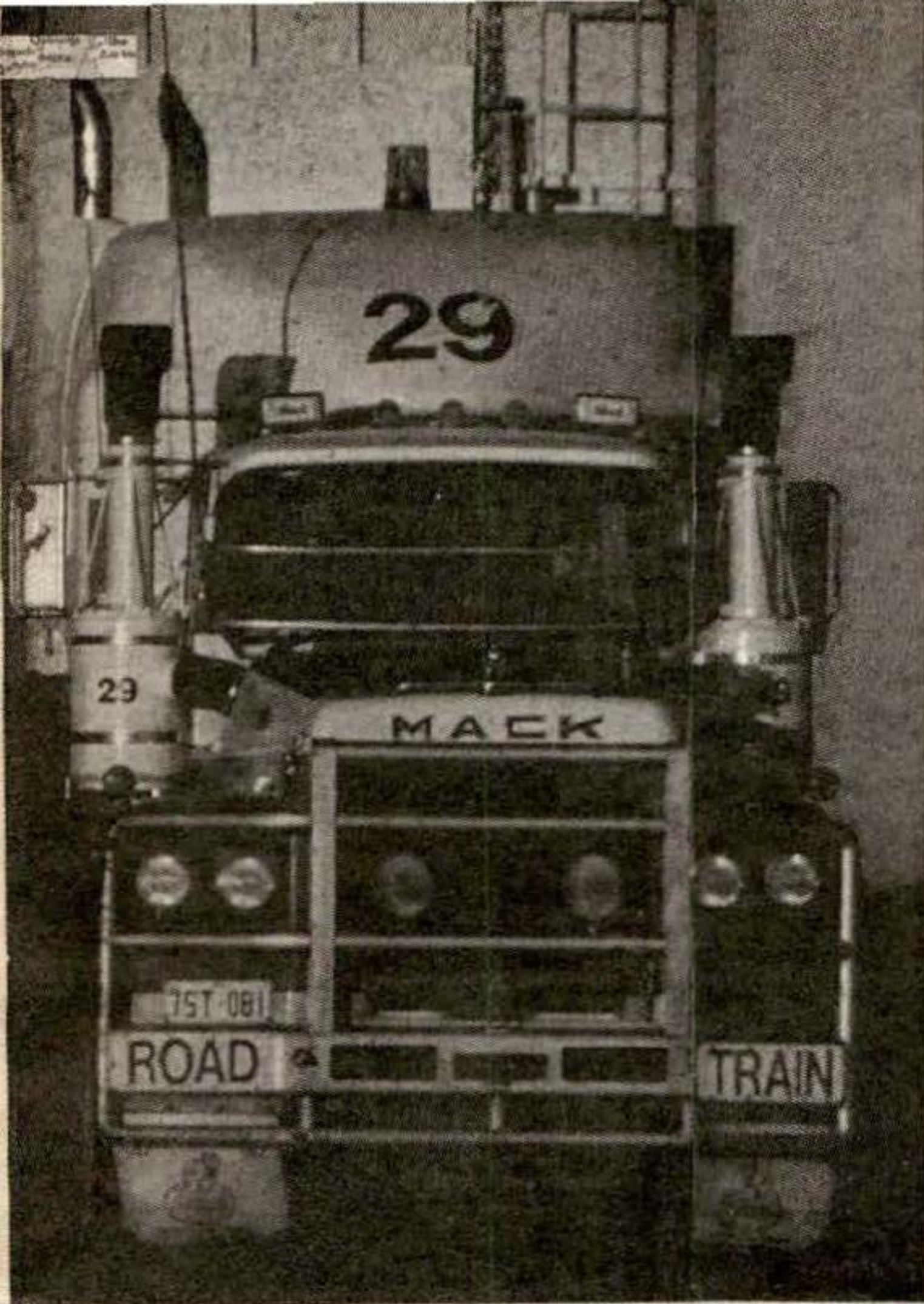
"Xe hỏa chạy đường trường"

Ban đêm, con thú vô phúc nào bị ánh đèn pha làm mê hoặc sẽ chết không toàn thây. Không một bác tài nào dám phanh gấp một "cỗ xe" nặng đến như vậy đang lao về phía trước với tốc độ của xe Mercedes trên đường nhựa. Đây là loại xe tải Mack được cải biên thành CRL được mệnh danh *xe hỏa chạy đường trường* (road train) với dàn máy diesel V8 khổng lồ, hệ thống nhún có thể chịu được mọi địa hình với vận tốc cao. Hệ thống vật cản (bằng các ống thép khổng lồ) phía trước đầu xe giúp xe... ừi văng tất cả

những trở ngại trên đường chạy, từ các con vật lớn nhỏ (lợn rừng, nai, trâu rừng) đến một cây cổ thụ, một ô tô khác chạy ngược chiều, thậm chí cả một... căn nhà nhỏ!

Dung tích bình xăng của các "road train" là 2.000l. Điều này cũng dễ hiểu vì nó tiêu thụ 1l/1km và trên sa mạc thì hiếm khi thấy cây xăng nào. Ngoài ra, còn có 5 bình chứa 500l nước có chức năng giữ thẳng bằng cho các bánh xe khi chạy nhanh và qua các khúc quanh gấp.

Bayden Mills là một tài xế điển hình. Cũng như các đồng nghiệp,

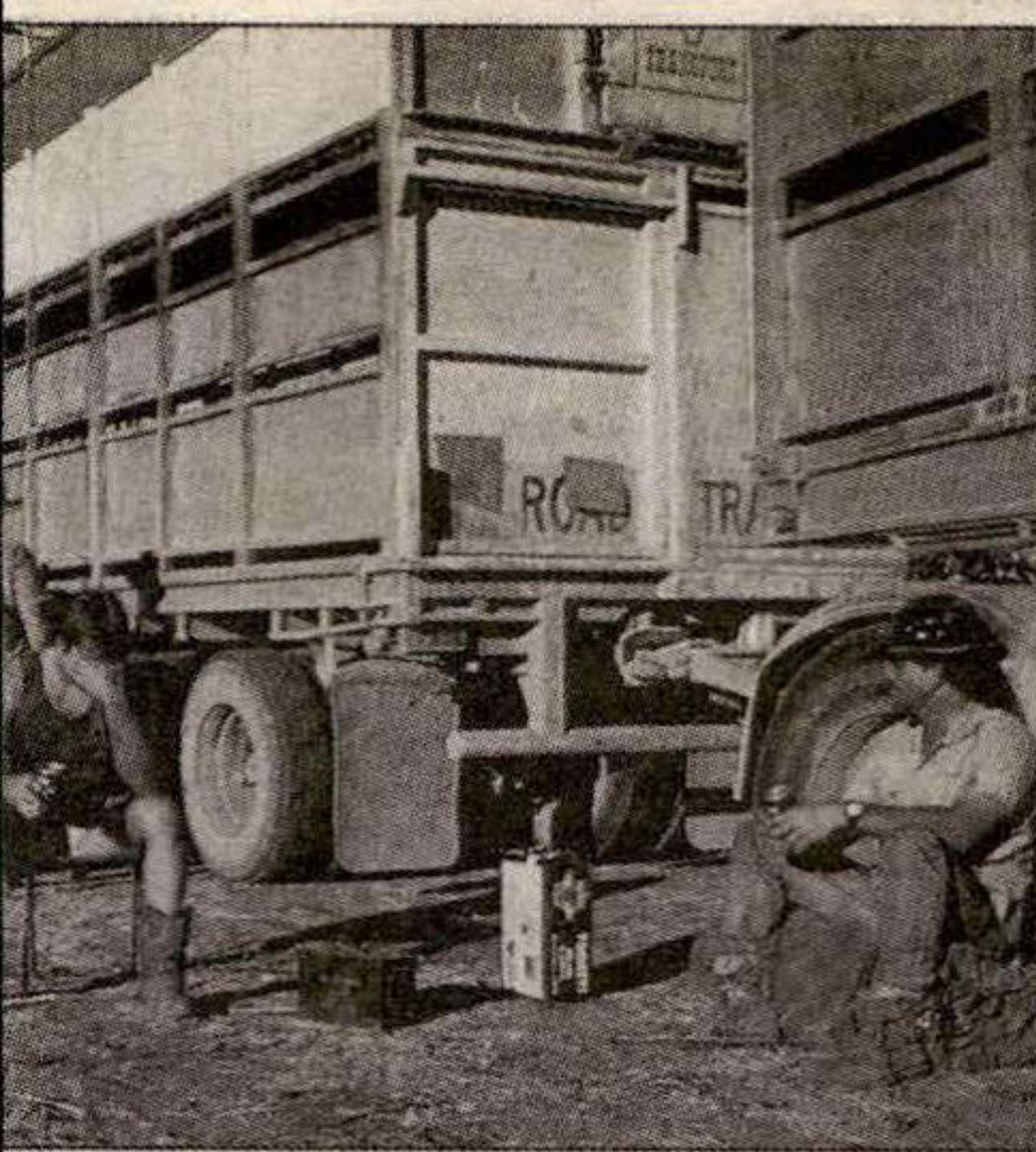
◀ Vật cản phía trước xe húc đổ tất cả, kể cả một ngôi nhà nhỏ!

trung tâm nước Úc. Mills mỉm cười: “Như vậy đã thăm thắp gì, có lần tôi phải chạy 2.500km chỉ trong 48 giờ!”. Vì thế, rất dễ hiểu là các bác

tài chỉ mong nhận ga cho mau đến địa điểm giao hàng và lăn ra ngủ 24 giờ!

Địa điểm đến là một trang trại rộng sơ sơ có 12.500km², nghĩa là gần bằng diện tích của đồng bằng sông Hồng nước ta (12.662km²). Đất đai ở đây toàn là cát nâu, ít cây cỏ và người chủ nuôi... 120.000 trâu bò. Mills đã 18 năm làm nghề tài xế, thường xuyên giao hàng cho trang trại này, vậy mà anh chỉ gặp người chủ có 2 lần, đa số các lần khác, anh nhận lệnh từ Matt Mauger, chịu trách nhiệm chuyên chở gia súc từ các cảng lớn đến các trang trại xa xôi. Sáng hôm đó, Mauger có vẻ bức bối vì ông không thương lượng được để chở số gia

Mills xem xe là nhà riêng của anh. Chỉ có tài xế nào đã lập gia đình mới có chỗ ở cố định, còn anh nào độc thân thì cứ rày đây mai đó trên xe. Trên xe có giường ngủ dài 1,8m, một truyền hình màu, một la bàn, một radio, một điện thoại di động và một bình chứa đặc biệt để giữ cho lon bia luôn được ướp lạnh ở cái nóng 40°C của sa mạc mùa hè. Mills có một sứ mệnh không phải ai cũng làm được: anh lái xe 6.000km trong 5 ngày, nghĩa là giống như lái xe từ Paris (Pháp) đến thủ đô Matxcơva của Nga rồi quay về nhưng không phải trên xa lộ phẳng lì! Anh chở 200 trâu bò (sống) trên 4 xe (mỗi xe có 2 tầng) đến Alice Springs nằm ngay giữa

sức này bằng xe hỏa. Lúc chia tay với Mills, ông gào lên trong tiếng động cơ điếc tai: “Này, đừng có gây tai nạn đấy nhé. Cậu không có thì giờ đâu, sáng một là phải quay về và sau đó cậu còn phải đi 6.000km nữa đấy!”. Như vậy, Mills sẽ lái xe một mạch 8.500km, một chỉ số làm tái mặt các tài xế những quốc gia khác, nhưng Mills chỉ mỉm cười và nhún ga.

Nếu nhà báo nào thắp từng xe của Mills để viết bài sẽ... không cười nổi. Ngoài tiếng động cơ muốn nổ màng nhĩ, những cú dằn xóc làm “mềm xương” những người có gan vượt sa mạc ở vận tốc của mô tô đua, thỉnh thoảng họ còn nghe những tiếng nổ inh tai phát ra từ hệ thống xả khí ép của xe, những lần vượt suối làm... cá sấu cũng phải chết chìm do sóng to gây ra khi 72 bánh xe ồ ạt kéo qua làn nước yên tĩnh. Mills có gương mặt trầm tĩnh của một đấu sĩ giác đấu. Anh giải thích: “Nghề này phải hết sức bình tĩnh. Đây là yêu cầu có tính sống còn.

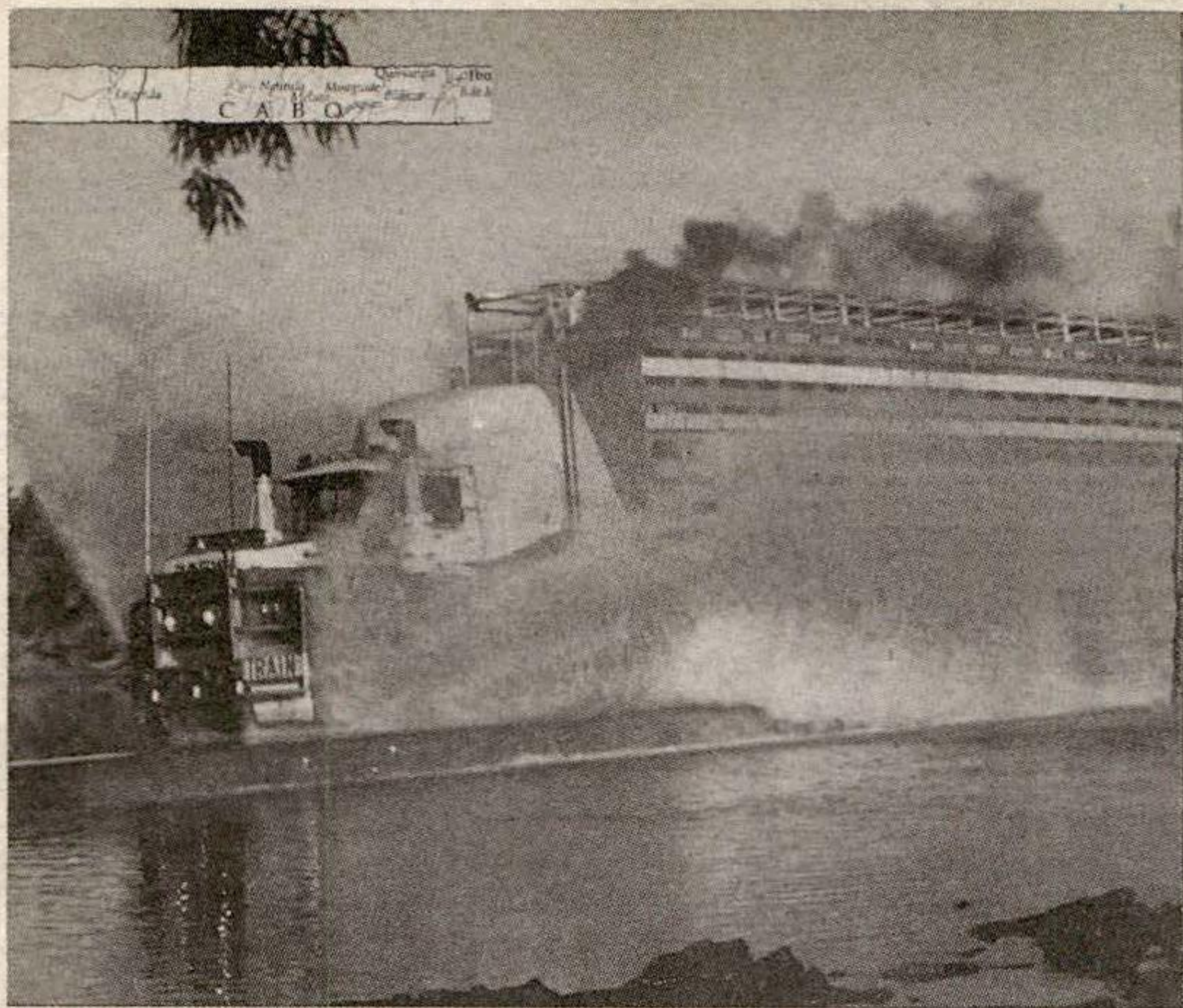
◀ Các lái xe ăn vội vã và lại lên đường

Chỉ cần đạp phanh gấp là một hoặc hai toa xe sẽ lật nghiêng. Phải cần một đoạn đường dài 1km để làm đoàn xe 4 toa dài gần 100m ngừng lại khi phanh, vì thế mỗi lần lên đường, chúng tôi rất hạn chế phanh và chỉ ngừng lại khi... đến nơi”.

Sức khỏe bằng thép

Hệ thống đường sắt của Úc phát triển ở bờ biển phía Nam và Đông, với một đường nội địa chạy dài đến Alice Springs. Tất cả phần đất còn lại là vương quốc của loại xe “road train” dài thậm thượt. Có cả hiệu Renault hoặc Volvo, nhưng kiểu xe Mack mới là vua vì động cơ rất mạnh và không gì có thể ngăn được một anh chàng Mack giữa thế giới mênh mông của sa mạc. Không có cột cây số, các bác tài đo khoảng cách bằng... chai bia. Tu một chai bia là chạy 100km nên trong tiếng lóng, chạy được “năm chai” nghĩa là đã vượt khoảng từ 500 đến 600km. Không ai cấm họ uống bia, nhưng luật pháp Úc tỏ ra rất nghiêm khắc đối với những vụ tai nạn do rượu bia gây ra nên đa số các tài xế chỉ uống Coca. Tất cả các tài xế đều sử dụng la bàn tối tân để định hướng và không có vấn đề... chạy lạc vì thời gian không cho phép!

Nếu chở trâu bò thì phải tìm một dòng suối hay hồ để lấy nước cho chúng uống. Tất nhiên, con người cũng tranh thủ nghỉ ngơi một chút để ăn vội vài miếng sandwich, uống bia, cà phê hoặc Coca. Sau đó lại lên đường khi hoàng hôn buông xuống. Ban đêm, giờ của các

Khi xe qua sông, suối, cá sấu cũng không kịp chạy trốn...

kangourou bắt đầu. Lúc này, bọn chuột túi lợi dụng nhiệt độ thấp để đi kiếm ăn. Thấy ánh đèn pha của một “road train”, chúng chạy đến xem. Có khi một con lớn phóng ngang đầu xe. Lập tức nó bị vật cản của mũi xe hất tung lên. Mills vẫn bình thản nhả ga, đối với anh, hai kẻ thù lớn nhất là ngủ gục trên tay lái và nổ bánh xe. Do xe quá dài, nếu một lớp xe của toa cuối cùng bị xì, tài xế chỉ biết được khi xe bị lắc mạnh, khi đó lớp đã bị xé nát tơi tả. Thường thì toa xe có lớp bị xì sẽ lao đảo và lật ngang. Khi ấy, Mills phải làm một chuyện mà anh không thích tí nào: dùng súng giết số trâu bò bị thương. Mills chỉ cho nhà báo thấy một số lớp xe lắc đắc trên đường chạy, chứng tỏ các tài xế khác cũng lâm vào tình thế

vò đầu bứt tai như anh.

Sáng sớm, xe đến trang trại ở Alice Springs. Lúc bấy giờ sức được lùa xuống, Mills tranh thủ ngủ 2 giờ. Rồi lại lên xe, trong tiếng nhạc rock do đài “Midnight Oil” phát riêng cho các bác tài. Tiếng động cơ V8 rầm rì, Mills lại trải qua 42 giờ quay về. Nhưng đã phải được giải thoát đâu, bấy giờ sức thứ nhì đã sẵn sàng. Mills chỉ được quyền ngủ có 2 giờ. Perth đang đợi anh giao hàng ở cách đó 3.000km về phía đông nam. Tổng cộng, Mills đã lái con “quái vật cơ khí” 120 tấn chạy 6.000km trong 116 giờ. Nếu không có sức khỏe bằng thép thì không sao bảo đảm được thành tích xuất sắc như thế. Mills mỉm cười: “Bỏ nghề ư? Không bao giờ!”.

(Theo Sésame)

Những đứa trẻ vẫn vô tư
bên núi rác khủng khiếp

Hàng trăm, hàng ngàn trẻ em đã sống trong tận cùng cơ cực, dưới những núi rác khổng lồ của thủ đô Philippines. Ngày 10-7 vừa qua, những đồ phế thải chất cao thành núi ấy đã sập xuống. Hơn 200 em bị chết thảm trong rác.

**Sống
đuối...**

NÚI RÁC

PHAN NGHỊ

Bám trụ cùng với rác

Cách xa hàng cây số, cái mùi thối hoắc khủng khiếp tỏa ra đã khiến người ta muốn nôn nửa. Nhưng các cư dân của thị trấn

Quezon hình như đã quen thuộc với nó, nên vẫn thản nhiên. Tại những khu nhà ổ chuột mái tôn vách ván, tầng dưới thì bẽ bộn rác rưởi, tầng trên dành cho con

người! Nếu bảo đó là những căn phòng thì quả là một sự cường điệu không thể tha thứ được! Bởi mỗi phòng không lớn hơn một cái quan tài. Quezon là một trong 13 thành phố vệ tinh của thủ đô Manila. Hiện nay, Manila có khoảng từ 10 đến 12 triệu dân, nhưng có thể nhiều hơn nữa, bởi người ta không thể kiểm soát nổi! Quezon là thành phố lớn nhất, ở đó ngự trị văn phòng của các bộ và các cơ quan hành chính. Đó cũng là nơi chứa chất những đồ phế thải từ mọi hướng đổ vào như một thứ đá nam châm thu hút những kẻ bần cùng trong nước. Từ khắp nơi, họ đổ tới bằng xe buýt với hy vọng không phải để làm giàu, nhưng chí ít cũng kiếm được miếng ăn từ rác. Payatas, một khu phố với 73.111 dân, trong đó có 15.320 gia đình, 3 trường học và 13 nhà thờ, nằm trên một diện tích 495ha, xứng đáng là một thủ đô của rác rưởi. Trong 5 năm, những con số dĩ nhiên đã tăng lên. Nhưng từ ngày 10-7-2000, khi cái núi rác vĩ đại đổ sập.

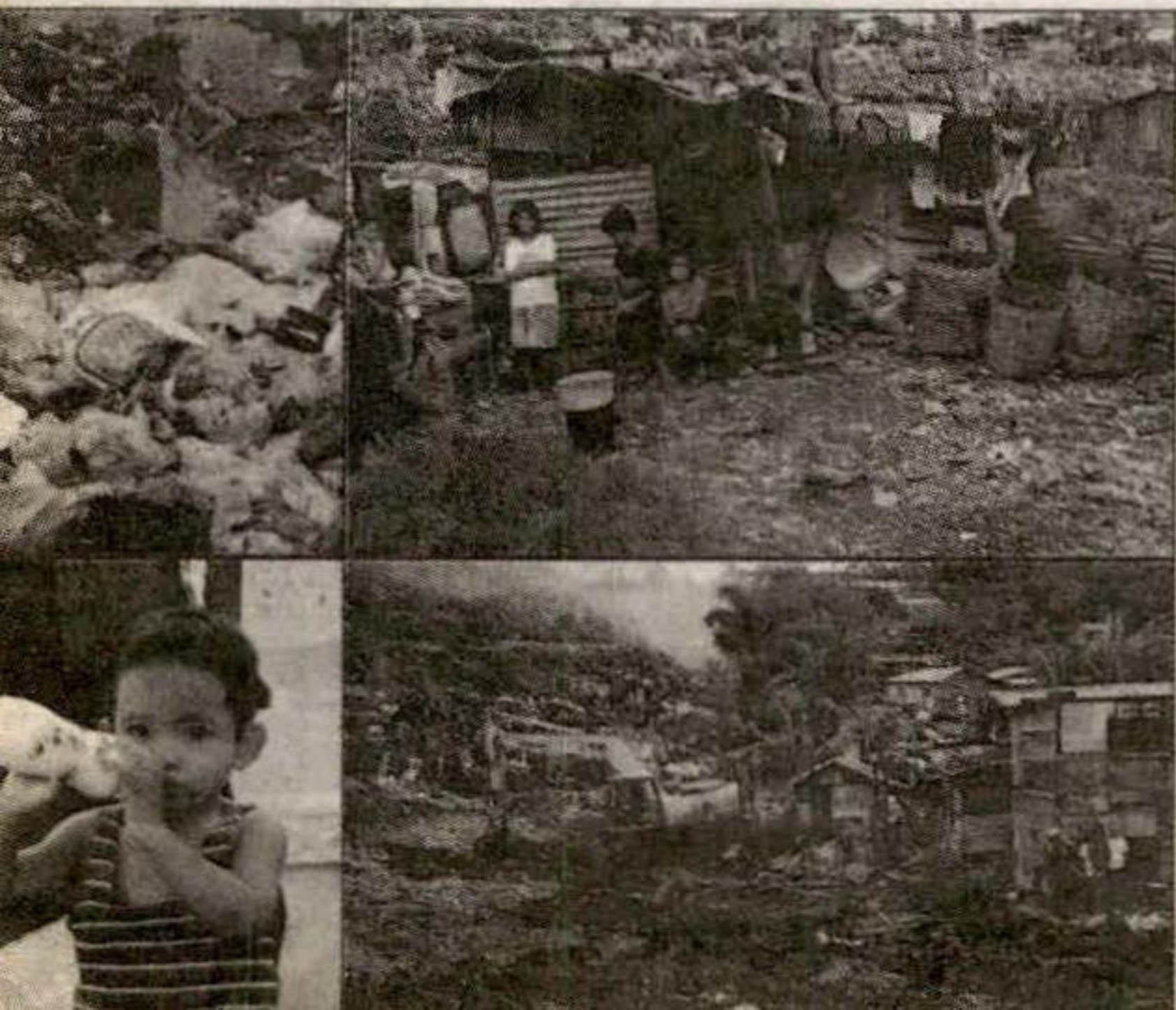
thì dân số trong khu ổ chuột này đã bớt đi 217 người. Bởi họ bị chôn sống dưới cái địa ngục của đồng phế thải.

"Khoảng 8 giờ sáng, tôi nghe thấy một tiếng động rất lớn, như thể có một máy bay phản lực vụt qua ở trên trời - Juan kể lại - Tôi bảo vợ con phải chạy mau. Nhưng khổ thay, Bernardo, đứa con út lên 6 của tôi đã vắng mặt: nó đi chơi rác. Ba ngày sau, thi thể của nó mới được người ta moi ra từ cái đồng phế thải nhầy nhụa". Bây giờ cái núi rác ấy không còn nữa, nhưng ở các nơi khác, rác vẫn còn thừa mứa để nuôi sống những người cùng khổ. Mặc quần cộc nhộp nhụa, những đứa trẻ chân trần giẫm lên những lớp bùn nhầy nhụa gây ra bởi những trận mưa trong mùa hè. Tay không, các em vừa lục lọi vừa chọn lựa. Bìa cứng là loại rác quý giá được ép cho xếp xuống rồi đóng gói: 1kg giá 15 xu (tính theo tiền franc Pháp). "Những ngày may mắn, cháu có thể kiếm được 200 peso (35 franc) - Chú bé Ronaldo kể lại - Nhựa dẻo tái

sinh đắt giá nhất: 4 peso/kg. Còn sắt vụn và chai lọ thì rẻ rẻ!".

Sau mấy trận bão Ditang, Edeng và Gloring đổ vào phía Bắc Philippines, nước mưa thấm vào cái núi rác trải dài trên 20ha, khiến nó không còn đứng vững được nữa. Thị trưởng Ismael Mathay đã khuyến cáo dân chúng ở các vùng xung quanh đó di tản

Nhà ổ chuột trên bãi rác

đi nơi khác. Nhưng rác là nguồn sống của họ, làm sao họ bỏ đi được! Chỉ trong giây phút, núi rác đã sụt lở và nuốt sống những đứa con bất hạnh của họ. Mặc dù tai ương, họ vẫn cương quyết bám trụ. Họ đã biểu tình trước trụ sở của Nghị viện, để yêu cầu được ở lại với rác. "Hàng trăm người đã chết trong thảm kịch ấy - Ernesto, 47 tuổi, một trong những người chuyên đi bới rác giải thích - Nhưng hàng ngàn người sẽ chết đói nếu phải ra đi".

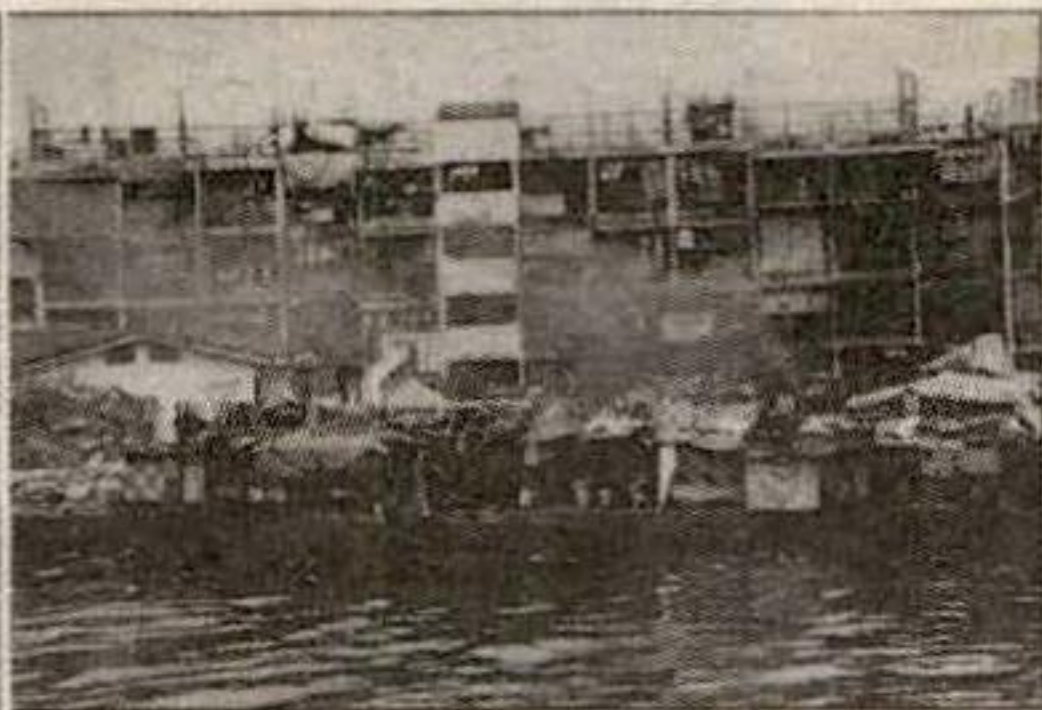
Đó có thể gọi là cuộc sống?

Còn người dưới sức nặng của những tấm ván mang trên lưng, Ernesto và các bạn ông cố gắng thu lượm những cái gì còn có thể lấy được. Những xe ủi đã san bằng mặt đất ngập ngụa bùn pha trộn với rác. Bầy chó hoang lang thang đi kiếm ăn. Những đứa trẻ cũng lang thang và cũng đói như những con vật. Chúng không được tiêm ngừa bệnh uốn ván. Những em nào không đi giày tất nhiên sẽ gặp nhiều rủi ro. Một vết thương do một mẩu sắt vụn hoặc một mảnh chai có thể gây ra những hậu quả trầm trọng. Đó là chưa kể trường hợp bị chuột cắn. Mà chuột ở khu này thì đông vô kể! Đã có không ít nhân viên cứu hộ bị bệnh sau một tuần lễ tìm kiếm các nạn nhân. Vì vậy nhà chức trách đã phải ra lệnh đình chỉ công việc ấy. "Không một ai có thể sống sót khi bị chôn vùi trong cái núi rác kinh khủng ấy! - Jérôme Cara, một quan chức trong ngành y tế đã kéo chuông báo động - Nhân viên cứu hộ có thể bị ung thư. Rác rưởi không những chứa khí mêtan mà còn cả *sulfure de dioxyde* và *acide*

sulfurique, có thể gây ung thư da. Trong vòng một ngày, người ta sẽ bị đau cuống họng và có cảm giác như bị kim châm ở mắt và lỗ mũi. Làm sao nhân viên cứu hộ và nhất là dân chúng trong vùng có thể chịu đựng nổi những cuộc tấn công hóa học ấy?".

Dominique Lemay, một nhà từ thiện người Pháp, sáng lập viên Hội Virlandie, đã bỏ ra rất nhiều thời gian để thu gom hơn 300 trẻ em bụi đời về sống trong 12 căn nhà của hội. Ông cho biết đa số bố mẹ các em đã bị chôn vùi dưới đống rác.

Sáng hôm ấy, một phụ nữ Pháp khác cũng đã tới Payatas. Ở tuổi 27, Laurence Ligier đã sống 9 năm ở Philippines, để làm việc thiện. Trong 3 năm, cô đã công tác ở Tondo, nơi có một núi rác trứ danh được gọi là *Smoked Mountain* (Núi phun khói). Nhưng nó đã bị triệt hạ từ năm 1995 do quyết định của cựu Tổng thống Ramos. Thời điểm ấy, cũng như ở Payatas, đêm cũng như ngày, toàn bộ các gia đình sục sạo giữa những xe ủi đang san bằng rác rưởi. Và các phương tiện ấy đã gây ra không ít tai nạn. Một phụ nữ bị nghiền nát hai chân. Đôi khi, những chiếc xe ủi bạt mạng mà không nhìn ra phía sau, khiến cho những người đi bới rác nếu không chạy kịp chỉ có nước chết bẹp! Ngoài những bệnh về đường hô hấp, những người sống với rác còn bị xuất huyết nội. Rất khó chữa trị, bởi muối sinh sản vô tội vạ trong những vũng nước tù hãm. Người ta cũng nhận thấy những đứa trẻ ấy bị trì độn do môi trường cực kỳ ô nhiễm. Chúng không chỉ làm việc khổ cực mà còn

Bãi rác mệnh mông ven sông

xét nghiệm, rất may là không tìm thấy dấu vết ô nhiễm. Có điều rằng trên thế giới, người ta không thấy một kho chứa rác nào lại đặt kế bên một khu chứa nước của thành phố! Những xe chở rác chạy dọc theo những con đường ở phía bên kia lưới sắt của hải cảng đã tỏa ra những mùi hôi thối cực kỳ khó chịu. Chẳng những thế, những túi rác bị vỡ tung đã bay đi bốn phương tám

bị những ông bố hành hạ thô bạo. Các ông bố thường nghiện rượu, luôn đánh đập con trong những cơn say. Trong lúc ông ta đạp xe ba bánh đi kiếm khách thì người con gái đi bơi rác giữa lũ ruồi dày đặc.

Như tất cả những khu ổ chuột, nước được phân phối hạn định. Vòi nước là của hiếm và chỉ chảy hai hoặc ba giờ/ngày, từ 4 giờ sáng. Việc dùng điện cũng bị hạn chế. Cho nên bọn lưu manh đã tìm cách ăn cắp cả điện lẫn nước để bán. Nhưng đôi khi cả chúng và người mua đã bị chết vì điện giật.

Bài toán chưa có lời giải

Những xe tải chở mỗi ngày 6.500 tấn rác đưa về bãi chứa ở Payatas phải đi qua trước những bồn chứa nước ở Mesa, nơi cung cấp 40% nhu cầu nước của Manilla, khoảng 3.500 triệu lít. Duy chỉ có một vấn đề: các bồn chứa nằm cách núi rác chưa đầy 500m đường chim bay. "May mắn thay, các bồn chứa lại cao hơn núi rác" - Joel Lacsamana, thuộc Công ty xử lý nước giải thích. Mỗi tuần, phòng thí nghiệm của trường ĐH Philippines đều lấy mẫu nước để

hương. Lại còn "Núi phun khói" bị bỏ hoang cách đây 5 năm, bây giờ cỏ dại mọc đầy nhưng vẫn hôi thối không thể tưởng tượng được! Cựu Tổng thống Ramos đã có sáng kiến xây dựng những chung cư ở kế bên. Hiện tại chúng vẫn bỏ trống, không phải vì sự bẩn thỉu mà bởi vì giá tiền thuê quá đắt. Vấn đề tập trung rác thành núi che lấp cả chân trời không còn nữa, nhưng ngày nay rác lại hiện diện khắp nơi, trong 175 khu ổ chuột mọc ra như nấm dại ở trong thành phố. Trong khi chờ đợi nhà cầm quyền giải quyết vấn đề (đã có 7 công ty đưa ra những phương án nhưng chưa thực hiện được vì thiếu tiền), từ nay các xe rác được chuyển tới San Matco, thuộc vùng ngoại ô Manilla. Tình trạng này sẽ kéo dài bao lâu? "Tuy các bãi rác đã bị đẩy ra xa hơn một chút, nhưng vấn đề nhân khẩu vẫn là một gánh nặng. Mặt khác, chúng tôi đã chậm mất 30 năm trong kỹ thuật xử lý rác so với các nước phát triển" - Leopoldo, trưởng phòng y tế của tòa thị chính nhìn nhận.

(Theo Paris Match, 8.2000)

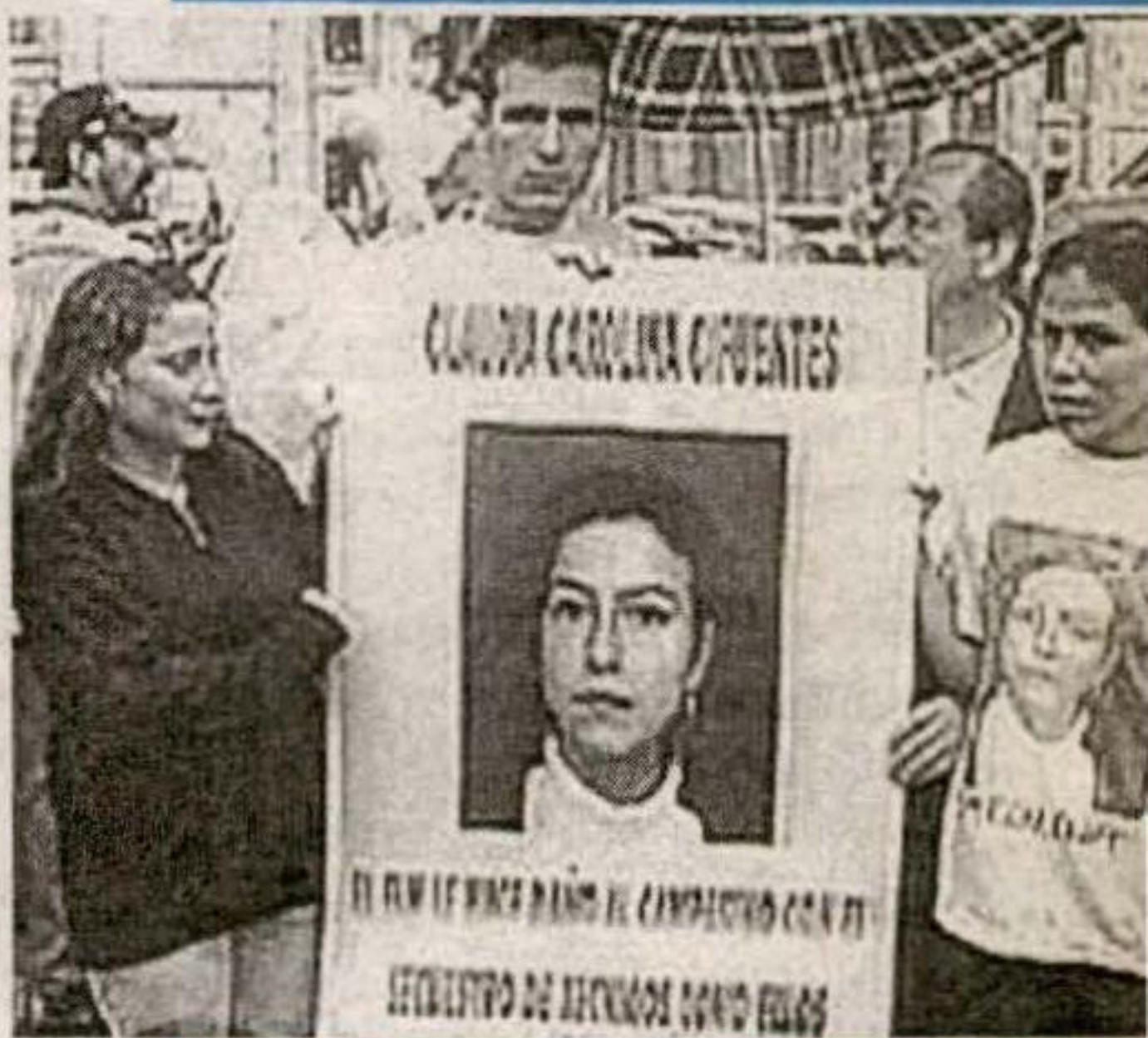
TỪ CHIẾN DỊCH "HÀNH TRÌNH" ĐẾN 1,3 TỈ ĐÔLA VIỆN TRỢ MỸ CHO COLOMBIA:

Chiến dịch "Hành trình"

Sau một nỗ lực hợp tác kéo dài 2 năm, cuộc hành quân "Hành trình" đã kết thúc với màn đuổi bắt ngoạn mục bằng tàu cao tốc mà kết quả là 25 tấn cocaine trị giá 1 tỉ đôla bị tịch thu, 43 tên buôn lậu bị bắt trong đó có cả Ivan De La Vega, ông trùm của đường dây buôn lậu liên lục địa này. Cùng bị bắt với De La Vega là Luis Antonio Navia, quốc tịch Cuba nhưng sống ở Colombia, một cộng sự đắc lực. Tại một cuộc họp báo ở Washington, khác với những lời đồn đoán trước đó, chính phủ Mỹ xác nhận Venezuela, nước có tổng thống ngày càng độc lập với Mỹ, là đồng minh then chốt của chiến dịch kéo dài 2 năm này và là nước đi đầu trong các cuộc lục soát dứt điểm một loạt cơ sở chế biến và tồn trữ cocaine tại rừng già, thu được 10 tấn cocaine đã đóng gói chờ đưa lên tàu biển.

Sau khi các trùm ma túy Jose Santacruz Londono và hai anh em Gilberto, Miguel Rodriguez Orejuela bị bắt

Với con số trung bình cứ 20 phút lại có một vụ giết người, cao hơn cả tỉ lệ trộm xe hơi; mỗi ngày có 7 người bị bắt cóc, tỉ lệ thất nghiệp 20%, tham nhũng lan tràn, buôn lậu ma túy chiếm quân quân thế giới và nội chiến triền miên, ánh sáng nào le lói ở cuối đường hầm cho đất nước Colombia 38 triệu dân với 1,3 tỉ đôla viện trợ Mỹ?

Ở Colombia, trung bình cứ 20 phút lại có một người bị giết như cô gái trong bức ảnh này

Ánh sáng nào cuối đường hầm?

TRUNG NGUYỄN

Tiêu hủy cocaine mới bị tịch thu

giữ, hoạt động buôn bán cocaine ở Colombia đã đi theo hướng xé lẻ, tự phát mà lộ trình chính là Đông Âu, nơi lợi nhuận cao hơn ở Mỹ. Bọn buôn lậu sử dụng tàu và người của nhiều nước nên các cơ quan bài trừ ma túy phải phối hợp lại mới trị được chúng.

Chiến dịch "Hành trình" bắt đầu khi các viên chức Mỹ và châu Âu được các mật báo viên thông báo cocaine đang được tập kết tại một điểm bí mật ở lưu vực sông Orinoco, Venezuela. Từ đây, cocaine sẽ được đưa lên xuồng cao tốc và được chuyển ra tàu vận tải đậu sẵn ngoài khơi. Nhờ sự giúp sức của các mật báo viên và nghe lén các cuộc điện đàm, các viên chức bài trừ ma túy Mỹ và châu Âu đã xúc tiến thành công chiến dịch. Ví dụ, tháng 1-1999, họ bắt được tàu chở hàng Cannes ở Caribê và lai dắt về Mỹ. Tàu chở 4.190kg cocaine nhắm hướng châu Âu. Bốn tháng sau, chiếc tàu China Breeze (dài 120m) trên đường đến Amsterdam

(Hà Lan) thì bị bắt tại Puerto Rico. Hai tàu khác chở tổng cộng 6.500kg cocaine bị bắt và đưa về Mỹ vào tháng 6 và tháng 12-1999.

Riêng tháng 7-2000, các viên chức tham gia cuộc hành quân cho biết họ thu được tổng cộng 68 tấn cocaine có giá trị bán lẻ 3 tỉ đôla, đa số nhắm hướng châu Âu, chỉ có 11 tấn nhắm hướng Mỹ. Số cocaine tịch thu được trong toàn chiến dịch nhiều gấp 3 lần. Cuộc đuổi bắt hai xuồng cao tốc ngoài khơi Venezuela ngày 13-8-2000 do tàu tuần tra Venezuela thực hiện đã bắt được con tàu Suerte 1 và 3.300kg cocaine tập kết trên tàu. Tàu được hộ tống về Mỹ. Ba ngày sau đó, một loạt cuộc lục soát trong rừng già Venezuela thu được 4.290kg cocaine cất giấu. Tìm kỹ hơn nữa, thu được thêm 5.500kg cocaine chứa trong hai boongke khác. Những cuộc bắt giữ được tiến hành đồng loạt ở nhiều nước. Khi chiến dịch kết thúc, 5 kẻ tình nghi bị giữ ở Mỹ trong đó có De La Vega. Theo phó giám đốc Cơ quan Bài trừ ma túy Mỹ (DEA), hấn là tổng chỉ huy đường dây buôn lậu. 43 tấn cocaine khác bị giữ ở Hà Lan, Venezuela, Hy Lạp, Ý và Pháp.

Có nhiều luật nhưng lại vô luật pháp

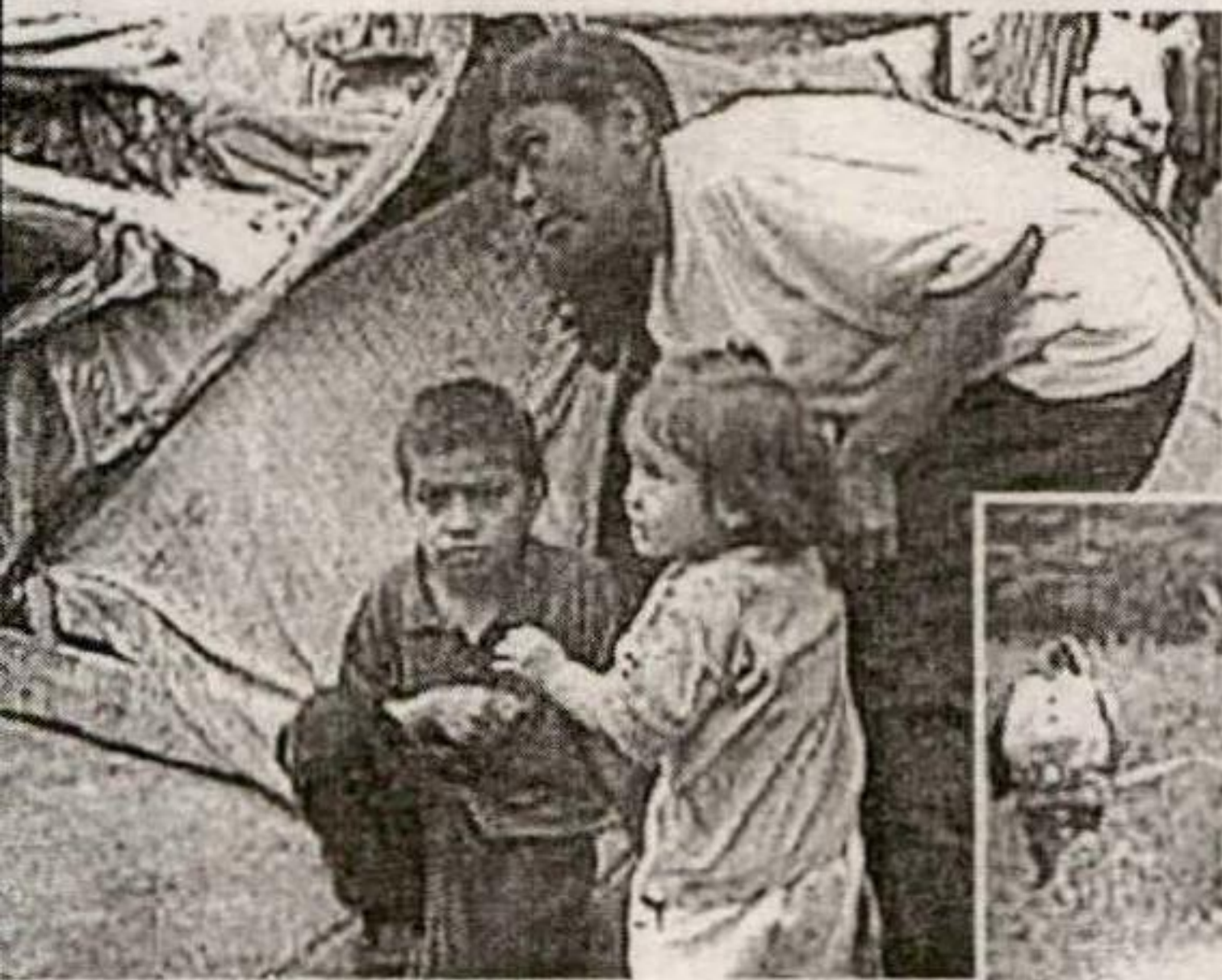
Mặc dù được bầu lên với tỉ lệ phiếu chấp thuận cao nhất trong lịch sử Colombia nhưng Tổng thống Andres Pastrada chưa làm tốt cương vị của mình. Đó là suy nghĩ của gần 30% dân Colombia. Tại một đất nước mà tỉ lệ thất nghiệp luôn ở mức 20%, Pastrada thường

xuyên bị Quốc hội lên án, thậm chí có âm mưu thay thế ông. Ngoài thảm họa nội chiến (giữa chính phủ, các lực lượng cánh tả và cánh hữu), thảm họa buôn lậu ma túy, Colombia còn nổi tiếng về... bắt cóc tổng tiền. "Colombia có nhiều luật nhưng lại chẳng có luật lệ gì cả - Carlos Lemoine, chủ tịch Trung tâm đầu phiếu quốc gia nói - Quân phiến loạn, buôn lậu ma túy và các tổ chức dân quân là nơi trú ẩn của bọn tội phạm. Nếu phạm tội, người ta chỉ cần tham gia các lực lượng này. Vì vậy số tội phạm bị bắt rất là ít".

Hiện đã có hơn 1 triệu người dân Colombia bị mất chỗ ở vì bạo

lực nhưng do chính phủ thiếu cảnh sát, quân đội nên nhiều khu vực bị để ngỏ cho bọn tội phạm. Công tác an sinh xã hội hầu như không được ngó ngàng đến. Các cuộc thương lượng hòa bình với hai nhóm du kích cũng chẳng đi đến đâu dù phần lớn người dân tiếp tục hỗ trợ tiến trình hòa bình. Pastrada đã giao cho nhóm du kích lớn FARC một vùng phi quân sự rộng bằng nước Thụy Sĩ và sắp tới đây sẽ giao cho nhóm du kích ELN nhỏ hơn một vùng đất khác ở phía bắc. Nhưng những cuộc đụng độ vẫn thường xuyên xảy ra.

Mới đây, Tổng thống Mỹ Bill Clinton đã đồng ý đóng góp 1,3 tỉ

◀ Người dân Colombia rất bị quan về tương lai của xứ sở này

Xịt thuốc diệt cây coca ở Colombia ▶

 GIMI KO

34 VÕ VĂN TẤN, Q.3, TP HCM
ĐT : 8223522 - 8221998 FAX : 8221836

5 NĂM TOPTEN**MÁY NHẬT BẢO HÀNH 3 NĂM**

Quảng cáo trên Đồng hồ GIMI KO
Hiệu quả với thời gian

đôla vào “Kế hoạch Colombia” trị giá 7,5 tỉ đôla phát triển xã hội. Khoảng 80% số tiền viện trợ Mỹ chỉ cho quân sự, 238 triệu đôla dùng cho chương trình trồng cây thay thế cây coca. Báo chí Colombia gọi “Kế hoạch Colombia” là kế hoạch mua trực thăng Mỹ, huấn luyện quân sự chống du kích và rải thuốc giết các cánh đồng trồng thuốc phiện. “Phản trợ giúp kinh tế xã hội của viện trợ Mỹ chỉ là lớp bọc ngoài cho các ý đồ quân sự và hậu quả là làm cho tình hình ngày càng tồi tệ hơn” - Alirio Uribe thuộc Tổ chức các luật sư chống lại “Kế hoạch Colombia” và các vi phạm nhân quyền của quân đội chính phủ nói. FARC phản đối chuyến đi thăm mới đây của Bill Clinton đến Colombia và cảnh cáo là viện trợ Mỹ sẽ giết tiến trình hòa bình và mở rộng chiến tranh. Nhiều người dân Colombia cũng tin như vậy nhưng chính phủ không còn con đường nào khác vì quân đội hiện nay ở thế yếu so với phe du kích. Cuộc suy thoái kinh tế làm cho nhiều dự tính của chính phủ không

thực hiện được và Pastrada bị cả những người từng ủng hộ mình quay lưng. Khi có một loạt xi căng đan tham nhũng bị phanh phui, Pastrada tìm cách tự cứu mình bằng một kế hoạch trọn gói cấu trúc lại nền chính trị, bầu cử Quốc hội trước thời hạn hai năm và giảm số nghị sĩ nhưng kế hoạch này bị Quốc hội bác bỏ thẳng thừng.

Các cuộc thăm dò mới đây cho thấy có đến 46% người dân Colombia xem tư lệnh FARC là người có quyền lực nhất nước, sau đó là Mỹ (31%), Pastrada chỉ được 10%, lãnh đạo dân quân được 4%. 37% người được hỏi xem du kích dân quân là vấn đề nghiêm trọng nhất của đất nước, 29% đổ lỗi cho thất nghiệp, 25% cho tham nhũng và 7% cho buôn lậu ma túy. 70% tin rằng tiến trình hòa bình đi sai đường so với 26% có nhận xét ngược lại. 55% tin rằng viện trợ Mỹ sẽ làm leo thang chiến tranh. Còn 76% cho rằng chính sách kinh tế của chính phủ đi không đúng hướng.

(Theo New York Times và Washington Post, 8.2000)

Có thể nào một người mới vừa có mặt ở đây phút này rồi phút sau đó đã biến mất không để lại dấu vết? Càng ly kỳ hơn nữa khi một người tự bốc cháy, chỉ còn lại hộp sọ teo tóp trong khi các vật dễ bén lửa khác vẫn nguyên vẹn ở chung quanh!

Hiện tượng biến mất

Những vụ biến mất bí ẩn

Ngày 29-6-1968, chuyến bay DC-3 thuê bao của Hãng hàng không Mỹ Purdue Aviation Corporation chở 23 hành khách từ Kankakee, Illinois đến tham dự hội nghị của Hội Lion ở Dallas, Texas trong một ngày trời quang đãng không một đám mây. Khi máy bay bay trên vùng trời Rolla, Missouri, ông Terzrold I. Potter bảo vợ rằng ông cần đi vào buồng vệ sinh. Bà Potter dõi theo chồng đi xuống lối dẫn ra phía sau máy bay và thấy ông dừng lại nói chuyện với James Schaive, chủ tịch Hội Lion Ottawa, Illinois chốc lát. Rồi bà quay sang cửa sổ ngắm phong cảnh bên ngoài. Sau vài phút, máy bay hơi rung mình vài giây như vừa đi qua vùng gió xoáy trước khi trở về trạng thái bình thường. Chẳng có ai quan tâm đến sự cố nhỏ nhoi này. Lâu quá không thấy chồng trở lại, bà Potter nhờ cô tiếp viên kiểm tra thử phòng nghỉ và phòng vệ sinh. Cùng lúc đó, phi công chính Miguel Paul Cabeza phát hiện ra một bóng đèn cảnh báo cửa mở nhấp nháy và ông đề nghị phi công phụ Roy Bacu kiểm tra xem sao. Không muốn hành khách

HOẶC TỰ BỐC CHÁY

NGUYỄN PHƯƠNG ANH

lo lắng, Bacu lẳng lẳng ra phía sau máy bay. Người tiếp viên nói với ông là bà Potter nhờ tìm giúp chồng bà. Xem xét một hồi, Bacu xác nhận là cánh cửa sau máy bay hơi bị hở (đèn cảnh báo đã cho biết việc này).

Vì chiếc DC-3 không bị ảnh hưởng nhiều bởi áp lực nên gió lùa vào cánh cửa hé mở không gây ra sự cố nhỏ nào. Bacu phát hiện sợi xích giữ cho cánh cửa cấp cứu luôn ở tư thế đóng đang nằm dưới sàn. Ông báo với phi công trưởng là có thể máy bay đảo khiến Potter ngã nhào vào cánh cửa và sợi xích đã bung ra ném ông ta ra ngoài máy bay. Nhưng báo cáo sau đó lại nói khác. Dù sợi xích bị đứt nhưng tay cầm cửa cấp cứu vẫn ở tư thế đóng, tức xoay 180° so với tư thế mở. Hơn nữa, tay cầm vốn cứng lại càng cứng hơn khi máy bay chịu áp lực từ bên ngoài nên việc nó mở đóng tự động là không thể xảy ra. Không ai nhìn

thấy ông Potter rơi khỏi máy bay. Cũng không ai nghe thấy ông hét cầu cứu. “Giống như ông ta biến mất vậy” - Một hành khách nói. Ban bè và gia đình Potter cố truy tìm nguyên nhân. Họ loại bỏ yếu tố tự sát vì cuộc sống của ông không có gì uẩn khúc cả. Phi công trưởng xin phép cho máy bay hạ cánh khẩn cấp. Một cuộc truy tìm được làm suốt lộ trình máy bay bay nhưng cho đến nay vẫn chưa có manh mối nào về sự mất tích kỳ lạ của Potter. Có người đoán mò là một vật thể lạ ngoài Trái đất đã tiếp cận với máy bay và tóm ông Potter đi một cách nhẹ nhàng sau vài chiêu đánh lừa người mặt đất về không gian và thời gian!

Một câu chuyện mất tích khác xảy ra vào thế kỷ 19 ở Anh trước sự chứng kiến của hai nhân chứng. Ngày 3-9-1873, một người đàn ông tên là James Worson tham dự cuộc thi đi bộ 32km từ thị trấn Leamington đến thị trấn Coventry, Anh. Đi kèm ông là hai người bạn Hammerson Burns và Barham Wise ngồi trên xe ngựa. Burns có mang theo cả máy chụp ảnh. Tình

thần của Worson rất phấn chấn và ông muốn khẳng định mình. Hôm đó trời rất đẹp. Thỉnh thoảng Worson lại trò chuyện vài câu với hai bạn. Đi được hơn 10km, như vấp phải một vật gì đó, Worson nhào tới phía trước và chỉ kịp thét lên một tiếng kinh hoàng rồi biến mất. Về sau Wise kể lại: “Tôi chưa bao giờ nghe được một tiếng thét như vậy trong đời”. Wise có chụp ảnh địa điểm xảy ra sự kiện kỳ lạ ấy, có cả dấu chân của Worson nhưng đến chỗ vấp thì biến mất! Nhiều toán tìm kiếm đến hiện trường nhưng không ai tìm ra bằng chứng về sự mất tích của Worson. Đến nay, vụ mất tích này vẫn còn là bí ẩn. Với sự kiện trên, dường như Worson bỗng rơi xuống một hố thẳm nào đó trước khi chiếc hố khép lại hoặc ông bị người vô hình bắt cóc. Worson thét lên do nhìn thấy một vật gì đó kinh hoàng hay vì đau đớn?

Một sự kiện tương tự xảy ra ở Mỹ 7 năm sau đó. Ngày 23-12-1880, David Lang, một nông dân thành đạt đang đi bộ ngang qua cánh đồng nhà ông ở Gallin, Tennessee thì bỗng biến mất. Lúc đó, hai đứa con ông vẫn chơi ngoài sân và bà vợ cũng ở ngoài. Khi quan tòa August Peck cùng cậu em rể đỗ xe ngựa xuống trước nhà, David Lang còn mỉm cười và vẫy tay chào họ. Nhưng khi tiến về phía họ thì bỗng nhiên ông... biến vào không khí trước sự chứng kiến của 5 người. Bà vợ kêu lên thất thanh rồi chạy tới chỗ người chồng vừa biến mất, theo sau

Phần còn lại sau khi tự cháy của bác sĩ John Bentley năm 1966

Các công nhân dọn dẹp phần còn lại của bà M.H Reeser ở California sau khi tự cháy

là viên quan tòa và người em rể: họ không thấy vết tích gì của Lang! Mọi nỗ lực tìm kiếm đều vô ích. Không có cái lỗ nào dưới chân Lang. Mặt đất cứng với đá ong bên dưới. Bà vợ không chịu làm tang lễ cho chồng. Năm 1881, bỗng có một vòng tròn đường kính 20m với cỏ khô ngã rạp xuống xuất hiện ngay vị trí Lang mất tích. Quá sợ hãi, bà Lang cùng 2 con dọn đi nơi khác.

Người tự cháy

Tự cháy là một hiện tượng bí ẩn trong đó con người bị cháy thành than mà không rõ nguyên nhân. Lửa rất nóng và không lan tỏa. Nạn nhân bị cháy gần hết cơ thể nhưng đồ vật chung quanh không hề hấn gì. Bức ảnh ở trang 28 là phần còn lại của bác sĩ John Bentley - người tự cháy ở Pennsylvania năm 1966. Chỉ có nơi John nằm là bị cháy còn căn phòng vẫn nguyên vẹn. Rõ ràng, một ngọn lửa rất nóng, rất tập trung đã "xoi tái" nạn nhân trong giây lát, chỉ để lại một cẳng chân còn mang giày. Bức ảnh thứ hai là cảnh các công nhân dọn dẹp phần còn lại của bà M.H. Reeser ở California. Bà tự cháy vào tháng 7-1951. Phần thân thể duy nhất còn lại là hộp sọ bị teo lại.

Khoa học chưa giải thích được hiện tượng tự cháy. Có người đổ lỗi cho sét hòn. Nhưng nhiều trường hợp vị trí tự cháy nằm ngoài tầm ảnh hưởng của sét hòn. Một chuyên viên hỏa thiêu từng xem qua ảnh các nạn nhân đã nói là không thể sao chép lại cách xương bị hủy hoại do tự cháy. Mỗi năm có hơn 100 cái

chết vì lửa không giải thích được ở Anh, trong đó có khoảng vài cái chết do tự cháy.

Phải chăng cơ thể người ẩn giấu các phản ứng hóa học gây cháy nếu được kích thích đúng? Nhưng cái gì đã kích thích? Sau đây là một số vụ tự cháy điển hình khác:

Năm 1932, bà Charles Williamson thỉnh linh bén lửa tại Bladenboro, North Carolina lúc bà không hề tiếp xúc với lửa và quần áo không có dính chất dễ cháy. Chồng và con gái bà tập trung cứu chữa nhưng đành bó tay. Lửa không có mùi, không có khói và chỉ ngưng khi nạn nhân đã bị cháy hết.

Ngày 13-1-1943, ông Allen Small, 52 tuổi, ở Dear Isle, Maine bị cháy cùng với chiếc nệm nhưng toàn bộ vật dụng trong nhà vẫn còn nguyên vẹn. Bếp lò lúc đó không hoạt động.

Tháng 10-1964, bà Olga Worth Stephens, 75 tuổi, một cựu diễn viên bị bốc cháy khi đang ngồi trong xe hơi đậu ở bãi. Lửa rất nóng và bà cháy thành than trước khi có người tiếp cứu. Chiếc xe không bị thiệt hại gì cả, chỉ có chỗ ngồi của Olga bị cháy sém mà thôi!

(Theo *The Shadowlands*)

NHIN LẠI LỊCH SỬ

Toa Đô tử trận vào lúc nào, ở đâu?

DƯƠNG XUÂN ĐỒNG

Thời điểm Toa Đô tử trận

Về thời gian hoạt động tác chiến của tập đoàn Toa Đô ở Đại Việt trong cuộc chiến tranh năm 1285, *Đại Việt sử ký toàn thư* (ĐVSKTT) ghi: "Ất Dậu, Thiên Bảo năm thứ VII (1285), nguyên soái Toa Đô đem 50 vạn quân từ Vân Nam qua Lão Qua thẳng đến Chiêm Thành cùng với quân Nguyên hội ở châu Ô, Lý rồi cướp châu Hoan, châu Ái, tiến đến đóng ở Tây

Toa Đô tử trận vào lúc nào, ở đâu là một câu hỏi đặt ra nhằm giải quyết vấn đề: trong hai tập đoàn quân xâm lược Mông - Nguyên hình thành trong cuộc xâm lược nước ta lần thứ hai năm 1285 (một của Toa Đô và một của chủ tướng Thoát Hoan), tập đoàn nào bị quân ta giáng đòn phản công chiến lược đầu tiên? Trả lời được câu hỏi này sẽ góp thêm phần tôn vinh tài trí quân sự của Thống soái Hưng Đạo vương Trần Quốc Tuấn nhân dịp kỷ niệm 700 năm ngày mất của ông (ông sinh năm 1232, mất năm 1300).

Kết, hẹn ba năm san bằng nước ta". Tiếp đó, ĐVSKTT lại ghi: "Mùa hạ, tháng 4, vua sai bọn Chiêu Thành Vương (không rõ tên), Hoài Văn Hầu Quốc Toản, tướng quân Nguyễn Khoái đem binh nhẹ đón đánh ở bến Tây Kết".

Ở đây, ĐVSKTT có hai điều nhầm lẫn là: đường hành quân của Toa Đô và thời điểm Toa Đô đến Tây Kết. ĐVSKTT đã ngộ nhận rằng tên tướng giặc này đem quân từ Vân Nam đến Chiêm Thành qua đường Lào. Sự thật không phải thế. Hắn đã đến Chiêm Thành bằng đường biển. Theo *Nguyên sử* (quyển 210 - Chiêm Thành truyện), tháng 11 năm Nhâm Ngọ (1282), Toa Đô dẫn binh thuyền xuất phát từ Quảng Châu, ngày 29 tháng 11 (30-12-1282) đến Chiêm Thành cảng (cảng Quy Nhơn) rồi hạ trại, đóng quân tại vùng bờ biển này.

Hơn 2 năm sau đó - đầu năm Ất Dậu (1285) - khi Toa Đô tiến vào nước ta thì do sự đầu hàng và dẫn đường cho giặc

của một số quan lại quý tộc nhà Trần, cuối tháng 2 âm lịch, hấn mới tiến quân ra được đến Trường Yên để hội sư với Thoát Hoan. Thế nhưng chỉ một tháng sau đó, tháng 3 âm lịch, khi nghe tin hai vua Trần và Thượng tướng Thái sư Trần Quang Khải rút quân vào Thanh Hóa, Thoát Hoan đã cử hấn cùng Ô Mã Nhi quay lại truy đuổi: "Nhật Huyền, Thái sư chạy vào Thanh Hóa, Ô Mã Nhi Bạt đô đem 1.300 quân và 60 thuyền chiến giúp Toa Đô tập kích quân của Thái sư..." (Nguyên sử, quyển 209, An Nam truyện). Sách *An Nam chí lược* cũng chép vào tháng 3 "Toa Đô lại vào Thanh Hóa để chiêu dụ những người lai phụ".

Như vậy là trong tháng 3 âm lịch, Toa Đô đã quay vào Thanh Hóa và theo ĐVSKTT, mãi đến: "Tháng 5, ngày mồng 7 (11-6-1285), tin thám báo rằng Toa Đô từ Thanh Hóa kéo quân ra".

Thế thì làm sao trong tháng 4, hấn có thể đóng quân ở Tây Kết được?

Ghi chép tiếp về hoạt động tác chiến của tập đoàn Toa Đô, ĐVSKTT viết: "Ngày 27 (21-6-1285), Toa Đô cùng Ô Mã Nhi từ ngoài biển đánh vào sông Thiên Mạc". Để tiến đánh tập đoàn chiến lược này, vẫn theo ĐVSKTT: "Ngày 20 (24-6-1285), hai vua tiến quân đến đóng ở bến Đại Mang. Tổng quản nhà Nguyên là Trương Hiến đầu hàng. Ngày hôm ấy, đánh bại giặc ở Tây Kết, quân giặc chết và bị thương rất nhiều, chém được đầu nguyên soái Toa Đô... bắt được dư đảng hơn 5 vạn người".

Đến đây, căn cứ vào những tư liệu vừa nêu, chúng ta tạm thời rút ra một số nhận xét.

* *Thứ nhất*, có hai điểm: Một là, ngày 7-5 (11-6-1285) có tin báo Toa Đô rời

Thanh Hóa kéo quân ra Bắc thì trước đó một ngày - ngày 10-6-1285 - theo *An Nam chí lược*: "Tháng 5, ngày 5 là ngày Đinh Sửu (9-6-1285), Giao Kỳ và vạn hộ (có thể là Tang-gu-tai - DXĐ) phục quân bắn nỏ trong cung, đánh tan, đến sông Lô (tức sông Hồng) hội sư với Trần Nam Vương... Ngày hôm sau (10-6-1285) rút quân về". Hai là, ngày 20-5 (24-6-1285), khi quân ta tiêu diệt gọn tập đoàn quân thứ hai, giết chết Toa Đô thì theo ĐVSKTT: "Ngày 20-5 năm Ất Dậu (24-6-1285), Hưng Đạo vương đã giao chiến với Thoát Hoan và Lý Hằng ở Vạn Kiếp. Giặc thua, chết đuối rất nhiều. Lý Hằng đem quân hộ vệ Thoát Hoan chạy về Tư Minh. Quân ta dùng tên độc bắn trúng đầu gối trái của Hằng. Hằng chết, ti tướng Lý Quán thu nhặt 5 vạn quân còn lại, giấu Thoát Hoan vào trong đồ đồng để trốn về Bắc. Đến Tư Minh, Hưng Võ vương đuổi theo, lấy tên độc bắn chết Quán. Quân Nguyên cả vỡ".

* *Thứ hai*, sau trận A Lỗ - trận đánh mở màn cho cuộc phản công chiến lược-liên trong tháng đó, quân ta dùng *binh nhẹ* (tiếp binh - *tiếp*, nghĩa đen là nhanh, gọn, nhẹ), bất ngờ tiến công vào hệ thống đồn ải, cả trên bờ hữu ngạn lẫn dưới cửa quan Hàm Tử. Điều này chứng tỏ khi đánh vào Tây Kết (lần thứ nhất), không phải là đòn phản công chiến lược lớn mà quân ta mới chỉ dùng một lực lượng nhỏ, vừa đủ sức nhỏ gọn một điểm chốt giữ của địch, chưa phải là dùng một khối quân lớn kiểu tập đoàn chiến lược của hai vua Trần sau này khi tiêu diệt tập đoàn Toa Đô, ĐVSKTT ghi chép.

Chính vì không nắm được những sự kiện trên, có người đã cho rằng trong cuộc chiến tranh năm 1285, đòn phản

công chiến lược thứ nhất của Trần Quốc Tuấn là tiêu diệt và đánh tan đạo quân Toa Đô, còn phản công thứ hai là tiêu diệt đạo quân Thoát Hoan và đi tới một nhận định thiếu căn cứ là: trước hết Trần Quốc Tuấn đánh vào hướng địch yếu, sau đó mới đánh vào hướng địch mạnh.

Sự thật lịch sử đã không như thế. Phải nói rằng: *đòn phản công chiến lược thứ nhất của Trần Quốc Tuấn là tiêu diệt đạo quân Thoát Hoan, đòn phản công chiến lược thứ hai là tiêu diệt đạo quân Toa Đô*. Điều đó có nghĩa là *đòn thứ nhất giáng vào hướng địch mạnh nhất, đòn thứ hai mới giáng vào hướng địch yếu*. Hành động quân sự đó đã đưa dân tộc ta đi tới thắng lợi quyết định là do ông đã biết lựa chọn những phương pháp tác chiến thích hợp và hiệu quả bởi vì nó được bắt nguồn từ một tài trí quân sự kiệt xuất.

Toa Đô tử trận ở đâu?

Về sự kiện này, như vừa nêu, ĐVSKTT cho rằng Toa Đô tử trận ở Tây Kết nhưng nhiều tài liệu đã phủ nhận địa danh đó. Trước hết là *thư tịch Trung Hoa*.

Nguyên sử (Toa Đô truyện) ghi: "Giao Chỉ đuổi tới sông Càn Mãn, Toa Đô chiến tử". Sông *Càn Mãn* ở đâu? Theo sách *An Nam chí* đời Thanh dẫn trong *Đại Nam nhất thống chí* thì con sông này là sông Thị Cầu, tức khúc sông Cầu, phía dưới sông Như Nguyệt, chảy qua Thị Cầu (Bắc Ninh). Về địa danh này, trong sách *Cuộc kháng chiến chống xâm lược Nguyên Mông thế kỷ 13*, các tác giả Hà Văn Tấn và Phạm Thị Tâm đặt câu hỏi: "Phải chăng Toa Đô đã đến được đại doanh Thoát Hoan (Thăng Long hoặc Gia Lâm) khi Thoát Hoan đã rút, sau đó về đến sông Cầu, Toa Đô mới bị

giết chết?"

Nguyễn Lương Bích (tác giả sách *Việt Nam ba lần đánh Nguyên toàn thắng*) lại cho rằng Toa Đô bị giết ở sông Cầu là không hợp lý. Sông Càn Mãn có thể là sông *Càn Đà* mà *Nguyên sử* đã chép nhầm. Đó là một con sông ở bờ Bắc sông Luộc, gần cửa Luộc, đối diện với phủ Long Hưng ở bờ Nam sông Luộc. Phải chăng quân của hai vua Trần đã giao chiến với quân của Toa Đô, Ô Mã Nhi ở trên sông Luộc quãng cửa sông Càn Đà?

Tiếp đến là *thư tịch Việt Nam*.

Trong ngày ca khúc khải hoàn - ngày 6-6 năm Ất Dậu (9-7-1285), 15 ngày sau trận tiêu diệt Toa Đô - *Trần Quang Khải*, một trong những người trực tiếp lãnh đạo cuộc chiến tranh, đã làm bài thơ *Tụng giá hoàn kinh sư* (Phò giá về kinh) mừng chiến thắng, trong đó có câu "Cầm Hồ Hàm Tử quan" (bắt giặc Hồ tại cửa Hàm Tử). Giặc Hồ bị bắt ở đây chính là Toa Đô.

Nguyễn Trãi, người sống vào cuối thời Trần, trong *Bình Ngô đại cáo* lại nói rõ hơn "Toa Đô ký cầm ư Hàm Tử quan" (Toa Đô bị bắt ở cửa Hàm Tử).

Như vậy, dựa vào lời ghi của các tác giả trên, chúng ta có thể nhận định rằng: theo thư tịch Trung Hoa - Toa Đô không bị đánh bại ở Tây Kết và theo thư tịch Việt Nam thì Toa Đô bị bắt sống ở cửa Hàm Tử và sau đó thì bị giết nhưng ở đâu thì chưa rõ. Có thể Toa Đô bị bắt ở cửa Hàm Tử và bị giết ở Tây Kết như ĐVSKTT ghi chép.

Về trận đánh thắng Toa Đô, ĐVSKTT gọi là trận Tây Kết nhưng theo những ghi chép của người thời Trần - như vừa nêu - nên đổi lại là *trận Hàm Tử* thì phù hợp hơn. ■

TUẦN LỄ TỪ 11 - 17-9-2000

★ 17-9-1276 là ngày sinh của Trần Thuyên, tức vua Trần Anh Tông, vị vua thứ tư của triều đại nhà Trần. Ông sinh tại làng Tức Mặc, phủ Thiên Trường, là con trưởng của vua Trần Nhân Tông, năm 1293 được vua cha truyền ngôi cho, lấy niên hiệu là Hưng Long. Sử chép rằng tuy đã làm vua nhưng Trần Anh Tông thường hay uống rượu rồi lên ra khỏi cung điện, đi chơi lẩn trong đám bần dân. Có lần thượng hoàng Nhân Tông từ phủ Thiên Trường lên kinh đô, bá quan đều ra đón rước, duy chỉ có nhà vua còn nằm ngủ vì quá say rượu. Nhân Tông giận lắm, vội quay lại Thiên Trường, gọi các quan về họp tại đây. Khi tỉnh rượu, vua Anh Tông hoảng quá, vội nhờ một người học trò tên Đoàn Nhữ Hài soạn cho một bài biểu tạ tội rồi cùng ông đi ngay

Thiên Trường để dâng lên thượng hoàng... Về sau nhà vua trọng dụng Đoàn Nhữ Hài, phong làm Ngự sử trung tán, còn bản thân thì bỏ hẳn tật uống rượu. Trong 21 năm ở ngôi của Trần Anh Tông, nhiều sự kiện quan trọng đã diễn ra: danh tướng Hưng Đạo Đại vương Trần Quốc Tuấn qua đời năm 1300; gả công chúa Huyền Trân cho vua Chiêm Thành là Chế Mân (1306), thu nhận hai châu Ô, Ri (của Chiêm Thành) sáp nhập vào Đại Việt và đổi tên thành Thuận Châu và Hóa Châu. Tuy nhiên các sử gia đời sau chê trách nhà vua về việc buộc nhân dân phải khổ công xây dựng gác Anh Vân (có tài liệu ghi là am Ngọa Vân). Năm 1314, nhà vua nhường ngôi cho thái tử Mạnh, lên làm thái thượng hoàng và mất năm 1320, ở tuổi 44. ★

♦ *Thời Trịnh - Nguyễn phân tranh, người Anh có đến buôn bán ở nước ta không? Nếu có thì từ thời điểm nào?*

(Nguyễn Thái Bảo - Bình Định)

Khi đề cập đến việc giao thương giữa người Việt Nam và người nước ngoài, các sử liệu xưa thường nhắc nhiều đến các thương nhân Bồ Đào Nha, Hà Lan, Nhật Bản... mà ít nói đến người Anh. Trên thực tế, các thương nhân Anh cũng có ý định đến buôn bán ở nước ta từ rất sớm. Năm 1613, đời chúa Nguyễn Phúc Nguyên, hai thương nhân Anh là Tempest Peacock và Walter Cawarden được Công ty Đông Ấn của Anh cử đến Đàng Trong, mang theo thư của vua James I gửi cho chúa Nguyễn và nhiều tiền bạc, hàng hóa để xin đặt cơ sở thương mại ở đây. Chuyến đi không có kết quả, Peacock bị giết còn Cawarden bị mất tích (có tài liệu chép ngược lại, Cawarden bị giết còn Peacock mất tích). Cái chết và sự mất tích của hai thương nhân này còn là một bí ẩn lịch sử. Bốn năm sau (1617), hai người Anh khác là E. Sayer và W. Adams lại được cử đến Faifo (Hội An) để yêu cầu phủ chúa hoàn lại tiền và số hàng hóa mà Peacock và Cawarden đã mang đến, nhưng vô hiệu. Bên cạnh những nỗ lực đó, người Anh còn thiết lập cơ sở thương mại ở Poulo - Condor (Côn Đảo) nhưng hoạt động chưa bao lâu lại xảy ra một vụ thảm sát vào năm 1705 (có tài liệu ghi 1703), đa số người Anh ở Poulo Condor bị những nhân công người Maccassar giết chết. Từ đó hoạt động thương mại của người Anh hầu như ngưng trệ hẳn.

LÊ CẦN

Trên đất nước Trung Quốc (TQ) đất rộng người đông, nỗi khổ trùng tên đã thực sự trở thành một "vấn nạn". Dân cư đất nước này chiếm tới 1/5 dân số nhân loại, trong khi số họ của người TQ lại hết sức hạn hẹp. Trong số 12.000 họ tồn tại ở Trung Hoa từ nhiều thế kỷ trước, đến ngày nay chỉ còn sót lại có 3.100 họ và con số này rõ ràng là hết sức ít ỏi cho một cộng đồng cư dân có tới 1,2 tỉ người.

RẮC RỐI QUANH CHUYỆN HỌ TÊN

THU TÂM

Ở TRUNG QUỐC

Khó vì trùng họ tên

Từ nhỏ, Lý Hồ Vi đã luôn gặp phải những rắc rối nảy sinh từ họ tên của mình. Gần đây, khi anh vào làm tại khách sạn Grand ở thủ đô Bắc Kinh thì sự thể đã tới mức tồi tệ. Anh nhận ngay ra rằng mình không phải là Lý Hồ Vi duy nhất

trong đám nhân viên. Thậm chí, chỉ riêng trong bộ phận tiếp tân đã có hai người tên như vậy, còn người thứ ba thì ở bộ phận tài chính. Sau mấy tháng học việc, lại có hai Lý Hồ Vi nữa tới làm việc ở đây. Thành ra họ có tới 5 người. Thế là nảy sinh ngày càng nhiều những rắc rối

trong việc nhắn tin và nghe điện thoại. Chịu hết nổi, cuối cùng Lý Hồ Vi đành phải bỏ việc đi chỗ khác, tuy nhiên mọi rắc rối vẫn không buông tha anh. Theo tính toán của chính anh chàng họ Lý 28 tuổi này, chỉ riêng ở Bắc Kinh anh đã gặp ngẫu nhiên tới 6 người trùng tên họ, ngoài ra anh còn biết rất nhiều những Lý Hồ Vi khác.

Trên thực tế, có 5 họ phổ biến nhất (Lý, Vương, Trương, Lưu, Trần) đã “bao phủ” tới 1/3 dân số đất nước, khoảng 360 triệu công dân TQ - tương đương với toàn thể số nam phụ lão ấu của cả Mỹ và Mexico gộp lại! Do sự thiếu sáng tạo trong việc đặt tên cho con của nhiều bậc cha mẹ nên hệ quả tất yếu là có rất nhiều người TQ đã nằm trong tình cảnh của Lý Hồ Vi. Ngoài những rắc rối lặt vặt không kể xiết, đã xảy ra những nhầm lẫn tai hại đầy tính bi hài kịch. Thí dụ, bị sai lộn kết quả xét nghiệm, đến nỗi làm kinh hoàng người nhà của một bệnh nhân khi họ được thông báo rằng người thân của họ đã bị ung thư ở giai đoạn cuối, nhưng thực tế thì kẻ bất hạnh lại là người khác. Các bức thư tình gây xúc động hoàn toàn không phải dành cho những người mà chúng cần gửi tới. Còn các cuộc bắt bớ không hiếm khi lại giáng xuống đầu những người không hề phạm pháp.

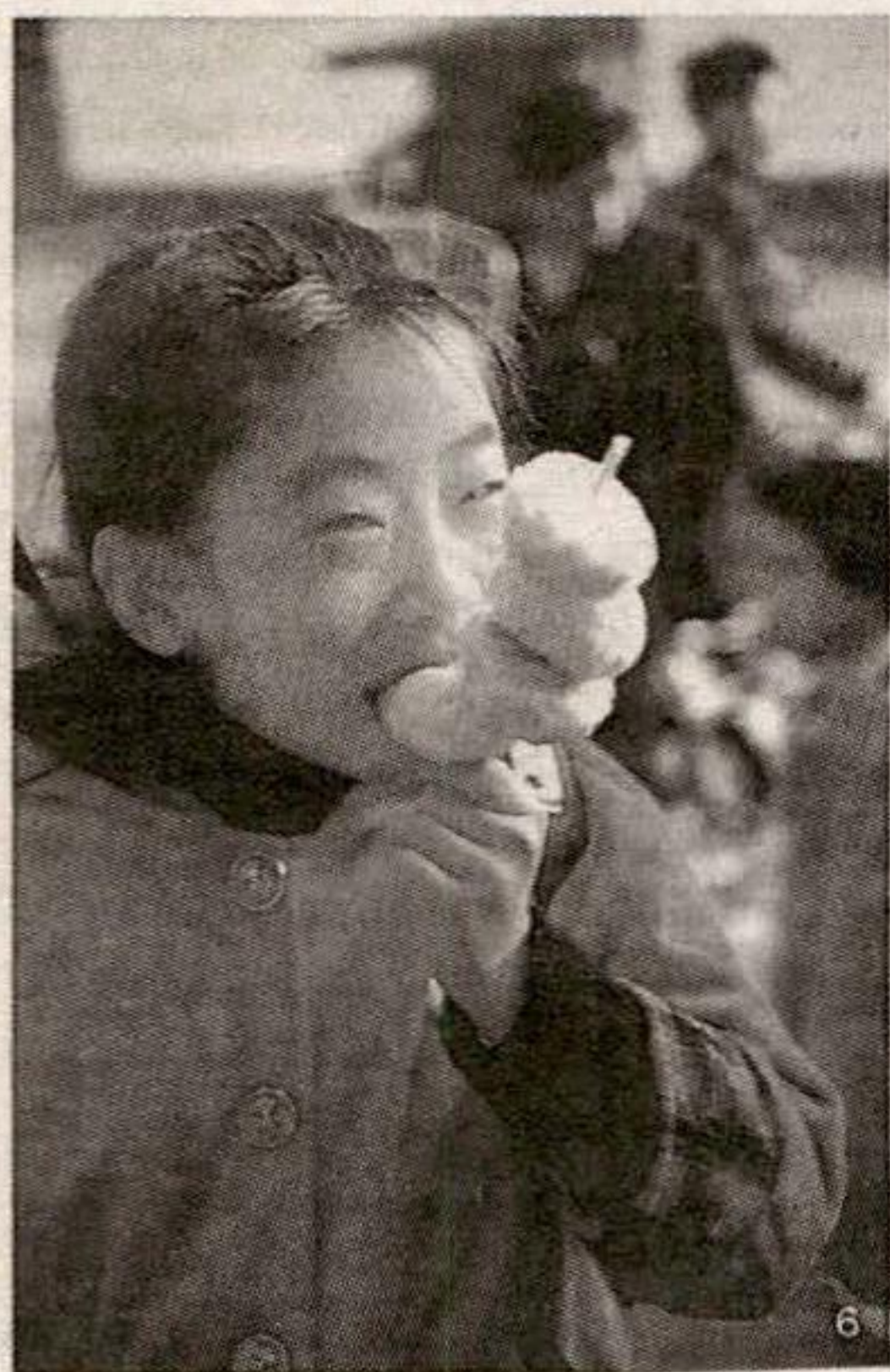
Một số nhà khoa học TQ đã lên tiếng cảnh báo: trong tương lai, nếu tên và họ của người TQ không trở nên phong phú và đa dạng hơn thì

có thể nảy sinh những vấn đề rất nghiêm trọng và một sự bất nháo đầy tính quan liêu.

Tuy nhiên, nói thì dễ, nhất là trong điều kiện của một nền văn hóa mà tên họ luôn có một ý nghĩa to lớn và thậm chí, theo ý kiến của nhiều người, nó còn quyết định cả số phận con người. Các bậc cha mẹ không muốn từ chối những cái tên đã được thử thách, kiểm chứng qua bao đời vì sợ làm hỏng số phận con cái mình! Theo thống kê dân số năm 1982, có tới 87 triệu người TQ mang họ Lý, kết quả là họ này trở thành họ phổ biến nhất trên hành tinh (cứ thử tưởng tượng toàn dân CHLB Đức mang cùng một họ mà xem!). Những người TQ mang họ Lý có từ thế kỷ thứ 7 đời nhà Đường đã nhiều hơn hẳn số người Mỹ hiện nay mang họ Smith - họ phổ biến nhất trong thế giới Anh ngữ với tổng cộng chỉ vào khoảng 2,4 triệu người. Xếp vào hàng những họ phổ biến nhất ở TQ (và cũng là nhất thế giới) còn có các họ Vương (80 triệu người), họ Trương (70 triệu người), họ Lưu (60 triệu người) và họ Trần (50 triệu người). Độ tập trung của người TQ vào một vài họ đậm đặc tới mức khó tưởng tượng: chỉ vèn vèn 100 họ (trong số 3.100 họ hiện có) đã “bao phủ” tới 90% dân số TQ (tức là khoảng gần 1,1 tỉ người).

Dấu ấn của những thăng trầm lịch sử

Những họ đầu tiên xuất hiện ở TQ cách đây 4.000 năm vào đời Hạ và được đưa vào số những họ cổ

Trên một đường phố Bắc Kinh - Trung Quốc

xưa nhất trong lịch sử. Căn cứ vào các tên họ trong thời kỳ mẫu hệ, có thể biết được nhiều điều, chẳng hạn chúng được truyền theo dòng mẹ để phân biệt và nhận biết các bộ tộc cầm quyền. Các họ tên trong thời kỳ phụ hệ xuất hiện muộn hơn, tuy nhiên nhanh chóng đánh bật các họ tên thời mẫu hệ. Cuối cùng, hàng chục bộ tộc trên lãnh thổ TQ đã bổ sung vào các họ của người TQ những họ của mình, để rồi kết quả số lượng họ trên toàn lãnh thổ Trung Hoa đã có lúc lên tới 12.000.

Tuy nhiên, dần dần cùng với việc nhà Hán giành được vị thế cai trị, các họ "Hán triều" trở nên áp đảo, đẩy lùi những họ kém phổ biến hơn vốn nảy sinh từ những cuộc

hôn nhân pha trộn và đồng hóa. Cuối cùng, tổng số họ TQ giảm xuống còn 3.100 và tiếp tục giảm trong thời đại hiện nay do việc ngày càng phổ biến 100 họ "áp đảo" nói trên. Đáng tiếc, cộng với việc suy giảm số họ, đồng thời lại diễn ra sự thu hẹp lựa chọn các tên riêng - một công việc khá phức tạp ở đất nước này do những khía cạnh văn hóa chính trị khác nhau.

Những tín ngưỡng xa xưa và những luận điểm của đạo Khổng vẫn khiến nhiều bậc cha mẹ ngày nay chỉ thích chọn những phương án tên đã được kiểm chứng qua nhiều đời như *Anh* (nghĩa là thông minh) cho con trai và *Tố Trân* (cô gái quý) cho con gái. Kết quả, chỉ riêng ở Bắc Kinh đã có gần 4.000 đàn ông mang tên Trần Anh và 13.000 phụ nữ mang tên Lưu Tố Trân.

Trong các hồ sơ đăng ký hộ khẩu ở TQ, nhiều vô biên những cái tên mang dấu ấn của các sự kiện hoặc thời kỳ lịch sử của đất nước. Vào thập niên 1950, các cậu bé thường được đặt tên là Việt Tiến (nghĩa là "bước nhảy về phía trước") - đó là thời kỳ Chủ tịch Mao Trạch Đông phát động phong trào "Đại nhảy vọt", hợp tác hóa nông nghiệp. Trong thời gian diễn ra chiến dịch "Viện Triều chống Mỹ", nhiều cô bé, cậu bé được đặt tên là Kháng Mỹ. Mã Văn Cách - nhà vô địch bóng bàn TQ mang cái tên mà nếu dịch nghĩa hai từ cuối thì có nghĩa là "Cách mạng văn hóa" - một sự kiện rầm rộ diễn ra vào những

- Ở TQ, mọi người lần đầu gặp nhau thường hỏi: "Ông họ gì?", "Tên gọi như thế nào?" để dễ bề xưng hô.
- Trong tiếng Hán, chữ "họ" (tính: 姓) là do chữ "nữ" (女) và chữ "sinh" (生) hợp thành. Rất nhiều họ xưa đều có bộ "nữ" bên cạnh như họ Cơ (姬), Khương (姜)... Điều đó cho thấy trong thời kỳ mẫu hệ, người ta phải theo họ của mẹ. Về sau, sức sản xuất phát triển, người nam trở thành lực lượng sản xuất chủ yếu của xã hội, xã hội chuyển sang thời kỳ phụ hệ, phụ nữ từ chỗ được gọi bằng họ chuyển sang gọi bằng thị (bà, nàng...). Nếu như nhà mẹ đẻ họ Lý, nhà chồng họ Vương, thì người phụ nữ ấy được gọi là Vương Lý thị.
- Theo tập quán truyền thống, người TQ thường lấy họ người cha. Tuy nhiên, cũng có lúc lấy họ mẹ, hoặc lấy họ mẹ đặt tên. Như Lỗ Tấn, cha ông họ Chu, mẹ họ Lỗ, ông được gọi là Chu Thụ Nhân, lại lấy họ mẹ đặt tên, gọi là Lỗ Tấn.
- Trong cách sử dụng họ và tên của người TQ, họ ở trước, tên ở sau. Tên luôn luôn có một ý nghĩa nhất định, biểu thị một nguyện vọng như "Phú, Quý, Tài, Lộc" - hy vọng phát tài giàu có; "Khang, Kiện, Tùng, Thọ" - hy vọng khỏe mạnh trường thọ; "Đổng, Kiệt, Tuấn, Tài" - hy vọng trở thành nhân tài có ích... Trong một gia đình, tên người cùng thế hệ thường chọn những chữ tương đồng. Có người ngoài tên tự, tên khai sinh ra còn có tự, hiệu, hoặc bút danh. Như Lão Xá là bút danh, ông vốn họ Thư, tên Khánh Xuân, tự Xá Dư.
- Tên của người nam và tên của người nữ cũng khác nhau. Nam chọn nhiều từ hùng tráng để đặt tên, như "Phong, Lương, Đổng, Sinh"; nữ chọn nhiều từ mỹ lệ như: "Trân, Cẩm, Hoa, Phấn". Nhằm dễ viết dễ nhớ, bây giờ tên đơn được dùng nhiều, vì vậy hiện tượng trùng tên ở Trung Quốc ngày càng tăng lên.
- Ngoài các họ đơn, các họ kép thường gặp nhất ở Trung Quốc là Chư Cát, Âu Dương, Đoan Mộc, Công Tôn...

NGUYỄN HOÀNG THÂN (Theo Văn hóa Trung Quốc)

năm 1966 - 1967 đúng lúc nhà vô địch chào đời.

Chính phủ cũng phải gợi ý nên đặt tên con như thế nào...

Các nhà bác học TQ đang đề ra những giải pháp khác nhau nhằm tránh những rắc rối ở quy mô lớn trong tương lai, trong đó có đề cập đến việc sử dụng lại những họ của một số nhóm dân tộc đã pha hòa vào văn hóa riêng Trung Hoa (Hán), kể cả họ cha, họ mẹ cũng như các họ nước ngoài được phiên

âm sang tiếng TQ. Nhưng một số chuyên gia về họ cũng phải thừa nhận rằng chưa chắc những cách đặt tên mới này có thể "sống" và phát triển được, dấu rằng ở một số vùng, những nỗ lực khôi phục họ của các dân tộc ít người cũng ít nhiều có kết quả. Chuyện họ, tên đã trở thành vấn đề nghiêm trọng tới mức chính phủ trung ương thậm chí còn phải có những gợi ý và đề xuất cho các công dân về việc nên đặt tên cho con cái thế nào.

Nếu tất cả những biện pháp trên đều tỏ ra không mấy hữu hiệu, thì những nhà cải cách tên họ chỉ còn hy vọng vào những trường hợp cùng họ tên tai ương, oan nghiệt - như câu chuyện xảy ra với Lý Dân bị tình nghi giết người - sẽ là lời cảnh tỉnh đáng giá đối với các bậc cha mẹ sắp có con mà lại cứ muốn chọn tên phổ biến để đặt cho con mình. Khi cảnh sát Thượng Hải bắt đầu truy tìm Lý Dân, họ mới phát hiện ra trong sổ đăng ký dân số có hàng trăm người mang tên như vậy. Sau nhiều giờ tìm kiếm trong tầng thư, cảnh sát mới đi tới kết luận rằng phần lớn các Lý Dân này không phù hợp với miêu tả nhận dạng kẻ phạm tội. Nhưng thậm chí sau đó, trong cái danh sách đã được rút ngắn loại trừ tối đa cũng vẫn còn tới 26 Lý Dân tương tự "Lý Dân giết người" về mọi chỉ số. Không còn cách nào khác, cảnh sát đành phải mời tất cả 26 người này lên để thẩm vấn. Tin đồn về vụ truy tìm kẻ sát nhân loang ra khắp thành phố và tới tai vợ của một trong những Lý Dân bị gọi lên thẩm vấn. Cô này hoảng sợ về tin Lý Dân của cô có thể là kẻ giết người nên đã tuyệt vọng tới mức quỳ sinh. Rất may người chồng vô tội của cô trở về sau cuộc thẩm vấn còn kịp đưa cô vào bệnh viện cấp cứu và cứu luôn được cả đứa con của họ còn trong bụng mẹ. Còn về Lý Dân thực sự phạm tội thì sao? Nghe nói đến giờ, cảnh sát vẫn chưa tìm ra hắn.

(Theo Trung Hoa dị sử)

Những vụ án hủ bại

Ở TRUNG QUỐC THẬP NIÊN 1990

TUỆ MINH

"Tội phạm hủ bại" là danh từ của Tòa án Trung Quốc (TQ) chỉ chung các hành vi tham ô, hối lộ, mua quan bán chức, lợi dụng quyền lực để buôn lậu, hưởng lạc bất chính. Thông qua những vụ án lớn trong thập niên 1990 về lĩnh vực này, các chuyên gia lớn tiếng cảnh báo xu thế băng hoại đang gia tăng ở nước CHND Trung Hoa.

Tăng trưởng... phạm tội

Theo thống kê được công bố, tính từ năm 1993 đến nay, tỉ lệ viên chức bị kỷ luật đảng ở TQ gia tăng 12%. Trong thập niên 1990, TQ có trên 30.000 viên chức cấp huyện, 2.000 viên chức cấp sở, 90 cán bộ cấp tỉnh trở lên bị kỷ luật vì phạm tội hủ bại. Cơ quan kiểm sát toàn quốc từ 1990-1998 đã thụ lý trên 1,1 triệu vụ án hủ bại, lập án trên 500.000 vụ với trên 600.000 phần tử bị xét

Thủ tướng Chu Dung Cơ trong Hội nghị chống tham ô năm 1996

xử. Trong các vụ án này, cán bộ cấp sở, cấp tỉnh phạm tội có chiều hướng gia tăng.

Nếu thập niên 1980 phần tử phạm tội tham ô, hối lộ vài chục vạn nhân dân tệ (NDT) đã trở thành “đại án tuyệt đối” thì vào thập niên 1990, theo sự phát triển kinh tế, sức tham ô cũng “tăng trưởng”, tham ô vài chục vạn NDT (1 NDT tương đương 1.700 đồng Việt Nam) chỉ là... chuyện nhỏ! Thập niên 1990 là thời kỳ hoành hành của những vụ hối lộ từ 1 triệu đến vài tỉ NDT. Đầu năm 1990, Cao Sâm Tường - giám đốc Ngân hàng Thực nghiệp Trung Tín ở Thâm Quyến - nhận hối lộ 630.000 NDT và 1.480.000 đôla Hong Kong (1 đôla Hong Kong tương đương 1.800 đồng Việt Nam). Kế đến là Hồng Vĩnh Lâm - cục trưởng Công an thành phố Huệ Châu - phạm tội nhận hối lộ 1.270.000 NDT và 2.430.000 đôla Hong Kong; Tăng Thắng - chánh thư ký thành phố Hóa Châu nhận hối lộ 4.590.000 NDT; Lâm Quốc Thê - cục trưởng Công nghiệp - bị truy tố về tội nhận hối lộ trên 5 triệu NDT; phó tổng giám đốc Tăng Lợi Hoa ở Thâm Quyến phải đứng trước vành móng ngựa vì số tiền hối lộ trên 7 triệu NDT; trưởng ban tài vụ Thâm Quyến Vương Kiến Nghiệp phải ra tòa vì làm thất thoát tài sản quốc gia 13.000.000 NDT; Triệu Quốc Lợi - phó cục trưởng Công an Cẩm Châu (Liêu Ninh) tham ô 20.190.000 NDT; Lương Kiến Vân - giám đốc Ngân hàng Kiến thiết Thâm Quyến - tham ô 25.000.000 NDT; Tiết Căn - giám đốc Ngân hàng Công thương thành phố Hải Khẩu - tham ô 33.440.000

NDT; phó thị trưởng Bắc Kinh Vương Bảo Sâm đã sử dụng công quỹ 200 triệu NDT cùng 25.000.000 đôla cho tình nhân và em trai dùng vào hoạt động kinh doanh phi pháp; chủ nhiệm Ngân hàng tín dụng Sa Tĩnh (Thâm Quyến) đã “nuốt” trọn số tiền 237.950.000 NDT; giám đốc và phó giám đốc Ngân hàng TQ ở Trung Sơn đã chiếm đoạt 422.420.000 NDT và làm thất thoát 390.000.000 NDT...

Những hiện tượng đột xuất

Trong thập niên 1990, một xu hướng đột ngột xuất hiện khiến mọi người lưu ý, đó là “hiện tượng 59 tuổi”. Trong số những người đứng trước vành móng ngựa, tội phạm 59 tuổi chiếm tỉ lệ đáng kể. Đa số đều trải qua quá khứ oanh liệt, từng chiến đấu vì nhân dân, những người 59 tuổi bỗng dưng phải thân bại danh liệt vì tâm lý “cống hiến quá nhiều, lợi lộc quá ít”. Đối với họ, phạm tội ở tuổi 59 chẳng qua là một hình thức “hốt hụi chót”. Chu Hoa Phù - giám đốc Công ty Bảo hiểm Hà Nam - tham ô 220.000 NDT, nhận hối lộ 110.000 NDT, chiếm

dụng 59.000.000 NDT vào tuổi 59 vì... phải hưởng thụ tuổi già! Bị một cô gái lừa gạt qua đêm rồi ghi hình, Chu Hoa Phù phải bỏ ra 500.000 NDT để chuộc lại những hình ảnh ấy. Tự cho là sang, ông giám đốc 59 tuổi ấy còn tuyên bố: "Mất 50 vạn NDT cho một mỹ nhân cũng là... xứng đáng!".

Triệu Siêu - tổng giám đốc Tập đoàn Bảo Cường (Thượng Hải), người đã lập nhiều công lao cho công ty - cảm thấy trước lúc về hưu mà vẫn không có gì, bèn phạm tội ở tuổi 59 và lĩnh án tù chung thân. Âu Dương Đức - phó chủ nhiệm kế hoạch Quảng Đông; Đới Thiên Mẫn - giám đốc Ngân hàng Đầu tư Hồ Nam; La Kinh Quân - tổng giám đốc Ngân hàng TQ Hồ Nam; Sa Kiến Quốc - cục trưởng quy hoạch Thượng Hải; Ân Đình Quế - phó chủ nhiệm khai thác Nam Xương; Trịnh Minh Phú - thường vụ huyện ủy Long Xương (Tứ Xuyên)... đều vào tù ở tuổi 59 vì tham ô.

Kế đến là hiện tượng người phạm tội hủ bại xuất thân từ thành phần ưu tú, từng được tuyên dương, khen thưởng. Tổng giám đốc Hồ An Lâm thuộc Tổng công ty Dệt An

Dương - từng được tặng bằng khen thanh niên lao động ưu tú, nhà kinh doanh xuất sắc, được xếp vào danh sách 10 thanh niên hàng đầu, là 1 trong 10 nhân vật nổi tiếng nhất của tỉnh - đã phạm tội nhận hối lộ 1.160.000 NDT, tham ô 610.000 NDT, chiếm dụng công quỹ trên 300.000 NDT, có số tài sản bất minh 480.000 NDT. Vì thế, Hồ An Lâm bị kết án tử hình. Từng được tặng danh hiệu nhà doanh nghiệp trẻ tuổi ưu tú toàn quốc, nhà lao động xuất sắc, nhà quản lý xuất sắc, nhân vật nổi tiếng toàn TQ thập niên 1980, nhưng đến thập niên 1990, Tiết Cảnh Văn nhận bản án tù chung thân vì tội nhận hối lộ, tham ô, chiếm dụng tài sản quốc gia. Trần Minh - giám đốc Công ty Điện lực Bắc Kinh - tham ô 4.160.000 NDT, chiếm dụng 5.180.000 NDT, bị tử hình - vốn là một công nhân xuất sắc từng bước trở thành người lãnh đạo, từng được 18 lần khen thưởng và nhận danh hiệu cao quý của Đảng và nhà nước. Để thấy rõ hai thái cực trong cuộc đời của vị tham quan bị án cao nhất Bắc Kinh lúc bấy giờ, ta có thể điểm lại quá trình hoạt động của Trần Minh. Từng là công thần và được mệnh danh "Tứ tiểu hổ" ở Quảng Đông trong việc sáng tạo và phát triển thần tốc thành phố Đông Hoàn, Trần Minh cùng với Âu Dương Đức - thư ký thị ủy, người được coi là "viên ngọc của chiến hào liêm chính" TQ - được báo chí ca tụng là "thanh quan", nổi tiếng một thời. Vu Chí An - giám

Chủ tịch Giang Trạch Dân thị sát Trạm Giang. Người bắt tay chủ tịch lúc đó là đại tham quan Trần Đồng Khánh (chưa bị khởi tố)

Đưa tội phạm tham ô đến tòa án

độc Tập đoàn Trường Giang, người đưa lợi nhuận của xí nghiệp mình tăng gấp 100 lần trong 10 năm và trở thành 1 trong 500 xí nghiệp mạnh nhất TQ - cuối cùng cũng phải ra tòa vì tội tham ô trong thập niên 1990.

Ba là hiện tượng "cả vợ lẫn chồng đồng lòng... phạm tội!". Phó thị trưởng Ngụy Thời Trung (Giang Tây) vốn là một cán bộ liêm khiết. Để tránh nạn quà biếu, trong những ngày lễ hội, ngày nghỉ, vị phó thị trưởng này phải đưa cả gia đình đến "ăn nấu" tại nhà của người thân. Thế nhưng vợ ông - Hầu Thủy Nga - lại không chấp nhận thái độ đó. Bà nói: "Sợ gì? Ai cũng như thế cả! Có gì, tôi chịu trách nhiệm!". Nghe lời vợ, Ngụy Thời Trung nhận "quà biếu" và kết quả là phải ngồi tù 15 năm, còn Hầu Thủy Nga nhận bản án 4 năm tù. Đó cũng là trường hợp của phó chủ nhiệm Hàn Phúc Tài (Thanh Hải), thị trưởng Dương Vĩnh Tân (Sơn Đông), thư ký thị ủy Vương Thụ Văn, giám đốc công ty Trương Đức Nguyên (Hồ Nam), thị trưởng Chu Chấn Giang (Hà Nam), giám đốc Ngân hàng Giang Tô Tô Chí Phần...

Ăn bạo và chơi xả láng

Tổng giám đốc Quách Tử Văn nhậm chức ngày 28-6-1993. Đến tháng 9-1993 - nghĩa là chưa tới 100 ngày - vị tham quan này bỏ vào túi riêng tài khoản 1.936.000 NDT! Giám đốc Công ty Điện lực Bắc Kinh Trần Minh tham ô 14 lần với số tiền tổng cộng 41.660.000 NDT trong thời gian từ tháng 11-1992 đến đầu

năm 1994, nghĩa là mới hơn một năm. Từ tháng 4-1991 đến tháng 8-1993, Quách Mạn Bằng ở Ngân hàng Công thương Thâm Quyến đã thực hiện 34 vụ tham ô với số tiền 79.846.100 NDT. Chỉ trong 14 tháng giữ chức cục trưởng Công an Hóa Châu (Quảng Đông), Tăng Thảng nhận hối lộ đến 4.590.000 NDT. Riêng trong 4 tháng đang bị điều tra, họ Tăng còn nhận thêm trên 1.000.000 NDT tiền hối lộ. Triệu Quốc Lợi - phó cục trưởng Công an Cẩm Châu (Liêu Ninh) - chỉ nhận nhiệm vụ trong 200 ngày, đã tham ô đến 20.195.190 NDT (bình quân mỗi ngày trên 100.000 NDT!).

Tiền vô như nước, những tham quan hủ bại cũng ăn chơi xả láng. Hoàng Chấn Giang - giám đốc Công ty chứng khoán Liêu Ninh - đã chi cho tình nhân 2.500.000 NDT trong vòng 2 năm. Cũng trong thời gian này, họ Hoàng chu cấp cho một người đẹp khác 70.000 NDT/tuần! Tháng 6-1995, Hoàng Chấn Giang mang số tiền bất chính (2.000.000 NDT) đến Cáp Nhĩ Tân, chôn giấu trên bờ sông nhưng lại... bị đánh

cấp! Trong vòng 8 tháng, Ngô Can Phúc ở Ngân hàng tín dụng Hải Khâu đã bỏ vào hấu bao 7.200.000 NDT. Một lần ngồi xe, ông ta bị cướp 580.000 NDT, nhưng không báo cảnh sát. Thay đổi tình nhân như thay áo, Ngô Can Phúc có thể tặng người yêu tặng vật trị giá 50.000 NDT và nướng vào sông bạc mỗi lần từ 100.000 - 200.000 NDT. Cùng một lúc, ông ta dám bỏ ra 2.000.000 NDT để sắm 4 chiếc xe sang trọng, lập thành một đoàn xe đưa các ca sĩ đi du ngoạn.

Từ tháng 6-1993 đến tháng 4-1994, giám đốc công ty trách nhiệm hữu hạn Thủ Cương (Hong Kong) đã tham ô 9.822.000 đôla Hong Kong. Tại Hong Kong, Bắc Kinh, Châu Hải, ông ta có 6 biệt thự, trong đó tòa nhà tại Hong Kong trị giá 28.000.000 đôla Hong Kong. Một mình sử dụng 5 xe hơi đắt tiền, Chu Bắc Phương còn tuyển chọn người đẹp ở nước ngoài khiến nhiều tỉ phú phải nể mặt.

Thị trưởng Vương Tân Dân (Giang Tô) được mệnh danh “Ngũ độc thị trưởng”: tiền nào cũng dám thu, bài bạc nào cũng dám chơi, người đẹp nào cũng không từ. Cực kỳ dâm loạn và vô liêm sỉ, “Ngũ độc thị trưởng” thường tổ chức những cuộc chơi thâu đêm suốt sáng theo hình thức “nhị nam, nhị nữ đồng sàng” thật quái dị. Cục trưởng công an Lục Thế Trường (huyện Long An, tỉnh Quảng Tây) xứng đáng với biệt danh “ác bá thời hiện đại”: lưu manh, dâm loạn, côn đồ. Chẳng những nhận hối lộ, Lục Thế Trường

còn dùng quyền lực để cưỡng hiếp 2 thiếu nữ, gian dâm với 9 phụ nữ khác 49 lần. Chưa hết, tên “tham quan” khủng khiếp này còn gian dâm với... cô giáo của con mình và cưỡng hiếp một em bé mới lên 5!

Chủ nhiệm hợp tác xã tín dụng Sa Tĩnh (Thâm Quyến) đã biến thủ 237.950.000 NDT trong thời gian chưa tới 3 năm. Sắm sửa nhiều xe hơi du lịch đời mới, tậu nhiều nhà cửa, Trịnh Bảo Câu còn vung tiền vào cuộc đổ đên một cách thoải mái. Mùa xuân năm 1998, trong một cuộc đua ngựa, hắn dám bỏ ra trên 3.000.000 đôla Hong Kong cho một cuộc vui. Với 4 tình nhân, hắn có thể chi phí cho mỗi người 18.400.000 NDT và trở nên nổi tiếng “chịu chơi” ở Thâm Quyến, Hong Kong.

Những bản án tử hình và chung thân dành cho bọn tham quan hủ bại luôn luôn được quần chúng nhân dân TQ tán thành. Người ta hy vọng, bản án tử hình đối với Thành Khắc Khiết - nguyên phó chủ tịch Đại hội đồng nhân dân Trung Hoa - sẽ là bài học đích đáng nhất cho những kẻ đang mờ mắt vì đồng tiền. Chính phủ TQ cũng đã đặt kế hoạch “chống hủ bại” vào hàng quốc sách. Thủ tướng Chu Dung Cơ nhấn mạnh: “Đây là vấn đề sống còn của TQ. Không diệt hủ bại, cơn bão này sẽ tàn phá xã hội, quật đổ những tường thành chính trị kiên cố mà chúng ta đã dày công xây dựng”.

(Theo *Phản hủ bại*, NXB Quảng Đông, 2000)

Bắt cóc con trai để tống tiền (Old News)

Cảnh sát Phnom Penh đã bắt giữ một người đàn ông vì tội bắt cóc chính con trai của mình nhằm đòi tiền chuộc từ vợ! Nhật báo *Rasmei Kampuchea* (Campuchia) tường thuật: "Người đàn ông này

đã báo với cảnh sát rằng bọn bắt cóc giam giữ con trai mình để đòi 10.000 đôla tiền chuộc". Về sau, cảnh sát khám phá ra ông ta giam con trai tại một địa điểm bí mật nhằm moi tiền vợ - vốn là một người cho vay giàu có. Trong vài tuần gần đây, hàng loạt vụ bắt cóc tống tiền đang gây hoang mang trong giới chủ cửa hiệu giàu có tại Phnom Penh, vì họ thường là mục tiêu của các băng bắt cóc này.

Tù nhân hát... opera thay lao động khổ sai (Reuters)

21 tù nhân tại hạt Hamilton, bang Cincinnati (Mỹ) được đưa đến Hiệp hội Opera bang Cincinnati để tập luyện vở *Aida* của Verdi. Đây là lệnh của quan tòa Norbert Nadel, vốn là một người say mê opera. Hình thức phạt lao động công ích đặc biệt này được tính bằng thời gian phạm nhân tham gia tập luyện và biểu diễn thật sự. Những người được "lao động" theo hình thức này tỏ vẻ thích thú hơn lao động tay chân. Các phạm nhân được chọn đều thuộc dạng phạm tội "không bạo lực" như dính dáng đến sử dụng rượu, ma túy.

Đai an toàn cho thú nuôi đi xe hơi (AP)

Đai an toàn và bảo hiểm cho vật nuôi có thể là khoản chi phí sắp tới của tài xế xe hơi trên đường phố nước Anh. Một kế hoạch của chính phủ Anh nhằm đòi hỏi các tài xế phải lưu ý hơn đến tai nạn do thú nuôi gián tiếp gây ra. Hiệp hội tài xế Anh (RAC) và Tổ chức các bác sĩ thú y đã đưa ra các hướng dẫn khuyến khích tài xế mua... bảo hiểm ngừa trước tai nạn xảy ra khi trong xe của họ có chở theo thú nuôi. Một cuộc điều tra của RAC cho biết hầu hết tài xế có chở theo thú nuôi đều bị phân tâm, trong số này có gần 11% tài xế gây tai nạn. Trong một vụ va xe ở vận tốc 45km/giờ, một con chó không được đeo đai an toàn có thể ném người về trước tạo lực tương đương một con voi, cả tài xế và chó đều có nguy cơ thiệt mạng.

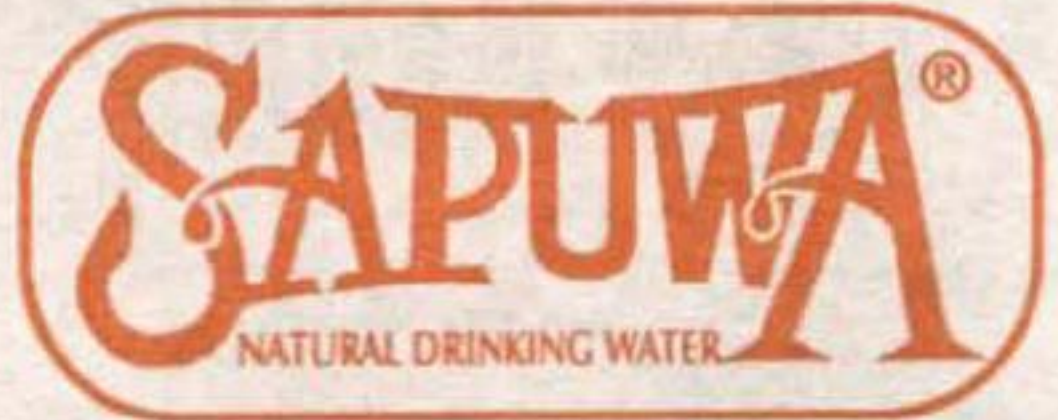
Kiểm tiền trong giấc ngủ (New Scientist)

Những chủ nhân máy tính tại Anh có thể kiểm được tiền ngay cả khi đang ngủ. Ba công ty đóng trụ sở tại Mỹ là Parabon, Distributed Science và United Devices dự định cắt giảm số giờ hoạt động của các máy tính trong công ty, sau đó tận dụng hàng ngàn máy tính cá nhân bên ngoài được nối mạng. Chủ nhân máy tính chỉ cần chép xuống (download) phần

TRUNG TÂM DỊCH
VỤ GIA TĂNG GIÁ
TRỊ - INTERNET
WWW.VNN.VN

• Hà Nội: 99 Triệu Việt Vương. ĐT:
9782235. Fax: 9780636. Email:
kd.vasc@vnn.vn • TP.HCM: 7 Phạm
Ngọc Thạch. ĐT: 8250724. Fax:
8235678. Email: vasc@vnn.vn

09 Quang Trung, Gò Vấp, TP.HCM - ĐT:
(848) 8941466 - 8958260 - Fax: (848)
8940060 - Email: sapuwa@hcm.vnn.vn

mềm và nối vào mạng Internet, trung bình mỗi tháng họ sẽ kiếm được 10 đôla theo ước tính của Jim Albea, giám đốc hoạt động của Công ty Distributed Science. Khá nhiều người đang lôi máy tính cũ ra khỏi nhà kho để nối mạng, hiện đã có 39.000 người đăng ký với 77.000 máy tính.

Yoko Ono đòi tiền bồi thường cho ảnh của người chồng quá cố Lennon (AP)

Bà Yoko Ono, vợ góa của danh ca quá cố John Lennon, đã nộp hồ sơ kiện Công ty xe điện ngầm Teito Rapid Transit ở Tokyo. Ono cho biết công ty này đã dùng một bức họa chân dung John Lennon do họa sĩ Andy Warhol thực hiện để in trên vé xe trị giá 1.000 yen. Bà đòi chấm dứt ngay việc làm không xin phép này và bồi thường 130.000 đôla. Ono còn giữ bản quyền sử dụng lại chân dung của cựu danh ca ban nhạc nổi tiếng Beatle. Các viên chức công ty xe điện tuyên bố họ in vé kết hợp với một cuộc triển lãm của Andy Warhol tại một bảo tàng Tokyo, mọi vấn đề bản quyền do nhà tổ chức triển lãm lo.

MỖI TUẦN MỘT ĐỊA CHỈ WEBSITE: terraserver.microsoft.com

Khởi đầu là một dự án nghiên cứu nhằm kiểm nghiệm các giới hạn của phần mềm cơ sở dữ liệu, nay địa chỉ này đã trở thành kho hình ảnh quý giá trên mạng của Microsoft. Vô số hình ảnh khắp nơi trên Trái đất được chụp từ vệ tinh hoặc từ máy bay được chuyển tải trên website này (có dung lượng 999 gigabyte, tương đương 2.000 tập sách dày 500 trang). Bạn chỉ cần nhập tên hay nhấp chuột vào một địa điểm, hình ảnh và bản đồ đường phố sẽ xuất hiện ngay trước mắt.

Steve Mann (đứng giữa) cùng sinh viên. Bên trên là hình ảnh thu được qua camera gắn trong mắt kính.

Cả cuộc đời nằm trong ổ đĩa

KHANH KHANH

Có một người đàn ông đã từ lâu biến mình thành một ống kính biết đi: tất cả những gì anh nhìn thấy đều được máy tính lưu lại. Mục đích của anh là lưu trữ diễn biến cuộc sống dưới dạng kỹ thuật số để khi cần truy cập xem chơi. Tại sao không?

20 năm thí nghiệm

Trước đây, không ít người đã coi Steve Mann (giáo sư ĐH Tổng hợp Toronto - Canada) là một nhân vật nửa điên nửa khùng. Trông anh như một trạm truyền hình di động, khắp người đeo lổm nhổm máy quay video, đèn flash, các loại máy điện đàm, các hệ thống xử lý tín hiệu và máy tính. Anh buộc ngang trán một màn hình sử dụng điện áp 6.000 volt, quán quanh người dây cáp đủ màu sắc, với ăng

ten chìa ra tua tủa từ mũ đội đầu. Ống kính quay phim của anh không ngừng làm việc. Các hình ảnh được lưu trữ vào máy tính hoặc truyền lên Internet. Chốc chốc, anh lại tải thư điện tử xuống và đọc nó trên màn hình đeo trước mặt. Thư trả lời được đưa lên mạng qua một bàn phím đặc biệt.

Hiện nay, Steve Mann lại đeo một cặp kính hơi khác lạ. Trong cặp kính sẫm màu có gắn ống kính quay phim và máy chiếu laser bé xíu, tạo nên trước mặt Steve Mann một màn hình máy tính ảo. Máy tính được giấu xuống dưới áo sơ mi. "Cả khi mang đầy đủ máy móc, tôi vẫn có thể tham dự bất kỳ một buổi tiệc nào" - Steve Mann cho biết.

Suốt 20 năm nay, những ống kính của Steve Mann đã bám theo anh từng bước chân và ghi lại tất cả những gì mà mắt anh đã nhìn thấy. Một nửa cuộc đời anh bây giờ đã được giữ lại dưới dạng dữ liệu số hóa. Hình ảnh và âm thanh chiếm tới 560 gigabyte đĩa cứng của một máy tính trung tâm. Hiện chủ nhân của khối dữ liệu khổng lồ đó đang hoàn thiện một phần mềm tìm kiếm để có thể nhanh như chớp truy cập tới từng giây từng phút trong tiểu sử cuộc đời mình. Phần mềm chưa xong nhưng thuật toán căn bản đã hoàn tất. Cứ theo Steve Mann thì

loài người chúng ta chẳng bao lâu nữa sẽ tóm giữ được tất cả. Mọi thứ sẽ ngoan ngoãn nằm yên trong các công cụ lưu trữ: con đường tới trường ngày thơ ấu; những cuộc gặp gỡ đáng chú ý nhất, những người tình đã ra đi. Ai muốn, có thể quay trở lại quá khứ cách đây 20 năm và tìm thấy mọi thứ còn y nguyên như vào buổi đầu tiên.

Về phương diện kỹ thuật, đây là một giấc mơ khả thi. Công nghệ chế tạo máy móc mini đang tiến nhanh và công cụ dự trữ thông tin càng ngày càng rẻ hơn, trong khi dung lượng lưu trữ tăng gấp bội. Cứ 9 tháng, dung lượng lưu trữ của những chiếc đĩa cứng bình thường trên thị trường lại tăng gấp đôi. Hãng Bayer tuyên bố cho đến năm 2004 sẽ đưa ra một loại đĩa đặc biệt, có thể chứa tới 1.000 gigabyte. 1.000 gigabyte là thừa đủ cho cuốn phim cuộc đời của một công dân bình thường, bao gồm cả hình ảnh lẫn âm thanh. Tuy nhiên, chẳng mấy ai muốn ghi lại toàn bộ cuộc đời mình. Kỳ nghỉ phép thì có thể. Người ta nghĩ tới một loại máy quay phim Camcorders mini, nhỏ đến mức có thể gài trên tai hoặc gắn vào trong kính râm và ngoan ngoãn bám theo ánh mắt người đi nghỉ mát. Chủ nhân không cần phải để ý tới chuyện quay phim, nhưng 20 năm sau, anh ta lại có thể một lần nữa nhìn lại những thay đổi của bản thân.

Hiện tại và viễn ảnh tương lai

Những cặp kính gắn camera như vậy có thể dọn đường cho một dạng trí nhớ cuộc đời số hóa. Theo

Máy tính giấu trong đế giày của Steve Mann

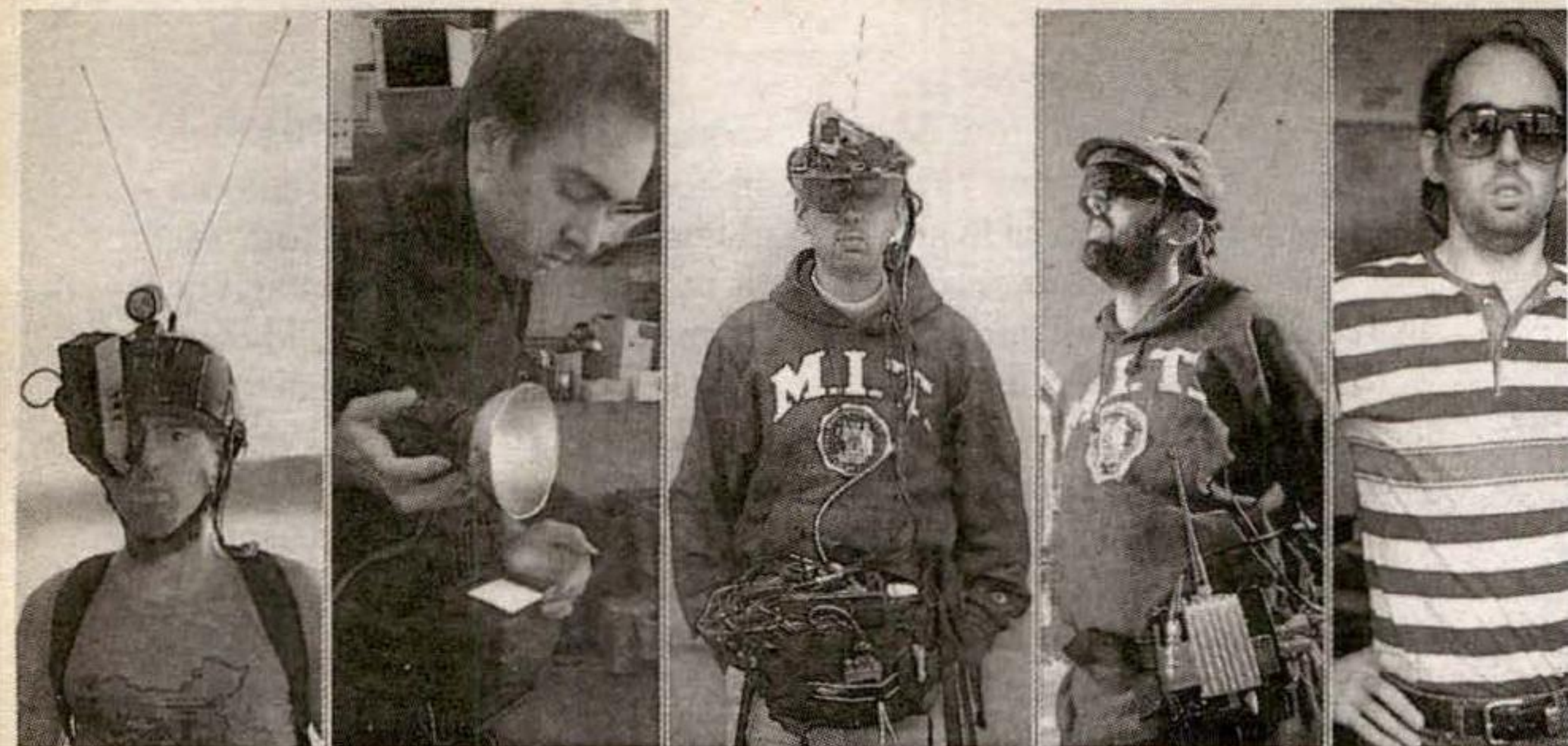
chuyên gia xử lý số liệu Bernt Schiele xứ Zurich (Thụy Sĩ), chỉ trong vòng 5 năm nữa có lẽ những chiếc máy đầu tiên sẽ được tung ra thị trường. Nhà phát minh Steve Mann đang chuẩn bị cho giai đoạn đó: một máy tính quay phim đặt trong đế giày gắn với bộ cảm biến đo bước chân người. Mỗi khi chủ nhân dừng bước và nhìn quanh, ống kính sẽ ghi một vài hình ảnh nối tiếp nhau, sau đó được máy tính "dán" lại thành một bức tranh toàn cảnh. Cho cuộc sống hàng ngày, ắt hẳn ban đầu người ta sẽ chỉ cần một loại máy ghi lại tất cả, nhưng chỉ lưu giữ dữ liệu tạm thời. Sau một thời gian, máy sẽ tự động xóa đoạn phim đi - chỉ trừ trường hợp chủ nhân ra lệnh ghi giữ lại. Những chiếc máy quay phim số hóa làm việc theo nguyên tắc này hiện đã có mặt trên thị trường.

Đã lâu lắm rồi, nhân loại phải gặm nhấm cảm giác đắng cay khi nhìn thời gian cứ trôi vùn vụt mà chỉ những khi hồi tưởng lại, người ta mới nhận ra những giây phút nào là quan trọng - quá muộn để có thể với tay bấm máy chụp. Một chiếc máy ghi lại tất cả sẽ cho phép chủ nhân quay trở lại quá khứ vừa qua, lọc ra một cảnh phim thú vị rồi trữ lên đĩa cứng. Khi giá tiền các công cụ lưu trữ thông tin giảm xuống nữa, người ta sẽ chẳng còn nhu cầu cân nhắc xem những thông tin nào là đáng lưu trữ. Lúc đó, máy tính hoàn toàn sẽ trở thành một trí nhớ cuộc đời, thật gọn gàng dễ đeo và hầu như không có lỗ hổng.

Trí nhớ con người ta hoàn toàn

không phải là một bộ lưu trữ khách quan. Nó là một tổ hợp hỗn độn của những cảnh tượng nửa chính xác và nửa mộng mơ, của những bức tranh nhạt nhòa và những khoảng hổng lớn. Những ai muốn hồi tưởng phải lấy dữ liệu từ đây mà tạo nên những câu chuyện có đầu có đuôi. Trong khi đó, cuốn phim của cuộc đời, ngược lại, sẽ không bỏ qua bất kỳ một chi tiết nào - một dạng tài liệu hóa bắt buộc phải khách quan, đầy đủ tuyệt đối và tinh tảo tuyệt đối. Cả những sự kiện khiến ta ngượng ngùng cũng sẽ được lưu - nếu không trên phim của chính mình, thì trên phim của những người sống cạnh ta. Trong tương lai, một cuộc cãi vã của một cặp vợ chồng có bắt đầu bằng động tác gửi cho nhau những đoạn phim bằng chứng? Về mặt kỹ thuật, cho tới lúc đó loài người còn phải vượt qua một vài chương ngại vật nữa. Hiện thời, người ta vẫn chưa tìm ra thuật toán cho phép lòng kiêu trong hàng trăm ngàn giờ video ra đúng cái vị trí mà ông chồng trịnh trọng thể thốt rằng sẽ không bao giờ tiếp tục đổ tàn thuốc lá vào chậu hoa cảnh nữa.

Nhưng anh chàng khổng lồ ngành máy tính IBM hiện đã thử nghiệm cách tận dụng kỹ thuật định dạng tiếng nói để phục vụ cho mục đích đó. Nếu máy tính có khả năng phân tích dòng âm thanh của cuộn băng video rồi chuyển chúng thành văn bản thì người ta sẽ có "kịch bản phim" của cuộc đời mình. Lúc bấy giờ thì tha hồ mà tìm kiếm tất cả những ngôn từ đã từng một lần được

“Máy quay phim di động” Steve Mann qua các thời kỳ từ 1980 tới nay

buông ra.

Bằng cách tương tự, các chương trình máy tính cũng có thể găm nhấm qua từng hình ảnh để tìm thấy những khuôn mặt quen thuộc. Về cuối, người ta sẽ có một danh sách tất cả các nhân vật cùng với số các cảnh phim tương ứng. Steve Mann hiện đang một mình tìm giải pháp riêng. Anh gọi sản phẩm là “ống kính ghi dòng suy nghĩ”: chiếc máy tính điều khiển quay phim sẽ được nối với các bộ cảm biến đo hoạt động của não và hoạt động của tim, cũng như cung cấp tốc độ đi của chủ nhân và mức độ tiết mồ hôi. Steve Mann và những người cùng chí hướng rõ là rất thú vị với hệ thống máy móc bên mình, nhưng những người bình thường khi gặp họ chắc không khỏi cảm thấy “nhột nhột”. Bởi vì người đối diện thỉnh thoảng lại nhìn về xa xăm, ngược lên đọc từ màn hình ảo trước mặt, lấy thông tin trên mạng Internet xuống hoặc trao đổi thông tin với những người cũng đang đeo máy như họ. Nếu là bạn, làm sao bạn dám chắc rằng

người đeo camera đối diện đang không ngầm trao đổi về chính bạn với những người lạ ở đâu đó?

Một nỗi nghi ngờ hoàn toàn có lý. Bởi từ đầu những năm 1980, một số người đam mê kỹ thuật ở California đã sử dụng điện đàm và máy tính giấu trong đế giày, tìm cách tăng cơ hội thắng bài của họ bên các bàn đánh bạc Las Vegas. Họ chẳng mấy thành công, chỉ vì kỹ thuật ngày đó còn chưa đủ độ tin cậy.

Thế nên ví dụ khi đối diện với Steve Mann, không một ai biết liệu ống kính quay phim gắn trong mắt kính của anh chỉ gửi những hình ảnh tại “hiện trường” về máy tính của anh hoặc ngay lập tức truyền chúng đi nơi khác. Kể truy cập thông tin có thể là một gã tò mò, là cảnh sát hoặc thậm chí là toàn mạng Internet. Những hình ảnh thu được tại đây có lẽ sẽ được xóa ngay lập tức, mà cũng có thể được lưu trữ trên hàng tá đĩa cứng rẻ tiền rải rác toàn thế giới.

(Theo Der Spiegel)

CÔNG NGHỆ SẢN XUẤT SẢN PHẨM CÁCH ĐIỆN TỪ CAO SU THIÊN NHIÊN

PHÚC CƯỜNG

Theo công nghệ này, cao su, hóa chất đầu vào được kiểm tra, xử lý, cân đong theo đơn pha chế rồi hỗn luyện trên máy cán, để ổn định trước khi xuất tấm phôi liệu trên máy cán, pha cắt phôi liệu theo dưỡng mẫu để vào phôi liệu trên khuôn sản phẩm. Tiếp đó là ép khuôn trong điều kiện lưu hóa để hoàn thành một sản phẩm cao su cách điện.

Ông Phạm Trọng Hiệp, giám đốc Xí nghiệp Vật liệu cách điện, thuộc Công ty Thông tin viễn thông điện lực cho biết: "Trên thế giới hiện nay đều tập trung vào công nghệ sản xuất các sản phẩm cách điện từ cao su tổng hợp. Nhưng ở nước ta, do chưa có các nhà máy lọc dầu nên cần thiết phải đi theo hướng cao su thiên nhiên". Nhóm của ông đã bắt đầu nghiên cứu công nghệ này từ lâu và đã thành công sau hơn 320 lần thử nghiệm. Đây là lần đầu tiên công nghệ sản xuất các sản phẩm cách điện khô trung cao áp từ cao su thiên nhiên được nghiên cứu thành công ở Việt Nam cũng như trên thế giới. Nhờ thành công đó, xí nghiệp đã cho ra đời hàng loạt sản phẩm như ủng, găng tay, thảm cách điện có điện áp từ 1 đến 22kV, 35kV, 45kV và cao hơn. Công nghệ này đã được trao giải ba giải thưởng sáng tạo khoa học công nghệ Việt Nam, do Liên hiệp các hội khoa học và kỹ thuật, Bộ Khoa học, Công nghệ và Môi trường chủ trì năm 1999.

Chỉ tính từ năm 1988 đến cuối năm 1999, xí nghiệp đã đưa vào thị trường 15.966 đôi và xuất khẩu được 9.000 đôi ủng cách điện có điện áp từ 3kV đến 45kV sang thị trường Ý và Hungari, được chuyên gia các nước này đánh giá cao. Ngoài ra, còn có 20.249 đôi găng tay cách điện từ 3kV đến 24kV và 13.705 tấm thảm cao su cách điện từ 3kV đến 35kV được cung cấp cho thị trường trong nước cùng nhiều loại ủng, găng tay cao su sử dụng trong điều kiện kỹ thuật: xăng dầu, khai thác mỏ, hóa chất, chế biến thủy hải sản, chế biến hoa quả đóng hộp...

Các sản phẩm của xí nghiệp được Trung tâm Đo lường chất lượng nhà nước khu vực I thử nghiệm đều cho thấy chất lượng tương đương hoặc cao hơn tiêu chuẩn Việt Nam trong lĩnh vực sản phẩm cách điện được ban hành năm 1991 hoặc tiêu chuẩn châu Âu (IEC). Hơn thế, giá bán lại thấp hơn nhiều so với hàng nhập ngoại: giá một đôi ủng cách điện 22kV của Trung Quốc là 350.000đ, của Nhật là 1.200.000đ và của Pháp là 1.500.000đ, trong khi sản phẩm của xí nghiệp chỉ là 120.000đ. Với mức chênh lệch như vậy, trong vòng 10 năm, xí nghiệp đã làm lợi cho Nhà nước trên 4 tỉ đồng. Có thể nhận thấy hiệu quả kinh tế - xã hội từ việc nghiên cứu thành công công nghệ sản xuất các sản phẩm cách điện từ cao su thiên nhiên là rất lớn. Tuy nhiên, hiện xí nghiệp đã phát huy hết công suất cũng mới đạt 100.000 đôi ủng/năm, đáp ứng 1/4 thị trường trong nước. Với việc hoàn thành công nghệ nói trên, nước ta hoàn toàn có thể phát triển mạnh ngành sản xuất này để thay thế hoàn toàn việc nhập ngoại, tiết kiệm một số lượng lớn ngoại tệ và còn có thể xuất khẩu.

XÍ NGHIỆP VẬT LIỆU CÁCH ĐIỆN - 991A Tôn Đức Thắng, Hồng Bàng, Hải Phòng - ĐT: (031) 835820, 857284 - Fax: 031 835507

■ ĐỘNG THỰC VẬT ■

Mèo nhà đẻ ra mèo hoang dã

Ngày 24-11-1999, chú mèo Jazz giống hoang dã châu Phi chào đời tại New Orleans (Mỹ). Mèo mẹ Cayenne lại rất giống mèo nhà. Đây là kết quả nhân giống thú quý hiếm của Trung tâm nghiên cứu

các loài bị đe dọa ở Audubon - New Orleans. Các nhà khoa học đã lấy tinh dịch và trứng của mèo đực và mèo cái giống hoang dã châu Phi đang có nguy cơ tuyệt chủng, sau đó cho thụ tinh trong ống nghiệm giống như kỹ thuật dành cho con người. Kỹ thuật này đã được áp dụng cách đây vài năm tại vườn

Nhân giống động vật Có nguy cơ bị tuyệt chủng

HOÀNG DUY

Mèo hoang Jazz và mèo nhà Cayenne

Năm 2000, trên thế giới còn chưa tới 1.000 con gấu trúc lớn, trong đó có khoảng 100 con

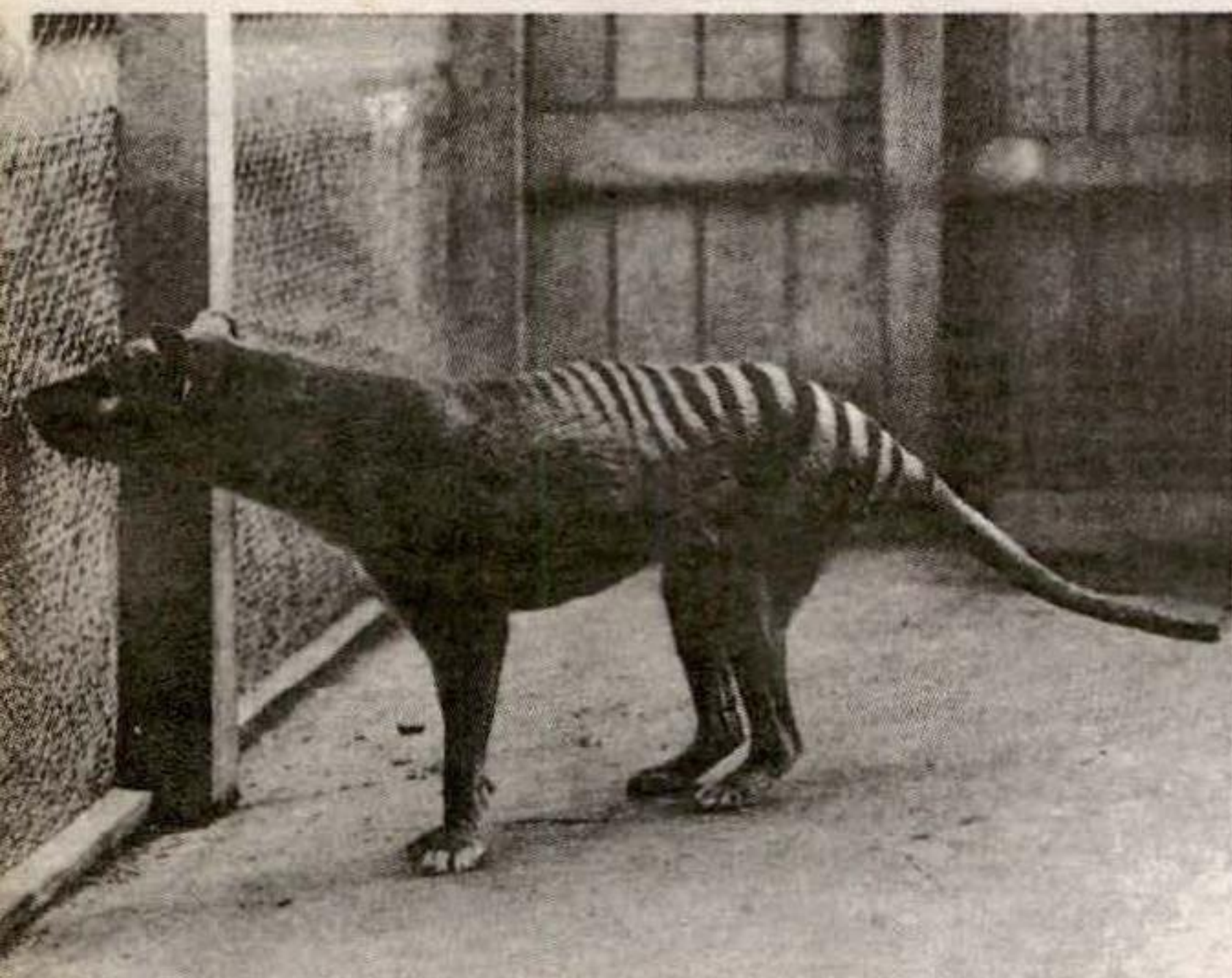
đang sống trong vườn thú. Một gấu trúc cái vừa chết. Các nhà khoa học Trung Quốc cắt lấy một mẫu da của nó và ngâm vào azote lỏng ở nhiệt độ -196°C . Hiện nay, một số loài gia súc như cừu, bò, dê, lợn và loài chuột đã được nhân bản vô tính. Vậy tại sao không bảo quản mẫu vật thú đang có nguy cơ tuyệt chủng, biết đâu một ngày nào đó, có thể cứu lấy giống nòi số thú này? Ý tưởng của các nhà khoa học Trung Quốc đang phổ biến ở nhiều nơi trên thế giới với nhiều cách làm khác chứ không hẳn chỉ là nhân bản vô tính.

thú Cinnamomi (Mỹ) để cho ra đời chú mèo Noah giống sa mạc Ấn Độ. Tuy nhiên, từ chú mèo Noah đến chú mèo Jazz, các nhà khoa học đã vượt qua một chặng đường quan trọng. Trong lần thí nghiệm cho ra đời chú mèo Jazz, đầu tiên phôi thai thụ tinh trong ống nghiệm được nuôi 5 ngày trong lồng ủ, sau đó được bảo quản một tuần dưới nhiệt độ cực lạnh -196°C . Kế tiếp, các nhà khoa học giải đông phôi thai rồi cấy 8 phôi vào tử cung con mèo cái nhà Cayenne. 70 ngày sau, mèo Jazz chào đời, trở thành con mèo con duy nhất còn sống và là thành quả đầu tiên sau 4 lần thí nghiệm thất bại. Ngoài thành tựu về kỹ thuật, sự kiện này đã mở ra nhiều viễn ảnh mới cho công việc nhân giống các động vật bị đe dọa tuyệt chủng. Người đã đeo đuổi công việc này 20 năm nay là Betsy Dresser - chuyên gia về sinh lý học loài thú, giám đốc Trung tâm nghiên cứu các loài bị đe dọa ở Audubon. Để bảo tồn giống, bà đã thử qua tất cả các kỹ thuật hỗ trợ sinh sản dành cho con người như thụ tinh trong ống nghiệm, mẹ mang thai hộ, lưu trữ mẫu vật sống... Khi áp dụng kỹ thuật đông lạnh phôi thai, bà chỉ muốn chứng minh rằng có thể nhân giống thú có nguy cơ tuyệt chủng bằng chính phôi đã đông lạnh chứ không hẳn chỉ bằng phôi "tươi".

Mèo nhà Cayenne đẻ ra chú mèo con Jazz là tin vui đối với Robert Mauget - phó giám đốc Phòng thí nghiệm bảo tồn các loài

Đông lạnh nguyên cả thân thú thì quá công kềnh và không hiệu quả nên các nhà khoa học chỉ đông lạnh một số tế bào lấy từ da hoặc máu miễn sao mẫu vật lưu giữ được toàn bộ hệ di truyền. Cách tốt nhất là đông lạnh tinh dịch con đực và trứng con cái.

thú của Bảo tàng Lịch sử tự nhiên quốc gia Pháp. Ông và các đồng nghiệp đang tiến hành thí nghiệm tương tự nhưng không phải với mèo hoang mà với các con thú họ hươu. Sau 2 năm nghiên cứu, ông đã thiết lập được dây chuyền nhân giống cho phép tạo thành phôi thai. Phôi đang được ngâm trong chất lỏng azote ở -180°C trong thời gian chờ "bà mẹ" mang thai hộ. Thật ra, chọn một "bà mẹ" mang thai hộ đủ tiêu chuẩn không phải dễ. "Bà mẹ" phải thuộc loài tương cận với thú hiếm cần nhân giống và phải có thời gian mang thai cũng như ngoại hình tương thích. Đối với các con thú họ hươu, có thể hươu cái sika Nhật sẽ là "bà mẹ" mang thai hộ lý tưởng của loài nai sika ở Đài Loan (còn chưa tới 50 con sống trong thiên nhiên) hoặc ở Việt Nam. Hiện nay, Robert Mauget đang nuôi dưỡng một bầy hươu cái sika Nhật trong một khu rừng rộng 500ha để chuẩn bị cho việc cấy giống. Đầu tiên phải tách hươu cái con khỏi hươu mẹ và cho bú bình để chúng quen hơi người. Đến tuổi phát dục, thể hệ hươu cái con đã lớn sẽ được cấy phôi của loài thú bị đe dọa tuyệt chủng. Nói chung, "bà

Con hổ Tasmania cuối cùng trong vườn thú Hobart (Úc) đã chết năm 1936

mẹ" mang thai hổ thường chăm sóc con bình thường như trong trường hợp mèo Cayenne và mèo Jazz nhưng tương lai của thế hệ thú con lớn lên mới đặt ra nhiều vấn đề nan giải. Theo nhận xét của Robert Mauget, thế hệ thú con này thường khá phát triển. Còn phải đợi cho thế hệ này lớn lên trong môi trường cách ly với con người và chúng sinh sản tự nhiên sao cho chúng quên đi được lối ứng xử quá gần với thú nhà một khi trở về môi trường hoang dã.

Đông lạnh và nhân giống

Hiện nay, trong thiên nhiên còn chưa tới 5.000 con hổ, 11.000 con tê giác, 600 con khỉ đồng bằng và chưa kể nhiều loài thú quý hiếm khác đang dần dần giảm số lượng. Bảo tồn động vật quý hiếm trong vườn thú không phải là giải pháp

tốt nhất vì lẽ nhiều loài như gấu trúc, tê giác, voi, báo không chịu đẻ trong môi trường nuôi nhốt. Cho con cái vào chuồng con đực, con đực không chịu phối giống mà có nguy cơ làm bị thương hoặc giết luôn con cái. Do đó, chỉ có giải pháp duy nhất là đông lạnh trứng, tinh trùng và mô của chúng. Kho động vật giống thú hiếm đã được xây dựng

tại nhiều nơi trên thế giới. Mỹ đã thực hiện công việc này cách đây 20 năm. Kho lớn nhất tọa lạc trong vườn thú San Diego (bang California) với các bình chứa azote lỏng lớn như chiếc tủ, bảo quản tế bào của 3.200 con thú thuộc 350 loài và phân loài khác nhau. Bộ sưu tập giống các loài mỗi ngày một bổ sung. Ở New Orleans, các nhà khoa học bảo quản phôi của linh dương và hổ, tinh dịch của dã nhân, mèo hoang và voi. Thời xảy ra nạn hồng thủy, ông Nôe chỉ đưa lên thuyền mỗi loài một đôi. Hiện nay, thì khác rồi! Nếu chỉ còn một đôi gấu trúc, giống loài vẫn sẽ tuyệt tự dù có áp dụng phương pháp đông lạnh. Với kỹ thuật nhân bản vô tính, các nhà khoa học đủ sức cho ra đời 10.000 con gấu trúc con giống hệt nhau. Tuy nhiên, nhân bản nghĩa là sao

chép mà đặc điểm then chốt để thú hoang dã sống còn lại là tính đa dạng, có nghĩa là mã di truyền khác nhau. Trong vườn thú, thế hệ con cái của các loài thú giao phối đồng huyết sẽ dễ mắc bệnh, ứng xử khá bất thường vì lẽ mã di truyền của chúng quá tương cận với nhau.

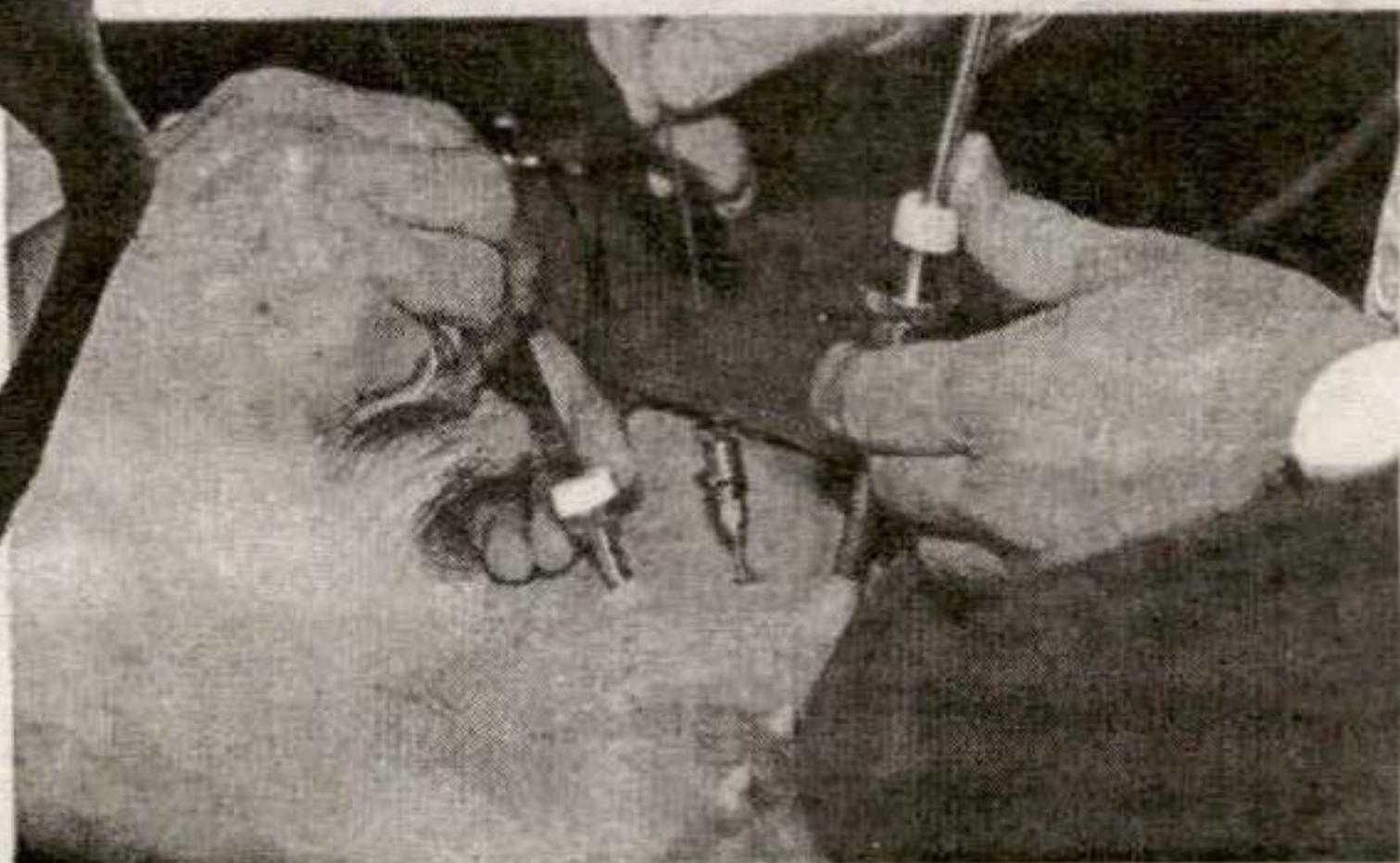
Trung tâm nghiên cứu các loài bị đe dọa ở Audubon đã

lập k ê
hoạ ch
nhân giống
khoảng 40
loài. Sẽ có hồ
ra đời từ sự tử
cái châu Phi,
báo ra đời từ

báo châu Phi... Trong tương lai gần, các nhà khoa học Mỹ sẽ cấy phôi thai ướp đông của linh dương bongo vào tử cung linh dương châu Phi với xác suất dự kiến thành công rất cao vì trong thập niên 1980, họ

đã từng cấy với phôi thai "tươi" không ướp đông. Thách thức ở đây là mô hình cấy phôi liên loài và xuyên lục địa để đạt mục đích thế hệ thú con ra đời phải sống tốt trong môi trường châu Phi. Tại sao các nhà khoa học Mỹ và cả Pháp chỉ chuyên chú nhân giống khoảng vài chục loài thuộc về các họ như họ hươu, họ mèo, họ linh dương? Lý do: trong mỗi lần làm thí nghiệm nhân giống phải tính đến nhiều yếu tố dị biệt giữa loài này và loài khác như nhiệt độ, thời gian thụ thai, loại hormone cần xử lý... Như vậy, cần phải có thời gian để các nhà khoa học làm chủ được kỹ thuật thụ tinh trong ống nghiệm và kỹ thuật đông lạnh đối với các loài thú đang có nguy cơ tuyệt chủng.

Lấy noãn bào nai sika Đài Loan cho thụ tinh trong ống nghiệm để có phôi thai

4 KỸ THUẬT NHÂN GIỐNG THÚ HOANG DÃ

1. *Sinh sản tự nhiên*: Cách này không có lợi đối với động vật có vú. Một đôi linh dương đẻ giỏi lắm chỉ một con mỗi năm nên rất khó tăng số lượng đông đảo bầy đàn. Mặt khác, tình trạng đông huyết sẽ xảy ra đối với các vườn thú nuôi quá ít thú hoang dã.
2. *Thụ tinh nhân tạo*: Lợi ích của kỹ thuật này là có thể chọn lọc con đực giống bằng cách lựa chọn trên ngân hàng tinh dịch đông lạnh. Tuy nhiên, cách này chỉ có lợi đối với thú nhả. Chất lượng di truyền của thú nhả rất đồng nhất trong khi thú hoang dã mang đặc điểm di truyền rất đa dạng.
3. *Nhân bản vô tính*: Kỹ thuật này chỉ góp phần làm nghèo kho báu di truyền của thú hoang dã nhưng lại là kế sách nếu muốn khôi phục các loài thú đã tuyệt chủng như hổ Tasmania.
4. *Thụ tinh trong ống nghiệm*: Tinh dịch thú đực có nhiều tinh trùng trong khi thú cái thường chỉ rụng một trứng vào mùa sinh sản mỗi năm. Để khắc phục tình trạng này, thí dụ trong trường hợp hươu cái, các nhà khoa học sẽ nhốt riêng hươu cái, dùng hormone kích thích cho hươu tiết ra nhiều noãn bào rồi cứ nửa tháng chọc hút lấy 4-5 noãn bào, sau đó cho noãn bào chín muối trong phòng thí nghiệm cho đến lúc thành noãn thụ tinh được để thụ tinh trong ống nghiệm và cấy phôi cho con thú mang thai hộ. Lợi ích của kỹ thuật này là có thể thực hiện nhiều lần thụ tinh và cho lai nhiều đời.

Trong thời gian chờ đợi, công việc quan trọng nhất là bảo quản thật tốt các kho giống của các loài thú. Ở Bảo tàng Úc tại Sydney (Úc), các nhà khoa học vẫn còn giữ xác một con hổ Tasmania (hòn đảo vùng Đông Nam Úc) ngâm trong

cồn từ năm 1866 đến nay với hy vọng một ngày không xa sẽ trích lấy ADN nhân bản vô tính ra thế hệ hổ Tasmania mới (loài hổ này đã bị tuyệt chủng từ năm 1936). Theo một dự án với chi phí dự toán từ 20-30 triệu đôla, với 6 mẫu vật hổ Tasmania đang được lưu giữ trong các bảo tàng trên thế giới, các nhà khoa học Úc sẽ nhân bản rồi cho giao phối các thế hệ hổ con để mở vườn thú hoặc trả chúng về cuộc sống hoang dã.

(Theo *Courrier International*,
Sciences et Avenir 6.2000, *Science et Vie Junior* 7.2000)

Cần mua máy lạnh, tủ lạnh,
máy văn phòng, máy giặt
đã qua sử dụng, cũ, hư...
Nhận sửa chữa bảo trì dài hạn.

CƠ SỞ HUY HÀ
115ter Hai Bà Trưng, Q.1, TP.HCM

Liên hệ: anh Hoàng
ĐT: 8224586 - 091900050

Tuyên chiến với HIV/AIDS BẰNG THẢO DƯỢC

Chỉ với 30 hoạt chất có trong thảo
dược, các nhà khoa học thuộc Viện

KHIẾT HƯNG - KIM NGỌC

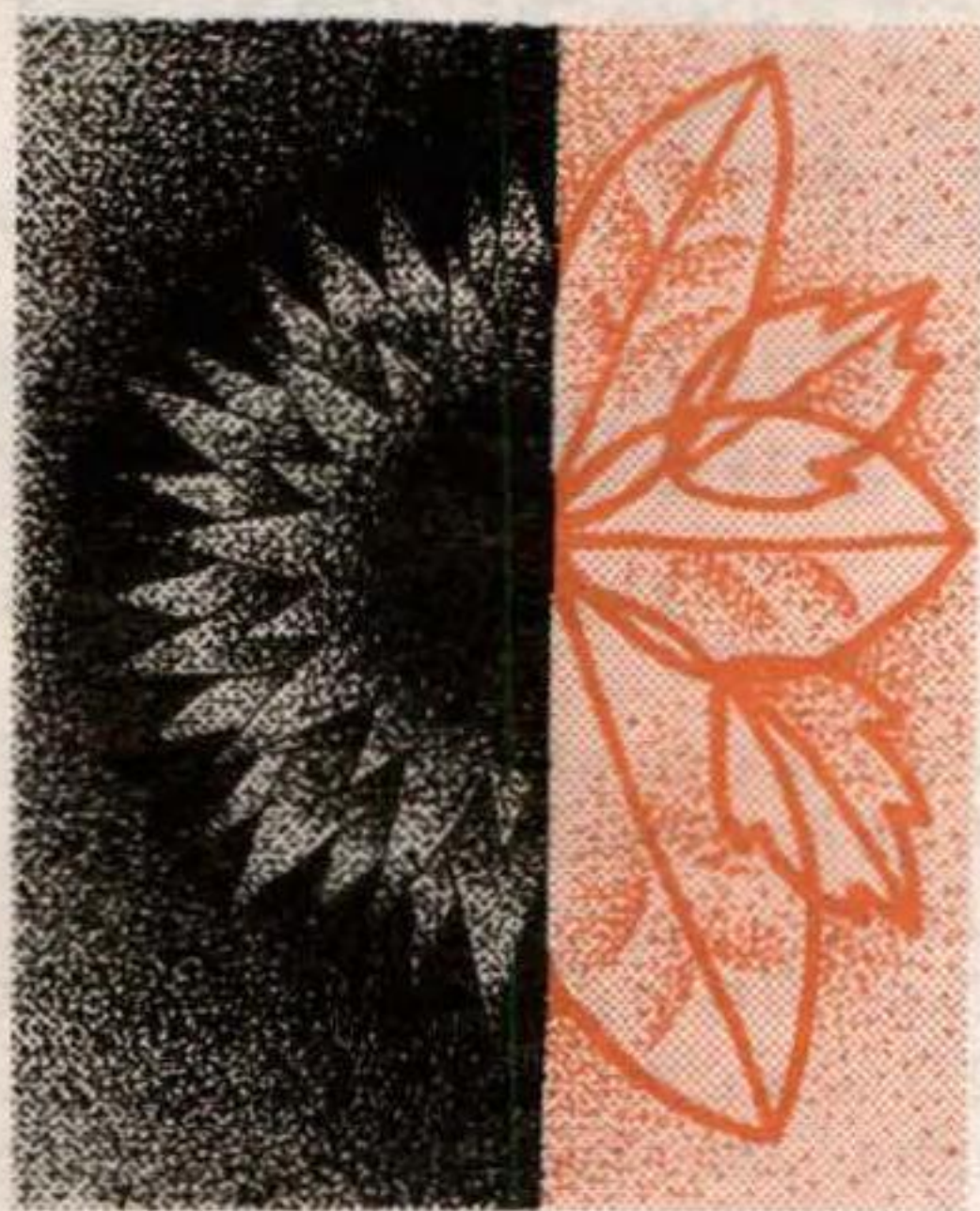
Công nghệ sinh học (Trung tâm Khoa học tự nhiên và công nghệ quốc gia) đã điều chế được 3 chế phẩm hữu hiệu, được coi là những vũ khí góp phần ngăn chặn sự phát triển của virus HIV gây bệnh AIDS. Như vậy, nếu nói rằng Việt Nam đi tiên phong trong việc sử dụng thảo dược để điều trị HIV/AIDS có lẽ còn quá sớm, nhưng các cuộc thử nghiệm lâm sàng trên những bệnh nhân nhiễm HIV được Bộ Y tế cho phép tiến hành trong thời gian qua và đạt kết quả tốt đã đánh dấu bước đầu cho sự tuyên chiến của giới khoa học Việt Nam đối với đại dịch AIDS. Mặc dù các thử nghiệm vẫn đang ở trong giai đoạn mở rộng và hoàn thiện nhưng dấu sao đây cũng là tin vui lớn đối với những người nhiễm HIV/AIDS.

Điều trị HIV/AIDS khi chưa có chế phẩm thảo dược

Phải đến năm 1990, Việt Nam mới phát hiện ca nhiễm HIV đầu tiên. Nhưng tới nay, ước tính số người nhiễm HIV đã lên đến hàng trăm ngàn người. Theo ý kiến của các chuyên gia, hiện nay chúng ta mới chỉ xét nghiệm được 1/10 số người nhiễm HIV trong cộng đồng. Như vậy tình hình nhiễm HIV/AIDS ở nước ta sẽ là con số rất lớn.

Hầu hết tại 61 tỉnh thành trong cả nước đều có cơ sở điều trị bệnh nhân (BN) nhiễm HIV/AIDS bằng các loại thuốc tân dược hóa học tiên tiến nhất của thế giới như: AZT (Zidovudine), ddi (Didanosine), ddc (Zalcitabine), 3TC (Lamivudine), Nevirapine Saquinavir, Indinavir, Ritonavir... Theo GS. TS. Đái Duy Ban - Viện Công nghệ sinh học,

Trung tâm khoa học tự nhiên và công nghệ quốc gia (TTKHTN&CNQG), các thuốc này thời kỳ đầu được dùng để điều trị đơn lẻ, nhất là AZT, nhưng về sau được phối hợp để làm giảm số lượng virus HIV trong cơ thể bệnh nhân. Liệu pháp cùng một lúc phối hợp 3 thứ thuốc đặc hiệu để điều trị HIV/AIDS tỏ ra là một liệu pháp hữu hiệu bởi nó đã góp phần làm số HIV giảm hẳn đi và tình trạng BN được cải thiện hơn, ít bị các tác dụng phụ của thuốc như thiếu máu, tiểu đường, sỏi thận, mệt mỏi, tê bì tay chân... Gần đây, để điều trị BN nhiễm HIV, người ta lại khuyến cáo nên sử dụng phương pháp định kỳ ngừng thuốc để virus có dịp phục hồi lại khiến hệ thống miễn dịch dễ nhận diện. Chu kỳ đó được lặp đi lặp lại cho đến khi hệ miễn dịch biết

được virus nào là kẻ thù.

Ở Việt Nam đã có một số bệnh viện điều trị HIV/AIDS bằng các phương pháp trên như Bệnh viện da liễu Khánh Hòa sử dụng liệu pháp hỗn hợp kháng HIV, kết hợp ddi (Didanosine) - một hóa chất ức chế enzym phiên mã ngược, làm quá trình tạo ADN của virus không hoàn tất - với một thứ thuốc hóa học khác - Indinavir, một chất ức chế men proteaza ngăn cản tạo virus mới và ngăn cản sự giải phóng chúng khỏi các tế bào bị nhiễm virus. Theo báo cáo ghi trong tạp chí *Y học thực hành* tháng 5-2000, 5 BN đã được bệnh viện lựa chọn trong đó có 3 nam, 2 nữ, tuổi đời từ 26 đến 43, gồm 3 người lây theo đường tình dục và 2 người lây theo đường máu - tiêm chích ma túy. Qua tháng đầu tiên điều trị, các BN tăng bình quân 1,2kg (cao nhất 4kg), nhưng sau đó không tăng nữa. Đến tháng thứ sáu, nhóm nghiện chỉ tăng bình quân 0,5kg, còn nhóm không nghiện tăng bình quân 56 • THẾ GIỚI MỚI

1,67kg. Nồng độ tế bào T4 (tế bào chống suy giảm miễn dịch) bình quân tăng 8,8%, ở nhóm không nghiện tăng 40%, còn ở nhóm nghiện lại giảm 43,6%. Các tác dụng phụ có giảm nhưng vẫn còn như: nhức đầu (chiếm 60%), tiêu chảy (40%), buồn nôn (60%), đau bụng (40%). Tóm lại, cuộc thử nghiệm ở Khánh Hòa cho thấy, mặc dù số BN điều trị thuốc hóa học còn quá ít nhưng sự phối hợp hai thuốc kháng HIV nói trên có hiệu quả ít ra trong thời gian đầu với độ dung nạp thuốc tốt nhất.

Một trong những đơn vị điều trị BN nhiễm HIV bằng phương pháp phối hợp thuốc chống HIV/AIDS tốt cũng phải kể đến là Trung tâm Bệnh nhiệt đới TP. Hồ Chí Minh. Trong 10 năm, ngoài điều trị nhiễm trùng cơ hội, trung tâm đã áp dụng liệu pháp kháng HIV phối hợp cho 58 BN. Nói chung, các thuốc tân dược hóa học trong điều trị bệnh HIV/AIDS đều giúp BN tăng cân, làm tăng số lượng tế bào T4 cũng như làm giảm các tác dụng phụ của thuốc.

Theo GS. Đái Duy Ban, mặc dù các liệu pháp phối hợp này có tiến bộ nhưng thật ra, nhiều nhà khoa học đã cho rằng, hiện tượng tiến bộ đó chỉ có tính chất tạm thời, tức là virus chỉ tạm lùi, ẩn náu rồi chờ dịp lại bùng ra nếu không đủ tiền để mua thuốc điều trị liên tục. Giá cả điều trị thuốc tân dược hóa học như trên lại quá đắt. Mỗi năm, một BN điều trị phải tốn 1.000 - 1.500 đôla (khoảng từ 14 triệu đến 26 triệu đồng). Số tiền đó nếu đem so

với số người nhiễm HIV/AIDS ở nước ta hiện đang được Nhà nước cho điều trị miễn phí thì hàng năm, Chính phủ phải bỏ ra một khoản tiền không nhỏ. Trong khi đó, nếu chúng ta tập trung nghiên cứu điều chế chế phẩm từ thảo dược thì sẽ kinh tế hơn nhiều bởi thảo dược là một trong những nguồn dược liệu rất sẵn có ở nước ta.

Thảo dược chống lại HIV/AIDS

Nhận thức rõ được khả năng kinh tế trong điều trị HIV/AIDS bằng thảo dược, ngay từ năm 1980, Viện Công nghệ sinh học đã bắt đầu tiến hành nghiên cứu các hoạt chất thiên nhiên từ cây cỏ dược liệu có tác dụng ngăn chặn sự phát triển của HIV. Viện đã xây dựng được mô hình động vật bị suy giảm miễn dịch mắc phải đối với virus để thử các chế phẩm thảo dược đó.

Năm 1990, viện đã phối hợp với Trung tâm cai nghiện Bình Triệu, Viện Y học dân tộc TP. Hồ Chí Minh, Trung tâm Lao và bệnh phổi Phạm Ngọc Thạch, trường Đại học Y dược TP. Hồ Chí Minh với sự hỗ trợ của TTKHTN&CNQG, Sở Y tế TP. Hồ Chí Minh. Các hoạt chất trên tạo nên thuốc DAIS-85 gồm 3 loại chế phẩm gọi là DT1, DT2, DT3. Các chế phẩm này đã được kiểm nghiệm và thử độc tính, có thể cho phép áp dụng thử nghiệm trên những BN tình nguyện ở Trung tâm cai nghiện Bình Triệu và Trung tâm Lao và bệnh phổi Phạm Ngọc Thạch TP. Hồ Chí Minh.

Ba hoạt chất trên có khả năng tấn công vào các giai đoạn của sự hình thành HIV như giai đoạn xâm nhập tế bào, giai đoạn sao chép

ngược ARN của virus, giai đoạn sáp nhập vào ADN của tế bào lympho T4, giai đoạn hình thành và giải phóng virus mới ra khỏi T4. Ngoài khả năng can thiệp vào các giai đoạn nói trên, các chế phẩm còn kích thích các phản ứng miễn dịch của cơ thể và hình thành mới nhiều tế bào miễn dịch, đặc biệt là tế bào T4.

GS. Đái Duy Ban cũng cho biết, được phép của Bộ Y tế, từ năm 1996, Viện Công nghệ sinh học đã tiến hành nghiên cứu thử nghiệm các chế phẩm đó trên người bệnh. Tại Trung tâm cai nghiện Bình Triệu, 30 BN tình nguyện: 10 người nhiễm HIV dương tính; 10 người vừa nhiễm HIV dương tính, vừa mắc bệnh lao phổi và 10 người chỉ mắc bệnh lao phổi đã được chọn thử nghiệm và chia đều thành ba nhóm.

Nhóm thứ nhất, 10 BN nhiễm HIV dương tính chưa có triệu chứng, dùng các chế phẩm thì thấy đều tăng từ 3-4kg, thậm chí có BN tăng 10kg, tế bào lympho T4 tăng gấp 2-3 lần so với ban đầu chưa điều trị. Theo dõi sau một năm thấy 9 người đạt sức khỏe tốt, không có dấu hiệu chuyển sang AIDS, chưa có triệu chứng nhiễm trùng cơ hội, chỉ 1 người bị tử vong do sử dụng ma túy quá liều.

Nhóm thứ hai gồm 10 người có HIV dương tính và lao phổi. Các BN này được điều trị đa hóa chất chống lao cùng với các chế phẩm DT1, DT2, DT3. Sau thời gian sử dụng thuốc, BN đều tăng từ 1-2kg, tế bào lympho T4 cũng tăng nhanh nhưng không nhiều như nhóm trên. Đặc biệt đờm thử vi trùng lao đều âm

hóa. Qua một năm theo dõi, 9 BN có kết quả tốt, hiện đang công tác sinh hoạt bình thường, chỉ 1 BN bị chết do dùng ma túy quá liều.

Nhóm thứ ba gồm 10 BN lao phổi không sử dụng chế phẩm, chỉ dùng thuốc đề kháng lao thì tử vong 5 BN, suy kiệt lao thành quản 1 BN, 7/10 BN điều trị lao thất bại bằng công thức chống lao 2SMRZE/5RHEZ với liều lượng như quy định trong chương trình chống lao quốc gia.

Theo GS. Đái Duy Ban, so sánh với điều trị phối hợp thuốc đa hóa chất tân dược ở một số bệnh viện nói trên thì thuốc chứa các hoạt chất thiên nhiên từ thảo dược không thua kém gì với các loại thuốc tân dược đang sử dụng để điều trị HIV/AIDS. Mặt khác, chi phí để chữa cho một BN dùng thuốc liên tục mỗi năm chỉ tốn 50 đôla và không có tác dụng phụ. Hiện nay Bộ Y tế đang khuyến khích mở rộng số BN điều trị HIV/AIDS bằng thảo dược để kết quả có sức thuyết phục hơn nữa.

Việt Nam nằm trong vùng nhiệt đới, vì vậy thể mạnh là có nhiều cây thuốc, vị thuốc quý. Hướng nghiên cứu của Viện Công nghệ sinh học tuy mới thử nghiệm thành công trên một số lượng BN nhỏ nhưng đã hé mở một khả năng lớn khai thác nguồn dược liệu quý này trong điều trị HIV/AIDS. Được biết, hiện nay trên thế giới chưa một nước nào tìm ra loại thảo dược điều trị HIV/AIDS, nếu chúng ta sớm hoàn thiện các thử nghiệm thì trong tương lai không xa, nền y học cổ truyền nước ta sẽ sớm chống trả được đại dịch HIV/AIDS. ■

■ PHÓNG SỰ KHOA HỌC ■

■ NHIỀU KỲ ■

Bệnh lây nhiễm qua đường tinh dục:

S.O.S.!

ĐINH THU HIỂN

(Tiếp theo TGM 402)

Kỳ II: BÁC SĨ ƠI, CỨU EM VỚI!

Theo BS. Huỳnh Huy Hoàng - trưởng khoa lâm sàng Bệnh viện Da liễu TP. Hồ Chí Minh, sai lầm của những người đàn ông mắc bệnh chủ yếu là do quan hệ bừa bãi với gái mại dâm mà không biết rằng các cô đã mang bệnh trong người. Câu chuyện về một cô gái quê Cần Thơ làm thợ may bị nhiễm HIV rất thương tâm. Năm nay cô mới 21 tuổi, dù là gái quê nhưng cô khá đẹp với nước da mịn và khuôn mặt khả ái. Bởi thế chung quanh cô, các chàng trai tình nguyện làm "vệ tinh" rất đông. Cô không cưỡng nổi sức cám dỗ của những lời ngọt ngào nên quan hệ với rất nhiều người. Rồi cô theo lời chỉ dẫn của những người mối lái lấy một anh chồng Đài Loan. Chàng rể ngoại quốc đưa cho gia đình nhà gái trước 2.000 đôla để phụ giúp kinh tế. Khi đi khám bệnh để kết hôn với người

nước ngoài, cô mới hay rằng mình bị nhiễm HIV. Đám cưới bị đình lại. Chàng rế hụt đòi lại 2.000 đôla đã... tạm ứng trước lễ cưới. Gia đình và bản thân cô chạy ngược chạy xuôi vay mượn tiền vì số tiền đó đã tiêu hết. BS hỏi: "Em có biết gì về SIDA không?". Cô hồn nhiên: "SIDA là cái gì? Ở xung quanh nhà em đâu thấy có ai mắc bệnh này (?!)". "Em *quan hệ* với nhiều người đàn ông lắm phải không?" - BS ân cần. Cô gái không ngần ngại bộc bạch: "Thì em thấy họ cũng lịch sự, sạch sẽ, chứ đâu *dơ bẩn* gì mà có bệnh!".

Cũng theo BS. Huỳnh Huy Hoàng, BS trị bệnh cho bệnh nhân nhiều lúc phải kiêm luôn chuyên gia tư vấn tâm lý. Bởi lẽ các bệnh lây nhiễm qua đường tình dục liên quan đến những chuyện, những vấn đề thầm kín, rất tế nhị và khó nói. Nếu xử lý không khéo, có khi hạnh phúc gia đình tan vỡ, bệnh nhân sẽ rơi vào tình trạng khủng hoảng tinh thần. BS. Hoàng kể cho chúng tôi nghe chuyện của một cậu thiếu niên mới 16 tuổi. Cậu đến tìm BS trong tâm lý hoang mang. Cậu bị lậu khá nặng, đến mức BS phải kêu lên: "Trời ơi, còn nhỏ tuổi mà sao em đã bệnh thế này? Có biết nguy hiểm lắm không?". Cậu khẩn khoản van nài: "BS ơi, cứu em với! Bọn bạn rủ em đi chơi với mấy cô gái đứng đường. Em có biết gì về bệnh tật đâu! Nếu không chữa được bệnh, chắc em chết mất!".

Một trường hợp khác là người đàn ông đã có gia đình. Trong một chầu nhậu la đà ăn khao trận thắng tennis, anh bị rủ rê đi "tăng 3" với đám bạn. Ngay bữa đó, anh bị lây bệnh giang mai và do không biết, "đổ" tiếp bệnh cho vợ mình. Về phần mình, anh âm thầm đi chữa

Một trường hợp bị nhiễm HIV do quan hệ tình dục bừa bãi

bệnh và khỏi hẳn. Nhưng anh không làm sao kéo vợ mình đi khám và chữa được. Vợ anh vốn nổi tiếng có máu ghen. Nếu nói ra sự thật để cô ấy đến bệnh viện, chắc rằng phong ba bão táp sẽ nổi lên. Nếu mang thuốc về nhà đưa vợ uống, cô ấy sẽ nghi ngờ hỏi: "Vì cớ gì mà bắt em uống thuốc?". Không có cách giải quyết, anh cầu cứu BS. Huỳnh Huy Hoàng. Chúng tôi hỏi bí quyết của BS như thế nào để giải quyết việc này thành công và êm thấm, vừa chữa bệnh được cho người vợ, lại vừa bảo vệ hạnh phúc gia đình họ, BS. Hoàng cười: "Điều này tôi phải giấu kín vì đó là bí quyết của nghề nghiệp. Nhưng tôi rất mong các ông chồng sau khi đọc được những chuyện này phải rút kinh nghiệm và lấy đó làm bài học cho mình. Đừng làm khổ bản thân và lây nhiễm lại bệnh cho bà xã".

Em muốn làm người tốt mà khó quá!

Theo BS. Đặng Hoàng Anh, BV Da liễu TP. Hồ Chí Minh, trong số các đối

Một bệnh nhân bị AIDS đang chuyển sang giai đoạn cuối

tượng phát hiện bị bệnh lây nhiễm qua đường tình dục, gái mại dâm có tỉ lệ cao nhất. Chính vì thế, đối tượng có nguy cơ cao bị lây nhiễm là các khách làng chơi. Ghi nhận của BV Da liễu TP. Hồ Chí Minh cho thấy nhiều người đàn ông có thói quen uống bia rượu cùng bạn bè đến khi ngà ngà say, sau đó quan hệ với gái mại dâm mà không có biện pháp nào (chẳng hạn dùng bao cao su) để phòng bệnh. Mặc dù cũng có một số biết rất rõ tác hại và cách lây truyền của bệnh nhưng lúc *quan hệ* với gái mại dâm thì say xỉn, khi tỉnh rượu mới cuống cuống đi khám bệnh và lo sợ chờ đợi kết quả nhiễm HIV. Cũng có những trường hợp thời trai trẻ “tung hoành giang hồ” trong giới ăn chơi nhưng đã chĩn chu và “trở về mái nhà xưa” với vợ con rất đàng hoàng. Chỉ khi vợ mang thai mới phát hiện cả vợ lẫn mình đã bị

bệnh giang mai hoặc lây nhiễm HIV.

Một cô gái đã có thời “đứng đường ban đêm” chờ khách mua hoa tha thiết được quay trở lại cuộc sống của người phụ nữ bình thường đã khóc nức lên với BS. Hoàng Anh. Cô kể rằng đã quyết tâm từ bỏ cuộc sống gái mại dâm để làm người giúp việc trong một gia đình trí thức thông qua trang giúp việc của một tờ báo phụ nữ. Công việc sẽ suôn sẻ và cuộc đời cô cũng sẽ êm thấm, phẳng lặng nếu như cô không bị bệnh nấm ngoài da rất thông thường. Mặc dù đã có giấy chứng nhận của bệnh viện là cô không bị giang mai, cũng không bị nhiễm HIV nhưng chủ nhà vẫn khăng khăng xua đuổi ra khỏi nhà. Họ đã lớn tiếng rằng cô đã bị bệnh lây nhiễm qua đường tình dục thời còn “sống làm vợ khắp người ta”. Không còn con đường nào để sinh sống, cô quay trở lại nghề cũ. Gặp BS, cô thốt lên rất đau lòng: “Em muốn làm người tốt mà khó quá, BS ơi!”. Nhiều khi, những hiểu biết nông cạn hoặc cực đoan về bệnh lây nhiễm qua đường tình dục khiến cho cả những người thực thi công việc thăm khám bệnh nhân hết sức... quá đà. Câu chuyện 40 tiếp viên nhà hàng - khách sạn Bạc Liêu được đưa đến Trung tâm y tế dự phòng 2 (trực thuộc tỉnh này) để “kiểm tra” sức khỏe định kỳ 6 tháng cuối năm 2000 đã gây xôn xao dư luận những ngày đầu tháng 5 vừa qua. Khi khám phụ khoa cho 40 chị em tiếp viên, tổ khám đã sử dụng “mỏ vịt” đưa vào âm đạo các nữ tiếp viên như một thủ thuật duy nhất để tìm ra các bệnh lây lan qua đường sinh dục. Hai cô A (18 tuổi) và B (23 tuổi) đã trình bày rằng 2 cô còn *con gái*, chưa *hề quan hệ tình dục* với người khác phái nhưng tổ khám cho rằng làm “tiếp viên

thì còn gì mà giữ". Kết quả 2 cô đều có cảm giác đau rát và đã xảy ra hiện tượng chảy máu tại chỗ. Bệnh viện Bạc Liêu khám lại cùng biên bản giám định của tổ chức giám định pháp y tỉnh Bạc Liêu kết luận cả 2 cô đều bị *rách mới màng trinh*.

Có bệnh, xin đừng chần chừ!

Các BS chuyên khoa da liễu đều đưa ra một lời khuyên cho những ai từng lỡ quan hệ với nhiều bạn tình: cần đi thăm khám phụ khoa định kỳ, hoặc 1 tháng/lần, hoặc 3 tháng/lần. Nếu mình mắc bệnh thì đừng ngần ngại đưa cả bạn tình hoặc vợ, chồng đi khám và chữa. Việc sử dụng bao cao su trong quan hệ tình dục là một biện pháp hữu hiệu để ngăn ngừa các bệnh lây nhiễm.

Ở tất cả các trung tâm y tế trực thuộc 22 quận, huyện tại TP. Hồ Chí Minh, bệnh nhân sẽ được cấp phát thuốc miễn phí đối với bệnh lây truyền qua đường tình dục. Chỉ có riêng Bệnh viện Da liễu là không được miễn phí mà vẫn phải trả tiền bình thường.

Bệnh lây nhiễm qua đường tình dục ngày một gia tăng và không có biểu hiện nào cho thấy con số người mắc bệnh sẽ dừng lại hay khoanh vùng ở một loại đối tượng, trình độ học vấn hoặc lứa tuổi cụ thể. Người phụ nữ bị các bệnh lây nhiễm qua đường sinh hoạt tình dục sẽ bị ảnh hưởng rất lớn hoặc vĩnh viễn đến khả năng sinh sản của mình và sức khỏe của đứa con sau này. Không chỉ ảnh hưởng về mặt sức khỏe, sự sống mà những ai bị mắc chứng bệnh thông qua con đường "thấm kín" này sẽ mang một tâm lý mặc cảm vô cùng khó nói. Tốt nhất, hãy tự bảo vệ mình và bảo vệ cả những người cùng mình "đấu đắp tay kẻ" trong cuộc đời. ■

TIN KHOA HỌC - CÔNG NGHỆ - KINH TẾ

- Với sự tham gia của Thái Lan, Lào, Campuchia, Ủy ban Phòng chống AIDS tỉnh Thừa Thiên - Huế vừa tổ chức hội thảo *Hãy cùng nhau hành động*. Có 43 báo cáo, tham luận được trình bày tại hội thảo, cảnh báo tình trạng gia tăng lây nhiễm HIV trong khu vực. Tại Việt Nam, trung bình mỗi ngày phát hiện thêm 100 ca nhiễm HIV và có 3 người chết vì AIDS
- Việt Nam là nước đầu tiên trong khu vực Đông Nam Á tham gia ký kết Công ước quốc tế về bảo tồn các vùng đất ngập nước quan trọng (gọi tắt là *Ramsar*). Hiện nước ta có 12 khu vực phù hợp với tiêu chí Ramsar (trong đó có vườn quốc gia Tràm Chim, Đồng Tháp), nhưng chỉ mới có 1 khu vực được công nhận là vùng ngập nước Xuân Thủy, Nam Định
- Tỉnh Đồng Tháp có 2.092 hộ dân cần được di dời khỏi các khu vực sạt lở đất, lũ lụt... nhưng chỉ mới thực hiện di dời được 441 hộ do địa phương thiếu quỹ đất và kinh phí hỗ trợ
- Ngày 1-9-2000, Công ty Colgate Palmolive Việt Nam đã tổ chức rút thăm đợt 2 chương trình khuyến mãi "Biến ước mơ thành hiện thực với Colgate". Giải đặc biệt lần này (1 căn hộ cao cấp trị giá 350 triệu đồng tại khu đô thị mới Phú Mỹ Hưng-Nam Sài Gòn) thuộc về khách hàng Bùi Thị Thanh Loan, 222/19 khu Phước Thuận, thị trấn Long Thành, Đồng Nai. Đợt 3, cũng là đợt cuối, sẽ được tổ chức vào ngày 1-10-2000
- Đến hết vụ Xuân 2000, số chuột hại lúa bị diệt trong cả nước lên đến 5 triệu con.

Tăng dân số và bài toán về tăng sản lượng lương thực

VŨ TUYÊN HOÀNG

Vấn đề lương thực của loài người - đặc biệt đối với nhiều nước đang phát triển - luôn luôn là vấn đề bức xúc và nhạy cảm. Năm 1798, Malthus phát biểu ý kiến về vấn đề dân số và lương thực, lúc ấy trên hành tinh chúng ta mới có 940 triệu người. Ông tiên đoán dân số sẽ tăng nhanh, lương thực sẽ trở nên thiếu thốn. Ý kiến của ông từng bị phê phán kịch liệt, tuy nhiên, về cơ bản, ông đã dự đoán được thực tế trong tương lai. Năm 1999, dân số thế giới đã tăng đến 6 tỉ người, từ nhiều năm nay thường xuyên có khoảng 800 triệu người thiếu đói. Theo tính toán, nếu tại các nước đang phát triển vẫn duy trì tốc độ tăng dân số như hiện nay, thì cứ 12 năm nhân loại tăng thêm 1 tỉ người. Sự thiếu ăn kinh niên ở nhiều nước đang phát triển, nhất là các nước nghèo, làm tâm vóc con người nhỏ bé, thể lực suy giảm, tuổi thọ ngắn ngủi. Ở các nước Nam Á có tới 25-50% trẻ sơ sinh nhẹ cân, do người mẹ không đủ dinh dưỡng trong thời kỳ mang thai.

Cây lương thực của loài người chủ yếu là lúa mì, lúa, tiếp theo là cây ngô và các loại cây có củ, có hạt khác. Nhân loại trồng cây lương thực trải qua nhiều giai đoạn. Sau thời kỳ nguyên thủy sinh sống bằng hái lượm, con người đã biết trồng trọt, chăn nuôi, trải qua các nền kinh tế: kinh tế nông nghiệp kéo dài 6.000 - 7.000 năm, năng suất và sản lượng lương thực còn thấp; kinh tế công nghiệp kéo dài 200 năm nay, năng suất và sản lượng lương thực dần tăng cao ở các nước phát triển, còn ở các nước đang phát triển, khoảng nửa sau thế kỷ 20, sản xuất lương thực được cải thiện nhờ cuộc Cách mạng Xanh về lúa mì và đặc biệt cây lúa. Cuộc Cách mạng Xanh về hai loại cây này diễn ra khoảng thập niên 1950 (lúa mì), thập niên 1960 (lúa), khởi đầu bằng giống - giống mang gen lùn thấp cây, chống đổ, thâm canh, chịu mức phân bón đậm cao, cho năng suất cao 4-6 tấn/ha (các

giống truyền thống chỉ đạt trên dưới 2 tấn/ha). Đồng thời với cách mạng về giống cây lương thực là cách mạng về kỹ thuật gieo trồng, đòi hỏi các khâu liên hoàn từ cải tạo đất, thủy lợi, nghiên cứu phối hợp phân bón NPK, sử dụng phân hữu cơ, phòng trừ sâu bệnh tổng hợp (IPM), cải tiến công nghệ bảo quản và chế biến... Đến nay, xu hướng sinh học hóa ngày càng được tăng cường để giảm bớt việc lạm dụng hóa chất gây ô nhiễm môi trường, tiến tới dùng hóa chất hợp lý phối hợp với hữu cơ. Viện nghiên cứu lúa quốc tế (IRRI) đã có công đầu trong cuộc Cách mạng Xanh cây lúa, với việc đưa ra giống IR8 thấp cây, thâm canh. Giống này được nhập vào Việt Nam năm 1968, được gọi là Nông nghiệp 8, Thần nông 8. Từ đó, các giống nhập nội từ IRRI và các giống sáng tạo của các cơ quan nghiên cứu trong nước đã mở rộng diện tích thâm canh lúa trong toàn quốc. Năng suất bình quân lúa 2 tấn/ha đã tăng 4,1 tấn/ha năm 1999 trên diện tích gieo trồng 7,6 triệu ha. Thực hiện các chủ trương, chính sách của Đảng và Nhà nước, các Chương trình quốc gia về cây lương thực (1978-1995) và hiện nay là các đề tài nhà nước, tập hợp 43 cơ quan viện, trường đại học đã đưa ra 140 giống lúa mới (nhập nội, sáng tạo, chọn lọc) được công nhận giống quốc gia, qua nhiều năm tới nay còn số lượng khoảng 50%. Tính đến năm 2000, các giống lúa mới chiếm hơn 80%, còn lại dưới 20% diện tích gieo trồng là các giống địa phương truyền thống. Phương pháp chọn tạo giống lúa mới ở Viện nghiên cứu lúa quốc tế qua mấy chục năm là lai hữu tính, gần đây có bổ sung thêm công nghệ sinh học. Ở Việt Nam, trong công tác chọn tạo giống lúa mới, chúng ta áp dụng phương pháp lai hữu tính, gây đột biến nhân tạo, một số năm gần đây áp dụng thêm công nghệ sinh học lúa lai. Năm 1989, Việt Nam bắt đầu tự cấp được lương thực, trong đó trên dưới 90% thóc, còn lại là màu quy thóc (ngô, cây có củ). Cũng vào năm này, ta xuất khẩu gạo đứng hàng thứ ba thế giới, từ 1997 tới nay đứng hàng thứ hai thế giới. Trên diện tích trồng ngô 68 vạn hecta, ta đã áp dụng mạnh mẽ các giống ngô lai. Dân số thế giới ngày càng tăng, tiềm năng năng suất cây trồng có giới hạn, công nghệ chuyển gen chắc chắn sẽ góp phần cải tạo cây lương thực. Trên phạm vi toàn thế giới, khoa học công nghệ sẽ làm tăng sản lượng lương thực, nhưng giải quyết cơ bản nạn đói phải là chế độ xã hội.

THEO DÒNG PHÁT MINH

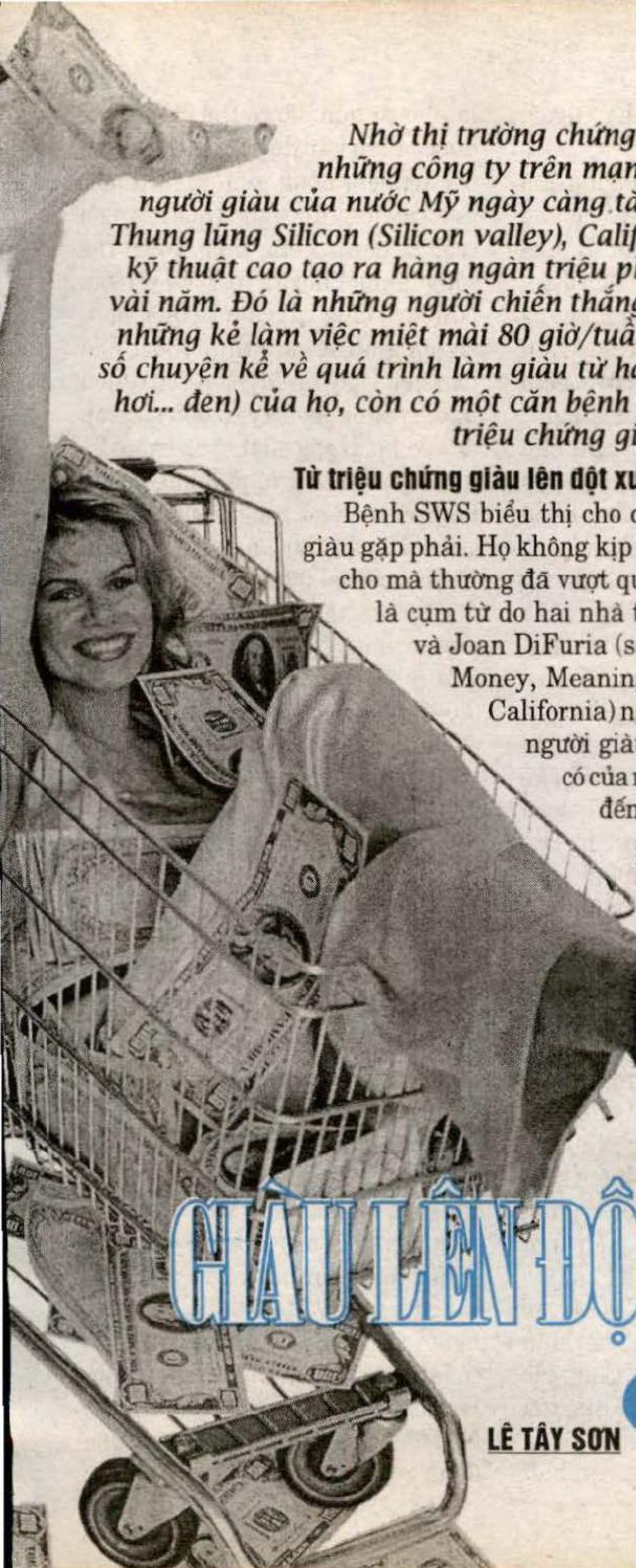
- Cách đây 225 năm (11-9-1775), **J. Wilkinson** người Anh đã sáng chế ra *máy doa*
- Cách đây 30 năm (12-9-1970), trạm tự động Luna-10 của Liên Xô đã *đổ bộ xuống Mặt trăng lần đầu tiên* và lấy được 100g đất đá mang về Trái đất
- Cách đây 2.490 năm (13-9-490 trước Công nguyên), **Philippides** đã chạy bộ từ Maratông đến Aten (Hy Lạp) để báo tin chiến thắng quân Ba Tư; sau khi báo tin, anh gục ngã, tắt thở, từ đó người ta tổ chức cuộc chạy đua Maratông để kỷ niệm sự kiện này
- Cách đây 40 năm (14-9-1960), *hệ đơn vị quốc tế SI* gồm 7 đơn vị cơ bản đã ra đời
- Ngày 15-9-2000: 560 năm ngày sinh **Lương Thế Vinh** (1440-?), nhà thơ kiêm nhà toán học thời Lê
- Ngày 16-9-2000: 180 năm ngày mất của đại thi hào **Nguyễn Du** (1766-1820)
- Cách đây 225 năm (17-9-1775), **Crane** người Anh đã sáng chế ra *máy dệt sợi dọc*.

HÃY GÕ TỪ A ĐẾN Z

♦ *Thỉnh thoảng tôi có nghe nói đến đường hoàng đạo, đường bạch đạo mà không hiểu đó là những đường gì. Xin được giải thích.* (Ngô Tùng Vương, Quy Nhơn, Bình Định); *Theo thuật chiêm tinh của người xưa, trong Cửu diệu tinh quân có hai ngôi hung tinh là La hẩu và Kế đô chuyên chiếu điều dữ. Xin cho biết tên gọi chính thức của hai ngôi sao này theo thiên văn học hiện đại.* (Phạm Văn Phương, Tân Bình, TP. Hồ Chí Minh)

- Cửu diệu tinh quân theo lý thuyết chiêm tinh bao gồm các sao Kim, Mộc, Thủy, Hỏa, Thổ, Nhật (Mặt trời), Nguyệt (Mặt trăng), La hẩu, Kế đô. Trên thực tế, chỉ có Kim, Mộc, Thủy, Hỏa, Thổ, Nhật, Nguyệt là những thiên thể có thật, còn La hẩu và Kế đô thì chỉ là những ngôi sao... giả mà thôi. Theo truyền thuyết Ấn Độ, La hẩu và Kế đô là hai con quỷ do thua trong cuộc tranh giành bảo vật với các thần linh nên đã giận dữ tìm cách nuốt Mặt trời và Mặt trăng mỗi khi chúng gặp (lý giải hiện tượng nhật thực và nguyệt thực). Thật ra, La hẩu và Kế đô là hai điểm phi vật thể trên vòm trời. Mặt trời chuyển động biểu kiến từ Tây sang Đông một vòng trên thiên cầu trong khoảng 365,25 ngày; đường di chuyển ấy gọi là Hoàng đạo. Mặt trăng cũng di chuyển trên thiên cầu một vòng hết 27,32 ngày, theo đường Bạch đạo. Mặt phẳng của Hoàng đạo và Bạch đạo nghiêng nhau một góc $5^{\circ}9'$, tạo ra hai giao điểm. Do Trái đất chuyển động quanh Mặt trời nên 2 giao điểm này cũng không cố định. Khi Mặt trăng đi đến giao điểm vào thời điểm *xung đối* (ngày Vọng), sẽ xảy ra nguyệt thực (bóng Trái đất che lấp Mặt trăng), nếu vào thời điểm *giao hội* (ngày Sóc), sẽ xảy ra nhật thực (Mặt trăng che lấp Mặt trời)- trong cả hai trường hợp, cả 3 thiên thể cùng nằm trên một đường thẳng. Như ta đã biết, nhật thực, nguyệt thực chỉ là những hiện tượng thiên nhiên bình thường, còn La hẩu, Kế đô chỉ là những ngôi sao... tưởng tượng, làm sao có thể mang lại những điều hung cát cho con người!

UYÊN UYÊN thực hiện

A black and white photograph of a woman with blonde hair, smiling, pushing a shopping cart. The cart is overflowing with US dollar bills of various denominations, including \$100 and \$50 bills. The background is slightly blurred, showing what appears to be a store or a display area.

Nhờ thị trường chứng khoán quá "nóng" và những công ty trên mạng phát triển mạnh, số người giàu của nước Mỹ ngày càng tăng. Đa số làm giàu từ Thung lũng Silicon (Silicon valley), California, nơi các công ty kỹ thuật cao tạo ra hàng ngàn triệu phú mới chỉ trong vòng vài năm. Đó là những người chiến thắng của nền kinh tế mới, những kẻ làm việc miệt mài 80 giờ/tuần. Nhưng bên cạnh vô số chuyện kể về quá trình làm giàu từ hai bàn tay trắng (hoặc hơi... đen) của họ, còn có một căn bệnh đi kèm với sự giàu có: triệu chứng giàu lên đột xuất (SWS).

Từ triệu chứng giàu lên đột xuất...

Bệnh SWS biểu thị cho các rắc rối mà người mới giàu gặp phải. Họ không kịp thích nghi với số của trời cho mà thường đã vượt quá sức tưởng tượng. SWS là cụm từ do hai nhà tâm lý Stephen Goldbart và Joan DiFuria (sáng lập viên Viện tư vấn Money, Meaning & Choices ở Kentfield, California) nghĩ ra. "Thật khó tin rằng người giàu lại khốn khổ vì sự giàu có của mình" - Goldbart nói. Giàu đến quá nhanh mang theo nó sự lo âu và tàn tạ vì nhiều lý do. Người mới giàu

Khó vì GIÀU LÊN ĐỘT XUẤT ở Mỹ

LÊ TÂY SƠN

không tin là họ giàu nhanh và ngoài mơ ước như vậy.

DiFuria cho biết người “giàu qua đêm” cũng gặp những cơn ác mộng như người không biết tìm đâu ra tiền để trả một mớ hóa đơn tiền điện, nước, điện thoại hoặc người không thể tự nuôi nổi mình. Các triệu chứng thấy rõ nhất của SWS gồm có: lo lắng triền miên, rối loạn giấc ngủ, cứ nghĩ mãi về tiền, cấu bần khi không nghĩ ra phương pháp giải quyết nó tốt đẹp nhất. Các triệu chứng này khá giống triệu chứng nghèo đột ngột (SPW) ở những người sau một đêm thức dậy thấy mình trắng tay. Khi giàu đột xuất, lòng yêu đời và khả năng đưa ra quyết định cấp bách cũng giảm. Có người còn mang mặc cảm tội lỗi khi giàu quá nhanh trong khi nhiều kẻ khác xứng đáng hơn mình vẫn nghèo. Cá biệt, có người còn cho rằng mình không xứng đáng giàu như thế và bị “chứng rối loạn nhận diện bản thân”. Họ nghi ngờ bản thân, sợ mất kiểm soát, hoang tưởng và trầm uất.

Cách chữa trị của Goldbart và DiFuria là giúp cho những người mới giàu chấp nhận tình trạng mới của họ, nói ra được những gì họ suy nghĩ và phục hồi được sự kiểm soát cuộc sống của mình. Một biện pháp quan trọng khác giúp người mới giàu lấy lại sự thăng bằng là hãy... cho bớt số tiền họ mới có. Tại Mỹ, số tiền đóng góp cho công tác từ thiện chiếm 2% lợi tức quốc gia. Công tác từ thiện là cách tốt nhất để giải tỏa các ức chế về sự bất công với đồng loại. Ngoài ra, người giàu cần biết

là nhờ có tiền, họ có thể giải quyết được nhiều vấn đề mà những người Mỹ nghèo không giải quyết được. Con cái họ sẽ được theo học các ngôi trường danh tiếng hơn, họ có thể sống tại một nơi an toàn và yên ổn. Nhiều lo lắng vật chất sẽ biến mất. Người giàu sẽ cảm thấy thoải mái hơn nếu thấy tại Mỹ vẫn còn nhiều người rất nghèo và cần đến sự giúp đỡ của họ. Năng suất tăng trong 25 năm qua nhưng mức lương trung bình của đa số công nhân Mỹ lại giảm. Khoảng 80% người Mỹ có thu nhập dưới 50.000 đôla/năm và có đến 60% người Mỹ không có bất cứ một cổ phiếu hay trái phiếu nào. Có đến 60% hộ gia đình Mỹ nợ hơn 7.000 đôla trên thẻ tín dụng. Trong số hàng triệu công ăn việc làm mới có đến hơn phân nửa được trả dưới 18.000 đôla/năm và 25% công nhân lao động có mức thu nhập dưới ngưỡng nghèo đói do chính phủ Mỹ ấn định. Vì vậy, khi nghe nói đến triệu chứng SWS, nhiều người xem đây là sự nhạo báng không thể chấp nhận được!

... đến những chuyên viên gây quỹ có nghề

Cách nay một năm, triệu phú Mỹ Jonathan Ledecy dự một buổi tiệc gây quỹ cho Viện bảo tàng Phillips Collection. Mục tiêu của viện bảo tàng này là kiếm vài ngàn đôla cho dự án nâng cấp viện bảo tàng trị giá 375.000 đôla. Nghiêng người về phía một người bạn giàu có làm việc tại thung lũng Silicon, Ledecy nói: “Tôi với bạn đánh cược. Nếu tôi đóng góp một nửa, bạn cũng đóng góp một nửa. Thỏa thuận sẽ

công bố
ngay tại bữa
ăn này". Người
bạn đồng ý và
viện bảo tàng có
đủ 375.000 đôla!

Quyên góp là một từ quen thuộc ở Mỹ. Các chủ ngân hàng, luật sư, nhà tài phiệt địa ốc, các nhà vận động hậu trường luôn là nguồn tiền cho vô số hội từ thiện, hội chấn hưng văn hóa, bảo tồn bảo tàng... ở Mỹ. Kay Kendall, chủ tịch hội đồng quản trị đoàn ba lê Washington cho biết sứ mệnh năm nay của cô là gây quỹ 1,5 triệu đôla cho đoàn. Tiền thưởng đến từ các nhà bảo trợ cá nhân và các hội nghệ thuật. Nhưng đích nhắm của cô lúc này là các "tỉ phú trẻ con" trên mạng Internet, những kẻ có thể đóng góp số tiền hàng triệu đôla chỉ qua một cú điện thoại. Mùa xuân là mùa săn tìm các nhà giàu mới, bợ đỡ họ bằng đủ mọi chiêu thức từ ăn uống đến du hí để cuối cùng thuyết phục họ chìa ra một khoản tiền hậu hĩnh. Cái nào cho ra cho, cái nào mượn ra mượn. Tiệc tùng, dạ hội chính là môi trường tốt nhất để kiếm tiền.

Đoàn ba lê Washington với "căn cứ làm ăn" chính ở Northern Virginia có bề dày hoạt động đến 23 năm. Thay giám đốc điều hành và

chỉ đạo nghệ thuật mới, đoàn muốn nâng cấp mọi thứ, từ hệ thống máy tính đến danh sách khán giả thường xuyên và cả diện mạo bên ngoài của đoàn. Những khán giả đã quay lưng với đoàn nay được mời lại để xem bản vũ nhạc mới của Septime Webre và thật may mắn, vé đã bán hết. Đoàn ba lê Washington còn mở một chương trình giáo dục mới mang tên *Dance DC* nhằm dạy múa cổ điển cho học sinh sơ cấp và một chương trình trao đổi văn hóa với các vũ công Cuba vào mùa thu này. Vững tin vào bước phát triển của mình, Kay tiến hành việc tiếp xúc với các nhà giàu mới nổi do mua cổ phần của các công ty kinh doanh trên mạng. Họ tạo thành "thế hệ triệu phú Internet". Martin Cohen, giám đốc điều hành đoàn ba lê Washington đích thân tham dự các buổi dạ tiệc do hội đồng các giám đốc công ty kỹ thuật cao thuộc khu vực Washington tổ chức với mục tiêu là tạo cơ hội cho các tổ chức xã hội, văn hóa Mỹ đến xin tiền hoặc kêu gọi góp vốn. Trong đám đông 175 giám đốc, Cohen cầm ly rượu tả xung hữu đột, tự giới thiệu và ba hoa về vũ đoàn của mình. Ông chỉ nhận được một số địa chỉ email (thư điện tử) chứ chưa có ai đóng góp gì cả. Thất bại, Cohen và 32 thành viên hội đồng quản trị quay về với các nguồn bảo trợ truyền thống mà mức đóng góp thường không quá 5.000 đôla mỗi người. Số tiền đó cũng đủ cho đoàn ba lê Washington biểu diễn hết mùa này. Sau đó, đoàn sẽ đề ra chiến lược mới. Kay than là cô đã bị các nhà giàu mới bỏ rơi. Cũng có thể! Nhưng chiến dịch phát

triển nguồn thu mới của đoàn ba lê Washington lại được tiến hành hơi chậm. Cuộc "đào mỏ" quy mô lớn đã bắt đầu cách đây 2 năm và những triệu phú, tỉ phú mà Cohen muốn tiếp cận đã bị "mua" đứt từ lâu.

Jim Kimsey, đồng sáng lập Công ty America Online là một người gây quỹ có nghề. Cách đây 4 năm, trong chuyến du lịch đến St. Petersburg (Nga), ông gặp Lucky Roosevelt, thành viên của hội đồng quản trị đoàn Opera Washington. Roosevelt nhờ Kimsey hỗ trợ buổi dạ vũ đầu tiên tôn vinh nghệ sĩ Placido Domingo, cây cổ thụ opera của nước Ý. Kimsey đồng ý và lập tức được mời tham gia ủy ban điều hành đoàn opera Washington. Là cư dân của Washington, Kimsey rất thích thú khi được tiếp xúc với Placido Domingo, một thần tượng của mình. "Đối với tôi, Placido của opera cũng giống như Michael Jordan trong bóng rổ" - Ông nói. Kimsey được xem như chiếc cầu nối giữa các tổ chức cần quyền tiền, huy động vốn và các nhà giàu mới. Ngoài ông, còn có những người như Leducky, Leonsis, Russ Ramsey và Joe Robert.

Robert là tổng giám đốc Công ty J.E. Robert ở McLean. Kiếm được nhiều tiền nhưng đóng góp cho xã hội, đoàn thể cũng nhiều, Robert được những tổ chức cần gây quỹ chú ý. Giá trị của ông là không thể tính được trong lĩnh vực này. Quan hệ của Robert với các nhà giàu mới rất tốt. Ông có thể đến nhà họ dễ dàng hoặc điện thoại cho họ để vận động một sự đóng góp. Ngược lại, bạn bè rất tin là ông không vụ lợi hoặc

khinh suất trong hoạt động. Trọng tâm quyền góp của Robert là các lĩnh vực y tế, giáo dục và chăm lo cho những trẻ em bất hạnh. Tổ chức bất vụ lợi "Fight for children" của ông nhận được hàng chục lời đề nghị tặng tiền mỗi tháng với số tiền đóng góp từ 100 đôla đến 15 triệu đôla. Cách nay 11 năm, Robert thành lập Fight Night, một tổ chức vì trẻ em và quyền góp được số tiền tổng cộng lên đến 12 triệu đôla. Hiện Robert là chủ tịch cuộc vận động góp vốn cho Bệnh viện Nhi, nơi đứa con trai 19 tuổi của ông đã từng điều trị, với mục tiêu phải vận động được 200 triệu đôla. Cách nay hai năm, một nhà địa ốc giới thiệu Jim Kimsey với Robert và giữa họ diễn ra một câu chuyện thú vị: Robert vận động Kimsey đóng góp 100.000 đôla cho chương trình giáo dục đặc biệt School Night của ông; còn Kimsey vận động Robert đóng góp 100.000 đôla cho đoàn Opera Washington của ông. Từ đó, hai người trở thành bạn bè và họ mở rộng quan hệ sang các nhà quyền góp khác.

Saylor thuộc số các nhà giàu mới nổi. Anh trở thành triệu phú mới cách nay có 18 tháng nên không đủ thời gian để nghĩ ra cách tiêu tiền hợp lý. Được góp ý, Saylor thành lập Hội Saylor và bắt đầu xem xét nghiêm túc cách hiến tặng bớt số tiền mình có cho người khác; chủ yếu là cho các trẻ em tàn tật cần được chăm sóc y tế và giáo dục. Mới đây, Saylor tuyên bố sẽ bỏ ra 100 triệu đôla để mở một đại học miễn phí trên mạng Internet.

(The Washington Post và American Report 8.2000)

■ GIÁO DỤC GIỚI TÍNH ■

Một cuộc hôn nhân hạnh phúc thường phải hội đủ ba yếu tố: sự thỏa mãn về tình cảm, sự thoải mái về tinh thần và sự hòa hợp về sinh lý. Yếu tố thứ ba thường là nguyên nhân gây ra những ức chế về tình cảm và tinh thần, nhiều lúc trở thành nỗi ray rứt dai dẳng của các cặp vợ chồng, nhất là khi họ cho rằng sự trục trặc phát xuất từ những bất thường ở cơ thể người phụ nữ. Trong quá trình nghiên cứu và chữa trị chứng "lãnh cảm" ở một số phụ nữ, bác sĩ (BS) Kegel (Mỹ) đã phát hiện ra nhiều điều thú vị.

MỘT THỦ PHẠM

CỦA CHÚNG

lãnh cảm

LAM THI

Phát hiện của bác sĩ Kegel

Cũng như nhiều cặp vợ chồng khác, đối với Tom và Ellen Bryant, nguyên nhân sâu xa của vấn đề chính là sự thất bại trong đời sống sinh lý. Lúc đầu, họ nhờ một cố vấn về hôn nhân gia đình giải thích về sự thiếu hòa hợp của họ trong sinh hoạt hàng ngày - chồng thì quá tần tiện còn vợ thì quá phung phí. Nhưng sau khi họ tìm được sự dung hòa, những cuộc tranh cãi đã kết thúc, cuộc sống chung vẫn tiếp tục lán cán. Ellen tin rằng đầu mối của trục trặc này chính là sự "lãnh cảm" của mình, vì chẳng bao giờ chị cảm thấy hoàn toàn thỏa mãn trong sinh hoạt vợ chồng.

Trước đây, để giúp đỡ một phụ nữ lâm vào tình trạng như Ellen, người ta thường nhờ đến liệu pháp tâm lý, tìm hiểu xem những ức chế

tinh thần nào đang núp sau hiện tượng "lãnh cảm" của họ. Nhưng ngày nay, liệu pháp sinh lý đặc dụng hơn, nó giúp giải quyết nhiều vấn đề liên quan đến sinh hoạt vợ chồng. Vì thế, sau khi nhận thấy liệu pháp tâm lý không mang đến hiệu quả cần thiết, Ellen tìm đến phòng chữa bệnh của BS. Kegel, thuộc Bệnh viện đa khoa Los Angeles (Mỹ). Việc xét nghiệm đã khẳng định điều mà người thầy thuốc này đang quan tâm nghiên cứu: lãnh cảm phát sinh do sự khiếm khuyết của một cơ ở khung chậu ít được biết đến. Đây là điều được BS. Kegel phát hiện lần đầu tiên, trong thời gian ông giảng dạy ở trường Y khoa thuộc ĐH Nam California.

Ở đây, ông đề tâm nghiên cứu một rối loạn rất khó chịu, ảnh

hưởng - với mức độ khác nhau - đến đời sống tình dục của 5% phụ nữ trong xã hội. Đó là một dạng "tiểu không kiểm chế được" mà một số phụ nữ thường mắc phải mỗi khi có một cố gắng nào đó như nâng một vật nặng hoặc một hành động bất chợt như muốn ho, hắt xì hơi... Trong đa số trường hợp, Kegel nhận thấy "thủ phạm" là cơ xương mu - xương cụt thuộc về vùng đáy chậu. Tách biệt với những cơ ngoài, cơ này nằm sâu bên trong 4cm, giữ vai trò một cái đai vững chắc nâng đỡ những bộ phận nằm trong khung chậu. Nếu nó bị tụt xuống, những bộ phận kia cũng tụt theo. Cơ này cũng có chức năng bao phủ và nâng đỡ những ống dẫn đi qua nó như: trực tràng, niệu đạo (ở cả nam và nữ) và âm đạo (ở người nữ).

Trong lúc nghiên cứu về hiện tượng tiểu tiện không kiểm chế được, Kegel phát hiện ra rằng, khi

cơ xương mu - xương cụt (XMXC) là một bộ phận có tính vững chắc, căng, nâng đỡ tốt các bộ phận bên trong thì hiện tượng trên ít khi xảy ra. Có thể bằng những cách luyện tập riêng, người ta chữa trị được tình trạng tụt xuống của cơ này để đảm bảo niệu đạo chỉ mở ra khi có sự điều khiển của ý chí. Ít lâu sau, Kegel không còn giảng dạy ở trường y khoa nữa, nhưng trường này mở một phòng chữa bệnh đặc biệt để ông tiếp tục việc nghiên cứu còn dang dở.

Sự luyện tập đem lại kết quả khả quan

Một số thân chủ của Kegel tập luyện theo cách chỉ dẫn của ông để khắc phục chứng "tiểu không kiểm chế được" đã thú nhận rằng lần đầu tiên trong đời sống vợ chồng, họ tìm được khoái cảm đích thực khi gần gũi với chồng... Phải chăng, chính sự tập luyện để đưa cơ XMXC về đúng vị trí của nó đã góp phần giải quyết chứng "lạnh cảm" của người phụ nữ? Theo xác nhận của BS. Paul Popenoe, người đi tiên phong trong lĩnh vực tư vấn hôn nhân và là sáng lập viên của Viện quan hệ gia đình (Mỹ), trong một cuộc điều tra tiến hành với hơn 1.000 nữ bệnh nhân không thỏa mãn trong sinh hoạt vợ chồng, người ta ghi nhận có đến 65% trong số họ cảm thấy "nhạy cảm" hơn sau

khi được điều trị theo cách trên.

Khám phá này góp phần giải quyết một điều bí ẩn dẫn đến nhiều ý tưởng sai lầm trong quá khứ. Trước đây rất lâu, để điều trị chứng “lạnh cảm”, các nhà y học đã nhắm đến các đầu dây thần kinh nằm trong màng nhầy ở âm đạo và tin rằng đây là nguyên nhân khiến cho người phụ nữ không có cảm giác thích thú khi giao hợp. Sau này, họ lại đổ cho yếu tố tình cảm là thủ phạm gây ra lạnh cảm. Ngày nay, người ta đã biết rằng màng nhầy ở âm đạo có rất ít đầu dây thần kinh mà chính những cơ bao phủ chúng mới có chứa những đầu dây thần kinh nhạy cảm với sức ép. TS. William Masters và bà Virginia Johnson thuộc trường ĐH Washington ở Saint Louis đang tiến hành một cuộc nghiên cứu trong phòng thí nghiệm về sinh lý học tính dục, đã chứng minh rằng sự co thắt của những cơ nêu trên là phản ứng sinh lý đầu tiên - và có lẽ là chủ yếu - của người phụ nữ trong quan hệ tình dục. Mặt khác, phản ứng của các đầu dây thần kinh chìm sâu lại liên hệ trực tiếp với trương lực (sức căng) của cơ XMXC. Trương lực này có thể đo được bằng một máy đo mà TS. Masters đặt tên là “perinéomètre”. Một số phụ nữ có thể làm co thắt cơ này ngay sau khi được giải thích về vai trò của nó. Điều cần nhớ là cơ XMXC nằm giữa các cấu trúc xương nên sự co thắt của nó diễn ra mà không cần dựa vào một cơ nào khác. Nhờ perinéomètre hoặc

các phương tiện khảo sát khác, người thầy thuốc có thể giúp cho bệnh nhân xác định cơ này và làm cho nó vận động.

Trở lại trường hợp của Ellen Bryant. Sau khi khám nghiệm, các bác sĩ đưa cho chị xem hai dạng âm đạo làm bằng nhựa dẻo. Cái thứ nhất là âm đạo của một phụ nữ mà cơ XMXC có một trương lực tốt, đủ hẹp và hơi lượn sóng; cái thứ hai rộng hơn nhiều và hầu như không có dấu vết của một sự trương cơ nào. Vị bác sĩ giải thích cho Ellen biết dạng âm đạo thứ hai rất giống của chị. Nó có liên hệ với một cơ XMXC yếu và mềm, trong khi ở dạng âm đạo thứ nhất, cơ XMXC luôn tạo một sức căng ổn định lên bộ phận này. Đó chính là điều mà các phụ nữ “lạnh cảm” cần hiểu rõ để luyện tập, tạo sự hồi phục cho cơ XMXC và điều khiển nó một cách dễ dàng... Trong luyện tập, bác sĩ khuyên Ellen bắt đầu bằng 5 hay 10 động tác co cơ, mỗi động tác không đòi hỏi thời gian và sự cố gắng dài hơn một cái chớp mắt chậm. Sau đó chị phải tập ít nhất 10 lần co cơ như thế mỗi tiếng đồng hồ và kéo dài suốt ngày. Việc tập luyện có thể tạm dừng sau hai hay ba tháng, khi cơ XMXC đã đạt được một trương lực tốt và như vậy là sự “lạnh cảm” của Ellen đã được khắc phục.

Theo BS. Popenoe, trong quan hệ gối chăn, nhiều phụ nữ không muốn đạt đến đỉnh cao của những gì mà người chồng mong đợi mà chỉ hiểu biết vai trò của mình và

khả năng sinh lý để hoàn thành vai trò đó. Còn nhiều điều phải nghiên cứu trong lĩnh vực này. BS. Kegel thì cho rằng cần phải qua một thời gian dài nữa để có thể đưa ra một nhận định chính xác về mối quan hệ giữa thể xác với tinh thần trong sinh hoạt vợ chồng. Nhưng

ngay từ bây giờ đã có thể ngừng việc xếp vào thành phần "lãnh cảm" những phụ nữ bình thường nhưng không đạt được sự khoái cảm toàn diện. Cuộc sống của họ có thể thay đổi khi trút bỏ được những nỗi hoài nghi vẫn luôn ám ảnh họ.

(Theo Jours de France, 8.2000)

BẠN CÓ BIẾT?

HIỆN TRẠNG VỀ THẾ GIỚI CHÚNG TA

Chương trình phát triển Liên hiệp quốc (UNDP) vừa đưa ra một bức tranh toàn cầu trong thập niên vừa qua:

- 1/3 dân số thế giới sống với mức thu nhập thấp hơn 2 đôla/ngày.
- Tại các nước công nghiệp có hơn 100 triệu người sống dưới mức nghèo khổ, hơn 5 triệu người vô gia cư và 37 triệu người không có việc làm.
- Ở các nước Đông Âu và các nước thuộc Liên Xô trước đây, 120 triệu người sống với thu nhập 4 đôla/ngày.
- Hơn 1 tỉ người tại các nước đang phát triển sống trong những ngôi nhà tạm bợ và khoảng 100 triệu người vô gia cư.
- Hơn 840 triệu người không được học hành. 538 triệu phụ nữ tại các nước đang phát triển lâm vào tình trạng không được học hành, chiếm đến 2/3 số người không được học hành trên thế giới.
- 3 tỉ phú giàu nhất thế giới có thu nhập bằng 48 nước phát triển với tổng số dân lên đến 600 triệu người.
- Bắc Mỹ, châu Âu, Nhật Bản, 8 tỉnh ven biển Trung Quốc cùng với Bắc Kinh nhận đến 90% đầu tư trực tiếp của nước ngoài, trong khi hơn 70% dân số còn lại trên thế giới chỉ nhận được có 10%.
- 1/5 số người sống ở các nước đang phát triển chỉ có tuổi thọ không quá 40.
- 160 triệu trẻ em thường xuyên thiếu dinh dưỡng, 110 triệu trẻ em không hề được hưởng một nền giáo dục căn bản nào.
- Khoảng 1,2 tỉ người sống trong tình trạng thiếu nước sạch.
- Hàng năm tại các nước đang phát triển có khoảng nửa triệu phụ nữ tử vong khi sinh con - tỉ lệ này cao hơn các nước công nghiệp từ 10 đến 100 lần.
- 7 triệu người chết hàng năm do mắc các loại dịch bệnh như sốt rét, tiêu chảy và các bệnh về phổi.
- 95% số trường hợp mắc HIV là ở các nước đang phát triển, có 1.600 trường hợp nhiễm HIV mỗi ngày.
- Có 110 triệu quả mìn còn nằm rải rác tại 68 nước.
- Khoảng 2 triệu trẻ em chết trong 10 năm trở lại đây vì bị sử dụng trong các cuộc chiến tranh xung đột.

PHAN TUẤN ANH (Theo D+C)

ĐIỀU KHÔNG NÊN NÓI VỚI

chồng

LÊ NGUYỄN

Hãy thử lấy kịch bản bạn là một người nội trợ tuyệt vời, còn chồng bạn là cán bộ của một công ty kinh doanh. Thường thì mỗi ngày, thời điểm chàng trở về nhà sau 8 giờ làm việc là một thử thách thú vị cho tài năng "bối toán" và ứng xử của bạn. Có thể trước đó không lâu, chàng đã có một cuộc cãi vã lớn với sếp: trong trường hợp này, bạn rất dễ bị trách cứ là phung phí nếu vô tình báo tin cho chàng là mình vừa sắm thêm một bình hoa. Nhưng ngược lại, nếu chàng vừa gút với khách hàng một hợp đồng béo bở, xứng đáng được sếp khen thưởng, hoặc cô thư ký của chàng vừa lưu ý là chàng có

Trong cuộc sống vợ chồng, có những điều tưởng như nhỏ nhặt nhưng thật ra có ảnh hưởng lớn đến hạnh phúc gia đình. Một câu nói không đúng lúc, một cử chỉ thừa nhiều khi dễ làm cho người hôn phối của bạn bức mình. Rồi chuyện bé xé ra to, cuối cùng có thể đi đến chia tay, kính vỡ... Làm thế nào để nuôi dưỡng những tình cảm vợ chồng tốt đẹp nhất?

một nét nào đó rất giống với nam diễn viên điện ảnh đẹp trai nào đấy, thì tình hình lại khác đi rõ rệt. Lúc đó, vừa bước xuống xe, chàng đã có thể ôm chầm lấy bạn và nói lên

những lời làm cho bạn vô cùng ngây ngất. Vì thế, các nhà tâm lý học thường khuyên giới phụ nữ đôi lúc cũng nên thử làm một động tác của nhà chính trị: đón gió! Nhưng cũng không được “đón” lâu quá, nếu không muốn bị nghe những câu nói đại loại: “Em đang nghĩ gì trong đầu thế? Từ lúc anh đi làm về đến giờ, em chẳng thốt lên lời nào cả!”.

Dưới đây là những lời khuyên mà sự đúng đắn đã nhiều lần được chứng minh trong đời sống gia đình cũng như trước... tòa án, nếu áp dụng một cách nhuần nhuyễn thì hy vọng bạn có thể bảo vệ được một hạnh phúc gia đình bền vững:

- Lúc chàng mới đi làm về, bạn không nên hỏi chàng câu: “Anh trông thấy em thế nào?”. Đó là loại câu hỏi dành cho lúc cả hai người cùng rỗi việc. Còn khi chàng mới bước vào cửa nhà mà đã nghe một câu hỏi như thế thì nếu trên người bạn có điều gì đó bất ổn như mái tóc hơi rối, quần áo nhàu nát, chàng sẽ nhận ra và lưu ý ngay. Ngược lại nếu bạn đang ở đỉnh cao “phong độ”, chàng cũng không có thì giờ lưu ý. Thử tưởng tượng bạn từ nhà sau bước ra với mái tóc vừa bôi chải gọn gàng, chiếc áo đầm đúng mốt và một cơ thể thon thả vì vừa sụt được vài cân, còn chàng thì sau khi nghe vừa xong câu hỏi, đã vội thốt lên: “Tốt lắm, em yêu” mà cặp mắt không hề rời khỏi những dòng tin về một tai nạn máy bay đăng trong tờ báo trải rộng trước mặt. Trong trường hợp đó, bạn sẽ tức tối đến thế nào?

- Nếu có một lúc nào đó chàng buột miệng nói lên một câu bất ngờ như: “Đôi khi anh tự hỏi chẳng hiểu bà già có *hâm* không...”, bạn đừng vội phụ họa: “Thế sao!”. Vì có thể chỉ một phút sau đó, bạn sẽ bị chàng tố giác là đã tấn công bà mẹ chồng thánh thiện của mình. Trong trường hợp như thế, các nhà tâm lý học khuyên bạn nên thốt lên: “Tội nghiệp! Mẹ lớn tuổi rồi, lại sống có một mình. Chúng ta cần thăm mẹ thường hơn...”. Hy vọng với câu nói đó, bữa cơm chiều ở nhà bạn sẽ ngon hơn và ấm cúng hơn mọi bữa.

- Dù công việc nội trợ có chất cao như núi, bạn cũng đừng bao giờ than thở là mình quá mệt. Điều đó dễ làm chàng hiểu rằng bạn không biết sắp xếp công việc cho hợp lý. Chỉ trong trường hợp một cơ hội tốt xảy đến, khi chàng hỏi bạn: “Em khỏe không?”, bạn có thể từ tốn trả lời: “Ồ! Em hơi mệt một tí!”. Tuy nhiên, dù bạn nhìn thấy trên gương mặt chàng le lói một tia sáng cảm thông, cũng đừng khai thác quá đáng dịp may này, nếu không, bạn sẽ nhìn thấy một tấm màn u ám phủ lên đôi mắt chàng và vẫn trong tư thế chăm chú vào tờ báo, chàng thốt lên câu nói ơ hờ: “Càng hay, em yêu!”.

- Đừng bao giờ nói với chàng câu: “Gã A. ngày càng tỏ ra khó ưa. Em tự hỏi làm thế nào vợ gã có thể chịu đựng nổi”. Làm như thế là bạn đã tấn công vào một đại biểu của phái mạnh và bạn sẽ phải nghe lời phát biểu hùng hồn của chàng:

“Ồ cái cô vợ đáng thương đó! Nếu cô ta ít đi đến tiệm may hơn và chuẩn bị bữa cơm tối đúng giờ hơn thì mọi việc đã có thể ổn cả...”. Loại tranh cãi này dễ dẫn đến nguy cơ nhắc chồng bạn nhớ những khuyết điểm của riêng bạn. Tốt hơn hết là nên nói như sau: “Em lấy làm tiếc cho vợ chồng A... Em có cảm tưởng là họ không tâm đầu ý hợp với nhau lắm”.

- Bạn đừng bao giờ nói xa nói gần đến một người tình cũ hoặc một nhân vật nào đó vừa tán tỉnh bạn trong buổi dạ hội đêm qua. Trong trường hợp thứ nhất, bạn sẽ nghe một câu nói đại loại “Anh ta tuyệt như thế, sao em chẳng chịu lấy anh ta?”. Hậu quả sẽ là những giọt nước mắt, sự giận hờn âm ỉ kéo dài trong cuộc sống vợ chồng. Trong trường hợp thứ hai, chàng sẽ chẳng biểu lộ một mảy may ghen tức nào như bạn thầm mong. Chàng sẽ tin rằng bạn đặt điều để nâng cao giá trị của mình lên.

- Đừng bao giờ nói với chàng về giá cả hay chất lượng bộ quần áo chàng đang mặc. Đối với chàng, ăn mặc chỉ là chuyện phải làm. Các đồng nghiệp của chàng có thể có một tủ quần áo tươi tắn hơn của chàng nên nhắc nhở đến giá cả, chất lượng của chúng dễ làm chàng phật lòng, nghĩ rằng bạn không

dành cho chàng sự chăm sóc đúng mực...

- Nếu chàng ngáy khò khò suốt buổi tối trong rạp chiếu phim khi hai người đi xem chung, đừng hỏi chàng giấc ngủ đó có ngon không. Hãy làm như chàng chưa hề ngủ, chàng chỉ “nhắm mắt để đó” và chẳng bỏ sót một đoạn nào trong bộ phim đang chiếu...

- Đừng bao giờ kể với chàng về những giấc mơ của mình. Một phụ nữ nọ, sau khi thức giấc, đã kể với chồng: “Em vừa trải qua một cơn ác mộng kinh khủng. Em thấy mình được phẫu thuật tại một bệnh viện, ở một thành phố mà em chẳng biết bao giờ. Khủng khiếp quá. Em gọi anh thật to và người ta chẳng tìm thấy anh đâu”. Nghe câu nói trên, ông chồng quay lại hỏi: “Em không nghĩ rằng, lúc đó anh đang ở câu lạc bộ sao?”.

Thế đấy! Những câu nói không hợp thời, không đúng lúc, sẽ buộc bạn phải trả giá, tuy nhẹ nhàng nhưng càng ngấm càng cay...

(Theo Famili, 7.2000)

Văn hóa quảng cáo - NHỮNG “BÍ MẬT” CẦN GIẢI

HIỂN THU

Thời kinh tế thị trường, quảng cáo (QC) xuất hiện khắp nơi và hầu như vào bất cứ lúc nào trong cuộc sống hàng ngày của chúng ta. Mỗi

sáng đọc báo, chúng ta có thể thấy các mẫu QC. Trên đường đi làm lại gặp các bảng QC sơn trên tường nhà cao tầng, các băng rôn, bích chương treo, dán khắp nơi trên đường phố, qua các phương tiện giao thông: xe bus, taxi, xích lô... Chương trình phát thanh hay truyền hình luôn đầy ắp các mục QC. Ngay cả trong các buổi họp báo, hội nghị, giải thể thao, trình diễn văn nghệ, thời trang... hình ảnh của QC vẫn không e dè. Thậm chí QC tìm đến tận nhà bạn qua các hình thức: gửi thư, ném danh thiếp qua khe cửa và qua điện thoại... QC không thể “liên tục phát triển” một cách tự phát. Dưới góc độ quản lý, ông Nguyễn Hữu Lượng, phó vụ trưởng Vụ Báo chí Bộ Văn hóa - Thông tin trong Hội nghị đóng góp ý kiến xây dựng dự thảo pháp lệnh QC tại Hà Nội đầu năm 2000, cho rằng: “Tôi không đồng ý với ý kiến nói rằng, QC là hoạt động thương mại, còn văn hóa có chăng là văn hóa trong hoạt động thương mại. Theo tôi QC là thông tin. Chúng ta phải làm thế nào cho thông tin có văn hóa”.

CÓ VĂN HÓA VÀ PHI VĂN HÓA

Ông Lê Thái Định Quân - một "copy writer" (người viết lời QC) có tiếng trong làng QC với những "show" thực hiện cho dầu nhớt Castrol, dầu gội đầu Clear, bột giặt Omo, xà phòng Lifebouy... đã bày tỏ sự thích thú của mình khi làm phim QC cho đồ dùng trẻ em của Hãng *Jonhson and Jonhson*. Theo ông, hình ảnh bà mẹ nuôi đứa con, chăm sóc, nâng niu đứa con là một hình ảnh đẹp, rất nhân văn, không hề có sự phản đối nào từ phía người xem.

Một thước phim khác QC cho sản phẩm nước ngọt Fanta cũng khá thú vị. Cô gái đứng trên lầu nhỏ một giọt Fanta xuống đất trong tiếng nhạc trữ tình. Chàng trai đứng phía dưới há miệng chờ giọt hạnh phúc tràn trề, hy vọng giọt nước sẽ rơi trúng miệng mình. Nhưng thật bất ngờ, giọt nước ngọt lại rơi ngay xuống trán. Một kịch bản có thắt nút, mở nút đáng hoàng, tạo bất ngờ thú vị và sự lãng mạn

Quảng cáo quanh chợ Bến Thành, TP. Hồ Chí Minh

nhẹ nhàng cho người xem.

Năm 1997 có một tin vui trong làng QC Việt Nam. Đoạn phim QC sản phẩm cassette Sony do Phạm Hoàng Nam thực hiện được trao giải duy nhất Sony khu vực châu Á. Đoạn phim quay cảnh người ông đang đọc báo và trông chừng cháu trai tập đàn piano. Thằng cháu nhấp nhồm không yên khi thấy lũ bạn réo gọi đi chơi ngoài cửa sổ. Không biết làm thế nào để trốn đi chơi, cậu bé bèn bật chiếc cassette Sony đang chơi bản nhạc rất hay nhờ Sony "hầu nhạc" ông mình, rồi mới tốt theo lũ bạn. Lúc người ông quay lại, chỉ thấy âm thanh từ cassette mà không thấy cháu đâu. Màn hình hiện lên dòng chữ Sony in đậm thật ấn tượng...

Tuy nhiên cùng QC cho sản phẩm nước ngọt Fanta, một thước phim khác lại hơi "quá đà". Vì một lon nước ngọt Fanta cô gái đánh rớt xuống thác nước, chàng trai sẽ diện với người đẹp sẵn lòng "hy sinh" nhảy xuống thác nước để lấy lại lon

nước ngọt cho cô gái. Thước phim quay những cảnh đẹp hùng vĩ của thiên nhiên. Những môi, mắt, nụ cười của cô gái cũng mê hồn. Nhưng với lối sống gấp, “sành điệu” như vậy, bạn trẻ dễ có cái nhìn lệch lạc trong những đối xử thường nhật.

Hình ảnh một cục xương to *bự chảng* xuất hiện, bên dưới là một câu mang hơi hướng cổ động: “Đến chặm gặm xương” của trang QC cho dịch vụ chuyển phát nhanh DHL

trên báo in cũng gợi lên nhiều suy nghĩ. Ý đồ của nhà làm QC muốn nhắc nhở những người làm ăn phải nhanh nhạy với thời cuộc, nếu chậm sẽ không thành công. Tuy nhiên, đây là một QC nước ngoài chưa được Việt hóa đủ độ. Hình ảnh xương xẩu với người Việt Nam rất phản cảm. Có thể nhà QC làm cho DHL muốn dùng thủ pháp gây sốc, rất tiếc thủ pháp ấy đối chọi với văn hóa và thẩm mỹ của người Việt. Trong

KỶ LỤC VỀ QUẢNG CÁO

- Năm 1898, bộ phim của anh em nhà Lumière (phát minh ra máy quay phim) quảng cáo về xà phòng *Sunlight* được xem là đoạn phim quảng cáo đầu tiên của nhân loại.
- Quảng cáo lâu nhất là quảng cáo của cửa hàng quần áo Macon (Georgia - Mỹ) trên trang 2 báo *Macon Telegraph*. Mẫu quảng cáo này bắt đầu xuất hiện từ ngày 22-2-1889 và kết thúc vào năm 1987!
- Báo có nhiều trang quảng cáo trong một lần nhất có lẽ là tờ *Business Week* (Anh). Số tháng 10-1989, ban biên tập đã đính kèm 830 trang quảng cáo!
- Quảng cáo ngắn nhất trên truyền hình thuộc về loại giây thể thao *Insta Pump* của Hãng Reebok, diễn ra ở Atlanta (Mỹ) ngày 31-1-1993. Thời lượng xuất hiện là 3 giây.
- Quảng cáo ngắn nhất trên truyền thanh là Sách kỷ lục Guinness (1993): 3 giây!
- Một trong những nghệ sĩ được trả thù lao quảng cáo cao nhất là ca sĩ Michael Jackson. Năm 1988, Pepsi-Cola đã trả anh 12 triệu đôla cho 4 sô quảng cáo.
- Quảng cáo được nhiều giải thưởng nhất là quảng cáo quần jean *Levi's 501*. Năm 1995, nó được 33 giải thưởng.
- Panô quảng cáo lớn nhất là của Hãng xe hơi Citroen (Pháp) được gắn trên tháp Eiffel. Người ta vẫn nhìn thấy nó ở cự ly 38km. Ban đêm, nó cần đến 250.000 bóng đèn.
- Panô quảng cáo nằm ở độ cao chóng mặt nhất là của Hãng cơ khí I (Mỹ). Nó ngự trên tầng thượng của tòa nhà First Interstate World Center (Los Angeles) cao 310m.
- Quảng cáo trên báo đắt nhất chắc chắn thuộc về nhật báo *Parade* (Mỹ). Năm 1996, nó có 1 trang quảng cáo trị giá 629.000 đôla.
- Quốc gia đầu tư nhiều nhất cho quảng cáo là Mỹ. Năm 1999, con số này là 80 tỉ đôla. Sau đó là Nhật Bản: 40 tỉ đôla.
- Lợi nhuận cao nhất từ quảng cáo là báo *TV Guide* (Mỹ). Năm 1995, nó thu được 1.068,8 triệu đôla.

Một góc ngã tư Hàng Xanh, TP. Hồ Chí Minh

nhiều thủ pháp khác của nghiệp vụ QC như: ca ngợi, gây ấn tượng, mượn nhân vật nổi tiếng... họ có thể chọn lấy một biện pháp không đối chọi như thế.

Nằm trên bìa 4 của một tờ báo cả năm trời nay là trang QC cho thuốc tiêu chảy. Hình ảnh chàng thanh niên bị nhòe (hiểu là đi rất nhanh) mở cửa toilet, phía dưới là chiếc vòi nước đang chảy nước khiến cho liên tưởng người xem nghĩ đến những chuyện rất không hay.

Thời gian Jang Dong Gun - chàng diễn viên đẹp trai đóng vai chính trong các bộ phim của Hàn Quốc: *Anh em nhà bác sĩ*, *Cú nhảy cuối cùng*, *Người mẫu sang Việt Nam* giao lưu với khán giả, báo chí rầm rộ với những lời bình phẩm. Nếu chỉ sự xuất hiện của cá nhân anh chàng này thì không sao, nhưng các cơ ở chỗ muốn có vé vào sân vận động Tao Đàn, TP. Hồ Chí Minh - nơi Jang hát và trò chuyện với khán giả, người xem phải mua 4 hộp kem đánh răng Close-up để đổi lấy vé. Cơn sốt kem đánh răng loại này rộ lên mấy ngày, kèm theo hình ảnh bất kể mưa nắng, người ta chen chúc trong hai địa điểm đổi vé ở đường Võ Văn Tần khiến chiến dịch này nhận được sự khen chê rất trái ngược. Tuy nhiên phải công nhận đó là sự "cao cơ" trong cách làm QC. Theo một nguồn tin riêng, hình ảnh Jang Dong Gun đã được nghiên cứu rất kỹ để QC trước khi bộ phim *Anh em nhà bác sĩ* được trình chiếu tại Việt Nam. Ngay cả hợp đồng Jang sang Việt Nam biểu diễn cũng được ký trước đó hai năm. Để có một QC

thu hút người xem thật không dễ dàng!

NHỮNG CÁCH NHÌN...

Giải thích về những khó khăn trong công việc làm QC, họa sĩ thiết kế, kiến trúc sư Nguyễn Tri Phương Đông - giám đốc sáng tạo Công ty quảng cáo Nam Hải Nam - cho biết, những họa sĩ thiết kế của các công ty QC không phải là người duy nhất quyết định ý tưởng sáng tạo cho sản phẩm QC. Sở dĩ có những thước phim QC bị người xem chê trách bởi lẽ những ý tưởng ban đầu rất hay nhưng qua cả một quy trình: giám đốc sáng tạo - họa sĩ thiết kế - người viết lời QC - kỹ thuật viên vi tính - giám đốc tiếp thị - khiến ý tưởng bị nghiền ngẫm quá kỹ và trở thành sai lệch so với lúc ban đầu. Bên cạnh đó, những ý tưởng thú vị, có văn hóa truyền thống Việt Nam luôn bị đặt sau hai yếu tố: ấn tượng và lợi nhuận.

Còn theo ông Định Quân, QC phải mang tính đại chúng cao.

Đi đâu cũng có thể...
đụng quảng cáo

trực tiếp làm QC. Đôi khi sự “đội giá” quá cao của người mẫu thể hiện sản phẩm cũng khiến các nhà QC lao đao khốn đốn. Một nhà QC chỉ còn nước kêu trời khi cô người mẫu xinh đẹp Y.N tự ý đòi nâng giá “cát sê”

Chính vì vậy, tác phẩm QC còn cần phải thích nghi với nhiều đối tượng, nhiều trình độ nhận thức và nhiều giới khác nhau trong xã hội. Cho nên đôi khi được lòng giới này lại méch lòng giới khác. Và không có công ty kinh doanh nào, nhà QC nào dám thiên vị phe thiếu số vì đó là sự mạo hiểm với vấn đề tiền bạc và kinh doanh

Một nhà viết lời QC khác ở TP. Hồ Chí Minh tâm sự rằng anh đã bị vấp phải rào cản ngôn ngữ địa phương. Khi thực hiện viết lời cho kem đánh răng P/S với khẩu hiệu “Chống sâu răng, giúp ngăn ngừa các bệnh về nướu” thì khán giả xem truyền hình phía Bắc phản ứng liền với từ “nướu” bởi họ không hiểu “nướu” là gì. Sau này thước phim này phải làm lại. Bên cạnh chữ “nướu”, nhà QC phải đưa thêm chữ “lợi” trong ngoặc đơn như một sự chú thích.

VĂN HÓA TRONG “HẬU TRƯỜNG” QUẢNG CÁO

Một thước phim QC hoặc trang QC có mang tính văn hóa cao hay không đương nhiên phụ thuộc cả vào ứng xử văn hóa của những người

cao hơn. Cô được ký hợp đồng độc quyền cho một hãng sản phẩm lớn. Mỗi năm người mẫu được nhận 400 đôla tiền độc quyền và mỗi lần quay phim thêm 400 đôla nữa. Nhưng cô không chịu, đòi phải trả 1.000 đôla cho mỗi lần quay phim. Trong khi đó các người mẫu nổi tiếng khác chỉ được nhận không quá 500 đôla. Y.N đã “làm mình làm mẩy” với nhà QC, không chịu đi quay phim tiếp khiến kế hoạch sản xuất bị ảnh hưởng rất lớn.

Cũng theo một số nhà QC, bệnh “làm giá” giả tạo trong thế giới người mẫu là phổ biến. Có cô chỉ được trả thù lao 100 đôla nhưng lại nói nhỏ với người thực hiện phim rằng: “Nếu ai có hỏi, anh phải trả lời là trả em 500 đôla nhé, để lần sau có hãng khác mời em được trả cao hơn”.

Nhưng đôi khi chính người mẫu lại bị rơi vào tình trạng nửa khóc nửa cười. Người mẫu H.M được mời đi Thái Lan quay QC một loại nước gội đầu. Qua Thái một tuần, 5 ngày cô bị “quản thúc” trong một viện uốn tóc để được tẩy hóa chất cho tóc suôn và mềm mại, 2 ngày quay phim và một ngày đi “shopping” (mua

sấm). Cô được nhận 2.500 đôla. Tưởng ngon ăn, hóa ra vì không có người đại diện quyền lợi, thiếu hiểu biết về QC, sơ suất bỏ qua mục bảo hiểm trong hợp đồng, từ lúc đi quay phim QC về, 6 tháng sau tóc cô vẫn còn rụng tới tã vì thứ hóa chất độc hại kia.

Một họa sĩ thiết kế kể rằng, khi anh làm thiệp Noel theo yêu cầu của giám đốc sáng tạo cho khách hàng, vị giám đốc đã yêu cầu anh vẽ một ông già Noel đang đập xích lô. Điều trái khoáy là trên chiếc mũ có gắn những bông tuyết lại thêm một ngôi sao vàng rất nổi bật. Mặc dù họa sĩ đã lên tiếng phản đối không được sử dụng hình ảnh mang tính quốc thể để trang trí vào hình ảnh QC vui nhộn nhưng giám đốc sáng tạo không đồng ý. Kết quả của việc xem thường "nhập gia tùy tục" là khi sản phẩm QC hoàn thành đã không được Sở Văn hóa - Thông tin duyệt. Họa sĩ thiết kế than: "Văn hóa biểu hiện ở đó chứ đâu, vừa tốn tiền phim, thiết kế, thời gian, lại lỡ nhiều cơ hội làm việc khác".

Hàng năm ở Pháp có Liên hoan phim QC Cannes. Đây là nơi gặp gỡ của các giám đốc sáng tạo, giám đốc tiếp thị, họa sĩ thiết kế và người viết lời QC toàn cầu. Năm 1998, thước phim QC cho tivi Mitsubishi của Công ty QC Dentshu có hình ảnh Lý Hùng luyện chương được chọn đi dự Liên hoan phim QC Cannes nhưng không thấy hồi âm. Hy vọng những nhà QC Việt Nam sẽ giải được những bí mật nghề nghiệp để có thể tự tin hướng về liên hoan này, mang "chuông đi đánh xứ người". ■

TIN VĂN... VĂN

- ♦ Kỷ niệm 990 năm Thăng Long-Hà Nội, sẽ có đêm lễ hội 8-10-2000 tại sân vận động Hà Nội với sự tham gia của 1.500 diễn viên, 300 nhạc công, 300 diễn viên múa, 700 vận động viên, 400 thiếu niên nhi đồng, 4.000 chiến sĩ
- ♦ Trung tâm sáng tác kịch bản văn học của Hãng phim Hội Nhà văn vừa ra đời, góp phần thúc đẩy việc sáng tác, chuyển thể kịch bản điện ảnh và truyền hình
- ♦ Nhằm tạo đầu ra cho phim hoạt hình Việt Nam, Công ty Phát hành sách TP. Hồ Chí Minh kết hợp với Hãng phim Hoạt hình Việt Nam phát hành 20.000 băng video mở đầu cho kế hoạch hợp tác lâu dài giữa hai bên
- ♦ Bản tiếng Việt tác phẩm *Harry Potter* của J.K Rowling (Lý Lan chuyển ngữ - NXB Trẻ) đã ra mắt bạn đọc
- ♦ Nhân dịp Tết Trung thu, ngày 11-9-2000, tạp chí Thế Giới Phụ Nữ tiến hành trao giải cuộc thi "Nhà văn nhí" tại Nhà hát TP. Hồ Chí Minh
- ♦ Ngày 15-9-2000, Đại sứ quán Úc tại Việt Nam tổ chức "Khai mạc Thế vận hội Sydney 2000" tại khách sạn Melia Hà Nội với khoảng 1.000 khách mời.

TRĂM CÂU CHỌN LẤY MỘT LỜI

"Phải chăng Nhà nước là một bà mẹ có nguồn sữa không bao giờ cạn nên không một đoàn, hội nào dám nhả. [...] Nhiều năm nay, chúng ta đã kêu gọi xã hội hóa các hoạt động văn hóa nghệ thuật nhưng [...] người quản lý, người sáng tác đều ngại ngừng không làm" (Đỗ Bàn, báo Thể thao và Văn hóa, 29.8.2000)

Cà phê NGÀ BAY

LẠI CHUYỆN xe

1. Theo báo Tuổi Trẻ Chủ nhật ngày 19-3-1995 thì Đại hội Nhà văn khóa V họp tại Hội trường Ba Đình (Hà Nội) là đại hội có nhiều nhất xe đạp gửi ngoài bãi so với các đại hội tổ chức tại đây. Được vậy là vì dễ gì kẻ trộm lấy được xe đạp của mấy nhà văn ta! Như cụ Tú Mỡ đấy, sử sách còn ghi, cái đàn sau *nhân văn* cụ đạp xe đi thực tế dưới Hải Dương "ngày ngày chăm chút lau cái xe đạp, rồi buộc thùng treo lên"! Đến miếng thịt treo lên còn khó lấy, cái xe đạp to thế làm sao kẻ gian tha được. Nhưng lắm khi lỡ độ đường, lại không sẵn dây thùng, nhà văn vẫn giữ xe được, đó là kinh nghiệm của bác Tô Hoài trong một đêm ngủ trọ: "Tôi nằm một giường nhưng thuê cả ba chỗ. Tôi lấy cái dây cao su trong ba lô ra buộc đóng khung xe đạp vào thành giường ngay cửa màn, nếu với tay ra có thể nắm được thẳng kẻ

trộm".

2. Lãng tử đến như Nguyễn Tuân cũng không bao giờ quên chuyện khóa xe! Vậy mà có lần... Câu chuyện hình sự dưới đây được Tô Hoài kể lại: "Năm 1954, về Hà Nội. Tổng thư ký Hội Văn nghệ Việt Nam Nguyễn Tuân và thường trực cơ quan Nguyễn Huy Tưởng ưu tiên hai thủ trưởng mỗi người được phát cái xe đạp, số xe công màu biển xanh. Cái xe đạp Nguyễn Tuân cũng làm cho hình thù nó khác của người ta. Khung không sơn lại để loang lổ đen xám, ghi đồng vuông, xe cỡi trông không mắc gacđờbu... Nguyễn Tuân đến tiếp khách ở khách sạn Thống Nhất. Đi xe đạp thường ý tứ để xe xa cửa vào, khóa cẩn thận tựa bờ tường bên nhà phát hành sách. Chốc nữa khách có thân tình tiến ra ngoài cái cửa quay, chủ chỉ việc đi lững thững vài bước. Giả đồ như ở cái thành phố xinh xắn yên tĩnh này, thư thái tản bộ là một thói quen đẹp. Khách vào rồi, ông chủ đến ngách tường để xe đạp, mở khóa và phốc đi". Đó là chuyện những lần trước, lần này xe có khóa mà bay! Tô Hoài kể tiếp: "Mấy hôm sau, thương nghiệp thành phố biết chuyện mua tặng nhà văn một xe Thống Nhất chưa bóc giấy bóng. Tôi không biết Nguyễn Tuân đã cho hay bán, nhưng từ đấy không thấy Nguyễn Tuân cưỡi xe đạp nữa".

3. Đã không mất, lại còn được tặng thêm xe là thành tích mà nhà văn Nguyễn Hồng đạt được. Số là một lần Thủ tướng Phạm Văn Đồng mời Nguyễn Hồng tới chơi và nhà văn của chúng ta rất tự tin cưỡi cái xe đạp tên "cún" của mình vào Phủ Thủ tướng. Đó là cái xe Liên Xô dành cho con nít, khung ngắn, ghi đồng hẹp, bàn đạp nhỏ xíu, người lớn đi xe ấy trông vui như con gấu cưỡi xe trong rạp xiếc. Chẳng thế mà đã có lần Nguyễn Hồng dừng *cún* giữa đường, trẻ con xúm lại gạ

gắm: "Cho cháu đi một tí bác nhé. Hay bác cho cháu thuê. Cháu có hai hào đấy". Và trong Phũ Thũ tướng lần ấy, khi ra về Thủ tướng tiễn ông xuống tận sân. Nguyên Hồng bắt tay Thủ tướng, dắt *cún* đi qua những bồn hoa, những lối đi thẳng tắp và uy nghiêm để rồi ra cổng lại ung dung cười *cún* về Bắc Giang nhà mình. Ít ngày sau, một cán bộ lãnh đạo ngành thương nghiệp tìm đến Bắc Giang kính cần thưa với Nguyên Hồng: "Thưa anh, Thủ tướng Phạm Văn Đồng có giao cho chúng tôi chuyển đến anh món quà này...". Đó là một phiếu phân phối xe đạp Thống Nhất loại một cùng 310 đồng tiền mặt mua xe.

4. Cái xe phân phối ấy Nguyên Hồng nhường để con đi học, vợ đi chợ, ông lại cùng con *cún* của mình rong ruổi đường vắng. Trên đường, lại một chuyện lý thú xảy ra. Nhà văn Nguyễn Ngọc Tấn kể: "Một buổi sáng, anh (Nguyên Hồng) đang cùng *cún* thong thả trên đường Phan Đình Phùng (Hà Nội) rợp bóng sấu, miệng nhẩm những câu thơ thì một chiếc Volga phanh kít và đỗ lại bên anh. Một mái đầu húi cao điểm bạc ngó qua khuôn cửa. Anh ngỡ ngàng: Thủ tướng Phạm Văn Đồng! Thủ tướng mở cửa bước ra. Anh vội xuống xe. Thủ tướng bắt tay thăm hỏi sức khỏe anh, sức khỏe gia đình và tình hình sáng tác bộ *Cửa biển* của anh. Thủ tướng không hỏi gì mình về cái xe Thống Nhất - Nguyên Hồng nói về lần gặp trên đường ấy - Chắc Thủ tướng cho là mình túng quá bán rồi. Mình ngượng chín người, cứ đứng một tay giữ *cún*... Giá đất nứt ra để nó rơi xuống. Mà đất có nứt thì mình cũng chui xuống luôn cho đỡ ngượng".

5. Trong làng văn, đứng đầu duyên xe đạp vẫn là Nguyên Hồng. Ông đã được chung thủy với *cún* Liên Xô, lại còn có cuộc tình phút chốc với nàng xe Diamant kiểu điểm Cộng hòa Dân chủ Đức. Xin

trích nguyên văn chuyện tình này trong sách của Tô Hoài: "Hội Nhà văn Đức tặng Hội Nhà văn Việt Nam 200 cái xe đạp Diamant mới cứng. Nguyên Hồng được điện khẩn mời xuống công tác. Ấy là việc dắt chiếc xe đạp, đứng vườn hoa Cửa Nam trò chuyện với người qua đường. Vô tuyến truyền hình của Việt Nam và của Đức quay giới thiệu nhà văn với tặng phẩm hữu nghị quốc tế. Nguyên Hồng hồi ấy mới để râu, rõ ra phong thái học giả phương Đông. Tuyên truyền thế thôi, cả hội chẳng được sờ vào vành bánh chiếc xe nào. Hai trăm cái xe lại vào kho Bộ Thương nghiệp. Nguyên Tuấn hỏi mắng Nguyên Hồng: "Đóng trò xong rồi, dắt mẹ cái xe đạp ấy đi, đứa nào làm gì được!". Nguyên Hồng cười, vuốt râu đánh trống lảng...".

6. Có duyên xe đến như Nguyên Hồng, cũng chỉ một lần nhận xe tặng! Giữ kỷ lục trong giới văn nghệ sĩ về số xe đạp được tặng là nhạc sĩ Châu Kỳ. Để lấy cảm hứng sáng tác nhạc, mỗi ngày nhạc sĩ của chúng ta đạp 40km đi và về từ Nhà Bè lên uống bia ở quán Hội Nhạc sĩ Trần Quốc Thảo, Q.3, TP. Hồ Chí Minh. Vì mãi uống bia, Châu Kỳ đã để lạc mất lần lượt 17 cái xe đạp, khiến bạn bè nhạc sĩ luôn được dịp hùn tiền mua xe tặng người hoàn cảnh, để giữ vững quân số khách uống bia cho hội. Theo dấu xe đạp, đi sâu vào giới nhạc sĩ, lại được biết trong lễ sinh nhật ca sĩ Phương Thảo, nhà thơ xe đạp Lâm Xuân Thi mang xe đạp Martin 107 của doanh nghiệp nhà tới tặng, lại còn xoa tay tiếp thị: "Nghe bài *Xe đạp ơi* Phương Thảo ca hay quá nên tặng cái xe đi lấy thảo". Ngọc Lễ, ông xã Phương Thảo, tác giả bài *Xe đạp ơi*, cũng tiếp thị rằng: "Nếu vậy tôi sẽ ráng viết bài *Xe hơi ơi!*".

Chuyện xe hơi, xin hẹn một cà phê kỳ sau!

Trực quán kỳ này: BA NÔ

THẾ GIỚI MỚI • 83

● **INRASARA**

(ĐH Khoa học xã hội và nhân văn
TP. Hồ Chí Minh)

Bất chợt Tây Nguyên

Bỗng thêm tiếng chim kêu ngang
trời chiều

Bỗng thêm bóng mây trôi qua tuổi nhỏ
Chợt nhớ bước chân mấy mùa lãng tử
Chìm bụi đường nào xa xôi.

Rừng về đâu cho chiêng huyệt hơi
Người về đâu cho khan trẻ nài
Em về đâu cho Tây Nguyên vội vỏi
Ngóng em trắng bạc mái đời.

Giọng mẹ ru đầu vẫn còn cho tôi
Vẫn còn cho em đường vắng thổ cảm
Vẫn còn cho Plây vạt ngàn bức tượng
Nhà mồ kêu hãnh xưa sau.

● **MAI VĂN HOAN**

(Trường Quốc Học Huế)

Nắng chiều

Dường như thương kẻ muộn màng
Hoàng hôn hắt chút nắng vàng đỏ thôi
Chỉ là chút nắng hiếm hơi
Nắng mềm như lụa, nắng ngời như tơ
Nắng vương một chút mộng mơ
Để chiều đẹp đến không ngờ em ơi!
Nắng hôn mắt, nắng hôn môi
Nắng hôn tóc, nắng hôn đôi má đào
Em như từ cõi chiêm bao
Nhẹ nhàng vén nắng bước vào
khung tranh.

Muộn màng em, muộn màng anh
May còn chút nắng mong manh
cuối chiều.

● **LÊ ĐỨC ĐỒNG**

(Sở GD-ĐT Sóc Trăng)

Tạ lỗi với mùa thu

Ngỡ trời xanh muộn về
Ngồi ngóng hoài nắng hạ
Chợt ủa vàng sắc lá
Biết mùa thu đổi hờn...

Sông thần thờ hoàng hôn
Gió khẽ khàng rất nhẹ
Trời xanh chùng không thể
Mây cao đùn mây cao...

Bất chợt lòng nao nao
Chuồn chuồn thừa đầu bãi
Hoa cỏ may chập chờn
Ôi thơm lòng tay hái...

Ráng chiều nằm trên cỏ
Vội câu thơ thăm thi
Trăng non vừa mới nhú
Thu vàng nhòe ướt mi...

“Ông đại úy”

HOÀNG ĐÌNH QUANG

3. Vượt tuyến

Một buổi trưa gắt nắng tại đồn biên phòng Cam Lộ, khu vực bắc vĩ tuyến 17 thuộc quyền quản lý của Nhà nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa, người ta thấy xuất hiện một người đàn ông tuổi chừng ngoài 30 trong bộ quần áo người dân Nam giới tuyến. Trông con người mảnh khảnh, vẻ gầy gò, phong sương cùng với vẻ mặt ưu tư, khắc khổ... người ta khó đoán được anh ta muốn gì. Từ phía sau cổng đồn đi ra, anh hướng con mắt về phía nam sông Bến Hải ước lượng khoảng cách lòng sông rồi quay lại phía bắc thắm nói bằng một giọng Huế nhỏ nhưng chắc nịch: “Từ biệt nhé! Miễn Bắc thân yêu!”.

Xốc lại cái túi nhỏ khoác vai, anh rảo bước đến mép nước rồi như một gã san tràng thành thực, anh nháy vài bước chân sang bên bờ Nam, tấp vào một lùm cây, chờ đợi. Đang là giờ trưa, phiên chợ tan cũng là lúc lính canh khá uể oải. Chợt có một tốp người dân đi chợ về, chờ cho họ vừa đi khỏi, anh nháy ra đường thản nhiên như người đi chợ về.

Người đó là ai? Trong sổ giấy tờ tùy thân, anh ta thường sử dụng thẻ căn cước với cái tên Tôn Thất Đồng, nghề nghiệp nhà thầu khoán. Nhà thầu khoán Tôn Thất Đồng lững thững đi bộ chừng vài trăm mét, bỗng có tiếng xe hơi rù rì phía sau lưng, Đồng quay lại nhìn: một chiếc

(Xem từ TGM 401)

xe tải nhỏ lặc lè chở chuối. Anh đưa tay ra vẫy. Người tài xế nhô đầu ra khỏi cửa hỏi to:

- Thầy Hai, đi mô?

- Thưa, tôi về Huế! Xin cho đi nhờ được không bác tài!

Trời tối sẫm, xe vào thành Huế. Trả tiền cho người lái xe, nhìn xung quanh Tôn Thất Đồng mới thấy mình ăn mặc lặc lợng quá: quần xanh áo trắng, đeo túi dết, chân đi dép cao su... Trong khi đó, một nhà thầu khoán, ít ra là ông chủ nhỏ có tiền thì phải ăn mặc cho hợp với địa vị xã hội của mình. May mà trời tối, đèn đường phố Huế cũng không rực rỡ lắm, nên Đồng quyết định đi theo trí nhớ đến gõ cửa một ngôi nhà quen thuộc. Bà cụ già từ trong nhà bước ra, ngó mặt khách, bỗng kêu lên:

- Thăng Hiến! Thăng Hiến! Mi về hồi nào?

Người khách vào nhanh trong nhà trong:

- Dì khỏe không? Con mới về tới đây!

Bà Thức bảo người nhà dọn cho một phòng riêng. Khi đưa Hiến vào phòng, đóng cửa lại, bà mới khóc:

- Mi ở trên Tuấn về hỉ?

Người khách đó chính là Trần Ngọc Hiến. Lúc này Hiến mới thấy thật ấm áp trong tình cảm gia đình. Theo nguyên

**Ông Trần Ngọc Hiền (bên phải) và ông Tám Lê Thanh-
Đoàn 22 Cục Quân báo**

tắc phổ biến: không được gặp gia đình, anh em để đề phòng nguy hiểm cho chính gia đình. Nhưng không hiểu tình cảm nào xui khiến mà Hiền tìm đến bà Thức, di ruột của anh. Di Thức có chồng và con tập kết ra Bắc năm 1954, nên anh tin tưởng vào di. Trong túi Hiền đang có lá thư chồng của di gửi về cho di. Ngày đi tập kết, dượng có đem theo đứa con nhỏ nay đang học đại học ở Hà Nội. Tội nghiệp, di vẫn tưởng Hiền còn ở trên Tuần (chiến khu). Anh quyết định nói thật:

- Không! Con từ Hà Nội vô! Có thư của dượng gửi về đây, di à!

Bà già giật mình cầm lá thư trong tay như cảm được hơi ấm của chồng, xúc động:

- Ở Hà Nội mần răng mà vô được? Liệu ông dượng mi có về không?

- Rồi dượng cũng về thôi, di à!

Bà di xoa nắn khắp người Hiền rồi giật mình:

- Chu cha! Mi kiếm quần áo ở mô mà ăn mặc kỳ vậy Hiền? Để tao lấy quần áo của thằng Châu cho mi bận. Mặc vậy ra đường lính bắt chết!

Di Thức nhìn đứa cháu đang im lặng

rồi lựa lời báo tin cho Hiền biết:

- Mi về thì mẹ mi mất rồi Hiền ơi! Cha mi và thằng Quế vẫn ở An Cựu. Con Tường Vi lấy chồng sĩ quan vô Đà Nẵng rồi!

Hiền lặng đi giây lát, lòng thương mẹ, nhớ cha dào lên, nhưng anh chưa thể về được! Đêm ấy, đêm đầu tiên sau khi xa Huế gần 20 năm. Huế vẫn kín

đáo, yêu thương, dịu dàng, nhưng ngoài kia trong số bà con, anh em đồng bào ruột thịt của Hiền còn có vô vàn kẻ thù của anh... Hiền không sao chợp mắt được! Những chuỗi kỷ niệm cứ dào dạt chảy về, xốn xang lòng chàng trai Huế!

Sau khi ra chiến khu, Hiền được điều về Ban Quân báo Quân khu 3 (đồng bằng Bắc bộ), được làm việc trực tiếp dưới sự chỉ đạo của các anh Nguyễn Chí Thanh, Trần Đăng Ninh, Lê Thanh Nghị... rồi bất ngờ anh được phân công sang làm cố vấn quân sự cho bộ đội Pathet Lào dưới sự chỉ huy của anh Đặng Tịch. Anh cũng đã từng đối mặt với tướng phỉ Vàng Pao. Cũng là tình cờ thôi, nhân Quốc khánh 2-9-1954 của Việt Nam, cơ quan ta tổ chức chiêu đãi, Hiền được giao nhiệm vụ đi mời bà mẹ của Hoàng thân Xuphanuvông. Dọc đường thấy một toán quân ăn mặc tựa như lính bảo hoàng chặn xe lại. Thấy xe cấm cờ Việt Nam, chúng bắt đầu hoành hành, qua người phiên dịch, Hiền biết chúng muốn vùi tiền mãi lộ. Lúc đó Hiền đứng ra nói: "Chúng tôi có nhiệm vụ khẩn cấp đặc biệt, yêu cầu cho gặp người chỉ huy cao nhất". Một chiếc xe jeep Mỹ chở viên chỉ huy

cao lớn chạy tới, Hiền nói:

- Chúng tôi có nhiệm vụ đi đón thân mẫu của Hoàng thân Xuphanuvông!

Viên chỉ huy nhảy ra khỏi xe, vỗ ngực:

- Vàng Pao! Trung tướng hoàng gia! Hoan hô Việt Nam đánh thắng Pháp ở Điện Biên Phủ! Tiện đây xin được chiêu đãi các ngài một chầu làm quen...

Hiền thấy mồ hôi rịn ra trên sống lưng. Không ngờ Vàng Pao lại ở đây và tỏ ra rất nể bộ đội Việt Nam. Thấy thế Hiền phải khất:

- Thưa trung tướng, chúng ta thế nào cũng còn có dịp gặp nhau. Hiện giờ vì chấp hành lệnh của Đại tướng Giáp và hoàng thân nên không dám chậm trễ. Xin hẹn trung tướng vào dịp khác!

- Thôi được! - Vàng Pao nhảy vào xe, còn ngoái lại - Cho tôi gửi lời kính thăm bà hoàng thân mẫu của Hoàng thân Xuphanuvông nhé! Các anh cứ đi, không có chuyện gì đâu!

Xong nhiệm vụ ở Lào, về nước với nhiệm vụ xây dựng quân đội chính quy hiện đại, sau đó Hiền được điều về làm sĩ quan nghiên cứu tại Cục Quân báo, Bộ Tổng tham mưu. Ngày 22-12-1958, Trần Ngọc Hiền được phong quân hàm đại úy. Thế là số phận an bài, cuộc đời anh coi như gắn bó với nghiệp binh đao. Anh không thuộc diện cán bộ tập kết để có cái hẹn "hai năm theo Hiệp định Giơnevơ", trong khi đó tuổi cũng đã lớn, Hiền bắt đầu nghĩ đến chuyện lập gia đình. Nhưng trong lòng Hiền, người con gái tên Nguyệt ở Quảng Ngãi năm xưa từ Liên khu 5 gian khổ vẫn hiện lên trong tâm trí, trong trái tim anh, cả bữa ăn giấc ngủ!

Bỗng nhiên anh có lệnh... xuất ngũ!

Sao thế nhỉ? Hay là Đảng, Quân đội không tin mình? Lại những đêm thao thức, lại trôi lên mỗi nghi ngờ "Quốc dân đảng" ngày nào? Cũng may là anh được chuyển về Ủy ban Khoa học nhà nước. Và Hiền lại gặp được người anh, người thầy năm xưa: GS. Tạ Quang Bửu. Công trình mà Hiền nghiên cứu theo đuổi có sự hướng dẫn của các thầy giáo người Liên Xô, Trung Quốc... là "Phân vùng nguyên liệu" mà cụ thể là "Xây dựng nhà máy đường với quy hoạch vùng nguyên liệu mía". Sau mấy năm vừa công tác, nghiên cứu, Hiền được cử đi học nghiên cứu sinh tại Liên Xô. Tất cả đã xong. Đã chuẩn bị hộ chiếu thì lại... bất ngờ mới! Bộ Quốc phòng lại có lệnh hơn 30 anh em trước công tác ở Cục Quân báo trở về cục nhận công tác ngay, không chậm trễ!

Trần Ngọc Hiền lại vui vẻ khoác ba lô về Cục Quân báo. Ở đây anh được giao cụ thể: vào Nam hoạt động hợp pháp với "nhiệm vụ hoạt động tình báo chiến lược tại thành phố Sài Gòn". Trọng tâm là xây dựng cơ sở trong đội ngũ trí thức, nhân sĩ miền Nam, để có thời cơ tập hợp thành một lực lượng chống Mỹ, ủng hộ đường lối cách mạng của Mặt trận Dân tộc giải phóng miền Nam. Phương thức là hoạt động đơn tuyến, tin tức tình báo sẽ có hòm thư liên lạc.

Sau nhiều cuộc bàn bạc, tranh luận nhằm thực hiện bằng nhiều phương án xâm nhập: đi qua đường Hong Kong, hoặc đi theo tuyến biên giới Campuchia, hay là đi theo đường mòn Trường Sơn rồi vào Sài Gòn, tất cả những phương án đó đều có những khó khăn và thuận lợi riêng, nhưng để cho đỡ tốn kém anh đã chọn phương án vượt tuyến qua sông

Bến Hải! Đây là phương án đơn giản, tiết kiệm nhanh chóng nhưng lại là phương án nguy hiểm nhất! Hơn nữa, ý kiến trình bày của Hiền đã thuyết phục được lãnh đạo cục: trước khi xâm nhập vào Sài Gòn, Hiền muốn qua Huế để nắm tình hình anh em trong gia đình (anh em bà con nội ngoại, bạn học của Hiền rất đông và có nhiều người là trí thức, nhân sĩ, sĩ quan trong chính quyền Sài Gòn). Những người này, bằng tình cảm gia đình, bè bạn được Hiền coi là chỗ dựa tốt nhất để hoạt động.

Sáng hôm sau, dì Thức đã sắm cho Hiền quần áo kiểu ký giả, veston, mũ phớt, giày da, đồng hồ, bút máy mạ vàng... Khi mặc vào đứng trước gương Hiền không nhận ra mình nữa và cũng từ đây Hiền không có quyền là mình, không có quyền là đại úy quân đội nhân dân Việt Nam nữa, mà là Tôn Thất Đồng, nhà thầu khoán, là Lê Văn Nghiêm nhà giáo và đối với con dâu bà Thức là "thằng Be", cháu của bà từ Phan Thiết đi làm ăn! Dì Thức dặn Hiền:

- Đừng nói cho con Út biết mi là thằng Hiền, hồi mi đi kháng chiến nó còn nhỏ chưa nhớ mặt mi. Nó có chồng sĩ quan trong Đà Nẵng. Chồng nó cũng tốt thôi nhưng không cần nói. Còn hai thằng Châu và Cầu thì cho nó biết cũng không sao.

Nhưng khi cô con gái cứ để ý nhìn Hiền thì bà Thức cho biết là anh Hiền từ Hà Nội về, đưa thư của cha cho cô đọc. Cô gái đã khóc nức nở khi nghe tin ba và anh mạnh khỏe, đang công tác và học tập ở Hà Nội. Dì cho biết bà ngoại đã vô Sài Gòn ở với cậu Nguyễn Đình Cát. Cậu Cát là thạc sĩ, giáo sư y khoa, là một trong những trí thức giàu có nhất nhì Sài Gòn và có mối quan hệ rộng với giới

chính khách. Đây là một đầu mối quan trọng mà Hiền sẽ chấp nối đầu tiên khi vào Sài Gòn.

Hôm đó dì Thức làm một bữa tiệc mừng gặp mặt. Cả nhà đều có chung một ý nghĩ: đang chiêu đãi một anh Việt Cộng. Dù rất sốt ruột, nhưng anh vẫn phải dặn cả nhà đừng cho ba và em anh biết là anh đã về! Ngày hôm sau Hiền báo với dì Thức là anh sẽ phải đi. Khi vượt tuyến vào Nam, Cục Quân báo có chuẩn bị tiền và hỏi: đem được bao nhiêu, Hiền suy nghĩ mãi cuối cùng anh chỉ cầm 1 vạn đồng, đó cũng là số tiền khá lớn lúc bấy giờ.

Vào Đà Nẵng, để tìm hiểu thêm tình hình, Hiền quyết định tìm một nhà trọ để ngủ qua đêm, sáng mai sẽ bay vào Sài Gòn. Nằm chung phòng trọ với Hiền là một tay biệt kích cũng người Huế, đang trên đường đi Buôn Mê Thuật. Qua trò chuyện, anh biết được tình hình Tây Nguyên quân ta bắt đầu hoạt động mạnh, tâm trạng lính tráng quân đội Sài Gòn cũng khá hoang mang.

Đêm ấy, kiểm điểm lại "hành tung" của mình, Hiền thấy chưa có gì đáng ngại, nên anh quyết định sáng mai không đi máy bay mà đi xe đò vào Sài Gòn. Đi xe đò có thuận lợi là có thể quan sát, nắm bắt được tình hình, hai nữa là có dịp đi qua Khu 5, vùng đất năm xưa và ở Sông Vệ, có... Nguyệt! Nhưng khi đến thị trấn Sông Vệ, thuộc tỉnh Quảng Ngãi, nhìn hai bên đường phố xá náo nhiệt, đồng thời hệ thống đồn bốt và nhan nhản màu áo lính, Hiền phân vân... Không hiểu tình hình nơi đây giờ ra sao? Liệu có còn Nguyệt ở đó nữa không? Thế rồi, anh ngả lưng ra ghế xe, thở dài! Đành để sau này, nhiệm vụ ở Sài Gòn đang chờ đợi.

Kỳ sau: NHỮNG NGƯỜI RUỘT THỊT

NHÂN THẮNG AN TOÀN GIAO THÔNG NĂM 2000:

Do đặc trưng của địa hình có nhiều sông suối cắt ngang, đường dốc, nhiều đoạn chạy men theo một bên là vách núi, bên kia lại là mép biển, nên đường bộ miền Trung khó bảo quản, nhiều đoạn quốc lộ, tỉnh lộ mau chóng xuống cấp trầm trọng. Đặc điểm này cùng với hiện tượng không tuân thủ các quy định về trật tự an toàn giao thông (ATGT) đã gây ra nhiều hậu quả nghiêm trọng trên các trục đường từ quốc lộ 1A, 14, 19 cho đến các tuyến tỉnh lộ trong khu vực. Sau hơn 5 năm thực hiện Nghị định 36/CP của Chính phủ, số lượng vụ việc vi phạm trật tự ATGT, số vụ tai nạn giao thông (TNGT) nghiêm trọng không giảm mà ngược lại còn tăng một cách đáng sợ.

Mất thấy tai nghe

Những con số kinh hoàng về tai nạn giao thông

Chỉ cần cưỡi ngựa xem hoa qua một vài tỉnh ở khu vực Trung Trung bộ như Quảng Nam, Quảng Ngãi, Bình Định, Phú Yên... không thôi đã có thể thấy bức tranh ATGT có quá nhiều điểm để lo lắng: nạn tài xế phóng nhanh, vượt ẩu để giành khách; tài xế không có đủ điều kiện lái xe vẫn ngang nhiên ôm vô lăng mặc kệ tính mạng của hàng mấy chục hành khách; nạn tài xế lái xe trong trạng thái say xỉn; đường thì

**TRÊN
CÁC
TUYẾN
ĐƯỜNG
MIỀN TRUNG**

BÀ PHÙNG

xấu, hư hỏng nhiều mà xe thì chở quá tải, quá số; nhiều tài xế mù tịt các quy định của Nhà nước về ATGT... Theo thống kê của Ủy ban ATGT quốc gia công bố vào tháng 8-2000, cứ mỗi ngày trong toàn quốc lại có 19 người chết, 60 người khác bị thương do TNGT, cao hơn bất kỳ loại lý do tử vong nào và Việt Nam đang là một trong những quốc gia có số người chết do TNGT thuộc loại cao nhất thế giới. Xin điểm qua một số vụ TNGT điển hình ở khu vực miền Trung:

Rạng sáng ngày 21-2-2000, trên quốc lộ 1A tại km 1141-300 thuộc địa phận xã Hoài Tân (Hoài Nhơn, Bình Định), do buồn ngủ, không làm chủ được tay lái, tài xế xe tải 81K-6049 đã để xe lao thẳng vào nhà cụ Huỳnh Thị Chiêu làm sập nhà, cụ Chiêu chết ngay tại chỗ. Đến 0 giờ ngày 26-2-2000, cách vị trí xảy ra tai nạn (TN) nói trên không xa, tại km 1125+900, do bất cẩn, tài xế chạy nhanh, không làm chủ được tay lái, xe tải 92K-0229 đã đâm trực diện vào xe tải ngược chiều mang biển số 77K-3998. Hậu quả: 2 người chết thảm thương, 1 người bị chấn thương sọ não. 10 giờ sáng ngày 28-6-2000, trên quốc lộ 14 đoạn chạy qua thị trấn Gia Nghĩa, xe 61K-6343 chở 23 hành khách trong hành trình Ban Mê Thuột - TP. Hồ Chí Minh do chạy ẩu không làm chủ tốc độ đã tông chết ngay tại chỗ 2 cha con Lê Công Hiến và Lê Công Vũ, làm 5 người khác bị thương. Sau khi tông chết người, xe còn húc đổ một trụ điện 220kV. Trong 7 tháng đầu năm 2000, chỉ riêng trên đoạn đường này đã xảy ra 17 vụ TNGT, 90 • THẾ GIỚI MỚI

làm chết 25 người.

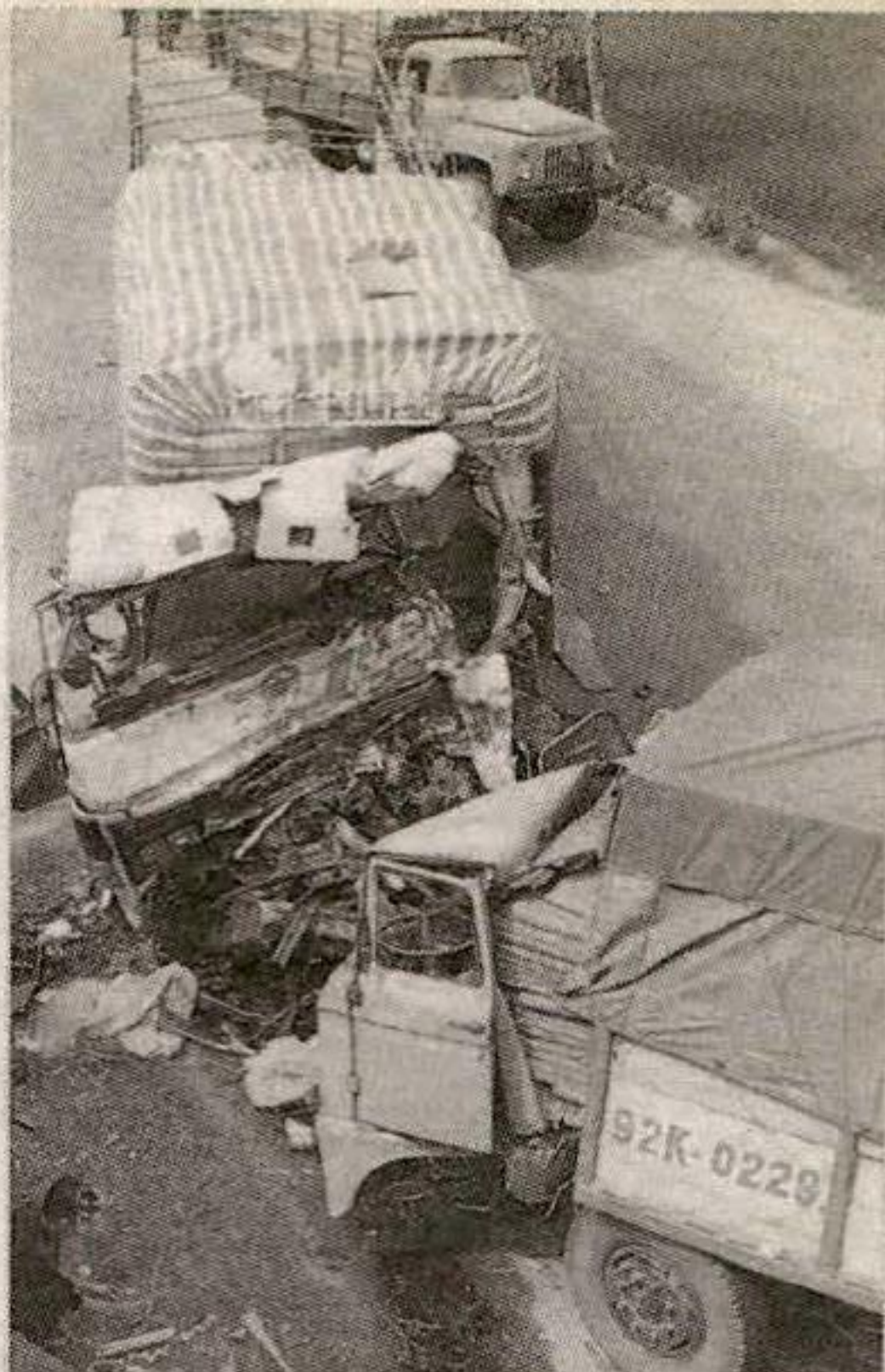
Đoạn quốc lộ 1A chạy qua địa bàn tỉnh Quảng Nam có chất lượng thuộc loại kém nhất, đây cũng là một trong những lý do dẫn đến tình trạng Quảng Nam là tỉnh có nhiều vụ TNGT nghiêm trọng nhất khu vực. Lúc 4 giờ ngày 8-7-2000, do chạy đua với nhau để giành khách đi xe, ngay cả khi cùng qua cầu An Tân (quốc lộ 1A đoạn thuộc khối III, thị trấn Núi Thành, Quảng Nam), cả hai xe đều không nhường nhau, ô tô 43K-4738 do Hồ Văn Tuấn (sinh năm 1968 - Đà Nẵng) điều khiển đã va vào ô tô 53N-2384 do Cham Du Sô (sinh năm 1968 - Đồng Nai) cầm lái. TN đã làm 13 người chết oan ức, 23 người khác bị thương rất nặng. Chỉ một tuần sau, lúc 16 giờ 15 ngày 16-7-2000, xe 79H-0475 (Công ty Xe khách Khánh Hòa) do tài xế Hồ Thanh (34 tuổi) điều khiển trong hành trình Bắc - Nam, chở 48 hành khách, 5 người nhà xe, khi đến Núi Thành (Quảng Nam) tại km 1018+400 trước nhà hàng 27 thì bị nổ và cháy, làm 16 người chết, 21 người bị thương. Đây là vụ TNGT đường bộ nghiêm trọng nhất của Quảng Nam trong khoảng 20 năm trở lại đây.

Không chỉ trên quốc lộ mới xảy ra TNGT nghiêm trọng. Đã có nhiều TNGT mà khi chứng kiến người ta cứ ngỡ loại TNGT này chỉ có thể xảy ra ở quốc lộ tại những đoạn đường giao thông rất xấu. Vào lúc 5 giờ ngày 15-6-2000, xe tải mang biển số 81K-5853 chở 50 thùng phuy đựng nhựa đường, mỗi thùng nặng 500kg đi từ cảng Quy Nhơn lên Gia Lai. Đến ngã ba trung tâm thành

0 giờ ngày 26-2-2000, tại km 1125+900 (Hoài Nhơn, Bình Định), xe 92K-0229 do chạy nhanh, lái ẩu, đã lao thẳng vào xe 77K-3998

phố Quy Nhơn, do cấp buộc không đúng kỹ thuật an toàn, 6 thùng bông nhiên bung ra, rơi lông lốc trên phố trước sự kinh hoàng của bà con hai bên đường, rất may không có ai bị thương. Thế nhưng, lái xe vẫn bỏ lại 6 thùng nhựa đường, vô tư cho xe tiếp tục lăn bánh mà không buộc lại dây an toàn trên xe.

Quốc lộ 1A chạy qua Bình Định kéo dài từ đèo Cù Mông đến tận đỉnh đèo Bình Đê dài tổng cộng 116km. Với chiều dài này, Bình Định là một trong những tỉnh được quản lý đoạn quốc lộ dài nhất trong số 61 tỉnh thành. Kéo theo đó là sự phức tạp về mặt quản lý mà bất cứ ai chỉ cần một lần ngược xuôi trên quốc lộ đều cảm nhận được. Ở Bình Định, TNGT đường bộ luôn chiếm tỉ lệ từ 90% đến 95% trong tổng số các vụ TN; con số vụ việc, hình ảnh những vụ TN thảm khốc ám ảnh rất nhiều người khi ngược xuôi trên quốc lộ. Không chỉ có TNGT đường bộ, TNGT xảy ra ở khu vực đường sắt tuy có ít hơn về số lượng vụ việc nhưng đều gây hậu quả nghiêm trọng. Vào lúc 12 giờ trưa ngày 7-5-2000, tại vị trí km 1.100 trên tuyến đường sắt Bắc Nam, ông Trần Đình Tri lái xe khách 77K-3039 đang lưu thông trên tuyến tỉnh lộ Diêu Trì - Vân Canh, do cố ý vượt qua đường sắt để kịp đưa dâu, bất chấp tín hiệu có đoàn tàu đang đến, nên đã bị đoàn tàu Thống Nhất S8 đâm vào, xe khách bị văng từ trên cao xuống, 6/9 người đang có mặt trên xe chết ngay tại chỗ. Khi đề cập đến TNGT

trên đường sắt, nhiều người vẫn đổ lỗi cho những đoạn đường dân sinh không có barie, nhưng thực tế số vụ TN do tài xế chạy ẩu, phóng nhanh để giành khách rồi gây TN cũng không hề ít. Ngày 17-8-1998, tại giao điểm quốc lộ 1A với tuyến đường sắt, tài xế Đặng Ngọc Tư điều khiển xe khách 77A-1470, do chạy nhanh vượt ẩu để giành khách đã tông gãy barie chắn đường, lao thẳng vào đoàn tàu S2 và bị lôi đi trên 1.000m, 7 người trên xe chết ngay tại chỗ.

Xe cộc cạch - hiểm họa di động, hậu quả đáng báo động

Xe cộc cạch (XCC) hay còn gọi là xe công nông, xe độ chế, xe bọc bịch... cũng cộc cạch như chính tên gọi của nó. Là loại xe được chế tạo từ một máy nổ cỡ 12-18 mã lực, đặt trên một khung xe cũ, thêm vào đó là thùng xe. Đơn giản như thế song loại xe này có khá nhiều ưu điểm: chi phí vận chuyển rẻ đến mức ở nông thôn không phương tiện vận

Hàng ngàn xe cộc cạch (xe công nông) tự chế vẫn ung dung bon bon trên đường quốc lộ, bất chấp lệnh cấm. Ảnh chụp tại đầu cầu Bồng Sơn (Hoài Nhơn, Bình Định)

tải nào có thể cạnh tranh được với chúng; đầu tư thấp, thu hồi vốn nhanh; XCC đã đủ sức dọc ngang “trên từng cây số”, không hềm hóc, gò đồi nào mà nó không len đến được. Thế nhưng, XCC được sản xuất chẳng theo một quy trình quy phạm kỹ thuật nào nên vừa gây ô nhiễm môi trường nghiêm trọng do lượng khói bụi thải ra, vừa làm hư hỏng đường sá, số lượng vụ việc TNGT ở khu vực nông thôn do XCC gây ra ngày càng nhiều. Những hậu quả tiêu cực do XCC gây ra cho xã hội không phải là ít, không phải là không nghiêm trọng nhưng vì một số quyền lợi cục bộ nên hầu như địa phương nào cũng tránh đề cập đến vấn nạn XCC.

Do gây ra quá nhiều hậu quả xã hội nên từ năm 1994, Bộ Giao thông vận tải đã quyết định đình chỉ sản xuất mới loại xe nói trên. Căn cứ vào quyết định của Bộ Giao thông vận tải, UBND các tỉnh khu vực

miền Trung cũng đã ra quyết định đình chỉ hoàn cải, phục hồi các loại ô tô đã thanh lý có nguồn gốc chế tạo từ trước năm 1975 và cấm sản xuất loại xe vận tải nhỏ có trọng tải dưới 2,5 tấn lắp động cơ một xy lanh. Những quyết định này còn lưu ý, các xe đã lắp ráp từ trước tháng 12-1994 phải kê khai để được hướng dẫn sửa chữa cho hợp chuẩn, trước khi lưu hành còn phải được sở giao thông vận tải và phòng cảnh sát giao thông tỉnh kiểm tra, lập danh sách trình UBND tỉnh phê duyệt mới được lưu hành. Đồng thời, người điều khiển phải có giấy phép lái xe cơ giới đường bộ hạng B không chuyên, định kỳ 6 tháng phải được kiểm tra một lần. Quy định chặt chẽ là thế nhưng không tỉnh thành nào ở miền Trung quản lý được XCC và cho đến nay trong khu vực 9 tỉnh miền Trung từ Quảng Bình đến Khánh Hòa vẫn còn ít nhất là 10.000 XCC ung dung hoạt động,

mà điển hình là Bình Định. Tỉnh này có đến 95% XCC hoàn toàn không hợp chuẩn an toàn nhưng vẫn được lưu thông trên đường, thậm chí hàng trăm XCC đóng mới đã tìm được cách qua mặt các cơ quan chức năng (?), bất chấp lệnh cấm (!) bon bon trên mọi nẻo đường. Một quan chức của huyện Tây Sơn (Bình Định) xác nhận: “Không có XCC thì sẽ lấy gì vận chuyển mía từ trong ruộng, trong núi ra bây giờ? Trâu bò thì không hiệu quả, giá thành vận chuyển đắt; ô tô thì không vào đến tận rẫy được. Không ai nâng cấp XCC cho đủ điều kiện an toàn cả vì cứ để nguyên như thế cũng chẳng ai xét nét gì...”. Trời mưa thì đất chịu. Vậy thì đất đã chịu cảnh XCC mưa ra sao?

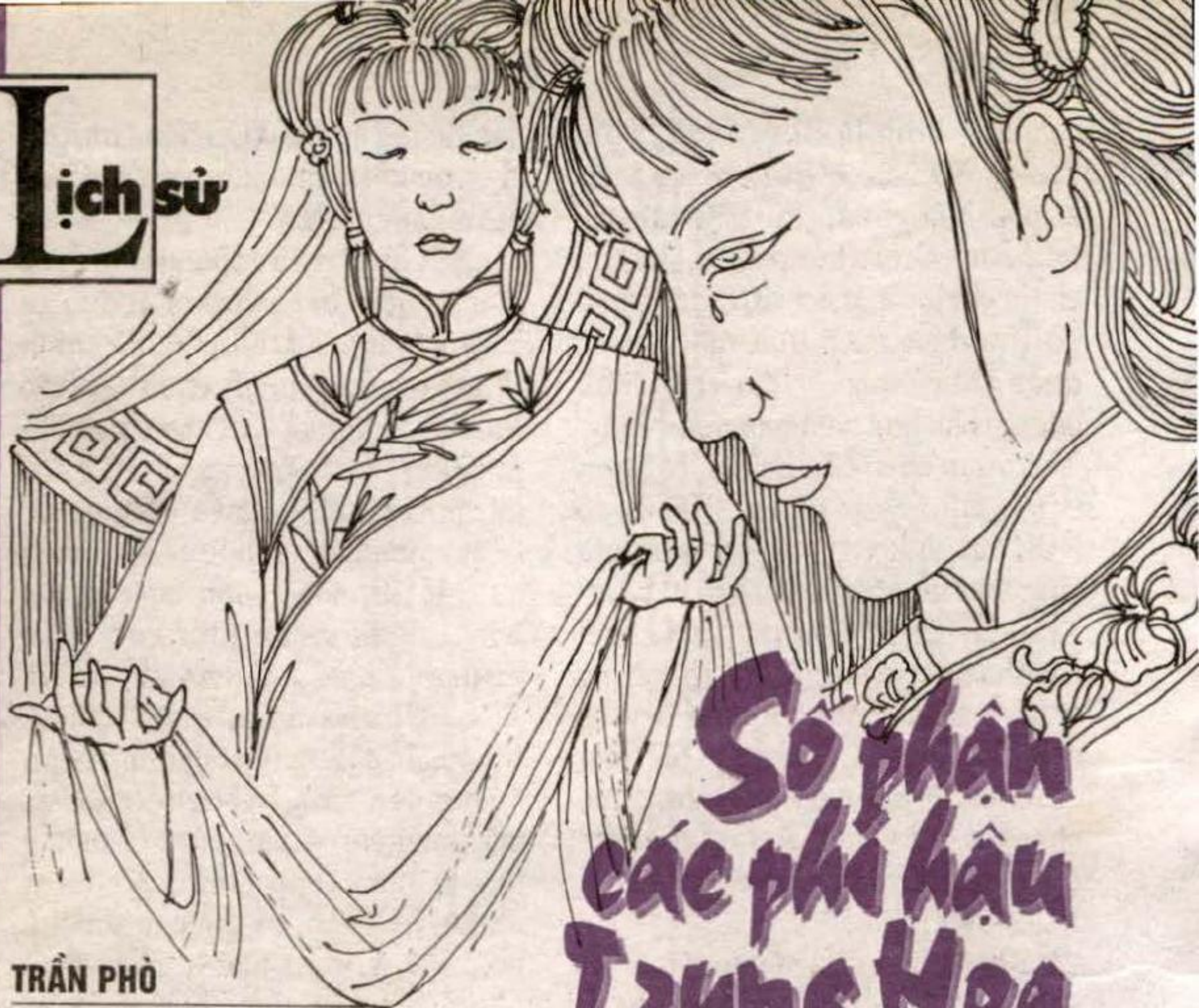
Không quá khó nếu muốn kiểm nghiệm xem nhận định trên chính xác đến mức nào. Mới đây, ngày 31-3-2000, trên tỉnh lộ 640B tại đoạn chạy qua thôn Bình Lâm (Phước Hòa, Tuy Phước, Bình Định), XCC bất hợp pháp do Huỳnh Văn Minh điều khiển (không bằng lái) tông vào mô tô 77-926A5 đang lưu thông cùng chiều, hậu quả đã làm chết tại chỗ cô Nguyễn Thị Kim Hoàng, làm bị thương nặng cô Nguyễn Thị Cẩm Tú. Vào lúc 24 giờ ngày 22-7-2000, Lê Ngọc Anh (1970) lái xe mô tô 77-536Y chở thêm 2 người trong lúc say rượu, đến địa phận xã Hoài Đức (Hoài Nhơn) thì ngã xuống lòng đường. Trong lúc những người dân gần đó còn lao xao, chưa kịp chạy ra để cấp cứu cho 3 thanh niên này thì ngay lúc đó, XCC của ông Lê Văn Lương (Phù Mỹ) trờ tới. Do không có đèn pha chiếu sáng nên

ông Lương đã cho XCC băng tới, cán chết ngay tại chỗ 2 người, 1 người bị thương nặng.

XCC bị cấm lưu thông trên quốc lộ nên mỗi lần có việc phải đưa xe lên quốc lộ, để tránh “đụng” phải thanh tra giao thông, cảnh sát giao thông, các tài xế XCC thường “phi nước đại” và thường gây TNGT sau những nước phi như vậy. Nhiều tài xế ô tô đường dài khi lưu thông trên quốc lộ 19, hoặc đoạn quốc lộ dài hơn 1.000km của khu vực miền Trung đã phải kêu trời khi nói về XCC. Những đoạn quốc lộ này thường bị cắt ngang bởi hàng ngàn đường dân sinh không ưu tiên và một đặc điểm oái oăm của loại đường này là luôn thấp hơn quốc lộ rất nhiều. XCC khi ra quốc lộ thường phải lấy đà thật mạnh, chạy thật nhanh lên trên, lắm khi bị lố đà, xe đâm thẳng ra giữa lòng đường và rất nhiều lần TNGT nghiêm trọng đã xảy ra. Mới đây, trên quốc lộ 19 đoạn chạy qua huyện Tây Sơn, một xe tải do tránh một XCC phi như vậy, tài xế buộc phải “đánh” tay lái gấp, hậu quả nhỡn tiền là xe tải đổ kênh, may mà không có thiệt hại nghiêm trọng về người xảy ra. Có một đề nghị thoát nghe có vẻ hài hước nhưng thật ra đây là chuyện nghiêm túc: trên các báo đài địa phương ở miền Trung, rất nhiều lần người ta đã đề nghị ngành giao thông vận tải bổ sung vào hệ thống bảng báo tín hiệu giao thông một bảng tín hiệu mới: “Lưu ý khu vực có nhiều xe cộc cạch băng ngang”.

(Còn tiếp)

Kỳ sau: NHỮNG CHUYẾN XE BẢO TÁP

TRẦN PHÒ

Số phận các phi hậu Trung Hoa khí vương triều sụp đổ

*Rơi vào bi kịch vong quốc hay
thay đổi triều đại, số phận
của các hậu phi Trung Hoa sẽ
như thế nào? Tự tìm cái chết,
bị kẻ thù sát hại, trở thành
thê thiếp đối phương, bị giáng
xuống thứ dân hay trở thành
một thứ tặng phẩm?*

Những cái chết bi tráng

Tháng 3-1644, quân khởi nghĩa Lý Tự Thành tấn công Bắc Kinh. Biết rõ nguy cơ không có lối thoát, sau một ngày nhốt mình trong Tử Cấm thành, Minh Sùng Trinh bức bách Chu hoàng hậu và Viên quý phi sủng ái nhất của mình tự sát.

Nhìn vị hoàng đế uy quyền ngày nào giờ đang hốt hoảng, Chu hoàng hậu bi phần: "Nếu bệ hạ lắng nghe lời can gián mỗi ngày của thần thiếp thì đâu đến nỗi này". Trở về hậu cung, vị mẫu nghi thiên hạ cuối triều Minh thất cổ tự sát. Dưới sự bức bách của Sùng Trinh, Viên quý phi thất cổ nhưng không chết. Nhà vua rút kiếm với ý định kết liễu cuộc đời người đẹp nổi tiếng một thời này. Nhìn thấy nhiều phi tần đứng cạnh đang run rẩy, Sùng Trinh nổi trận lôi đình, vung gươm giết sạch. Trương Bình công chúa do biến cố bất ngờ chưa kịp hoàn tất việc hôn lễ và một người con khác của Sùng

Trình là công chúa Chiêu Nhân đau đớn kêu than: "Thật bất hạnh cho một gia đình vương giả!". Tiễn tay, Sùng Trinh kết liễu cuộc đời của hai đứa con yêu dấu. Sau đó với sự giúp sức của thái giám Vương Thừa Ân, Sùng Trinh vội vã bỏ lên núi than tự vẫn. Để tỏ lòng trung quân, Vương Thừa Ân cũng thắt cổ bên cạnh vua.

Bấy giờ hậu cung đại loạn. Do sự phản tuyên truyền lan rộng khắp cung đình, mọi người vẫn nghĩ nghĩa quân nông dân là đám "mãnh thú hồng thủy". Nghe tiếng vũ khí va chạm ngoài cổng thành, các cung tần hồn vía lên mây. Cung nữ họ Ngụy kêu to: "Đội quân Diêm vương đã tới. Chúng ta nhất định không chịu nhục. Mọi người hãy tự tìm lấy cái chết!". Nói xong, cô gái nhảy xuống sông tự trầm. Trong khoảnh khắc, trên 200 xác cung nữ ngập đầy sông: họ sẵn sàng chết theo vua mặc dù nhiều người chưa được vua biết mặt.

Đội quân Lý Tự Thành tiến vào cung. Khi phát hiện Viên quý phi còn thở, họ lập tức cứu chữa. Trường Bình công chúa bị phụ vương chém đứt một cánh tay cũng được nghĩa quân cứu sống. Khi lực lượng Lý Tự Thành rút khỏi Bắc Kinh, họ được ổn định cuộc sống và không một ai bị bắt đi như một chiến lợi phẩm. Sau đó, quân Thanh trở lại kinh đô. Để tranh thủ nhân tâm, người kế vị cấp cho Viên quý phi nhà ở, ruộng đất và thực thi chế độ nuôi dưỡng suốt đời.

Trong lịch sử Trung Hoa, nhiều hậu phi đã tự sát khi vương triều sụp đổ. Vào thời Ngũ đại, Tào hoàng hậu mang đứa con còn nhỏ tuổi nhảy vào lửa. Khi nhà Kim diệt vong, hoàng hậu và các phi tần bị quân Nguyên áp giải tới thảo nguyên phương Bắc, một phi tần họ Lý đã tự sát.

Nhưng cuộc tự sát ghê gớm nhất xảy ra vào thời Nam Tống. Tháng 2-1279, vua Tống là Triệu Bính mới 8 tuổi đang du xuân tại Nhạn Sơn với các đại thần Lục Tú Phu, Trương Thế Kiệt. Bất thần, quân Nguyên tấn công. Ngoài phi tần, dĩ nhiên nhà vua còn có quân đội đi theo. Nhưng do thiếu cung tên, lực lượng này không đủ sức kháng cự. Thế là tể tướng Lục Tú Phu cùng vua nhảy xuống biển. Hành động này khiến cung tần, triều thần và tướng sĩ cảm kích. Họ hô vang: "Theo gương bệ hạ, tuyệt đối giữ tròn khí tiết, không khuất phục kẻ thù!". Rồi họ cùng nhảy xuống biển. Những chiến sĩ bị thương cũng cố gắng bò lên núi để lặn xuống biển xa. Dương thái hậu (vốn là Thục phi của Tống Độ Tông, sau khi thành Lâm An bị phá, hoàng hậu bị bắt làm tù binh, Thục phi được phong chức hoàng hậu) đang lánh mình, nghe tin vua nhảy xuống biển, cũng chỉ đạo cung tần, thái giám tự trầm. Trương Thế Kiệt đang cầm đầu một toán quân, cố gắng tìm kiếm thuyền bè. Đụng độ với quân Nguyên, họ không đương cự nổi nên cũng nhảy xuống biển tìm cái chết danh dự. Theo sử sách, cuộc tự sát tập thể này lên đến trên 100.000 người.

Lịch sử cũng ghi chép: phi hậu đầu tiên bị triều đình xử tử là Đát Kỷ. Diệt Trần, đại nguyên súy quân Tùy Dương Quảng (sau là Tùy Dương đế) đã chém đầu 2 người đẹp được sủng ái nhất của Trần Hậu Chủ là Trương Quý phi và Khổng Quý tần. Khi thi hành bản án tử, Dương Quảng cho bịt mắt hai mỹ nhân để khỏi phải mềm lòng vì sắc đẹp của họ. Thế nhưng khi trở thành vua, Dương Quảng còn hoang dâm gấp bội và được mệnh danh là ông vua ăn chơi số một

trong lịch sử Trung Hoa.

Khi Vương Mãng diệt vong, hoàng hậu bị loạn binh sát hại. Hơn nữa, mộ huyết của vợ con họ Vương còn bị khai quật. Tấn Vũ đế đoạt quyền Tào Ngụy, xử tử hoàng hậu nước Ngụy.

Vào thời văn Đường, Chu Ôn không chế triều chính, giết chết Đường Chiêu Tông, lập Viên đế còn nhỏ tuổi kế vị. Sau đó giết Viên đế và Hà thái hậu, Chu Ôn tự phong mình làm vua.

Chiến lợi phẩm

Trong quá trình tấn công và tiêu diệt 6 nước, Tấn Thủy Hoàng thu nạp thêm thiếp cung nữ của "Lục quốc" khiến hậu cung triều Tấn lên tới 3.000 người. Vì thế, Tấn Thủy Hoàng phải xây dựng cung A Phòng rộng 300 dặm vuông để đủ chỗ cho lực lượng mỹ nhân khổng lồ. Cuối đời Tấn, trong cuộc khởi nghĩa nông dân, đầu tiên Lưu Bang tấn công Hàm Dương. Do sự can ngăn của nhóm Trương Lương, Lưu Bang bỏ ý định tiến chiếm bảo vật, tài sản và cung tần của Tấn Thủy Hoàng để giữ vị trí thượng phong về quân sự. Vài ngày sau, Hạng Vũ tiến vào Hàm Dương, nổi lửa thiêu rụi hoàng cung, chiếm phi tần và toàn bộ bảo vật làm của riêng.

Trước áp lực của cuộc khởi nghĩa nông dân, Vương Mãng tự sát. Hoàng hậu vừa mới được san lập và 120 phi tần của Vương Mãng lọt về tay Vương Hiễn. Trong cơn hỗn loạn, Vương Hiễn tập hợp một lực lượng tấn công thẳng vào Trường An, tự xưng là "Hán đại tướng quân", chiếm hoàng cung và toàn bộ phi tần của Vương Mãng.

Nhưng người chiến thắng và chiếm đoạt số lượng phi tần của triều đại trước đông nhất có lẽ là Tấn Vũ đế Tư Mã Viêm. Khi Tư Mã Viêm tấn công Đông Ngô, Ngô

hậu chủ Tôn Hạo tự trói đầu hàng; 5.000 phi tần cung nữ của Tôn Hạo được "áp giải" đến Lạc Dương. Thu nạp những "chiến lợi phẩm" này, Tư Mã Viêm đạt kỷ lục về số lượng phi tần trong lịch sử Trung Hoa với con số chóng mặt: trên 10.000 người!

Tập tục "cướp hôn" nói trên mãi đến đầu đời Minh mới chấm dứt. Khi Chu Nguyên Chương tiêu diệt chính quyền Nguyên Mông, lúc đại quân chưa vào tận Bắc Kinh, hoàng đế của Nguyên triều và các thái hậu, hoàng hậu, phi tần đã đào thoát. Truy kích, quân đội Chu Nguyên Chương bắt được họ, nhưng được lệnh thả ra. Về sau, đại tướng Lam Ngọc tiến quân đến Mạc Bắc, bắt một số phi tần của vua Nguyên, chung sống với họ nhưng không báo cáo về triều đình. Sự việc bại lộ, tướng Lam Ngọc bị tử hình. Tuy nhiên, Chu Nguyên Chương cũng từng "xé rào" về chuyện chiếm hữu một ái thiếp của Trần Hữu Lượng. Khi tiêu diệt "Hán đế" Trần Hữu Lượng, để trả thù người từng gây cho mình nhiều điều căm phẫn, Chu Nguyên Chương chiếm ái thiếp của kẻ thù trong một thời gian ngắn.

Nam Hung Nô công hãm Tây Tấn, bắt được vô số phi tần của vua Tấn, nhưng đại tướng Lưu Diệu chỉ chọn Dương hoàng hậu của Tấn Huệ đế. Khi xưng đế, Lưu Diệu phong họ Dương làm hoàng hậu của mình và rất tự hào về người phụ nữ này. Vào thời Ngũ đại, Hậu Đường mất nước, nhiều phi tần lọt vào tay Thạch Kính Đường. Thế nhưng, Thạch Kính Đường chỉ chọn một vương phi sủng ái nhất của Đường Minh Tông là Hoa Kiến Tu. Nam Đường diệt vong, Lý Hậu Chủ và nhiều phi tần bị giải về Biện Kinh. Nghe đồn Tiểu Chu Hậu cực

kỳ điểm lệ, Tống Thái Tông nuôi ý định chiếm hữu. Nhưng vì Tống Thái Tổ Triệu Khuông Dã phong Lý Hậu Chủ làm Vi Mệnh hầu, cho chung sống với Tiểu Chu Hậu nên Tống Thái Tông đành nuốt hận chờ thời. Tống Thái Tổ mất, Thái Tông lên ngôi và lập tức thực hiện giấc mơ ôm ấp từ lâu. Mượn danh nghĩa ban tặng thức ăn, Thái Tông đầu độc Lý Hậu Chủ và đưa Tiểu Chu Hậu về cung. Mặc dù bất thuận, Tiểu Chu Hậu vẫn bị Tống Thái Tông cưỡng bức. Theo truyền thuyết, các họa sĩ cung đình từng vẽ bức tranh Tống Thái Tông bức bách Tiểu Chu Hậu với sự trợ lực của mấy võ sĩ.

Tặng vật

Có trường hợp, phi hậu trở thành tặng vật khi vương triều sụp đổ. Người mở đường cho "tập tục" này là Tư Mã Ý. Thời Tam Quốc, khi Tào Mao tại vị, do bất hòa với quyền thần Tư Mã Ý, họ Tào bị sát hại. Hoàng hậu của Tào Mao được Tư Mã Ý trao tặng cho hàng thần đến từ nước Ngô là Ngô Nhất.

Nổi tiếng nhất trong tình huống này là Thục phi Phùng Tiểu Lệnh thời Bắc Tề. Tiểu Lệnh vốn là hoàng hậu thứ ba của Cao Vĩ, giỏi đàn tì bà, sành ca nhạc và rất thông minh. Được sủng ái rất mực, Tiểu Lệnh lúc nào cũng ngồi cùng chiếu, đi cùng xe và nguyện ý cùng chết một nơi với vua. Điều này khiến Cao Vĩ bỏ phế chính sự, chỉ lo tẩm hoan tác lạc với Phùng Tiểu Lệnh. Khi quân Chu tấn công Bình Dương, Tấn Dương, tướng sĩ hy sinh kháng cự, Cao Vĩ và Tiểu Lệnh vẫn ung dung sẵn bắn. Quân sĩ cấp báo và thỉnh cầu Cao Vĩ trở về phòng ngự đang lúc Tiểu Lệnh say đuối con mồi. Chiếu ý người đẹp, Cao Vĩ vẫn tiếp tục cuộc săn. Đến lúc trở về, Tấn Dương bị chiếm lĩnh. Quân đội chủ lực của Tề đang đào chiến

hào, chuẩn bị phá thành, Cao Vĩ ra lệnh tạm dừng để Tiểu Lệnh... tham quan trận địa. Tiểu Lệnh muốn "biểu diễn thời trang", từ thay đổi y phục sẵn bắn đến mặc triều phục và hóa trang. Chưa hết, Tiểu Lệnh còn đề nghị được đến Tây Sơn để xem dấu chân thánh nhân. Cao Vĩ lập tức hạ lệnh mang vật liệu làm cầu, phá thành làm phương tiện leo núi. Đến chiều, khi cuộc du ngoạn chấm dứt, đại quân Tây Chu đã hoàn toàn làm chủ tình thế. Bất chấp tướng sĩ phải tẩm mình trong bể máu, Cao Vĩ cố đưa Tiểu Lệnh chạy về Nghiệp Thành. Cao Vĩ đến đây trước, cho đóng kín cửa thành để ngăn chặn quân Chu truy đuổi. Ngay cả thái hậu lánh nạn đến đây, Cao Vĩ vẫn không mở cửa thành. Nhưng khi Tiểu Lệnh tới, Cao Vĩ ra lệnh cho binh sĩ nghênh tiếp từ nơi cách thành 10 dặm. Nghiệp Thành thất thủ, Cao Vĩ bỏ mặc thái hậu và mọi người thân khác để một mình cùng Tiểu Lệnh đào thoát về Thanh Châu. Nhưng chưa kịp nghỉ, họ đã bị quân Chu bắt giữ.

Sau khi bị giải về Trường An, không hề đau khổ vì mất nước hay lo nghĩ đến mẫu thân, Cao Vĩ đề nghị Chu Vũ Đế cho gặp Tiểu Lệnh. Chu Vũ Đế chấp thuận. Nhưng khi nghe Cao Vĩ và Tiểu Lệnh chỉ vui đùa trong thú vui nhục thể, Vũ Đế đã cho giết Cao Vĩ và tặng Tiểu Lệnh cho Ninh Văn Đạt. Chẳng mấy chốc, Ninh Văn Đạt cũng say đắm Tiểu Lệnh đến mức không thể rời xa. Vì sợ thân vương Ninh Văn Đạt bị mê hoặc, ba năm sau, vua ra lệnh tặng Tiểu Lệnh cho Lý Tuân để gia đình họ Lý sửa trị người đàn bà ghê gớm này. Bị đánh phủ đầu theo gia pháp, Tiểu Lệnh bèn thắt cổ tự sát.

(Theo Trung Hoa cổ sử)

Thanh tra Derick Norsworthy

Những cuộc đấu trí

CỦA
CÔN BĂNG

CẢNH SÁT THẾ GIỚI

Kỳ 1: NỤ CƯỜI THÁNH THIÊN

Phá án là một từ ngắn gọn và dễ hiểu nhưng phía sau từ ấy là những cuộc đấu trí căng thẳng mà điện ảnh và văn học đã nhiều lần mô tả. Trên khắp hành tinh, đủ loại tội phạm đang đe dọa cuộc sống của rất nhiều người vô tội. Bọn chúng có thể chỉ là những băng chuyên ăn cắp điện thoại di động ở châu Âu, bắt cóc tổng tiền ở châu Á hoặc giết người ở châu Phi. Tìm ra được thủ phạm và buộc chúng phải cúi đầu nhận tội nhiều khi là một công việc hết sức gian nan, đòi hỏi chỉ số thông minh cao. Nhiều thanh tra và thám tử ở các nước đã thật sự phải dùng đòn cân não...

Đối mặt với tội ác ghê tởm

"Ngực của con bé Georgina Zweni có mùi như loài mực thè". Đó là câu nói của Stewart Wilken, một tên giết người hàng loạt ở Nam

Phi chuyên hãm hại phụ nữ và trẻ em rồi ăn thịt nạn nhân. Gã là thợ câu ở cảng Elizabeth. Gã thường gỡ trong lưới những con cá thu, những con bạch tuộc và nhất là

mục thể, nên mới có câu nói rùng rợn ấy. Tối hôm ấy, Stewart trở lại đất liền sau một chuyến đi biển dài đến 3 tháng. Tại góc phố Sydenham, gã gặp Georgina Zweni, một phụ nữ da đen, 32 tuổi, hành nghề mại dâm. Gã điên lên vì đã 3 tháng nay không có da thịt đàn bà. Gã chụp cái áo lên mặt cô ta, siết cổ nạn nhân cho đến chết. Lần này, cũng như trước, gã lấy ra con dao sắc lẹm, cắt bộ ngực của Zweni.

Mẹ của Stewart bỏ rơi gã từ lúc gã còn để chỏm. Vợ gã cũng thế. Gã đâm thù hận đàn bà. Tất cả các thi thể nạn nhân của hắn đều ở trong tư thế lâm cảnh sát rùng mình: hai chân giăng ra, chân phải bị bẻ gãy đến đầu gối, ngực bị cắt, cổ bị siết...

Thanh tra Derick Norsworthy, 32 tuổi, được phân công phá vụ án này, lại có vẻ như một nghệ sĩ lãng tử hơn là một người chuyên đi lùng bọ tội phạm man rợ nhất hành tinh. Thế nhưng trong biệt đội hình cảnh, chẳng ai dám chế giễu cái vẻ ngoài "mãng sữa" ấy. Anh rất thích đọc các giáo trình và tư liệu về tâm lý học, đặc biệt là phân tâm học của Sigmund Freud. Chính những kiến thức nghiêm túc này đã nhiều lần giúp anh phá án. Từ lúc lên 10, Derick đã say mê bộ phim *Giác quan thứ sáu* (chuyển thể từ tiểu thuyết của nhà văn Mỹ Thomas Harris) kể về một nhân viên FBI (Cục Điều tra liên bang Mỹ) theo đuổi một tên giết người hàng loạt.

Mỗi lần mọi người phát hoảng

lên khi thấy thi thể nạn nhân của Stewart, viên thanh tra này vẫn hết sức điềm tĩnh. Anh đang sống trong một đất nước 40 triệu dân nhưng có đến 12.000 vụ giết người và 50.000 vụ hãm hiếp/năm! Cảng Elizabeth là một trong những khu vực lộn xộn và nguy hiểm nhất thế giới. Suốt thời kỳ mà chủ nghĩa Apartheid hoành hành ở Nam Phi thì bến cảng này là nơi để tra tấn và giết chóc. Rất nhiều lãnh tụ da đen đã bị đánh đập và thủ tiêu ở đây. Năm 1994, một phụ nữ trẻ tên Alison bị 2 người đàn ông đâm vào bụng. Chị vẫn còn kịp bung cả bộ ruột xổ tung và chạy đến đồn cảnh sát. Derick không lạ gì với những chuyện ấy.

Ngày 25-5-1996, cô gái điếm Katriena Claasseen 22 tuổi bị giết. Thi thể trần truồng cũng bị siết cổ, chân cũng giăng ra. Trên bức tường gần đấy là dòng chữ: "Em không thể đi đâu cả". Ngày 9-8-1996, trung sĩ Haswell phát hiện một xác bé trai (da đen) đang thối rữa trong một bụi cây ở khu Fort Frederick. Hai bàn chân của nạn nhân được bôi giấm để chó không đánh hơi được sớm. Vài ngày sau, người ta lại tìm thấy xác của em Wané Wilken, 12 tuổi, đúng hơn chỉ là một bộ xương, vì em đã mất tích hơn 1 năm. Tất cả có vẻ không ăn nhập gì, nhưng cái chi tiết "hai chân giăng ra và chân phải bị bẻ đến đầu gối" cho thấy thủ phạm chỉ là một.

Vũ khí quyết định

Ngày 25-1-1997, lại một bé trai

Tên sát
nhân
Stewart
Wilken

12 tuổi mất tích. Tên em là Henry Bakers. Thịnh thoảng, mẹ của em có đi lại với Stewart. Nhưng chẳng có bằng chứng gì để kết tội gã được. Tên thợ câu da trắng 31 tuổi này vẫn ung dung tự tại, thậm chí còn ra vẻ đau khổ, thúc giục cảnh sát “cố gắng tìm ra thủ phạm nhanh nhanh lên, vì tôi rất hay đi chơi với thằng bé, tôi thương nó lắm”. Nhưng cảnh sát đã cảm thấy rằng gã thợ câu này có cái gì đấy bất thường. Derick và gã chạm trán nhau tại Sở Cảnh sát trên phố Darling. Cả hai ngồi đối diện trong một văn phòng nhỏ xíu. Lúc này, Stewart chỉ là một kẻ bị tình nghi. Thoạt tiên, gã hết sức giận dữ, làm toáng lên vì “bị xúc phạm đến nhường này”. Derick hiểu ngay rằng không thể đánh trực diện. Anh chẳng hề phát ngôn một câu nào gợi lên mối quan hệ giữa Stewart và các nạn nhân. Anh hỏi Stewart: “Thời thơ ấu của anh thế nào? Kể cho tôi nghe được không?”. Các đồng nghiệp lặng lẽ theo dõi buổi “hỏi han” kéo dài suốt 5 giờ đồng hồ này. Stewart biểu lộ một

trí nhớ kinh khủng: gã không quên bất cứ chi tiết nào. Và Derick đã biết rằng lúc Stewart mới 6 tháng tuổi, cha gã đã bỏ rơi 2 chị em gã trong một buồng điện thoại công cộng. Một gã đàn ông khác đã đến với ba mẹ con và dùng nhục hình với họ: Stewart phải ăn chung với con chó trong một cái gà-mên. Rồi hắn đã di đầu thuốc lá cháy đỏ vào cơ thể Stewart và hăm hiếp con ghê. Một bà hàng xóm chịu không nổi đã đem gã về nuôi và đặt cái tên mới là Stewart Wilken. Nhưng rồi chính bà này cũng dùng roi vọt và gót giày để “trò chuyện” với Stewart. Thằng bé rất nhiều lần đã cắn vào ngực của bà ta. Ở trường, Stewart luôn bị bạn bè cô lập và trêu chọc. Sau đó, một vị linh mục đã đỡ đầu cho Stewart lúc gã lên 10. Gã thú thật với Derick: “Đây là lần đầu tiên, tôi kể về đời mình đây”. Sợi dây giữa họ đã thắt lại.

Trên tường, Derick có treo ảnh đứa con gái 2 tuổi của anh, mặc váy và đội mũ trông rất dễ thương. Thịnh thoảng, Stewart lại lên nhìn bức ảnh với vẻ thêm thương khi kể về những vụ cưỡng bức mà gã phải chịu thời thơ ấu. Gã cũng dè dặt nhìn cả lối bằng khen và giấy chứng nhận của Derick, chuyên gia chống tội phạm tình dục và giết người hàng loạt. Ai sẽ thắng ai trong cuộc đấu trí này? Đến một lúc, bất ngờ Derick gầm lên: “Chính mày đã giết người. Tao sẽ bắt mày”. Stewart cứng đờ cả người và luôn mồm kêu gào. Derick đi ra, để gã ở lại một mình. Chính xác là với bức ảnh của

con gái anh. Nửa giờ sau, không chịu nổi ánh mắt và nụ cười thánh thiện trong bức ảnh, Stewart suy sụp ngay. Gã thú nhận tất cả, kể cả những chi tiết rùng rợn như hãm hiếp cả thi thể của những nạn nhân nhỏ tuổi, những cái xác bắt đầu thối rữa.

Gã đồng ý đưa cảnh sát đến những nơi gã đã phạm tội, với điều kiện duy nhất là Derick phải đi theo. Gã thú nhận là "chỉ có ông ta mới hiểu tôi". Lúc này, Stewart chỉ thú nhận 8 vụ giết người: 5 gái điếm và 3 trẻ em. Derick nhìn thẳng vào mắt gã: "Chưa hết". Gã đáp lại: "Vâng. Còn". Gã thú nhận thêm 4 vụ nữa. Rồi đột nhiên, Stewart trầm giọng: "Mày không hề có tài, chính bức ảnh con gái

Derick thuộc loại gan lì số một, nhất định truy lùng bọn giết người hàng loạt đến tận xó xỉnh vô danh nhất và chấp nhận mọi thách thức. Anh được xem là thanh tra kiêm thám tử giỏi nhất và dũng cảm nhất ở cảng Elizabeth, Nam Phi. Derick từng tham gia nhiều khóa huấn luyện đặc biệt của FBI, thử lửa ở nhiều "chiến trường" khốc liệt và phức tạp bậc nhất.

mày buộc tao thú tội". Derick điềm nhiên: "Biết rồi".

Sự kiện này xảy ra vào tháng 7-2000, kết thúc một trong những câu chuyện ghê tởm nhất trong lịch sử bọn giết người hàng loạt nhờ sự kiên nhẫn và óc phán đoán của thanh tra Derick. (Còn tiếp)

(Theo Le Nouvel Observateur, 8.2000)

SÂN VẬN ĐỘNG OLYMPIC SYDNEY

Sân vận động Olympic Sydney là nơi sẽ diễn ra lễ khai mạc và bế mạc Thế vận hội 2000 tại Sydney (Úc). Sau đây là một vài con số về sân vận động này:

- Chi phí xây dựng: 690 triệu đôla Úc. Khởi công: tháng 9-1996; hoàn tất: tháng 3-1999, tốn hết 22.000 tấn thép và 1 triệu viên gạch.

- Sức chứa: 110.000 người.

- Điểm cao nhất: 58m. Diện tích khu vực chiếm 16ha. Diện tích mái sân vận động 30.000m²; nhịp vòm chính dài 295m, có thể chứa 4 chiếc Boeing 747 nằm sát cạnh nhau.

- Số cổng ra vào: 92.

- Tiện nghi: có 125 phòng riêng, 160 khu vực dành cho các đội, 1.500 phòng vệ sinh; 7 khách sạn mini, 192 quầy bán thức ăn và uống; 53 quầy bar.

HỒNG LOAN

(Theo The Sun Herald)

**VÀ
CUỘC
KHÁM PHÁ**

TRẦN QUỐC TOÀN

Hoàng Ly trong tác phẩm nghệ thuật trình diễn của mình

NGHỆ THUẬT TRÌNH DIỄN

Hoàng Ly sinh năm 1975 tại Hà Nội. Ngay từ khi còn là sinh viên ĐH Mỹ thuật TP. Hồ Chí Minh, cô đã có tranh nằm trong số 10 tranh đẹp trong triển lãm tranh họa sĩ trẻ TP. Hồ Chí Minh, đã có triển lãm riêng cùng một người bạn đồng khóa, đã có tranh bày ở Triển lãm Mỹ thuật toàn quốc. Năm 1995, cô được giải khuyến khích cuộc thi thơ "Bút Mới" do báo Tuổi Trẻ tổ chức. Liên năm sau - 1996, giải nhất cuộc thi này thuộc về Hoàng Ly. Năm 1998, Hoàng Ly được Hội Nhà văn Việt Nam mời tham gia Hội nghị những người viết văn trẻ. Năm 1999, Hoàng Ly xuất bản tập thơ Cỏ Trắng, tập thơ giúp Hoàng Ly nhận được giải Mai vàng của báo Người Lao Động. Trong năm 2000 này, Hoàng Ly thử sức mình trong một ngành nghệ thuật còn khá là mới mẻ với người Việt Nam: Performance art - nghệ thuật trình diễn (NTTD).

Từ một lời mời và định nghĩa về môn nghệ thuật hiện đại

Câu chuyện bắt đầu với Hoàng Ly vào

một ngày trong năm 1999 khi cô được xem ông Seiji Shimoda - người phụ trách NIPAF (Liên hoan quốc tế NTTD do người

Nhật tổ chức) "bày" tác phẩm NTTD của mình tại phòng tranh Không Gian Xanh thuộc Bảo tàng Mỹ thuật TP. Hồ Chí Minh. Cô thấy chính ông Shimoda bước ra giữa phòng triển lãm, đứng trước một mặt ghế nhỏ có đặt mấy cái ly thủy tinh trong suốt và vài quả trứng gà. Ông Shimoda đập trứng lên miệng ly thật nhẹ để cái được những quả trứng lên miệng ly. Dù được cái như vậy, lòng trắng, lòng đỏ trứng gà vẫn chảy vào ly. Ông Shimoda cầm ly lên uống để rồi không biết bằng cách nào, trên mỗi cánh tay của Shimoda lủng lẳng 2 sợi dây treo 2 vật tròn như 2 quả trứng, ông giang tay gánh 4 quả trứng đựng đưa và bước đi rất thận trọng...

Một tác phẩm NTTD chỉ là thế thôi ư? Thấy là lạ, Hoàng Ly mạnh dạn tìm gặp tác giả để hỏi đến nơi đến chốn. Sự tìm hiểu cẩn kẽ của cô gây được niềm tin ở Shimoda. Biết cô là họa sĩ lại là người làm thơ, ông mời Hoàng Ly tham gia một liên hoan NTTD do NIPAF tổ chức tại một số nước châu Á. Còn đang phân vân đi hay không thì Hoàng Ly được bà Nga, chủ phòng tranh Không Gian Xanh động viên: "Nên đi để tìm hiểu. Mình cần biết những gì thế giới đã làm, để có ứng xử của chính mình. Cô sẽ lo cho cháu nửa chi phí"! Thế là Hoàng Ly nhận lời.

Nhận cuốn băng ghi hình những liên hoan NIPAF đã tổ chức, xem người năm châu bốn biển làm NTTD như thế nào, xem rồi, cô họa sĩ trẻ nhận ra NTTD là một hình thức nghệ thuật phối hợp các yếu tố sân khấu, âm nhạc và các nghệ thuật thị giác, NTTD đưa tới cho người họa sĩ nhiều ngôn ngữ thể hiện hơn khi muốn "trình diễn" một ý tưởng.

Nhân một ngày tới chơi nhà Hoàng Ly, được xem cuốn băng video kia, chính người viết bài này cũng muốn tìm hiểu NTTD. Thật may anh bạn Khang Thụy, người rất rành các ngõ ngách Internet đã dẫn tôi đến với cụm từ *Performance art*:

một tác phẩm NTTD phải rất độc lập, không xuất phát từ tiền lệ nào, vì thế không có quy chuẩn để có thể biên tập nó. Đó là thứ nghệ thuật thích hợp với nhịp sống nhanh ở thời hiện đại vì từ ý tưởng đến thực hiện chỉ là một thời gian ngắn, trong một không gian hạn hẹp (một quán cà phê cũng đủ) và không cần bài trí tốn kém. Trong không gian như thế, NTTD có thể bao gồm cả khán giả thưởng thức nó nhưng thường rất hạn chế, chỉ vài chục người. NTTD đề cao sáng tạo, dù vẫn thể hiện một ý tưởng, một đề tài nhưng lần trình diễn sau phải khác lần trình diễn trước. NTTD rất súc tích, không quá 15 phút cho một tác phẩm, vì thế, để tiện cho người xem, các tác phẩm NTTD thường cùng xuất hiện trong một festival...

Cũng trên mạng, có một định nghĩa khác, trong lời kể của Jack Bowman: "Lúc tôi thực hiện tác phẩm NTTD then chốt đầu tiên của mình ở Cleveland ngày 9-4-1993, tôi đã đưa ra một diễn viên, trên trang phục anh ta tôi ghi dòng chữ "Hành động là chân lý. Không có gì khác vốn từng được ghi nhận là chân lý ngoại trừ hành động. Không có gì khác từng được nói lên là chân lý ngoại trừ hành động. Duy nhất chỉ là hành động". Đây là định nghĩa thỏa đáng nhất mà tôi nhận thức được về NTTD".

Khi biết định nghĩa này, người cha thi sĩ của Hoàng Ly nói với cô rằng, có lẽ người Trung Quốc cũng đề cao tính hành động của NTTD nên họ dịch Performance art là hành vi nghệ thuật. Ông nói, phải hiểu hành động trong hành vi nghệ thuật trong Performance art như là thăng hoa của sáng tạo. Và ông động viên con gái bằng cách nói rằng chính các thi sĩ cũng cần có NTTD của giới mình.

Đến tác phẩm của Hoàng Ly

Sự chuẩn bị rồi cũng xong, kể cả việc Hoàng Ly phải nhờ người ra Hà Nội mua sắm đạo cụ trình diễn - 2 đôi guốc mộc

Một tác phẩm nghệ thuật trình diễn của Adina Bar-On, người Israel

vào thau nước mát và đứng thẳng, khoe khuôn mặt vừa được nước rửa sạch.

Trình diễn của Hoàng Ly luôn được chú ý, không rõ là vì tính trong sáng, tích cực của bản thân trình diễn này hay là vì lần đầu tiên trong khuôn khổ liên hoan NIPAF có một người Việt Nam, lần đầu tiên, một phụ nữ Việt Nam đưa tác phẩm NTTD của mình ra với thế giới.

Được hỏi tại sao lại "nghịch" nước trong tác phẩm của mình, Hoàng Ly trả lời: "Tôi muốn nói về mạng thủy của tôi, về giới nữ của tôi. Phụ nữ mềm như nước, mạnh như nước. Như nước, phụ nữ sinh ra thế giới này và rửa sạch nó..."

Cô gái mạng thủy Hoàng Ly đã phần nào rửa sạch cho tôi sự mù mờ về NTTD khi tôi hỏi chuyện để viết bài này. Kết thúc buổi nói chuyện, Hoàng Ly rủ tôi cùng đi xem NTTD do một người Thái Lan trình bày ở Bảo tàng Mỹ thuật TP. Hồ Chí Minh, vào buổi chiều ngày 24-8-2000 với mục đích quảng bá cho NTTD.

Buổi trình diễn này chỉ có mười mấy khán giả. Đó là đã kể cả một vị khách không mời, một du khách trẻ người Nhật, tới bảo tàng xem tranh, nhân thể ngồi vào xem NTTD, xem họa sĩ Chumpon Apisuk xây dựng tác phẩm của mình cùng 6 con vịt Donald bằng nhựa. Kết thúc buổi trình diễn, tôi cùng Hoàng Ly hỏi chuyện anh thanh niên Nhật Bản kia và được biết lần đầu tiên anh ta được xem NTTD. Người dân ở một nước đã tổ chức các festival NTTD mang tầm quốc tế, còn lạ lẫm thế với NTTD, hướng chi người Việt Nam ta. Và tôi hiểu, việc khám phá của Hoàng Ly là cần thiết. Cuộc khám phá của các họa sĩ trẻ hướng vào NTTD còn tiếp tục vì sau buổi trình diễn, ông Chumpon Apisuk đã có thư mời 3 họa sĩ trẻ TP. Hồ Chí Minh tham gia liên hoan NTTD mang tên ASIATOPIA tổ chức ở Thái Lan vào tháng 11-2000. ■

kiều xưa - và lên đường tham dự festival NTTD, lần lượt qua Macao, Hong Kong, Nhật Bản. Tại các nơi này, Hoàng Ly "bày" tác phẩm NTTD của mình tất cả 6 lần. Không lần nào lặp lại nhưng cái cốt lõi, cái "lòng bản" có thể thấy ở những lần trình diễn này là:

Một thau nước đặt giữa sàn diễn. Hoàng Ly đi guốc mộc bước quanh thau nước, tiếng các bước chân guốc mộc tạo ra âm thanh và tiết tấu. Một khán giả dưới khán phòng cầm đôi guốc mộc khác trên tay gõ xuống sàn, hòa âm với người đi. Hoàng Ly ngồi xuống bên thau nước, soi mặt xuống nước, lấy tay khỏa nước, vẩy nước lên mặt mình. Bất ngờ, cô cầm cái túi nhựa đen đã để sẵn từ trước, rũ tung những túi nylon trắng và các cọng thun đỏ chứa trong túi, tạo một mảng màu trắng đỏ lung linh. Hoàng Ly đóng nước trong thau vào 9 cái túi nylon trong suốt vừa rơi ra. Mỗi túi đều được đưa lên cột dây thun, với cách cột mỗi lần mỗi khác và được cách điệu như múa trong chèo cổ. Hoàng Ly nhìn ngắm người xem qua các bịch nước vừa buộc. Lại bất ngờ, cô ném những bịch nước. Có bịch rơi vỡ, bịch chưa vỡ, cô đập cho vỡ ra rồi hối hả dùng tay vục nước trên sàn vào thau... Hoàng Ly bước

• **TỪ NGÀY 1-9-2000, BẮT ĐẦU LƯU HÀNH TIỀN GIẤY MỆNH GIÁ 100.000 ĐỒNG.** Việc phát hành loại tiền mới này nhằm giảm sức ép về cung ứng tiền mặt, giảm chi phí in ấn, vận chuyển và các chi phí tổn kém khác và một phần để chống lại hoạt động in tiền giả.

• **TUẦN LỄ CÔNG NGHỆ THÔNG TIN VIỆT NAM 2000 (ITW-2000) VÀ VIỆT NAM COMPUTER WORLD EXPO 2000 (VCW-2000)** do Hội Tin học TP. Hồ Chí Minh, Tập đoàn IDG World Expo (Asia), Phòng Thương mại và công nghiệp Việt Nam phối hợp tổ chức tại Trung tâm triển lãm và hội chợ quốc tế TP. Hồ Chí Minh từ ngày 6 đến 9-9-2000 gồm 76 đơn vị tham gia. Các nội dung chính: triển lãm, hội thảo, trao giải và trao học bổng cho sinh viên xuất sắc chuyên ngành công nghệ thông tin, có hoàn cảnh khó khăn.

• **TRUNG TÂM DỊCH VỤ KHÁCH HÀNG SIEMENS** do Hãng điện thoại di động Siemens và Công ty Viễn Tuyến phối hợp tổ chức đã được khai trương ngày 29-8-2000 tại 205 Cách Mạng Tháng Tám, TP. Hồ Chí Minh. Đây là nơi thử nghiệm, giới thiệu sản phẩm Siemens và cung cấp tốt hơn dịch vụ sau bán hàng.

• **MỨC TIÊU THỤ THỊT BÌNH QUÂN MỖI NĂM CỦA MỘT NGƯỜI VIỆT NAM HIỆN NAY:** 17,28kg thịt lợn, 3,42kg thịt

gà, 1,72kg thịt trâu bò.

• **CÔNG TY CÔNG NGHỆ THÔNG TIN LỚN NHẤT THẾ GIỚI IBM VỪA CÔNG BỐ DÒNG MÁY TÍNH MỚI:** All-in-one IBM NetVista X40, Legacy-Free IBM NetVista S40, IBM NetVista A40 và A40p, với nhiều ưu điểm như: màn hình phẳng, gọn, tiết kiệm không gian, tốc độ truy cập nhanh và tiện lợi cho mọi đối tượng công việc.

• **MỘT TÀI LIỆU THUYẾT LUẬN VỀ THƠ CỦA NHÀ HIỀN TRIẾT KHỔNG TỬ** vừa được phát hiện tại Thượng Hải - Trung Quốc. Trong khi sắp xếp lại các sách cổ, người ta tìm thấy 30 thẻ tre ghi nội dung thuyết luận của Khổng Tử. Đáng chú ý là một số bài thơ được khắc trên những thẻ tre này có đề mục, trật tự và cách dùng từ cho thơ có nhiều điểm khác lạ so với *Kinh thi* cổ của Trung Quốc còn lưu truyền đến ngày nay. Viện bảo tàng Thượng Hải đã đặt tên chung cho thuyết luận này là *Trúc thư Khổng Tử thi luận* (Thuyết về thơ của Khổng Tử trên sách bằng thẻ tre). Các nhà thư pháp cho biết chữ khắc trên những thẻ tre do một người khắc, nét chữ đều và mang tính thẩm mỹ cao.

• **TẠO ĐIỀU KIỆN CHO NGƯỜI NÔNG DÂN TIẾP CẬN INTERNET** là chủ trương đang được chính phủ Hàn Quốc nhắm đến. Biện pháp này nhằm giúp họ nắm các thông tin về vụ mùa, giá

cả, kinh nghiệm làm nông và trao đổi với nhau về kỹ thuật nông nghiệp. Một xe buýt lưu động của Bộ Nông lâm nghiệp nước này được trang bị đầy đủ thiết bị tin học đã đến những làng xa xôi dạy vi tính cho nông dân, mỗi đợt hai ngày... Một nông dân tên là Kim Myung Kwan nhờ nắm bắt được các thông tin qua mạng Internet mà số lượng dưa bán được của ông tăng lên 30% so với trước.

• **MỚI 18 THÁNG TUỔI ĐÃ BIẾT SOẠN VÀ GỬI EMAIL** (thư điện tử) cho người thân là nét độc đáo của cậu bé Ajay Puri, người Ấn Độ, hiện sống cùng cha mẹ ở Thái Lan. Năm nay Ajay vừa tròn 3 tuổi, đã có một website riêng trên mạng Internet và năng khiếu đặc biệt trong việc sử dụng máy tính. Tên của em được ghi vào Sách kỷ lục thế giới Guinness và xuất hiện trên hầu hết các phương tiện truyền thông quốc tế như CNN, BBC, Zee TV, Star plus, báo *Time*, *Asian Business*...

• **MỘT PHÁN QUYẾT GÂY CHẤN ĐỘNG DU LUẬN** vừa được một thẩm phán tòa án tối cao Anh đưa ra, theo đó các bác sĩ phẫu thuật được phép mổ tách một trường hợp song sinh dính nhau, dù cho điều này có đi ngược lại ý muốn của cha mẹ chúng. Giải thích cho quyết định táo bạo của mình, thẩm phán Johnson nói nếu như không thực hiện mổ tách, cả hai đứa bé sẽ chết trong vòng vài tháng. Cha mẹ của hai em bé song sinh đang xem xét có nên nhờ luật

sư kháng án hay không.

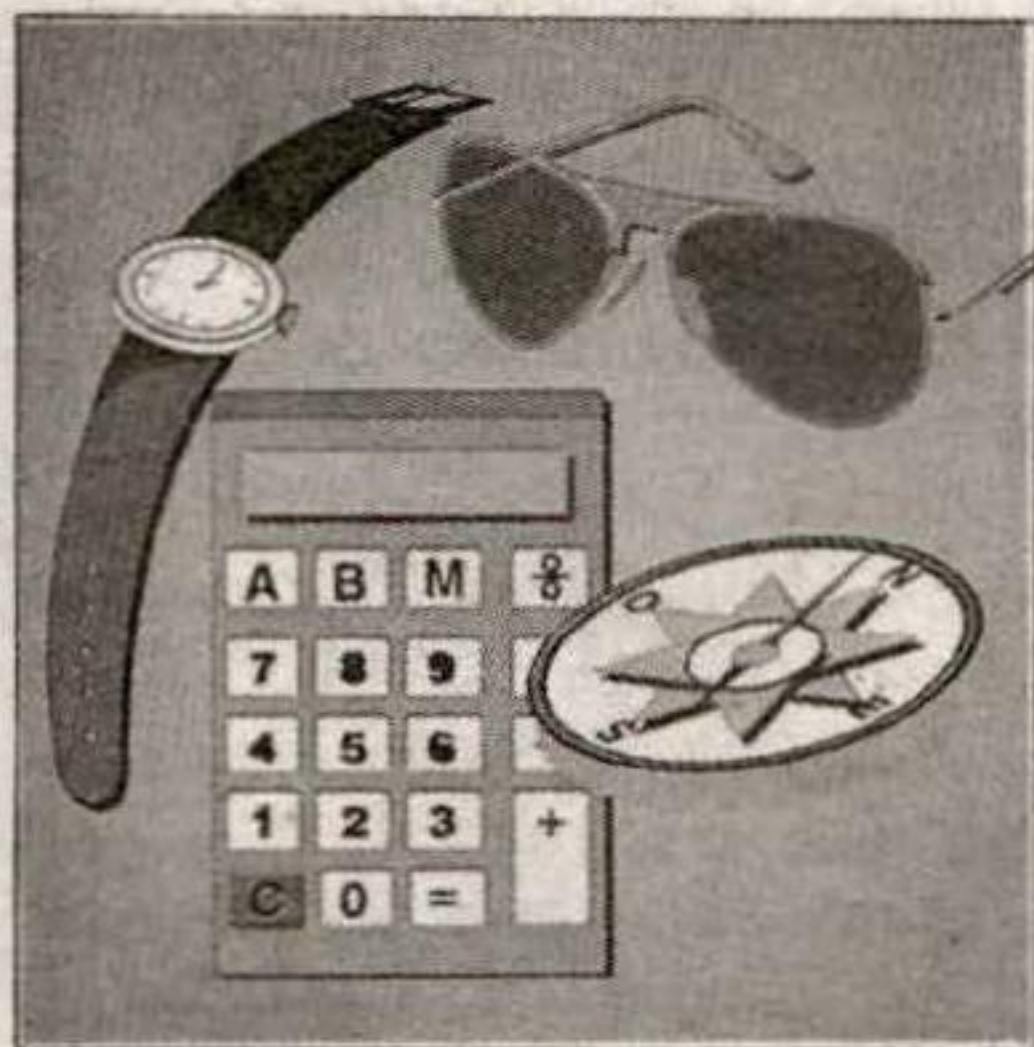
• **NUỐC BỌT CŨNG CÓ THỂ LÂY TRUYỀN VIRUS HIV**, đó là cảnh báo của nhà khoa học người Pháp L. Montaignier, chủ tịch Quỹ nghiên cứu và ngăn ngừa bệnh AIDS, được đưa ra tại hội thảo khoa học quốc tế về bệnh AIDS tổ chức ở Campala (Uganda). Nhiều nhà khoa học lâu nay vẫn xem thường nguy cơ lây truyền HIV/AIDS trong việc hôn nhau, nhưng gần đây các đồng nghiệp của L. Montaignier đã chứng minh được rằng nước bọt là môi trường tích tụ HIV. Ngoài ra, Montaignier cho biết sau 2 năm nữa, ông sẽ thử nghiệm vắc xin chống lại căn bệnh thế kỷ này.

• **MỘT LOẠI THUỐC ĐIỀU TRỊ CHỨNG NGHIỆN RƯỢU CÓ TÊN ONDANSETRON** đã được bán trên thị trường với nhãn hiệu *Zofran* của Hãng dược phẩm Glaxo Wellcome. Kết quả nghiên cứu của các nhà khoa học thuộc ĐH Texas (Mỹ) cho thấy tỉ lệ cai rượu ở những người uống thuốc này tăng 40% so với những người được điều trị bằng thuốc an thần.

Một thông tin y học khác phát xuất từ Trung tâm nghiên cứu bệnh khớp Canada cho biết các nhà khoa học ở đây cũng đã phát hiện gien gamma IFN có thể xác định và dự báo mức độ nghiêm trọng của bệnh viêm khớp mãn tính nhờ vào những khác biệt ở gien này. Phát hiện đó giúp các thầy thuốc hiểu rõ nguyên nhân gây bệnh viêm khớp để có thể sớm điều trị căn bệnh phổ biến này.

SIÊU THI bách hỷ

Nát óc

Đây là 4 món quà (đồng hồ đeo tay, kính, máy tính và la bàn) dành cho 4 trò (Tí, Sửu, Mão và Dậu). Hãy cho biết quà nào là của ai biết rằng:

- Quà của Tí không có kim và cũng chẳng có pin.
- Quà của Sửu có pin.
- Quà của Mão đeo được.
- Quà của Dậu không đeo được.

(Xem giải đáp tr.108)

ĐIỂM GÌ CHUNG GIỮA...

- Tháp Eiffel và sao chổi Halley?
- Một công ty làm ăn sa sút và một đôi vợ chồng sắp ly hôn?
- Một bà mẹ chồng và một giám đốc đa nghi?
- Một tài xế và một nhạc công dương cầm?

(Xem giải đáp tr.109)

Tư tưởng:

Làm việc ngoài giờ là việc tốt. Nhưng:

- Ở Đức, không thể tiến hành việc này vì cơ quan quy định hết giờ là đứng dậy.
- Ở Nhật, một người làm việc ngoài giờ sẽ kéo theo cả chục phòng ban khác ở lại.
- Ở Ý, phải có thêm khẩu súng để đề phòng mafia.
- Ở Bangladesh, phải có xuồng cứu hộ để phòng lũ lụt.
- Ở Philippines, đừng nên nán lại vì sẽ bị bắt làm con tin.

Tranh của LÊ VIẾT TRÍ

Giải đáp "NÁT ÓC" tr.107:

- Kính là của Tí
- Máy tính là của Sửu
- Đồng hồ là của Mão
- La bàn là của Dậu

ÁO GIÁP THẾ HỆ MỚI

Cô kỹ sư người Ý Alexandra Fede kiêm nhà thiết kế thời trang của Hãng Pitti Uomo vừa tung ra một loại áo giáp dành cho đàn ông nước này. Đó là một loại nhựa dẻo tổng hợp pha tơ nhện, chịu lực gấp 5 lần thép, dao và đạn súng lục không làm gì được! Áo giáp được đặt tên là *No Violence* (Bất bạo lực). Có lẽ đây là thứ mà mafia Ý không thích chút nào.

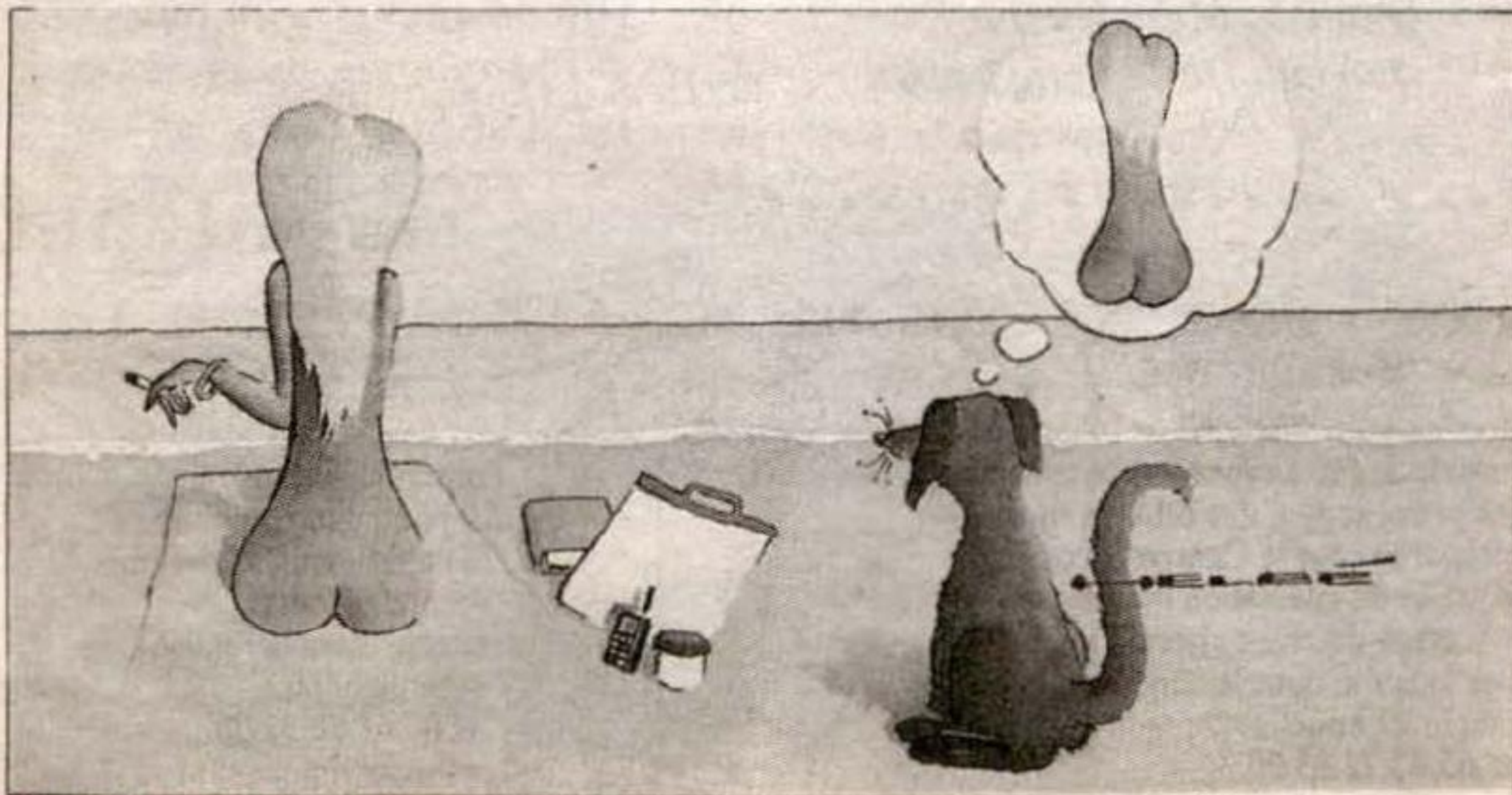
Vui cười

- - Anh yêu, giữa gương mặt xinh xắn và thân thể tuyệt mỹ của em, anh yêu cái nào?
- Anh yêu óc khôi hài vĩ đại của em.
- - Bố ơi, thế nào là thuế trực thu và thuế gián thu?
- Trực thu là khi mẹ thọc tay vào túi bố, còn gián thu là dè sên tiền chợ để sắm áo quần, giày dép...

QUẢNG CÁO VÀ GIA ĐÌNH:

- Ly hôn: *dứt một mỗi hôm nay, thêm sức khỏe ngày mai.*
- Đâu khẩu: *hạ gục nhanh, tiêu diệt gọn.*
- Rượu bia: *mát dịu cả người.*
- Chở vợ đi làm: *xe ôm kiểu Úc.*
- Chịu đựng: *cho rằng chắc khỏe suốt đời.*
- Chồng giặt quần áo: *chỉ ngâm thôi đã sạch.*
- Nghi ngờ: *một phần tất yếu của cuộc sống.*
- Trí nhớ của vợ: *một trăm năm vẫn chạy tốt.*
- Vợ trang điểm: *sơn đâu cũng đẹp.*
- Chồng về khuya: *ngụy trang kiểu Úc.*
- Sự im lặng của vợ: *một niềm mơ ước, một nỗi khát khao.*

KHÔNG LỜI

QUẢNG CÁO TRÊN NÁP CÔNG

KHÔNG LỜI

Đó là sáng kiến của ngài Michael Laukamp - giám đốc một hãng sơn ở Coesfeld (Đức). Logo của hãng đã được vẽ lên 50 nắp cống ở đường phố Dusseldorf bằng một loại sơn "bất chấp" nước và nhiệt. Hình thức quảng cáo này vừa rẻ, vừa thu hút sự chú ý của khách bộ hành. Nó đã lan sang một số thành phố.

Vui cười

● - Tôi không thể hiểu tại sao ở nhiều nơi, luật pháp chỉ cho phép đàn ông lấy một vợ?

- Cứ lấy vợ đi và anh sẽ thấy luật pháp luôn đứng về phía những người không có khả năng tự vệ...

● - Cậu có biết Newton là ai không?

- Không!

- Thế Archimède cũng không biết à?

- Làm sao biết được.

- Giời ơi, người đâu mà dốt thế. Vậy Pasteur là ai?

- Không thể biết.

- Cậu tệ thật. Tớ biết tất cả các vĩ nhân vì tớ nào tớ cũng đi thư viện.

- Thế cậu có biết John Edward Layton không?

- Cái tên quý quái gì thế?

- Là tên của cái thằng tớ nào tớ cũng đến gặp vợ cậu đấy!

Con số biết nói

- 62% dân Mỹ ghét thói tọc mạch của hàng xóm.
- 25,7% dân Ý ghét thói phân bì về thu nhập cá nhân.
- 37% dân Đức ghét thói "nói sau lưng".
- 42% dân Bỉ ghét thói lục lọi phòng làm việc của người khác.
- 39% dân Áo ghét thói không biết mà vẫn thưa thốt.
- 52% dân Canada ghét thói kèn cựa nội bộ.

Giải đáp "ĐIỂM GÌ CHUNG GIỮA..." tr.107

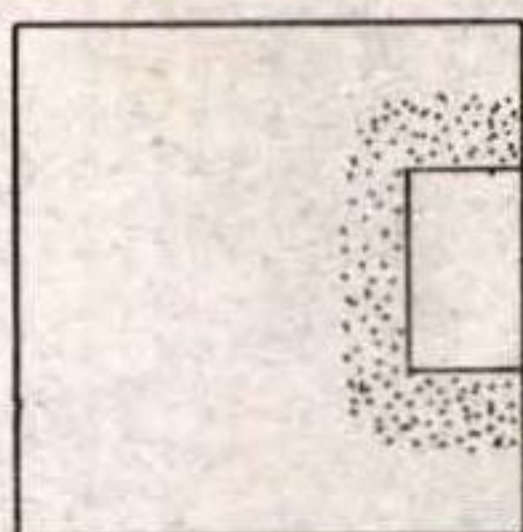
- Đều mang tên người "phát minh" và tìm ra chúng.
- Đổ lỗi cho nhau.
- Thọc tay vào mọi việc.
- Đều ngồi trong khi hành nghề.

HÌNH ĐIỆN *hoạt kê*

**KHÔNG
LỜI**

Cái gì giống mô đen “xù lông nhím” quá dzậy?! Chưa đúng, lắm mới tối nằm không mới phải! Hay tháng ba mùa con ong đi lấy mật?... Vâng, đây là ba trong số rất nhiều “liên tường” của quý vị. Thế có đoạt giải không? Rất tiếc, không, mà là 7 vị với lời kê sau đây:

- (Chủ nhà): Chà! Rác lại che mất dòng chữ “Cấm đổ rác” rồi!

(Nguyễn Văn Khánh, 497 Hòa Hảo, Q.10, TP. Hồ Chí Minh)

- Giải pháp bảo vệ khung thành của những thủ môn từng hành nghề vá xe trên đường cao tốc!

(Ngô Tuyết Nhung, B11, 34A Trần Phú, Q. Ba Đình, Hà Nội)

- Lại đổi cái gì lấy vé xem ca nhạc đây mà!

(Lê Việt Tân, 2/19 Núi Thành, TP. Hồ Chí Minh)

- Mỗi năm, cứ vào độ hoa phượng còn nở đỏ ối, tiếng xe còn kêu vang vang, các... phụ huynh lại có dịp tụ tập ở các điểm ghi danh trường điểm...

(Nguyễn Ân Trung, ấp 3, xã Nhị Thành, Thủ Thừa, Long An)

- Chắc là nam châm Đài Loan, có sức hút y chang mấy ông Đài Loan tìm vợ vậy!

(Thanh Trúc, Q. Bình Thạnh, TP. Hồ Chí Minh)

- Phương cách mới nhất trị mụn trứng cá: mọc đâu, dán... bịt lại!

(Mai Chi, P. 303/809 đường Giải Phóng, Hà Nội)

- Già như cái... cột nhà rồi mà còn chơi đầu đình!

(Võ Thể Hà, ĐH Cần Thơ)

Vâng, đó là 7 vị “siêu kê” kỳ rồi. Thế còn với đề ra của Việt Lễ (TP. Hồ Chí Minh) ở bên, sẽ là bao nhiêu vị rinh giải? Mời quý vị ra tay và chờ xem kết quả ở TGM 407.

Ý kiến bạn đọc

• *Thực chất của việc “Việt Nam đã tìm thấy hóa thạch khủng long ở Cúc Phương”*

Trên 1 tờ báo gần đây có đăng tin: “Theo các nhà khảo cổ của Bảo tàng Địa chất học, đây là hóa thạch của một loại khủng long biển cổ, có tên khoa học *Ichthyosaura*, lần đầu tiên phát hiện ở Việt Nam”. Khi dòng tin đó lên mạng, đã có các nhà địa chất nước ngoài (New Zealand, Anh) đến Bảo tàng Địa chất Hà Nội yêu cầu cho xem mẫu vật. Bảo tàng Địa chất cáo lỗi, xin họ thông cảm cho sự lầm lẫn. Vậy thực chất của sự phát hiện hóa thạch này như thế nào, kết luận khoa học cuối cùng và ý kiến của các chuyên gia cổ sinh vật học ra sao? Chúng tôi đã tìm hiểu thực địa, tìm gặp và ghi nhận các phát biểu của các chuyên gia xung quanh vấn đề này.

Vào cuối tháng 2, đầu tháng 3-2000, tại vườn quốc gia Cúc Phương (VQGCP), một người dân bản địa trên đường đi núi đã nhìn thấy những hình xương kỳ lạ trên vách núi đá vôi phía Tây. Liền sau đó, anh báo tin cho ban quản lý VQGCP. Nhận thấy đây là bộ xương hóa thạch và muốn có kết luận khoa học chính xác, VQGCP đã mời các chuyên gia cổ sinh vật học thuộc Bảo tàng Địa chất Hà Nội do PGS. TS. Trịnh Đánh, phó chủ tịch hội, kiêm tổng thư ký Hội Cổ sinh vật địa tầng Việt Nam dẫn đầu xuống cùng khảo sát thực tế. Chúng tôi được biết thêm, mới đây còn có sự tham gia nghiên cứu của một số chuyên gia nước ngoài. Họ đã mang ảnh chụp, số liệu đo đạc hóa thạch về Mỹ để tiếp tục nghiên cứu. Qua công tác, đo đạc, xác định mẫu vật, các nhà khoa học cũng mới chỉ đưa ra một kết luận rất dè dặt: đây có thể là hóa thạch cá hay bò sát dạng cá sống ở biển!

(Nguyễn Văn Hòa, 124 Nguyễn Du - Hà Nội)

• *Góp ý về một chữ trong câu thơ hay*

Thế Giới Mới số 394 (trong tiểu phẩm “Thi ca sừng sốt”, mục *Siêu thị bách hỷ*) có đăng câu thơ (trong bài *Ti bà*) của Bích Khê - được đánh giá thuộc vào “những câu thơ hay vào bậc nhất trong thơ Việt Nam” (Hoài Thanh):

Ô hay! Buồn vương cây ngô đồng.

Câu này tôi thấy trong *Thi nhân Việt Nam* viết là:

“... Buồn lên cây đào xin hơi xuân

Buồn sang cây tùng thăm đông quân

Ô! Hay buồn vương cây ngô đồng

Vàng rơi! Vàng rơi: Thu mệnh mông”.

(Trần Ngọc Hiến, Sở GD-ĐT Nam Định)

Nhịp cầu bạn đọc

• *Thư gửi kẻ lữ hành dũng cảm*

Em tên là Nguyễn Trường Sơn, em có đọc TGM số 385 (8-5-2000), trong đó mục *Thế giới trẻ* giới thiệu về “Nhà du khảo trẻ” Đào Kim Trang. Em rất phục anh Trang, anh quả là “kẻ lữ hành dũng cảm”. Em cũng có “máu” phiêu lưu mạo hiểm, em rất thích được du khảo nhiều nơi, nhiều chuyến và em rất muốn được tâm sự,

hỏi thêm về những chuyến đi của anh Trang.

Anh Trang ơi, mới đầu tiên em nghe tên anh là Trang, em cứ nghĩ anh có vẻ thực nữ nhưng đọc rồi em mới thấy anh quả là "số 1". Anh Trang cho em tò mò chút nhé, thường các anh đi du khảo như vậy thì có đông không và chuyến nào mạo hiểm nhất? Anh du khảo bằng xe đạp có nhiều không? Chi phí cho cuộc du khảo có tốn kém lắm không? Em và 3 đứa bạn đã có một chuyến du khảo bằng xe đạp cũng khá gian nan lên tận xã anh hùng sóc Bom Bo (Bình Phước) rồi đấy, anh biết em đi từ đâu không? Từ Lâm Đồng!

Em mong có dịp được cùng anh chinh phục những thử thách mới.

(**Nguyễn Trường Sơn**, Thôn 6, Đa Kho, Đa Tễ, Lâm Đồng)

- *Rất mong hai người ham mê du khảo liên hệ được với nhau qua nhịp cầu Thế Giới Mới.*

♦ **Lời chúc mừng sinh nhật**

Nhân kỷ niệm 10 năm Thế Giới Mới - 400 số, tôi xin kính chúc toàn thể anh chị em trong ban biên tập lời chúc tốt đẹp nhất.

Tôi là Nguyễn Chí Thành, 51 tuổi, hiện cư ngụ tại số 68/64/7 Thích Quảng Đức, P.5, Q. Phú Nhuận, TP. Hồ Chí Minh, là một độc giả trung thành của TGM. Hiện nay tôi có trong tay 399 số TGM (thiếu số 1 bộ cũ). TGM là một tạp chí rất tốt và bổ ích!

Ngoài 10 cái "nhất" và "đầu tiên" của TGM (số 400), tôi xin đề nghị bổ sung thêm 2 điều nữa:

1. Tòa soạn sẽ đóng thành tập cho những độc giả nào có đủ số (miễn phí hoặc thu lệ phí tượng trưng - nhằm bảo quản và khuyến khích, cổ động cho TGM).

2. In thành tập "mục lục" vì mỗi lần chúng tôi muốn tra cứu vấn đề gì đó rất mất thì giờ và khó khăn.

Rất mong TGM cố gắng thực hiện những điều trên, không riêng tôi mà có rất nhiều độc giả cùng ý kiến như tôi. (**Nguyễn Chí Thành**, TP. Hồ Chí Minh)

- *Cảm ơn ông đã cho những gợi ý hay để biến 10 thành 12 cái nhất. Chúng tôi sẽ nghiêm túc bàn bạc về các vấn đề ông nêu.*

♦ **Những bất ngờ thú vị**

Nhà nghiên cứu sử học Lê Cảnh kính mến!

Là bạn đọc thường xuyên của TGM, chúng tôi rất thích thú và chú ý đặc biệt chuyên mục "Tuần này năm ấy" do anh phụ trách. Trước hết, cho chúng tôi được gửi lời cảm ơn chân thành đến anh, vì những thông tin ngắn gọn mà bổ ích của anh dành cho bạn đọc (trong đó có chúng tôi) trên từng số TGM. Nhiều câu hỏi thật bất ngờ, thú vị về lịch sử của bạn đọc cả nước gửi về, đã được anh nghiên cứu và trả lời thật chính xác, ngắn gọn mà đầy đủ, giúp chúng tôi được mở rộng thêm hiểu biết về lịch sử của đất nước mình.

Cảm ơn anh rất nhiều và chúc anh luôn dồi dào sức khỏe.

(**Minh Luyện**, 33C1, KP1, P. Tân Thới Hiệp, Q.12, TP. Hồ Chí Minh)

- *Qua nhịp cầu này, ông Lê Cảnh cảm ơn bạn Minh Luyện đã tin tưởng và đồng viên. Về câu hỏi bạn gửi kèm theo thư, ông Lê Cảnh sẽ trả lời trong một số báo tới.*

CÔNG TY CAO SU BÌNH LONG

BINH LONG RUBBER COMPANY

Địa chỉ : Thị trấn An Lộc, huyện Bình Long, tỉnh Bình Phước

Điện thoại : (065) 866324 • Fax : (065) 866222

**Giám đốc Công ty :
LÊ MINH XƯỚC**

Đơn vị Anh hùng
Lực lượng Vũ
trang Nhân dân:
Đồn điền Cao
su Hớn Quảng
(tiền thân của
Công ty Cao su
Bình Long).

Trụ sở chính của công ty

1 Huân chương
Lao động hạng I,
2 Huân chương
Lao động hạng II,
6 Huân chương
Lao động hạng III
và nhiều phần
thưởng của Chính
phủ, Bộ Nội vụ,
Quân khu 7 và
Tổng Công ty Cao
su Việt Nam

Rừng cây cao su

Mủ cao su Bình Long xuất khẩu

- Tiền thân là Đồn điền TERRE ROUGE trên vùng đất đỏ màu mỡ.
- Mười năm qua, trồng mới 15.500 ha cao su với các loại giống năng suất cao. Đã có gần 9.643 ha đang sung sức cho mủ.
- Công nghệ mủ kem (Latex) đầu tiên và duy nhất của ngành cao su trong những năm qua.
- 9 nông trường lao động có tay nghề kỹ thuật cao. Cơ sở hạ tầng, giao thông liên lạc bảo đảm đầu tư công nông nghiệp.

THẾ GIỚI MỚI

403

**Văn hóa quảng cáo
- những "bí mật" cần giải**